MINISTERSTWO
ROZWOJU
REGIONALNEGO

Europejski Fundusz Społeczny

SZCZEGÓŁOWY OPIS PRIORYTETÓW PROGRAMU OPERACYJNEGO KAPITAŁ LUDZKI 2007 – 2013

(zatwierdzam)

NARODOWA
STRATEGIA SPÓJNOŚCI

Warszawa, 13 marca 2008 r.

SPIS TREŚCI

I. INFORMACJE NA TEMAT PROGRAMU OPERACYJNEGO KAPITAŁ LUDZKI..... 6

1. Status dokumentu 6

2. Opis Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 7

3. Informacje na temat finansowania Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 9

4. Lista projektów kluczowych 12

5. Opis systemu wyboru projektów w ramach PO Kapitał Ludzki 12

5.1. Projekty w procedurze konkursowej 13

5.2. Projekty systemowe..... 14

5.3. Projekty indywidualne..... 15

5.4. Wybór projektów współpracy ponadnarodowej i innowacyjnych 15

6. Komplementarność wsparcia w ramach Priorytetów PO KL z innymi funduszami oraz programami operacyjnymi 16

7. Załączniki do PO Kapitał Ludzki 19

II. INFORMACJE NA TEMAT PRIORYTETÓW I DZIAŁAŃ PO KL 21

PRIORYTET I ZATRUDNIENIE I INTEGRACJA SPOŁECZNA 22

1.1 WSPARCIE SYSTEMOWE INSTYTUCJI RYNKU PRACY 26

1.2 WSPARCIE SYSTEMOWE INSTYTUCJI POMOCY I INTEGRACJI SPOŁECZNEJ.....32

1.3 OGÓLNOPOLSKIE PROGRAMY INTEGRACJI I AKTYWIZACJI ZAWODOWEJ 36

Poddziałanie 1.3.1 Projekty na rzecz społeczności romskiej – *projekty konkursowe* 39

Poddziałanie 1.3.2 Projekty na rzecz promocji równych szans kobiet i mężczyzn oraz godzenia życia zawodowego i rodzinnego – *projekty konkursowe* 40

Poddziałanie 1.3.3 OHP - *projekty systemowe*..... 41

Poddziałanie 1.3.4 Centralny Zarząd Służby Więziennej - *projekty systemowe*..... 43

Poddziałanie 1.3.5 Ministerstwo Sprawiedliwości - *projekty systemowe* 44

Poddziałanie 1.3.6 PFRON - *projekty systemowe*..... 45

Poddziałanie 1.3.7 Projekty skierowane do pracowników migrujących - *projekty systemowe* 47

Indykatywny podział alokacji finansowej w ramach Priorytetu I 48

PRIORYTET II ROZWÓJ ZASOBÓW LUDZKICH I POTENCJAŁU ADAPTACYJNEGO PRZEDSIĘBIORSTW ORAZ POPRAWA STANU ZDROWIA OSÓB PRACUJĄCYCH.... 49

2.1 ROZWÓJ KADR NOWOCZESNEJ GOSPODARKI.....52

Poddziałanie 2.1.1 Rozwój kapitału ludzkiego w przedsiębiorstwach – *projekty konkursowe* 55

Poddziałanie 2.1.2 Partnerstwo dla zwiększania adaptacyjności – *projekty konkursowe realizowane przez partnerów społecznych* 56

Poddziałanie 2.1.3 Wsparcie systemowe na rzecz zwiększania zdolności adaptacyjnych pracowników i przedsiębiorstw – *projekty systemowe*..... 58

2.2 WSPARCIE DLA SYSTEMU ADAPTACYJNOŚCI KADR 61

Poddziałanie 2.2.1 Poprawa jakości usług świadczonych przez instytucje wspierające rozwój przedsiębiorczości i innowacyjności – *projekty systemowe*..... 63

Poddziałanie 2.2.2 Poprawa jakości świadczonych usług szkoleniowych – *projekty systemowe*.... 65

2.3 WZMOCNIENIE POTENCJAŁU ZDROWIA OSÓB PRACUJĄCYCH ORAZ POPRAWA JAKOŚCI FUNKCJONOWANIA SYSTEMU OCHRONY ZDROWIA.....66
Poddziałanie 2.3.1 Opracowanie kompleksowych programów zdrowotnych - *projekty systemowe* 69
Poddziałanie 2.3.2 Doskonalenie zawodowe kadr medycznych - *projekty systemowe*..... 71
Poddziałanie 2.3.3 Podniesienie jakości zarządzania w ochronie zdrowia - *projekty systemowe*.... 72
Indykatywny podział alokacji finansowej w ramach Priorytetu II.....75
PRIORYTET III WYSOKA JAKOŚĆ SYSTEMU OŚWIATY..... 77
3.1. MODERNIZACJA SYSTEMU ZARZĄDZANIA I NADZORU W OŚWIACIE.....80
Poddziałanie 3.1.1 Tworzenie warunków i narzędzi do monitorowania, ewaluacji i badań systemu oświaty - *projekty systemowe*..... 82
Poddziałanie 3.1.2 Modernizacja systemu nadzoru pedagogicznego - *projekty systemowe*..... 84
3.2 ROZWÓJ SYSTEMU EGZAMINÓW ZEWNĘTRZNYCH 86
3.3 POPRAWA JAKOŚCI KSZTAŁCENIA.....91
Podziałanie 3.3.1 Efektywny system kształcenia i doskonalenia nauczycieli - *projekty systemowe* 94
Podziałanie 3.3.2 Efektywny system kształcenia i doskonalenia nauczycieli - *projekty konkursowe* 95
Poddziałanie 3.3.3 Modernizacja treści i metod kształcenia - *projekty systemowe* 96
Poddziałanie 3.3.4 Modernizacja treści i metod kształcenia - *projekty konkursow*e 98
3.4 OTWARTOŚĆ SYSTEMU EDUKACJI W KONTEKŚCIE UCZENIA SIĘ PRZEZ CAŁE ŻYCIE.....100
Poddziałanie 3.4.1 Opracowanie i wdrożenie Krajowego Systemu Kwalifikacji - *projekty systemowe*..... 103
Poddziałanie 3.4.2 Upowszechnienie uczenia się przez całe życie - *projekty systemowe* 105
Poddziałanie 3.4.3 Upowszechnienie uczenia się przez całe życie - *projekty konkursowe* 106
Indykatywny podział alokacji finansowej w ramach Priorytetu III 108
PRIORYTET IV SZKOLNICTWO WYŻSZE I NAUKA..... 110
4.1 WZMOCNIENIE I ROZWÓJ POTENCJAŁU DYDAKTYCZNEGO UCZELNI ORAZ ZWIĘKSZENIE LICZBY ABSOLWENTÓW KIERUNKÓW O KLUCZOWYM ZNACZENIU DLA GOSPODARKI OPARTEJ NA WIEDZY.....113
Poddziałanie 4.1.1 Wzmocnienie potencjału dydaktycznego uczelni - *projekty konkursowe* 116
Poddziałanie 4.1.2 Zwiększenie liczby absolwentów kierunków o kluczowym znaczeniu dla gospodarki opartej na wiedzy - *projekty systemowe* 119
Poddziałanie 4.1.3 Wzmocnienie systemowych narzędzi zarządzania szkolnictwem wyższym - *projekty systemowe*..... 120
4.2. ROZWÓJ KWALIFIKACJI KADR SYSTEMU B+R I WZROST ŚWIADOMOŚCI ROLI NAUKI W ROZWOJU GOSPODARCZYM 123
Indykatywny podział alokacji finansowej w ramach Priorytetu IV 127
PRIORYTET V DOBRE RZĄDZENIE 128
5.1 WZMOCNIENIE POTENCJAŁU ADMINISTRACJI RZĄDOWEJ 132
Poddziałanie 5.1.1 Modernizacja systemów zarządzania i podnoszenie kompetencji kadr - *projekty systemowe*..... 134
Poddziałanie 5.1.2 Wdrażanie systemu zarządzania finansowego w ujęciu zadaniowym - *projekt systemowy*..... 137
Poddziałanie 5.1.3 Staże i szkolenia praktyczne dla słuchaczy KSAP- *projekt systemowy* 138
Poddziałanie 5.1.4 Wdrażanie reformy administracji skarbowej – *projekt systemowy*..... 139

5.2 WZMOCNIENIE POTENCJAŁU ADMINISTRACJI SAMORZĄDOWEJ.....141
Poddziałanie 5.2.1 Modernizacja zarządzania w administracji samorządowej - *projekty konkursowe* 144
Poddziałanie 5.2.2 Systemowe wsparcie funkcjonowania administracji samorządowej – *projekty systemowe*..... 146
Poddziałanie 5.2.3 Podnoszenie kompetencji kadr służb publicznych – *projekty konkursowe* 148
5.3 WSPARCIE NA RZECZ REALIZACJI STRATEGII LIZBOŃSKIEJ 150
5.4 ROZWÓJ POTENCJAŁU TRZECIEGO SEKTORA.....158
Poddziałanie 5.4.1 Wsparcie systemowe dla trzeciego sektora – *projekty systemowe* 160
Poddziałanie 5.4.2 Rozwój dialogu obywatelskiego – *projekty konkursowe*..... 162
5.5 ROZWÓJ DIALOGU SPOŁECZNEGO 164
Poddziałanie 5.5.1 Wsparcie systemowe dla dialogu społecznego – *projekty systemowe*..... 166
Poddziałanie 5.5.2 Wzmocnienie uczestników dialogu społecznego - *projekty konkursowe*..... 167
Indykatywny podział alokacji finansowej w ramach Priorytetu V.....169
PRIORYTET VI RYNEK PRACY OTWARTY DLA WSZYSTKICH..... 170
6.1 POPRAWA DOSTĘPU DO ZATRUDNIENIA ORAZ WSPIERANIE AKTYWNOŚCI ZAWODOWEJ W REGIONIE 173
Poddziałanie 6.1.1 Wsparcie osób pozostających bez zatrudnienia na regionalnym rynku pracy - *projekty konkursowe*..... 177
Poddziałanie 6.1.2 Wsparcie powiatowych i wojewódzkich urzędów pracy w realizacji zadań na rzecz aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych w regionie - *projekty konkursowe wyłącznie dla powiatowych i wojewódzkich urzędów pracy*..... 180
Poddziałanie 6.1.3 Poprawa zdolności do zatrudnienia oraz podnoszenie poziomu aktywności zawodowej osób bezrobotnych - *projekty systemowe*..... 182
6.2 WSPARCIE ORAZ PROMOCJA PRZEDSIĘBIORCZOŚCI I SAMOZATRUDNIENIA.....184
6.3 INICJATYWY LOKALNE NA RZECZ PODNOSZENIA POZIOMU AKTYWNOŚCI ZAWODOWEJ NA OBSZRACH WIEJSKICH 189
Indykatywny podział alokacji finansowej w ramach Priorytetu VI 193
PRIORYTET VII PROMOCJA INTEGRACJI SPOŁECZNEJ 195
7.1 ROZWÓJ I UPOWSZECHNIENIE AKTYWNEJ INTEGRACJI 198
Poddziałanie 7.1.1 Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez ośrodki pomocy społecznej - *projekty systemowe* 201
Poddziałanie 7.1.2 Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez powiatowe centra pomocy rodzinie – *projekty systemowe*..... 203
Poddziałanie 7.1.3 Podnoszenie kwalifikacji kadr pomocy i integracji społecznej - *projekty systemowe*..... 205
7.2 PRZECIWDZIAŁANIE WYKLUCZENIU I WZMOCNIENIE SEKTORA EKONOMII SPOŁECZNEJ.....207
Poddziałanie 7.2.1 Aktywizacja zawodowa i społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym - *projekty konkursowe* 210
Poddziałanie 7.2.2 Wsparcie ekonomii społecznej – *projekty konkursowe* 214
7.3. INICJATYWY LOKALNE NA RZECZ AKTYWNEJ INTEGRACJI 216
Indykatywny podział alokacji finansowej w ramach Priorytetu VII.....221
PRIORYTET VIII REGIONALNE KADRY GOSPODARKI..... 222
8.1 ROZWÓJ PRACOWNIKÓW I PRZEDSIĘBIORSTW W REGIONIE 224

Poddziałanie 8.1.1 Wspieranie rozwoju kwalifikacji zawodowych i doradztwo dla przedsiębiorstw – *projekty konkursowe* 227

Poddziałanie 8.1.2 Wsparcie procesów adaptacyjnych i modernizacyjnych w regionie - *projekty konkursowe* 229

Poddziałanie 8.1.3 Wzmacnianie lokalnego partnerstwa na rzecz adaptacyjności - *projekty konkursowe realizowane przez partnerów społecznych* 232

Poddziałanie 8.1.4 Przewidywanie zmiany gospodarczej - *projekty systemowe* 233

8.2 TRANSFER WIEDZY 235

Poddziałanie 8.2.1 Wsparcie dla współpracy sfery nauki i przedsiębiorstw - *projekty konkursowe* 237

Poddziałanie 8.2.2 Regionalne Strategie Innowacji - *projekty systemowe* 239

Indykatywny podział alokacji finansowej w ramach Priorytetu VIII 242

PRIORYTET IX ROZWÓJ WYKSZTAŁCENIA I KOMPETENCJI W REGIONACH 243

9.1 WYRÓWNYWANIE SZANS EDUKACYJNYCH I ZAPEWNIENIE WYSOKIEJ JAKOŚCI USŁUG EDUKACYJNYCH ŚWIADCZONYCH W SYSTEMIE OŚWIATY 246

Poddziałanie 9.1.1 Zmniejszanie nierówności w stopniu upowszechnienia edukacji przedszkolnej - *projekty konkursowe* 249

Poddziałanie 9.1.2 Wyrównywanie szans edukacyjnych uczniów z grup o utrudnionym dostępie do edukacji oraz zmniejszanie różnic w jakości usług edukacyjnych - *projekty konkursowe* 251

Poddziałanie 9.1.3 Pomoc stypendialna dla uczniów szczególnie uzdolnionych - *projekty systemowe* 253

9.2 PODNIESIENIE ATRAKCYJNOŚCI I JAKOŚCI SZKOLNICTWA ZAWODOWEGO 256

9.3 UPOWSZECHNIENIE FORMALNEGO KSZTAŁCENIA USTAWICZNEGO 262

9.4 WYSOKO WYKWALIFIKOWANE KADRY SYSTEMU OŚWIATY 267

9.5 ODDOLNE INICJATYWY EDUKACYJNE NA OBSZARACH WIEJSKICH 272

Indykatywny podział alokacji finansowej w ramach Priorytetu IX 277

Priorytet X POMOC TECHNICZNA 279

10.1 Pomoc techniczna 281

Indykatywny podział alokacji finansowej w ramach Priorytetu X 285

IV. ZAŁĄCZNIKI 286

ZAŁĄCZNIK I Tabela Podział alokacji ogółem na województwa w ramach Komponentu Regionalnego PO KL w rozbiciu na Priorytety i Działania (w euro) 286

ZAŁĄCZNIK II Indykatywna Tabela finansowa zobowiązań dla PO w podziale na priorytety i działania 287

ZAŁĄCZNIK III Lista instytucji uczestniczących we wdrażaniu PO KL 296

ZAŁĄCZNIK IV Wartości wskaźników produktu dla działań w ramach PO KL 301

ZAŁĄCZNIK V Słownik terminologiczny dla szczegółowego opisu priorytetów PO KL 316

I. Informacje na temat Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki

1. Status dokumentu

Program Operacyjny Kapitał Ludzki jest przygotowywany na podstawie *Rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006 ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności i uchylającego rozporządzenie (WE) nr 1260/1999*, zwanego dalej „rozporządzeniem nr 1083/2006/WE", ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. Nr 227, poz. 1658 z późn. zm.), zwanej dalej „ustawą" oraz *Rozporządzenia (WE) nr 1081/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 5 lipca 2006 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Społecznego i uchylającym rozporządzenie (WE) nr 1784/1999*, zwanego dalej „rozporządzeniem nr 1081/2006/WE". Zgodnie z art. 37 rozporządzenia nr 1083/2006/WE program operacyjny składa się z następujących elementów:

1. diagnozy społeczno-ekonomicznej opracowanej z uwzględnieniem podziału na poszczególne obszary wsparcia tj. zatrudnienie, edukację, adaptacyjność, integrację społeczną, administrację i opiekę zdrowotną;
2. analizy SWOT;
3. informacji na temat dotychczasowej pomocy zagranicznej w zakresie rozwoju zasobów ludzkich;
4. strategii wdrażania Programu w podziale na poszczególne obszary wsparcia;
5. opisu priorytetów, oczekiwanych efektów wsparcia i wskaźników realizacji;
6. opisu sytemu wdrażania;
7. informacji o zakresie komplementarności z innymi funduszami i programami operacyjnymi;
8. planu finansowego.

Programy operacyjne ustanawia się w celu realizacji strategii rozwoju, w tym Strategii Rozwoju Kraju oraz strategii sektorowych. Zakres obowiązywania PO KL został określony – podobnie jak innych programów operacyjnych – na lata 2007 – 2013, jednakże zgodnie z zasadami rozliczania funduszy strukturalnych wydatki ponoszone na projekty w ramach programów operacyjnych są kwalifikowalne, jeżeli zostały faktycznie poniesione pomiędzy datą przedłożenia programu operacyjnego Komisji Europejskiej a dniem 31 grudnia 2015 r. Program Operacyjny Kapitał Ludzki został oficjalnie przekazany do Komisji Europejskiej w dniu 12 grudnia 2006 r., co oznacza iż od tego momentu wydatki ponoszone na przedsięwzięcia w ramach PO KL mogą zostać uznane za kwalifikowalne**,** natomiast kwestia ich refundacji jest uzależniona od decyzji Instytucji Pośredniczących, zwanych dalej „IP", odpowiedzialnych za realizację poszczególnych Priorytetów.

Zmiany w treści PO KL mogą następować zarówno z inicjatywy państwa członkowskiego jak również Komisji Europejskiej, po poddaniu zawartości programu powtórnej analizie w co najmniej jednym z następujących przypadków:

1. po zajściu znaczących zmian społeczno-gospodarczych;
2. w celu pełniejszego uwzględnienia lub zmiany podejścia do istotnych zmian w priorytetach wspólnotowych, krajowych lub regionalnych;
3. w świetle oceny wynikającej z monitorowania Programu;
4. w wyniku trudności w realizacji.

Programy operacyjne mogą być w razie potrzeby również zmieniane po dokonaniu alokacji krajowej rezerwy wykonania (która powinna nastąpić nie później niż dnia 31 grudnia 2011 r.).
Z uwagi na ogólny charakter programów operacyjnych kierowanych do Komisji Europejskiej, każda instytucja zarządzająca programem operacyjnym przygotowuje dodatkowy dokument precyzujący jego postanowienia. W przypadku PO KL jest to *Szczegółowy Opis Priorytetów Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki*. Obowiązek przygotowania tego dokumentu spoczywa na instytucji zarządzającej programem operacyjnym, zgodnie z art. 26 ust. 1 pkt 2 ustawy. Dokument ten ze względu na szczegółowość znajdujących się w nim informacji, stanowi kompendium wiedzy dla potencjalnych beneficjentów programu operacyjnego na temat możliwości i sposobu realizacji projektów współfinansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego. Zawarte w nim informacje dotyczące szczegółowych typów projektów, listy potencjalnych beneficjentów, grup docelowych wsparcia oraz systemu wdrażania, ułatwią przygotowanie projektu i prawidłowe wypełnienie wniosku o jego dofinansowanie.
Zgodnie z art. 26 ustawy za przygotowanie *Szczegółowego Opisu Priorytetów Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki* odpowiedzialna jest Instytucja Zarządzająca programem operacyjnym, zwana dalej „IZ", współpracująca w tym zakresie z IP zarówno szczebla centralnego jak i regionalnego.

2. Opis Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki

Celem głównym Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki jest wzrost poziomu zatrudnienia i spójności społecznej. Cel ten będzie realizowany m.in. poprzez aktywizację zawodową, rozwijanie potencjału adaptacyjnego przedsiębiorstw i ich pracowników, podniesienie poziomu wykształcenia społeczeństwa, zmniejszenie obszarów wykluczenia społecznego oraz wsparcie mechanizmów efektywnego zarządzania w administracji państwowej. W ramach programu wsparciem zostaną objęte następujące obszary: zatrudnienie, edukacja, integracja społeczna, adaptacyjność pracowników i przedsiębiorstw, zagadnienia związane z rozwojem zasobów ludzkich na terenach wiejskich, z budową sprawnej i skutecznej administracji publicznej oraz partnerskiego państwa, a także z promocją postaw zdrowotnych wśród osób pracujących.
Działania podejmowane w ramach Programu zmierzają do podnoszenia i rozwijania potencjału podmiotów działających w obszarach objętych wsparciem EFS oraz upowszechniania programów wspierających zatrudnienie i integrację społeczną. Realizowane będą inicjatywy mające na celu aktywizację osób bezrobotnych i biernych zawodowo, zapobieganie wykluczeniu społecznemu oraz zapewnienie równego dostępu do zatrudnienia osobom i grupom społecznym doświadczającym dyskryminacji na rynku pracy, m.in. poprzez rozwijanie alternatywnych form zatrudnienia, podnoszenie lub zmianę kwalifikacji zawodowych, wspieranie zatrudnienia w sektorze ekonomii społecznej oraz promocję przedsiębiorczości i samozatrudnienia.
W celu dostosowania polskich przedsiębiorstw do zmian dokonujących się w procesie modernizacji gospodarki wspierany będzie także rozwój ich potencjału adaptacyjnego, poprzez inwestycje w doskonalenie zawodowe kadr, oraz poprawę jakości działań wspierających rozwój usług szkoleniowo-doradczych w przedsiębiorstwach. W szerokim zakresie zapewnione zostanie wsparcie skierowane do przedsiębiorstw i ich pracowników, w szczególności osób o niskich lub zdezaktualizowanych kwalifikacjach zawodowych, w celu wzmocnienia ich potencjału i dostosowania kwalifikacji, w tym wspieranie transferu wiedzy w ramach współpracy pracowników przedsiębiorstw oraz jednostek naukowych.

W ramach priorytetów edukacyjnych realizowane będzie wsparcie na rzecz modernizacji i wdrażania w systemie edukacji reform, ukierunkowanych na podwyższanie jakości i efektywności kształcenia, odpowiadających warunkom gospodarki opartej na wiedzy. Wsparcie udzielane w tym obszarze będzie przyczyniać się do: efektywnego zarządzania systemem edukacji, doskonalenia programów nauczania i uzupełniania ich o elementy innowacyjne, wzmocnienia efektywności systemu szkolenia i doskonalenia kadr edukacji. Ponadto przewidziane jest dostosowanie programów i kierunków nauczania do wymogów rynku pracy, podnoszenie kompetencji i poziomu wiedzy uczniów i studentów w zakresie nauk o znaczeniu kluczowym dla gospodarki, współpraca między instytucjami systemu edukacji a przedsiębiorstwami i sektorem badawczo – rozwojowym, a także wymiana informacji o kwalifikacjach uzyskiwanych w kontekście danego kierunku kształcenia. Ponieważ sytuacja jednostek na rynku pracy w dużym stopniu jest zdeterminowana dostępem do odpowiedniej jakości edukacji i możliwościami korzystania z jej usług, wyrównywanie szans edukacyjnych na wszystkich etapach kształcenia i podnoszenie jakości usług edukacyjnych będzie jednym z głównych kierunków działań. Podejmowane będą również inicjatywy nakierowane na upowszechnienie kształcenia ustawicznego osób dorosłych podnoszących kwalifikacje lub uzupełniających wykształcenie w formach szkolnych lub pozaszkolnych oraz konkretne działania zmierzające do rozwoju potencjału dydaktycznego szkół wyższych. W tym zakresie, w szczególności wspierane będzie kształcenie na poziomie wyższym na kierunkach matematyczno - przyrodniczych i technicznych ze względu na ich priorytetowe znaczenie dla potrzeb rynku pracy i konkurencyjności gospodarki.
Działania ukierunkowane na wzmacnianie zdolności polskiej administracji do wypełniania swoich funkcji w nowoczesny i partnerski sposób, realizowane będą poprzez wsparcie potencjału regulacyjnego administracji rządowej i samorządowej, udoskonalenie procesu stanowienia prawa, podnoszenie jakości i dostępności usług publicznych w szczególności na rzecz przedsiębiorców, zwiększanie kompetencji kadr sektora publicznego oraz wspieranie i upowszechnianie współpracy pomiędzy tym sektorem a partnerami społecznymi i gospodarczymi. Jednocześnie konieczne jest równoległe wspieranie potencjału organizacji trzeciego sektora tak, aby w sposób efektywny i profesjonalny uczestniczyły w różnych formach współpracy z sektorem publicznym.
Z punktu widzenia lepszego wykorzystania możliwości zasobów ludzkich istotną kwestią pozostaje profilaktyka, promocja i edukacja zdrowotna, ukierunkowana na ograniczenie ogólnej podatności pracowników na choroby i zapobieganie chorobom zawodowym. Istotną kwestię stanowi również wsparcie rozwoju zasobów ludzkich na obszarach wiejskich, poprzez wsparcie na rzecz mieszkańców obszarów wiejskich ukierunkowane na rozwój oferty edukacyjnej, samoorganizacji i podejmowania oddolnych inicjatyw na rzecz rozwiązywania problemów społeczności wiejskich, zwłaszcza w obszarze zatrudnienia i integracji społecznej.

Program Operacyjny Kapitał Ludzki składa się z 10 Priorytetów, realizowanych równolegle na poziomie centralnym i regionalnym.
Priorytety realizowane centralnie to:
- Priorytet I Zatrudnienie i integracja społeczna;
- Priorytet II Rozwój zasobów ludzkich i potencjału adaptacyjnego przedsiębiorstw oraz poprawa stanu zdrowia osób pracujących;
- Priorytet III Wysoka jakość systemu oświaty;
- Priorytet IV Szkolnictwo wyższe i nauka;
- Priorytet V Dobre rządzenie;

Priorytety realizowane na szczeblu regionalnym to:
- Priorytet VI Rynek pracy otwarty dla wszystkich;
- Priorytet VII Promocja integracji społecznej;

– Priorytet VIII Regionalne kadry gospodarki;
– Priorytet IX Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach;

Ponadto realizowany będzie Priorytet X Pomoc techniczna, którego celem jest zapewnienie właściwego zarządzania, wdrażania oraz promocji Europejskiego Funduszu Społecznego.

3. Informacje na temat finansowania Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki

Łączna wielkość środków finansowych zaangażowanych w realizację Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki w latach 2007–2013 wyniesie ok. 14,43% całości środków przeznaczonych na realizację programów operacyjnych, tj. 11 420 207 059 EUR. W ramach tej kwoty wielkość alokacji z Europejskiego Funduszu Społecznego wyniesie ok. 9 707 176 000 EUR, a wkład krajowy stanowić będzie ok. 1 713 031 059 EUR. Poziom krajowego współfinansowania został oszacowany na poziomie minimalnym tj. 15%.

Około 60% środków Programu zostanie przeznaczonych na wsparcie realizowane przez poszczególne regiony, zaś pozostała kwota (ok. 40%) będzie wdrażana sektorowo, przez odpowiednie resorty.

Na realizację Strategii Lizbońskiej w latach 2007 - 2013 w ramach Programu przeznaczone zostanie 83 % wydatków ze środków wspólnotowych, co stanowi sumę 8 056 956 080 EUR.

Na realizację współpracy ponadnarodowej i podejścia innowacyjnego zostanie przeznaczonych od 1% do 5% alokacji środków finansowych w ramach każdej osi priorytetowej. Do obowiązków IP należy zapewnienie realizacji projektów współpracy ponadnarodowej i podejścia innowacyjnego w ramach każdej z osi priorytetowych.

Środki przekazywane przez Komisję Europejską na rzecz PO KL jako zaliczki, płatności okresowe i płatności salda końcowego będą wpływać na wyodrębniony rachunek bankowy prowadzony w euro i zarządzany przez MF. Z rachunku tego środki, po przewalutowaniu na PLN będą przekazywane na centralny rachunek dochodów budżetu państwa na podstawie dyspozycji ministra właściwego ds. finansów. Będą one ujęte w odrębnej części budżetowej obejmującej wpłaty na rzecz budżetu państwa, której dysponentem jest minister właściwy ds. finansów publicznych.

Montaż finansowy w ramach PO KL dotyczący poziomu środków Europejskiego Funduszu Społecznego w stosunku do krajowego współfinansowania wynosi 85% - 15%. W ramach krajowego współfinansowania, środki pochodzić będą z następujących źródeł:

– budżet państwa,
– budżet jednostek samorządu terytorialnego, zwanych dalej „JST”,
– inne środki publiczne (Fundusz Pracy, PFRON).

Środki na finansowanie projektu w ramach Programu będą przekazywane w formie dotacji rozwojowej pochodzącej z budżetu państwa. W przypadku państwowych jednostek budżetowych dotacja rozwojowa nie występuje, a środki na realizację projektów muszą być zabezpieczane w planach finansowych tychże jednostek lub będą pochodzić z rezerwy celowej budżetu państwa.

Dotacja rozwojowa przekazywana będzie w wysokości co najmniej 85% środków publicznych w ramach danego projektu, przy czym w wielu przypadkach może osiągnąć nawet 100% środków publicznych danego projektu – dotyczy to projektów, które dodatkowo otrzymują środki odpowiadające wkładowi współfinansowania krajowego. Wkład własny może być wymagany w przypadku projektów realizowanych przez beneficjentów w komponencie centralnym jak i regionalnym, przy czym jego wysokość nie będzie wynosić więcej niż 15% wartości wkładu publicznego. W przypadku, kiedy wymagany wkład własny będzie niższy niż 15%, w ramach dotacji rozwojowej będą wypłacane dodatkowe środki

odpowiadające współfinansowaniu krajowemu. A zatem dotacja rozwojowa będzie odpowiednio wyższa tzn. będzie stanowiła więcej niż 85 % wkładu publicznego.

a) komponent centralny

Wydatki na realizację Działań wdrażanych przez Instytucję Wdrażającą (Instytucję Pośredniczącą II stopnia), zwaną dalej „IP2", będącą państwową jednostką budżetową są zaplanowane w części budżetowej, której dana jednostka jest dysponentem. W takim przypadku, IP nie przekazuje IP2 środków na realizację Działania. Jeżeli IP2 nie jest państwową jednostką budżetową, otrzymuje od IP dotację rozwojową na realizację Działania/projektów własnych IP2 na podstawie Porozumienia w sprawie dofinansowania odpowiedniego Działania/Działań danego Priorytetu. Środki na realizację projektów beneficjenci otrzymują od IP2/IP jako zaliczkę w formie dotacji rozwojowej na podstawie umowy o dofinansowanie realizacji projektu. Beneficjenci będący państwowymi jednostkami budżetowymi zapewniają środki na realizację projektu w ramach własnego limitu wydatków budżetu państwa określonego w planie finansowym jednostki (w swej części budżetowej) lub ze środków rezerwy celowej budżetu państwa i w związku z tym nie otrzymują środków finansowych od IP2/IP.
Ponadto w ramach komponentu centralnego zakłada się realizację projektów systemowych na rzecz osób niepełnosprawnych, które będą realizowane i finansowane przez Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.
W komponencie centralnym w tabelach Szczegółowego Opisu Priorytetów PO KL odnoszących się do poszczególnych Działań i Poddziałań PO KL w polu nr 12 (Zasięg terytorialny NUTS) wskazano obszar całego kraju (NUTS 0 – PL) co oznacza ogólnokrajowy wymiar projektów realizowanych w ramach tego komponentu.

b) komponent regionalny

Rolę IP w ramach poszczególnych Priorytetów komponentu regionalnego pełni samorząd województwa. Środki na realizację Priorytetów komponentu regionalnego PO KL (Priorytety VI-IX) planowane są w części budżetowej Ministerstwa Rozwoju Regionalnego. Środki na realizację Priorytetów samorząd województwa otrzymuje jako zaliczkę w formie dotacji rozwojowej. Zasady przekazywania środków finansowych w ramach poszczególnych Działań określa Porozumienie pomiędzy IZ i IP. Środki na realizację projektów beneficjenci otrzymują od IP2/IP jako zaliczkę w formie dotacji rozwojowej na podstawie umowy o dofinansowanie realizacji projektu (umowy ramowej w ramach Poddziałania 7.1.1 i 7.1.2 PO KL).
Beneficjenci będący państwowymi jednostkami budżetowymi nie otrzymują środków finansowych od IP2/IP, gdyż mogą finansować realizację projektu w ramach własnego limitu wydatków określonego w planie finansowym jednostki lub ze środków rezerwy celowej budżetu państwa.
Jednocześnie w ramach komponentu regionalnego, realizowane będą przez powiatowe urzędy pracy projekty systemowe na rzecz aktywizacji zawodowej bezrobotnych w ramach Poddziałania 6.1.3 PO KL. Projekty te będą w całości finansowane ze środków Funduszu Pracy.
Wysokość środków publicznych przeznaczonych na finansowanie komponentu regionalnego PO KL w podziale na województwa prezentuje poniższa tabela.

województwo	Priorytet VI	Priorytet VII	Priorytet VIII	Priorytet IX	ogółem
Dolnośląskie	154 250 306,87	106 133 694,90	108 564 977,36	116 420 974,87	485 369 954,00
Kujawsko-Pomorskie	127 265 283,64	87 566 339,79	89 572 286,22	96 053 931,35	400 457 841,00
Lubelskie	162 699 366,72	111 947 167,55	114 511 623,50	122 797 933,23	511 956 091,00
Lubuskie	56 833 041,07	39 104 626,52	40 000 424,91	42 894 942,51	178 833 035,00
Łódzkie	160 203 271,29	110 229 700,42	112 754 813,09	120 913 996,20	504 101 781,00
Małopolskie	187 691 910,69	129 143 574,40	132 101 961,08	141 661 145,83	590 598 592,00
Mazowieckie	288 268 283,59	198 346 302,69	202 889 967,07	217 571 525,65	907 076 079,00
Opolskie	55 403 840,67	38 121 248,77	38 994 520,20	41 816 248,36	174 335 858,00
Podkarpackie	137 388 741,10	94 531 900,95	96 697 412,60	103 694 647,35	432 312 702,00
Podlaskie	82 755 794,20	56 941 074,48	58 245 465,48	62 460 233,84	260 402 568,00
Pomorskie	119 334 625,25	82 109 559,22	83 990 503,17	90 068 238,36	375 502 926,00
Śląskie	234 555 741,11	161 388 771,07	165 085 822,13	177 031 790,69	738 062 125,00
Świętokrzyskie	100 898 456,29	69 424 341,47	71 014 695,82	76 153 473,42	317 490 967,00
Warmińsko-Mazurskie	99 405 388,37	68 397 018,94	69 963 839,66	75 026 575,02	312 792 822,00
Wielkopolskie	192 564 695,73	132 496 350,11	135 531 541,27	145 338 897,89	605 931 485,00
Zachodniopomorskie	97 410 454,41	67 024 381,72	68 559 758,44	73 520 891,43	306 515 486,00
P O L S K A	**2 256 929 201,00**	**1 552 906 053,00**	**1 588 479 612,00**	**1 703 425 446,00**	**7 101 740 312,00**

W komponencie regionalnym w tabelach Szczegółowego Opisu Priorytetów PO KL odnoszących się do poszczególnych Działań i Poddziałań PO KL w polu nr 12 (Zasięg terytorialny NUTS) osobno wskazano 16 województw (NUTS2 – PL11, PL12, PL21, PL22, PL31, PL32, PL33, PL34, PL41, PL42 PL43,, PL51, PL52, PL61, PL62, PL63) co oznacza regionalny wymiar projektów realizowanych w ramach tego komponentu.
Zapis ten nie ogranicza terytorialnie realizacji projektu do obszaru danego województwa jak również nie ogranicza grupy docelowej do mieszkańców tego województwa lecz wskazuje że wsparcie udzielane w ramach komponentu regionalnego PO KL powinno przyczyniać się do rozwiązywania konkretnych problemów społeczno – gospodarczych występujących w danym województwie. Instytucja Pośrednicząca dla Priorytetów regionalnych może ponadto zaproponować Komitetowi Monitorującemu szczegółowe kryteria dostępu lub strategiczne, ograniczające możliwość realizacji projektu (bądź jego grupę docelową) do określonego województwa.

Kwalifikowalność wydatków w ramach Programu

Podstawowym dokumentem określającym zasady kwalifikowalności wydatków w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki są *Wytyczne w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki* opracowane przez IZ na podstawie art. 26 ust. 1 pkt 6 oraz art. 35 ust. 3 pkt 11 ustawy oraz w oparciu o *Krajowe wytyczne dotyczące kwalifikowania wydatków w ramach funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności w okresie programowania 2007-2013.* Krajowe wytyczne zostały przygotowane w myśl art. 56 Rozporządzenia nr 1083/2006/WE, zgodnie z którym zasady kwalifikowalności wydatków ustanawia się na poziomie krajowym.
Wytyczne w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki zawierają szczegółowe informacje i zasady dotyczące kwalifikowania wydatków dla projektów współfinansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Priorytetów I – IX PO KL. Zasady kwalifikowania wydatków i kategorie wydatków

kwalifikowalnych w ramach Priorytetu X Pomoc Techniczna zostały określone w *Wytycznych Ministra Rozwoju Regionalnego w zakresie korzystania z pomocy technicznej*.

Cross – financing

Zgodnie z art. 34 ust. 2 Rozporządzenia nr 1083/2006/WE działania współfinansowane z EFS mogą być, w sposób komplementarny i z zastrzeżeniem pułapu 10% (w przypadku osi priorytetowej integracja społeczna – 15%) finansowania wspólnotowego każdej osi priorytetowej programu operacyjnego, objęte zakresem pomocy z innego funduszu, pod warunkiem że są one konieczne do odpowiedniej realizacji operacji i są bezpośrednio z nią powiązane. W związku z powyższym, w ramach poszczególnych działań, dla których wskazany został obszar cross-financingu możliwe będzie współfinansowanie z EFS operacji, które spełniają kryteria kwalifikowalności dla Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. Cross-financing jest możliwy do zastosowania w projektach realizowanych we wszystkich Priorytetach PO KL.
W ramach PO KL, cross-financing może dotyczyć wyłącznie takich kategorii wydatków, których poniesienie wynika z potrzeby realizacji danego projektu i stanowi logiczne uzupełnienie działań współfinansowanych z EFS. Ponadto, musi on być powiązany wprost z głównymi zadaniami realizowanymi w ramach danego projektu. Rodzaje wydatków kwalifikowalnych w ramach wsparcia udzielanego w Priorytetach I - IX, objętych cross-financingiem, dotyczą przede wszystkim:

a. zakupu lub leasingu sprzętu i wyposażenia oraz
b. dostosowywania budynków, pomieszczeń i miejsc pracy.

Inwestycje w ramach PO KL nie obejmują budowy nowych budynków, dużych prac budowlanych, remontów budynków, a jedynie wyposażenie i niewielkie prace dostosowawcze związane z realizowanymi projektami EFS.

W przypadku ponoszenia powyższych wydatków w ramach cross - financingu należy dążyć do zapewnienia realizacji zasady równości szans, w szczególności w odniesieniu do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Szczegółowe zasady stosowania *cross-financingu* zawarte są w Programie oraz *Wytycznych w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki.*

4. Lista projektów kluczowych

Program Operacyjny Kapitał Ludzki nie przewiduje realizacji projektów kluczowych.

5. Opis systemu wyboru projektów w ramach PO Kapitał Ludzki[1]

Program Operacyjny Kapitał Ludzki przewiduje realizację wsparcia z Europejskiego Funduszu Społecznego przede wszystkim za pośrednictwem dwóch procedur: **procedury wyboru projektów konkursowych i procedury dofinansowania projektów systemowych,** określonych w art. 28 ustawy.

[1] Szczegółowe informacje na temat systemu wyboru projektów zostaną przedstawione w dokumencie „Zasady dokonywania wyboru projektów w ramach PO KL", będącym częścią „Systemu Realizacji PO KL", o którym mowa w art. 26 ust. 1 pkt 8 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. Nr 227, poz. 1658, z późn. zm.).

Informacje na temat procedur wyboru projektów zawarte są w **Planie działania**[2], corocznie przygotowywanym przez IP dla każdego Priorytetu. Plan działania jest dokumentem o charakterze operacyjnym, obejmuje okres jednego roku budżetowego i podobnie jak w przypadku Ramowego Planu Realizacji Działania (funkcjonującego w ramach Sektorowego Programu Operacyjnego Rozwój Zasobów Ludzkich 2004–2006), ma na celu przedstawienie założeń IP w danym roku co do preferowanych form wsparcia (typów projektów), podziału środków finansowych na wybrane typy projektów oraz zasad i terminów wyboru projektów. Treść zatwierdzonego Planu działania podawana jest do publicznej wiadomości, w szczególności poprzez zamieszczenie na stronie internetowej IP oraz IP2.

5.1. Projekty w procedurze konkursowej

Konkursy na projekty w ramach danego Działania (lub Poddziałania) są ogłaszane i prowadzone przez IP2 lub IP – zwane dalej Instytucją Ogłaszającą Konkurs (IOK), zgodnie z Planem działania. Nabór wniosków o dofinansowanie jest publiczny. IOK w celu wyłonienia projektów do dofinansowania ogłasza konkurs co najmniej: na własnej stronie internetowej, w swojej siedzibie w miejscu publicznie dostępnym, w prasie, a także - w przypadku gdy IOK jest IP2 - na stronie internetowej IP. Nabór wniosków w ramach PO KL ma charakter **konkursu otwartego** lub **konkursu zamkniętego**. W konkursie otwartym nabór wniosków i ich ocena prowadzone są w sposób ciągły, do wyczerpania określonego limitu środków lub do zamknięcia konkursu uzasadnionego odpowiednią decyzją IOK. Konkurs zamknięty organizowany jest cyklicznie. W konkursie zamkniętym określa się z góry jeden (jeśli konkurs będzie organizowany tylko raz) lub kilka następujących po sobie terminów naboru wniosków. Pomiędzy datą ogłoszenia naboru a ostateczną datą składania wniosków nie może upłynąć mniej niż 30 dni. Wybór trybu procedury (konkurs zamknięty bądź konkurs otwarty) należy do IOK i jest przedstawiony w Planie działania wraz z uzasadnieniem. Konkurs ogłaszany jest na wybrane lub wszystkie typy projektów w ramach Poddziałania lub Działania.

W szczególnie uzasadnionych przypadkach, istnieje możliwość przyjęcia do realizacji w trybie systemowym części tych typów projektów, które zostały wskazane w niniejszym dokumencie jako wsparcie realizowane w trybie konkursowym. Jednocześnie, niezbędne jest w tym celu wskazanie przez IP tego typu rozwiązania we właściwym Planie działania na dany rok, wraz z odpowiednim uzasadnieniem. Każdorazowo zmiana trybu realizacji części danego typu projektów z konkursowego na systemowy jest akceptowana przez IZ (oraz opiniowana przez KM) w procesie zatwierdzania Planu działania.

Wniosek o dofinansowanie projektu należy złożyć w instytucji wskazanej w ogłoszeniu o konkursie. Złożony wniosek podlega ocenie formalnej i merytorycznej. W procesie oceny wniosku stosowane są kryteria oceny projektów, stanowiące część *Systemu Realizacji PO KL*. Oceną merytoryczną projektów zajmują się Komisje Oceny Projektów (KOP), które umiejscowione są w IP2 (IP). Projekt może zostać przyjęty do dofinansowania, jeśli uzyska minimum 60 punktów podczas oceny spełniania ogólnych kryteriów merytorycznych, a także przynajmniej 60% punktów w poszczególnych punktach oceny merytorycznej. Ocena dokonana przez Komisję Oceny Projektów stanowi podstawę do ułożenia listy wniosków spełniających minimum punktowe. Beneficjent, którego wniosek przeszedł pozytywnie weryfikację merytoryczną może podjąć negocjacje z IOK. Negocjacje mogą dotyczyć zarówno zakresu merytorycznego, jak i budżetu projektu, w tym wysokości kwoty

[2] Plan działania jest dokumentem przygotowywanym przez Instytucję Pośredniczącą osobno dla każdego Priorytetu i zatwierdzanym przez Instytucję Zarządzającą PO KL, na podstawie rekomendacji Komitetu Monitorującego (lub Podkomitetu Monitorującego – w przypadku priorytetów regionalnych).

dofinansowania. Jeśli wnioskodawca otrzymał pismo informujące go o przyjęciu wniosku do realizacji lub z pozytywnym dla siebie skutkiem zakończył negocjacje z IOK, na wezwanie IOK i w określonym przez nią terminie składa wszystkie wymagane dokumenty (załączniki) do umowy o dofinansowanie. Niezwłocznie po wpłynięciu wszystkich wymaganych załączników, IOK przesyła wnioskodawcy 2 egzemplarze umowy o dofinansowanie projektu z prośbą o ich podpisanie i odesłanie jednego egzemplarza umowy.

5.2. Projekty systemowe

Zgodnie z przepisami ustawy projekty systemowe polegają na dofinansowaniu realizacji przez poszczególne organy administracji publicznej i inne jednostki organizacyjne sektora finansów publicznych, zadań publicznych określonych w odrębnych przepisach dotyczących tych organów. W ramach PO KL, projekty systemowe (nie dotyczące pomocy technicznej) mogą być realizowane przez beneficjentów wskazanych w niniejszym dokumencie. Istnieje również możliwość realizowania projektów systemowych przez:

- jednostkę lub komórkę organizacyjną pełniącą obowiązki IP2 – jeśli została wyznaczona lub
- jednostkę lub komórkę organizacyjną pełniącą obowiązki IP

– w przypadku gdy nie ma możliwości realizowania projektu systemowego przez inną jednostkę lub komórkę organizacyjną.

Pełnią one wówczas funkcję beneficjenta bez uszczerbku dla wykonywania swych obowiązków jako IP2/IP.

Warunkiem przyjęcia do realizacji projektu systemowego jest jego zgodność z odpowiednim Planem działania. Do realizacji może zostać przyjęty jedynie ten typ projektu systemowego, którego zwięzły opis znajduje się w Planie działania. Podmiot, który będzie realizował projekt systemowy, wypełnia wniosek o dofinansowanie projektu PO KL, zawierając w nim dane dotyczące danego projektu. Wniosek należy wypełnić zgodnie z instrukcją wypełniania wniosku, opracowaną przez IZ. Wniosek jest składany do IP2/IP lub IZ, która dokonuje jego oceny. W procesie oceny (i negocjacji) wniosku stosowane są kryteria oceny projektów, przyjęte przez Komitet Monitorujący. Niespełnienie któregokolwiek z kryteriów oznacza konieczność jego poprawy lub uzupełnienia.

Beneficjent realizujący projekt systemowy zawiera z IP2 obsługującą całe Działanie (albo IP, jeśli IP2 nie została wyznaczona) umowę dotyczącą dofinansowania danego projektu[3]. W przypadku Działania 5.3 PO KL umowa o dofinansowanie projektu jest zawierana bezpośrednio pomiędzy beneficjentem a IZ. Umowa zawiera regulacje dotyczące m.in. przedmiotu umowy, środków finansowych, zapewnienia monitoringu i nadzoru nad realizacją projektu. W przypadku gdy zawarcie umowy nie jest możliwe ze względu na relacje prawno-organizacyjne pomiędzy beneficjentem a IP2 (IP), projekt systemowy realizowany jest na podstawie decyzji lub uchwały właściwego organu. Właściwość organu określa się w oparciu o zapisy porozumienia zawartego na podstawie art. 32 ust. 1 ustawy.

Załącznikiem do umowy (lub innego dokumentu) jest wypełniony wniosek o dofinansowanie projektu. Treść wniosku o dofinansowanie podlega negocjacjom z właściwą IP2/IP.

[3] Nie dotyczy projektów systemowych realizowanych w ramach Działań 6.1 i 7.1, w przypadku których zawierane są umowy ramowe z beneficjentami. Szczegółowe zasady dotyczące realizacji tych projektów zawierają odrębne regulacje wydane przez Instytucję Zarządzającą.

W przypadku gdy wyznaczona została IP2 i zamierza ona realizować projekt systemowy, IP2 zawiera z IP umowę dotyczącą dofinansowania danego projektu lub realizuje projekt na podstawie decyzji IP (uchwały zarządu województwa). Umowa (decyzja lub uchwała) zawiera regulacje dotyczące m.in. przedmiotu umowy, środków finansowych, zapewnienia monitoringu i nadzoru nad realizacją projektu. Załącznikiem do powyższej umowy (decyzji, uchwały, porozumienia) jest wypełniony wniosek o dofinansowanie projektu. Treść wniosku o dofinansowanie podlega negocjacjom z właściwą IP. W przypadku gdy IP zamierza realizować projekt systemowy, wniosek o dofinansowanie projektu jest przekazywany do IZ. IZ weryfikuje wniosek na podstawie kryteriów wyboru projektów, natomiast podstawę dofinansowaniu projektu, którego beneficjentem jest IP, stanowi umowa o dofinansowanie projektu zawierana pomiędzy IZ a IP.

5.3. Projekty indywidualne

Zgodnie z art. 28 ust. 1 pkt 1 ustawy, w celu realizacji celów strategicznych i szczegółowych PO KL a także ukierunkowania wsparcia na wybrane obszary, w ramach PO KL istnieje możliwość realizacji projektów indywidualnych. Są to projekty o znaczeniu strategicznym dla realizacji Programu, wskazywane przez Instytucję Zarządzającą (IZ), zgodnie z kryteriami zatwierdzonymi przez Komitet Monitorujący. Projekty indywidualne mogą być realizowane w każdym Priorytecie PO KL (z wyjątkiem Pomocy Technicznej) a ich wybór oraz wskazanie potencjalnych wykonawców leży w kompetencji IZ. Szczegółowe informacje na temat procedury wyboru projektów do realizacji – zarówno w trybie systemowym konkursowym jak i indywidualnym zawierają *Zasady dokonywania wyboru projektów w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki* stanowiące część *Systemu Realizacji PO KL.*

5.4. Wybór projektów współpracy ponadnarodowej i innowacyjnych

W ramach PO KL przyjęto, że projekty innowacyjne i współpraca ponadnarodowa będą wdrażane w ramach każdego z Priorytetów PO KL, z wyłączeniem możliwości realizacji projektów współpracy ponadnarodowej w projektach ukierunkowanych na wspieranie inicjatyw lokalnych na obszarach wiejskich w Priorytecie VI, VII i IX.
W przypadku Priorytetu X „Pomoc techniczna” możliwa jest realizacja projektów współpracy ponadnarodowej przez właściwe instytucje zaangażowane we wdrażanie PO KL, pod warunkiem zgodności celu projektu z celami Priorytetu X.
Do wyboru projektów innowacyjnych i współpracy ponadnarodowej w ramach komponentu centralnego oraz komponentu regionalnego ma zastosowanie procedura konkursowa lub systemowa, o której mowa w niniejszym rozdziale.

IP określa w Planie działania:

- wybrane Tematy, w których realizowane będą projekty innowacyjne na podstawie propozycji Tematów zatwierdzonych przez Komitet Monitorujący,
- typy projektów kwalifikowanych w ramach współpracy ponadnarodowej, mających zastosowanie w przypadku wniosków zgłoszonych w odpowiedzi na konkurs ogłoszony przez IP oraz w przypadku rozszerzenia o współpracę ponadnarodową zakresu już realizowanych projektów,
- obszary, w których oczekuje się realizacji projektów współpracy ponadnarodowej,
- oczekiwane efekty realizacji projektów innowacyjnych i współpracy ponadnarodowej,
- typy beneficjentów, od których oczekuje się złożenia wniosków,

– kryteria wyboru projektów innowacyjnych i współpracy ponadnarodowej na podstawie propozycji kryteriów przedstawionych przez Grupę roboczą.

IP odpowiedzialna za zarządzanie Priorytetem PO KL realizuje wszystkie zadania związane z wyborem i wdrażaniem projektów innowacyjnych i współpracy ponadnarodowej. Jednocześnie, wybór, kontrolę, monitoring oraz rozliczanie projektów innowacyjnych i współpracy ponadnarodowej IP mogą powierzyć wybranym IP II stopnia.

Szczegółowe zasady realizacji działań innowacyjnych i ponadnarodowych zawarte są w Programie oraz *Wytycznych w zakresie wdrażania projektów innowacyjnych i współpracy ponadnarodowej w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki*.

6. Komplementarność wsparcia w ramach Priorytetów PO KL z innymi funduszami oraz programami operacyjnymi

Numer Priorytetu	NSS	EFR / EFRROW	Inne
Priorytet I PO KL	1. Priorytet I Programu INTERREG IVC „Innowacje i gospodarka oparta na wiedzy” – *komplementarność w zakresie przeciwdziałania bezrobociu.* 2. 16 Regionalnych Programów Operacyjnych - *komplementarność w zakresie wsparcia struktur świadczących usługi lokalne w tworzeniu nowych miejsc pracy oraz wsparcia infrastruktury społecznej.*		
Priorytet II PO KL	1. Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka – *komplementarność w zakresie zwiększania innowacyjności przedsiębiorstw, badań i rozwoju, społeczeństwa informacyjnego, wykorzystania technik informacyjnych i komunikacyjnych w procesach kształcenia, przedsiębiorczości.* 2. Priorytet XIII Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko „Bezpieczeństwo zdrowotne i poprawa efektywności systemu ochrony zdrowia” – *komplementarność w zakresie wsparcia infrastruktury ochrony zdrowia.* 3. Priorytet I Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej 2007 – 2013 „Nowoczesna gospodarka” - *komplementarność w zakresie społeczeństwa informacyjnego,*		

	wspierania innowacji, przedsiębiorczości. 4. Priorytet I Programu INTERREG IVC „Innowacje i gospodarka oparta na wiedzy” – *komplementarność w zakresie badań i rozwoju, promowania przedsiębiorczości.* 5. 16 Regionalnych Programów Operacyjnych – *komplementarność w zakresie badań i rozwoju, innowacji i przedsiębiorczości, rozwoju społeczeństwa informacyjnego, wsparcia infrastruktury ochrony zdrowia.*		
Priorytet III PO KL	1. Priorytet I Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka „Badania i rozwój nowoczesnych technologii” – *komplementarność w zakresie wzmocnienia kompetencji społeczeństwa w tematyce nauk matematyczno-przyrodniczych i technicznych.* 2. Priorytet XII Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko „Kultura i dziedzictwo narodowe” – *komplementarność w zakresie infrastruktury edukacyjnej.* 3. 16 Regionalnych Programów Operacyjnych - *komplementarność w zakresie inwestycji w kształcenie.*		1. Program Leonardo da Vinci - *komplementarność w zakresie innowacyjnych rozwiązań edukacyjnych, podnoszenia jakości kształcenia.*
Priorytet IV PO KL	1. Priorytet I Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka „Badania i rozwój nowoczesnych technologii” - *komplementarność w zakresie wzmocnienia kompetencji społeczeństwa w tematyce nauk matematyczno-przyrodniczych i technicznych.* 2. Priorytet II Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka „Infrastruktura sfery B+R” - *komplementarność w zakresie badań i rozwoju.* 3. Priorytet I Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej 2007 – 2013 „Nowoczesna gospodarka” - *komplementarność w zakresie wsparcia infrastruktury*		1. Program ERASMUS – *komplementarność w zakresie edukacji.*

	edukacyjnej. 4. Priorytet XIV Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko „Infrastruktura szkolnictwa wyższego” - *komplementarność w zakresie infrastruktury szkolnictwa wyższego.* 5. Priorytet I Programu INTERREG IVC „Innowacje i gospodarka oparta na wiedzy” – *komplementarność w zakresie wsparcia infrastruktury szkolnictwa wyższego.* 6. 16 Regionalnych Programów Operacyjnych – *komplementarność w zakresie badań i rozwoju, inwestycji w kształcenie, wsparcie infrastruktury edukacyjnej*.		
Priorytet V PO KL	1. Priorytet VII Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka „Społeczeństwo informacyjne – budowa elektronicznej administracji” - *komplementarność w zakresie e-government.* 2. Priorytet II Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej 2007 – 2013 „Infrastruktura społeczeństwa informacyjnego” - *komplementarność w zakresie podniesienia jakości usług publicznych świadczonych drogą elektroniczną oraz usprawnienia wymiany danych.* 3. Program Operacyjny Pomoc Techniczna - *komplementarność w zakresie jakości usług świadczonych przez administrację publiczną.* 4. 16 Regionalnych Programów Operacyjnych - *komplementarność w zakresie wdrażania systemów informatycznych w ramach e-government.*		
Priorytet VI PO KL	1. Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka – *komplementarność w zakresie wsparcia na rzecz rozwoju przedsiębiorczości oraz stymulowania tworzenia nowych miejsc pracy, w tym zwłaszcza w*	1. EFR oraz EFRROW- *komplementarność w zakresie pomocy dla osób bezrobotnych, edukacji, szkoleń, aktywizacji obszarów wiejskich.*	

	innowacyjnych działach gospodarki. 2. 16 Regionalnych Programów Operacyjnych - *komplementarność w zakresie wsparcia struktur świadczących usługi lokalne w tworzeniu nowych miejsc pracy, przedsiębiorczości oraz rozbudowy infrastruktury społecznej.*		
Priorytet VII PO KL	1. 16 Regionalnych Programów Operacyjnych - *komplementarność w zakresie wsparcia inwestycji w infrastrukturę społeczną.*	1. EFR oraz EFRROW- *komplementarność w zakresie integracji społecznej, aktywizacji obszarów wiejskich.*	
Priorytet VIII PO KL	1. Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka - *komplementarność w zakresie innowacyjności, przedsiębiorczości, społeczeństwa informacyjnego, badań i rozwoju.* 2. Priorytet I Programu INTERREG IVC „Innowacje i gospodarka oparta na wiedzy" – *komplementarność w zakresie transferu wiedzy*. 3. 16 Regionalnych Programów Operacyjnych - *komplementarność w zakresie przedsiębiorczości, społeczeństwa informacyjnego, badań i rozwoju, wsparcia inwestycji w kształcenie.*	1. EFR oraz EFRROW- *komplementarność w zakresie adaptacyjności.*	
Priorytet IX PO KL	1. 16 Regionalnych Programów Operacyjnych - *komplementarność w zakresie wsparcia inwestycji w infrastrukturę edukacyjną.*	1. EFR oraz EFRROW- *komplementarność w zakresie edukacji.*	1. Program Leonardo da Vinci - *komplementarność w zakresie innowacyjnych rozwiązań edukacyjnych, podnoszenia jakości kształcenia.*

7. Załączniki do PO Kapitał Ludzki

Programowanie interwencji Europejskiego Funduszu Społecznego w Polsce jest procesem złożonym i długotrwałym, wymagającym licznych zmian o charakterze legislacyjnym, finansowym i organizacyjnym. Niezbędne w tym celu jest przygotowanie szeregu dokumentów programowych, skierowanych do podmiotów uczestniczących we wdrażaniu EFS, zawierających informacje o różnym stopniu szczegółowości i dotyczących

różnorodnych zagadnień tematycznych. Z perspektywy potencjalnych projektodawców PO KL niezbędna jest znajomość następujących dokumentów:

1) Program Operacyjny Kapitał Ludzki;
2) Szczegółowy Opis Priorytetów PO KL;
3) System Realizacji PO KL
4) Wzór wniosku o dofinansowanie projektu;
5) Wzór umowy o dofinansowanie projektów;
6) Wzór wniosku o płatność.

Ponadto, dla przeprowadzenia w sposób efektywny procesu wdrażania PO Kapitał Ludzki, opracowane zostaną inne dokumenty programowe, których znajomość ułatwi aplikowanie o środki EFS. Dotyczy to w szczególności rocznego Planu działania przygotowywanego przez IP dla każdego Priorytetu oraz szczegółowej dokumentacji konkursowej, stanowiącej materiał pomocniczy dla beneficjentów ubiegających się o przyznanie dofinansowania projektów. Wszystkie dokumenty (lub ich projekty) zostaną umieszczone na stronie internetowej Ministerstwa Rozwoju Regionalnego: www.mrr.gov.pl oraz na stronie instytucji zarządzającej PO KL: www.efs.gov.pl.

II. Informacje na temat Priorytetów i Działań PO KL

Poniżej znajdują się informacje niezbędne dla prawidłowego wdrożenia zakresu wsparcia przewidzianego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, opracowane w formie tabelarycznej w podziale dla poszczególnych Działań i Poddziałań.

Priorytet I
ZATRUDNIENIE I INTEGRACJA SPOŁECZNA

PRIORYTET I
ZATRUDNIENIE I INTEGRACJA SPOŁECZNA

Opis Priorytetu I

Specyfika zmian zachodzących na krajowym rynku pracy, powiązana z dynamiką przemian społeczno-demograficznych, a także utrzymujący się wysoki poziom bezrobocia i rozwarstwienia ekonomicznego społeczeństwa stawiają nowe wyzwania przed instytucjami rynku pracy, pomocy i integracji społecznej. Rodzi to konieczność poszukiwania nowych, bardziej adekwatnych rozwiązań systemowych, zgodnych z wytycznymi zrewidowanej strategii lizbońskiej oraz zapisami krajowych strategii zatrudnienia i polityki społecznej.

Ubóstwo i wykluczenie społeczne w Polsce są bardzo ściśle związane z pozostawaniem bez pracy i niskim poziomem aktywności zawodowej, zaś bezrobocie jest jednym z głównych powodów korzystania z pomocy społecznej. Dlatego tak ważne jest tworzenie warunków do szerszego dostępu do zatrudnienia i uzyskiwania dochodu przez osoby funkcjonujące w środowiskach zagrożonych wykluczeniem społecznym. Łączenie aktywnych instrumentów rynku pracy i narzędzi sprzyjających integracji społecznej stanowi skuteczny sposób przeciwdziałania zjawisku wykluczenia społecznego i wychodzenia z sytuacji bezradności społeczno – zawodowej.

Szczególnie istotną rolę w zwiększaniu szans na zatrudnienie osób bezrobotnych i poszukujących pracy odgrywają publiczne służby zatrudnienia, zaś podnoszenie ich potencjału kadrowego i organizacyjnego ma kluczowe znaczenie dla poprawy skuteczności podejmowanych przez nie działań. Jednocześnie, poważnym problemem zarówno Publicznych Służb Zatrudnienia, jak też instytucji systemu pomocy społecznej, jest brak spójnego systemu kształcenia kadr, wysoka rotacja pracowników oraz niewystarczający poziom przygotowania merytorycznego do wykonywania zadań z zakresu aktywizacji zawodowej i społecznej. Ponadto, z uwagi na coraz większa role pełnioną przez niepubliczne instytucje rynku pracy, konieczne jest rozwijanie ogólnopolskiego systemu szkoleń dla pracowników tych instytucji, a także systematyczne podnoszenie ich kwalifikacji w zakresie obsługi bezrobotnych i poszukujących pracy. Niezbędne jest zatem podniesienie kompetencji pracowników instytucji rynku pracy w zakresie świadczenia usług prewencyjnych, w tym zwłaszcza pośrednictwa pracy i poradnictwa zawodowego, a także prowadzenie szeroko zakrojonych szkoleń i innych form kształcenia pracowników bezpośrednio zajmujących się aktywizacją osób korzystających ze świadczeń opieki socjalnej. Ponadto konieczne jest prowadzenie zajęć przygotowujących do szerszego zastosowania kontraktów socjalnych oraz programów i instrumentów aktywizujących osoby niepełnosprawne, skutecznie łączących instrumenty z obszaru aktywizacji zawodowej i integracji społecznej.

Ponadto, istotną kwestią jest wypracowanie nowych oraz udoskonalenie już istniejących mechanizmów, które pozwolą na racjonalizację systemu aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych oraz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Będzie to możliwe dzięki poszerzeniu zakresu Aktywnej Polityki Rynku Pracy, a także zapewnieniu wysokiego poziomu koordynacji i spójności podejmowanych działań, rozbudowie systemu wymiany informacji i doświadczeń pomiędzy jednostkami świadczącymi pomoc oraz wprowadzaniu jednolitych standardów świadczonych usług i zintegrowanych programów szkoleń, służących wypracowywaniu wspólnych metod działania w obszarze zatrudnienia i integracji społecznej.

W Ramach priorytetu będą wspierane partnerstwa pomiędzy różnymi podmiotami działającymi na rzecz integracji społecznej.

Ponadregionalny poziom realizacji zadań przewidziany w ramach Priorytetu I sprzyja pełniejszemu wykorzystaniu potencjału ogólnopolskich instytucji działających na rzecz osób bezrobotnych oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym. Podmioty te, posiadając wykwalifikowane kadry, zdolności instytucjonalne i doświadczenie w realizacji zadań na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, są w stanie zapewnić odpowiednie warunki dla realizacji kompleksowych projektów na rzecz aktywizacji społeczno – zawodowej grup, które w szczególny sposób wymagają szczególnego wsparcia na poziomie ogólnokrajowym (m.in. Romowie, niektóre grupy osób niepełnosprawnych, młodzież zagrożona wykluczeniem społecznym oraz osoby przebywające w placówkach penitencjarnych). W związku z tym, część zadań adresowanych do osób pochodzących z tych grup społecznych będzie realizowana na poziomie centralnym przez wyspecjalizowane i merytorycznie przygotowane do tego instytucje. Wsparcie to będzie komplementarne wobec działań przewidzianych do realizacji na poziomie regionalnym.

Ponadto, w ramach Priorytetu I planowana jest realizacja projektów, mających na celu upowszechnianie idei równego traktowania kobiet i mężczyzn w dostępie do zatrudnienia, godzenia życia zawodowego i rodzinnego, a także zwalczanie wszelkich przejawów dyskryminacji w obszarze zatrudnienia. W ramach Priorytetu wsparcie ukierunkowane będzie również na tworzenie konkretnych rozwiązań systemowych o zasięgu ogólnokrajowym i ponadregionalnym, mających na celu promowanie mobilności geograficznej i zawodowej oraz zapewnienie korzystnego bilansu migracyjnego zasobów pracy, w kontekście nasilających się ruchów migracyjnych.

W odpowiedzi na konieczność zapewnienia pełnego monitorowania dwóch odrębnych obszarów politycznych, jakie obejmuje Priorytet I, jego konstrukcja przewiduje ustalenie odrębnych celów i wskaźników dla zatrudnienia i integracji społecznej. Polska przyjmuje zobowiązanie do odrębnego monitorowania i raportowania efektów, włączając raportowanie w ramach Raportów Rocznych, wsparcia udzielonego z EFS w ramach tych dwóch obszarów. Klasyfikacja działań w ramach Priorytetu bierze w pełni pod uwagę kategoryzacje wydatków zgodnie z Rozporządzeniem 1828/2006.

Działania podejmowane w ramach Priorytetu I będą komplementarne z instrumentami przewidzianymi do realizacji w Priorytetach VI i VII. Podnoszenie kompetencji kadr instytucji rynku pracy oraz instytucji pomocy i integracji społecznej przewidziane w Priorytecie I (m.in. poprzez studia I i II stopnia, studia podyplomowe, doktoranckie, kursy zawodowe w tym: I i II stopień specjalizacji w zawodzie pracownik socjalny) będzie uzupełniane różnymi formami dokształcania pracowników w systemie pozaszkolnym poprzez kursy, doradztwo czy szkolenia organizowane na poziomie regionalnym. Ponadto rozwój i upowszechnianie instrumentów aktywnej polityki społecznej i zatrudnieniowej oraz wsparcie metodyczno – techniczne dla publicznych służb zatrudnienia i jednostek organizacyjnych pomocy społecznej realizowane w Priorytecie I umożliwi lepsze przygotowanie tych służb do realizacji zadań przewidzianych dla nich na gruncie Priorytetów regionalnych.

Odpowiednie projekty realizowane w ramach działań Priorytetu I powinny przyczyniać się do osiągnięcia odpowiednich efektów realizacji określonych dla Priorytetu I:

1. Wdrożenia standardów usług w 100 % PSZ na terenie całego kraju.

2. Objęcia wszystkich kluczowych pracowników PSZ szkoleniem lub inną formą doskonalenia zawodowego, w tym w zakresie obsługi osób bezrobotnych i poszukujących pracy.
3. Objęcia wsparciem 100 tysięcy osób z grup wymagających szczególnego wsparcia.
4. Wdrożenia standardów usług w 90% instytucji pomocy społecznej.
5. Objęcia 70% kluczowych[4] pracowników instytucji pomocy społecznej (bezpośrednio zajmujących się aktywną integracją) szkoleniami i innymi formami podnoszenia kwalifikacji (np. studia I i II stopnia, studia podyplomowe, doktoranckie, kursy zawodowe w tym: I i II stopień specjalizacji w zawodzie pracownik socjalny).
6. Zawarcia kontraktów socjalnych z ponad 10% wszystkich swoich klientów przez co najmniej 25% instytucji pomocy społecznej.
7. Realizacji w partnerstwie co najmniej 50% projektów kierowanych do osób wykluczonych społecznie.

[4] Kluczowymi pracownikami instytucji pomocy społecznej w ramach Programu są osoby zatrudnione na stanowisku pracownika socjalnego (w tym również *starszy pracownik socjalny*, *specjalista* czy *specjalista pracy socjalnej*).

1.1 WSPARCIE SYSTEMOWE INSTYTUCJI RYNKU PRACY

1.	Nazwa programu operacyjnego	Program Operacyjny Kapitał Ludzki
2.	Nazwa i numer priorytetu	Priorytet I Zatrudnienie i integracja społeczna
3.	Nazwa Funduszu	Europejski Fundusz Społeczny
4.	Instytucja Zarządzająca	Minister właściwy ds. rozwoju regionalnego - Departament Zarządzania Europejskim Funduszem Społecznym
5.	Instytucja Pośrednicząca	Minister właściwy ds. pracy - Departament Wdrażania EFS
6.	Instytucja Certyfikująca	Minister właściwy ds. rozwoju regionalnego - Departament Instytucji Certyfikującej
7.	Instytucja pośrednicząca w certyfikacji	nie dotyczy
8.	Instytucja odpowiedzialna za otrzymywanie płatności dokonywanych przez KE	Minister właściwy do spraw finansów publicznych
9.	Forma pomocy (form of finance)	Pomoc bezzwrotna – 01
10.	Wymiar terytorialny (territory type)	nie dotyczy - 00
11.	Obszar działalności gospodarczej (economic activity)	nie dotyczy - 00
12.	Zasięg terytorialny NUTS (location)	NUTS0 – PL
13.	Instytucja Wdrażająca (Instytucja Pośrednicząca II stopnia)	Centrum Rozwoju Zasobów Ludzkich
14.	Instytucja odpowiedzialna za dokonywanie płatności na rzecz beneficjentów	nie dotyczy
15.	Nazwa i numer działania	Działanie 1.1 Wsparcie systemowe instytucji rynku pracy
16.	Cel i uzasadnienie działania	**Cel Działania:** Podniesienie efektywności funkcjonowania instytucji rynku pracy oraz poprawa jakości świadczonych przez nie usług.
		Uzasadnienie Działania: Dynamika zmian zachodzących na rynku pracy warunkuje potrzebę wprowadzenia rozwiązań o charakterze systemowym, które pozwolą na zbudowanie sprawnego aparatu instytucji rynku pracy, zdolnego do efektywnego wypełniania powierzonych mu zadań. Odpowiednie przygotowanie kadry publicznych oraz niepublicznych instytucji rynku pracy, wprowadzenie rozwiązań organizacyjnych zwiększających dostępność oraz zakres

		świadczonych usług, a także zapewnienie sprawnego przepływu informacji pomiędzy poszczególnymi podmiotami są kluczowe dla zapewnienia sprawnego funkcjonowania całego systemu. W tym kontekście szczególnego znaczenia nabiera potrzeba opracowania oraz wdrożenia kompleksowych programów szkolenia oraz doskonalenia zawodowego pracowników instytucji rynku pracy, prowadzących do ujednolicenia standardów świadczonych przez nich usług. Istotną kwestią jest również wyposażenie kadr instytucji rynku pracy w odpowiednie instrumenty i narzędzia, w tym wykorzystujące nowoczesne technologie informacyjne na rzecz aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych. Ważnym elementem wsparcia systemowego jest też zapewnienie lepszej koordynacji podejmowanych działań oraz upowszechnianie i promocja najlepszych praktyk w obszarze usług rynku pracy. Elementem systemowym wychodzącym naprzeciw potrzebom klientów instytucji rynku pracy jest zwiększenie dostępu do usług rynku pracy oraz do informacji o nim. Dodatkowym wyzwaniem dla rynku pracy jest wzrost międzynarodowej mobilności pracowników. Wymaga ona wprowadzenia odpowiednich rozwiązań systemowych, umożliwiających adekwatne reagowanie instytucji rynku pracy i innych podmiotów działających w obszarze polityki migracyjnej. Ponadto, w celu podniesienia poziomu zatrudnienia oraz aktywności zawodowej kobiet niezbędne jest stworzenie konkretnych rozwiązań systemowych, ułatwiających godzenie życia zawodowego i rodzinnego, a także promujących równość szans w dostępie do zatrudnienia.
17.	Kwalifikowalność wydatków w ramach działania	Kryteria kwalifikowalności wydatków są zgodne z *Wytycznymi w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach PO KL*.
18.	Alokacja finansowa na działanie	112 892 605 Euro
19.	Wkład ze środków unijnych	95 958 714 Euro
20.	Wkład ze środków publicznych krajowych	16 933 891 Euro

21.	Przewidywana wielkość środków prywatnych	0 Euro
22.	Maksymalny udział środków UE w wydatkach kwalifikowanych na poziomie projektu (%)	85%
23.	Pomoc publiczna	Tam gdzie ma zastosowanie: – Pomoc de minimis: Rozporządzenie Komisji (WE) NR 1998/2006 z dnia 15 grudnia 2006 r. w sprawie stosowania art. 87 i 88 Traktatu do pomocy de minimis (Dz. Urz. UE L 379, z 28.12.2006 r.) – Pomoc na szkolenia: rozporządzenie Komisji (WE) nr 68/2001 z dnia 12 stycznia 2001 r. sprawie zastosowania art. 87 i 88 TWE do pomocy szkoleniowej(Dz. Urz. WE L 10 z 13.01.2001 z późn. zm.)
24.	Minimalny wkład własny beneficjenta (%)	Do określenia przez IP
25.	Dzień rozpoczęcia kwalifikowalności wydatków	12 grudnia 2006 r. – jeżeli IP nie określi terminu późniejszego
26.	Minimalna/maksymalna wartość projektu	minimum 50 tys. zł – jeżeli IP nie określi inaczej
27.	Forma płatności	brak płatności (środki zapewnione w ramach limitu wydatków budżetu państwa)
28.	Wysokość udziału cross-financingu (%)	do 10 %
29.	Wskaźniki realizacji Działania	– Liczba kluczowych pracowników PSZ, którzy w wyniku udzielonego wsparcia podnieśli swoje kwalifikacje, – Liczba instytucji PSZ, które uczestniczyły w projektach mających na celu wdrożenie standardów usług

Projekty systemowe

1.	Typ realizowanych operacji (projektów)	– **rozwój ogólnopolskiego systemu szkoleń oraz doskonalenia zawodowego kadr publicznych służb zatrudnienia (w tym w szczególności kierowanych do pracowników kluczowych) oraz innych instytucji rynku pracy, obejmującego m.in. specjalistyczne kursy, szkolenia, w tym szkolenia modułowe, doradztwo, instruktaż, a także studia uzupełniające, studia podyplomowe, studia doktoranckie oraz wizyty studyjne)**

		– **opracowanie i realizacja wspólnych szkoleń oraz programów szkoleniowych dla kadr instytucji rynku pracy i pomocy społecznej** – **rozwój narzędzi i systemów informatycznych (dla publicznych służb zatrudnienia oraz zintegrowanych systemów dla publicznych służb zatrudnienia i instytucji pomocy społecznej)** – **projektowanie i wdrażanie rozwiązań systemowych, w tym metod i narzędzi zwiększających efektywność usług świadczonych na rzecz klientów instytucji rynku pracy (m.in. doskonalenie struktur organizacyjnych oraz usprawnianie systemów zarządzania instytucjami rynku pracy)** – **budowa i rozwój skoordynowanego systemu współpracy i wymiany informacji między publicznymi służbami zatrudnienia oraz innymi instytucjami rynku pracy na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym (w tym m.in. w obszarze międzynarodowego pośrednictwa pracy)** – **zwiększanie dostępu do programów i usług rynku pracy m.in. poprzez zastosowanie nowoczesnych technologii informacyjnych i komunikacyjnych, tworzenie publicznej sieci dostępu do baz danych o rynku pracy, a także wdrażanie nowych metod i instrumentów aktywizacji zawodowej** – **tworzenie i rozwijanie systemu jednolitych standardów usług świadczonych przez instytucje rynku pracy, m.in. poprzez opracowanie i upowszechnianie materiałów informacyjnych, popularyzację dobrych praktyk i rozwiązań, a także wprowadzenie systemu benchmarkingu w ramach publicznych służb zatrudnienia i innych instytucji rynku pracy** – **tworzenie i rozwój systemu oceny i monitorowania efektywności usług świadczonych przez instytucje rynku pracy**

		– **tworzenie i wdrażanie rozwiązań systemowych oraz narzędzi i metod rozwiązywania problemów w obszarze migracji zarobkowych** – **rozwój ogólnopolskiego systemu monitorowania i prognozowania sytuacji na rynku pracy (m.in. poprzez makroekonomiczne i mikroekonomiczne badania rynku pracy, ekspertyzy i analizy)** – **tworzenie systemu monitorowania i ewaluacji wpływu realizowanych programów na sytuację na rynku pracy** – **upowszechnianie idei równych szans (w tym m.in. poprzez organizowanie ogólnopolskich kampanii informacyjno – promocyjnych z wykorzystaniem dostępnych środków masowego przekazu oraz nowoczesnych metod komunikacji, identyfikację i promocję najlepszych praktyk oraz prowadzenie działalności informacyjno – doradczej w obszarze równego dostępu do zatrudnienia)**
2.	Zakres stosowania cross-financingu	Zgodnie z zapisami *Wytycznych w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki*.
3.	Kategoria interwencji funduszy strukturalnych (priority theme dimension)	65, 69
4.	Typ beneficjentów	Centrum Rozwoju Zasobów Ludzkich
5.	Grupy docelowe (osoby, instytucje, grupy społeczne bezpośrednio korzystające z pomocy)	– instytucje rynku pracy – pracownicy instytucji rynku pracy w zakresie systemu szkoleń i doskonalenia kadr
6.	Propozycje kryteriów wyboru finansowanych operacji	Kryteria: – ogólne – szczegółowe Dokładne wskazanie kryteriów wyboru finansowanych operacji nastąpi w Planie działania, przygotowywanym przez IP dla każdego Priorytetu.
7.	Opis systemu wyboru projektów:	
	Instytucja odpowiedzialna za wybór projektów	Minister właściwy ds. pracy – Departament Wdrażania EFS
	Tryb dokonywania wyboru	projekty systemowe

	projektów	
	Procedura oceny merytorycznej wniosku o dofinansowanie	Informacje na temat procedury zawarte są w rozdziale I (pkt 5.) *Opis systemu wyboru projektów w ramach PO Kapitał Ludzki.*
	Instytucja odpowiedzialna za wydanie ostatecznej decyzji w sprawie dofinansowania projektu i podpisanie umowy/decyzji o przyznaniu wsparcia dla projektu	Minister właściwy ds. pracy – Departament Wdrażania EFS
	Procedura odwoławcza	nie dotyczy

1.2 WSPARCIE SYSTEMOWE INSTYTUCJI POMOCY I INTEGRACJI SPOŁECZNEJ

1.	Nazwa programu operacyjnego	Program Operacyjny Kapitał Ludzki
2.	Nazwa i numer priorytetu	Priorytet I Zatrudnienie i integracja społeczna
3.	Nazwa Funduszu	Europejski Fundusz Społeczny
4.	Instytucja Zarządzająca	Minister właściwy ds. rozwoju regionalnego - Departament Zarządzania Europejskim Funduszem Społecznym
5.	Instytucja Pośrednicząca	Minister właściwy ds. pracy - Departament Wdrażania EFS
6.	Instytucja Certyfikująca	Minister właściwy ds. rozwoju regionalnego - Departament Instytucji Certyfikującej
7.	Instytucja pośrednicząca w certyfikacji	nie dotyczy
8.	Instytucja odpowiedzialna za otrzymywanie płatności dokonywanych przez KE	Minister właściwy do spraw finansów publicznych
9.	Forma pomocy (form of finance)	Pomoc bezzwrotna – 01
10.	Wymiar terytorialny (territory type)	nie dotyczy - 00
11.	Obszar działalności gospodarczej (economic activity)	nie dotyczy - 00
12.	Zasięg terytorialny NUTS (location)	NUTS0 – PL
13.	Instytucja Wdrażająca (Instytucja Pośrednicząca II stopnia)	Centrum Rozwoju Zasobów Ludzkich
14.	Instytucja odpowiedzialna za dokonywanie płatności na rzecz beneficjentów	nie dotyczy
15.	Nazwa i numer działania	Działanie 1.2 Wsparcie systemowe instytucji pomocy i integracji społecznej
16.	Cel i uzasadnienie działania	**Cel Działania:** Podniesienie jakości i efektywności funkcjonowania instytucji działających w obszarze pomocy i integracji społecznej, poprzez rozszerzanie realizowanych przez nie usług, poprawę systemu monitorowania i oceny efektywności podejmowanych działań oraz inwestycje w rozwój kwalifikacji i kompetencji kadr.
		Uzasadnienie Działania: Rozwojowi społeczno – gospodarczemu Polski towarzyszy wzrastający poziom ubóstwa i rozwarstwienia społecznego, wywołanego w dużej mierze utrzymującym się długotrwale bezrobociem. Zwalczanie ubóstwa i promowanie integracji społecznej wymaga jednak istnienia profesjonalnie przygotowanych do tego służb,

		które efektywnie realizują zadania na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. W związku z tym, należy dążyć do wypracowania systemowych rozwiązań w zakresie instytucjonalnej przebudowy systemu pomocy społecznej, oraz dokonania całościowego przeglądu istniejących systemów wsparcia, celem ich skoordynowania i nadania im charakteru proaktywizacyjnego w wymiarze zawodowym, edukacyjnym zdrowotnym czy społecznym. Niezbędne w tym celu są działania zmierzające do rozwijania standardów jakości usług pomocy społecznej, poszerzania oferty dostępnej pomocy, łączenia i rozwijania systemów informatycznych dla instytucji pomocy i integracji społecznej, a także poprawy koordynacji i przepływu informacji między instytucjami polityki społecznej.
17.	Kwalifikowalność wydatków w ramach działania	Kryteria kwalifikowalności wydatków są zgodne z *Wytycznymi w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach PO KL*.
18.	Alokacja finansowa na działanie	152 000 000 Euro
19.	Wkład ze środków unijnych	129 200 000 Euro
20.	Wkład ze środków publicznych krajowych	22 800 000 Euro
21.	Przewidywana wielkość środków prywatnych	0 Euro
22.	Maksymalny udział środków UE w wydatkach kwalifikowanych na poziomie projektu (%)	85%
23.	Pomoc publiczna	Tam gdzie ma zastosowanie: – Pomoc de minimis: Rozporządzenie Komisji (WE) NR 1998/2006 z dnia 15 grudnia 2006 r. w sprawie stosowania art. 87 i 88 Traktatu do pomocy de minimis (Dz. Urz. UE L 379, z 28.12.2006 r.) – Pomoc na szkolenia: rozporządzenie Komisji (WE) nr 68/2001 z dnia 12 stycznia 2001 r. sprawie zastosowania art. 87 i 88 TWE do pomocy szkoleniowej(Dz. Urz. WE L 10 z 13.01.2001 z późn. zm.)
24.	Minimalny wkład własny beneficjenta (%)	Do określenia przez IP
25.	Dzień rozpoczęcia kwalifikowalności wydatków	12 grudnia 2006 r. – jeżeli IP nie określi terminu późniejszego
26.	Minimalna/maksymalna wartość projektu	minimum 50 tys. zł – jeżeli IP nie określi inaczej
27.	Forma płatności	brak płatności (środki zapewnione w ramach limitu wydatków budżetu państwa)
28.	Wysokość udziału cross-	do 10 %

	financingu (%)	
29.	Wskaźniki realizacji Działania	– Liczba instytucji pomocy społecznej, które uczestniczyły w projektach systemowych, mających na celu wdrożenie standardów usług – Liczba kluczowych pracowników instytucji pomocy społecznej[5], którzy w wyniku udzielonego wsparcia podnieśli swoje kwalifikacje

Projekty systemowe

1.	Typ realizowanych operacji (projektów)	– **rozbudowa systemu monitorowania i oceny efektywności działań a także prognozowania sytuacji w obszarze pomocy społecznej min. poprzez prowadzenie i upowszechnianie badań, ekspertyz i analiz** – **tworzenie i rozwijanie standardów jakości usług instytucji pomocy i integracji społecznej** – **rozwój krajowego systemu szkoleń tematycznych i specjalistycznych (szkolenia dotyczące kwestii o zasięgu krajowym) oraz doskonalenia kadr instytucji pomocy i integracji społecznej (m.in. poprzez szkolenia/kursy, doradztwo, studia, studia podyplomowe, studia doktoranckie, wizyty studyjne, specjalizacje, coaching, superwizję)** – **realizacja wspólnych szkoleń oraz programów szkoleniowych dla kadr pomocy społecznej i instytucji rynku pracy** – **poszerzanie oferty instytucji pomocy i integracji społecznej w zakresie usług na rzecz aktywizacji zawodowej i społecznej (w tym min. budowa krajowego systemu doradztwa na rzecz inicjatyw lokalnych w sferze integracji społecznej)** – **rozwój narzędzi i systemów informatycznych (dla instytucji pomocy społecznej oraz zintegrowanych systemów dla publicznych służb zatrudnienia i instytucji pomocy społecznej)** – **upowszechnianie systemów informatycznych zwiększających dostęp do informacji o instrumentach i usługach systemu pomocy i integracji społecznej** – **budowa i ulepszanie systemu koordynacji oraz przekazywania informacji i danych między instytucjami działającymi w obszarze**

[5] Kluczowymi pracownikami instytucji pomocy społecznej w ramach Programu są osoby zatrudnione na stanowisku pracownika socjalnego.

		polityki społecznej i rynku pracy – **identyfikacja i promocja najlepszych praktyk i rozwiązań z zakresu pomocy i integracji społecznej**
2.	Zakres stosowania cross-financingu	Zgodnie z zapisami *Wytycznych w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki.*
3.	Kategoria interwencji funduszy strukturalnych (priority theme dimension)	65, 66
4.	Typ beneficjentów	Centrum Rozwoju Zasobów Ludzkich
5.	Grupy docelowe (osoby, instytucje, grupy społeczne bezpośrednio korzystające z pomocy)	– instytucje pomocy i integracji społecznej i ich pracownicy – organizacje pozarządowe i instytucje ekonomii społecznej zajmujące się statutowo problematyką pomocy i integracji społecznej i ich pracownicy – pracownicy administracji publicznej działający bezpośrednio w obszarze pomocy i integracji społecznej
6.	Propozycje kryteriów wyboru finansowanych operacji	Kryteria: – ogólne – szczegółowe Dokładne wskazanie kryteriów wyboru finansowanych operacji nastąpi w Planie działania, przygotowywanym przez IP dla każdego Priorytetu.
7.	Opis systemu wyboru projektów:	
	Instytucja odpowiedzialna za wybór projektów	Minister właściwy ds. pracy - Departament Wdrażania EFS
	Tryb dokonywania wyboru projektów	projekty systemowe
	Procedura oceny merytorycznej wniosku o dofinansowanie	Informacje na temat procedury zawarte są w rozdziale I (pkt 5.) *Opis systemu wyboru projektów w ramach PO Kapitał Ludzki.*
	Instytucja odpowiedzialna za wydanie ostatecznej decyzji w sprawie dofinansowania projektu i podpisanie umowy/decyzji o przyznaniu wsparcia dla projektu	Minister właściwy ds. pracy - Departament Wdrażania EFS
	Procedura odwoławcza	nie dotyczy

1.3 OGÓLNOPOLSKIE PROGRAMY INTEGRACJI I AKTYWIZACJI ZAWODOWEJ

1.	Nazwa programu operacyjnego	Program Operacyjny Kapitał Ludzki
2.	Nazwa i numer priorytetu	Priorytet I Zatrudnienie i integracja społeczna
3.	Nazwa Funduszu	Europejski Fundusz Społeczny
4.	Instytucja Zarządzająca	Minister właściwy ds. rozwoju regionalnego - Departament Zarządzania Europejskim Funduszem Społecznym
5.	Instytucja Pośrednicząca	Minister właściwy ds. pracy - Departament Wdrażania EFS
6.	Instytucja Certyfikująca	Minister właściwy ds. rozwoju regionalnego - Departament Instytucji Certyfikującej
7.	Instytucja pośrednicząca w certyfikacji	nie dotyczy
8.	Instytucja odpowiedzialna za otrzymywanie płatności dokonywanych przez KE	Minister właściwy do spraw finansów publicznych
9.	Forma pomocy (form of finance)	Pomoc bezzwrotna – 01
10.	Wymiar terytorialny (territory type)	nie dotyczy - 00
11.	Obszar działalności gospodarczej (economic activity)	nie dotyczy - 00
12.	Zasięg terytorialny NUTS (location)	NUTS0 – PL
13.	Instytucja Wdrażająca (Instytucja Pośrednicząca II stopnia)	W zakresie projektów konkursowych na rzecz społeczności romskiej - Władza Wdrażająca Program Europejskie w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji. W pozostałych Poddziałaniach (z wyjątkiem Poddziałania 1.3.2) – Centrum Rozwoju Zasobów Ludzkich.
14.	Instytucja odpowiedzialna za dokonywanie płatności na rzecz beneficjentów	W zakresie projektów konkursowych na rzecz społeczności romskiej - Władza Wdrażająca Program Europejskie w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji. W zakresie projektów konkursowych na rzecz promocji równych szans kobiet i mężczyzn oraz godzenia życia zawodowego i rodzinnego – Minister właściwy ds. pracy – Departament Wdrażania EFS.
15.	Nazwa i numer działania	Działanie 1.3 Ogólnopolskie programy integracji i aktywizacji zawodowej
16.	Cel i uzasadnienie działania	**Cel Działania:** Celem Działania jest opracowywanie, wdrażanie i promocja ogólnopolskich i ponadregionalnych rozwiązań z zakresu aktywizacji zawodowej i integracji społecznej, skierowanych do grup znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji na

		rynku pracy, w tym w szczególności: młodzieży zagrożonej wykluczeniem społecznym, osób pozbawionych wolności, osób niepełnosprawnych oraz członków społeczności romskiej, a także upowszechnianie rozwiązań na rzecz godzenia życia zawodowego i rodzinnego oraz wyrównywania szans kobiet i mężczyzn w dostępie do zatrudnienia.
		Uzasadnienie Działania: Zgodnie z założeniami Programu, realizacja większości projektów skierowanych bezpośrednio do osób i grup społecznych, napotykających na trudności w dostępie do rynku pracy lub zaliczanych do zagrożonych wykluczeniem społecznym, powinna odbywać się przede wszystkim na poziomie regionalnym. Niemniej jednak, można zidentyfikować pewne grupy, które ze względu na swoją specyfikę i charakter problemów jakimi są obarczone, należy objąć wsparciem z poziomu centralnego, przez wyspecjalizowane instytucje. Dla tych grup społecznych niezbędne jest przygotowanie wsparcia systemowego, w postaci kompleksowych programów i przedsięwzięć z zakresu aktywizacji zawodowej i społecznej, umożliwiających realizację bardziej wszechstronnych i pogłębionych działań na ich rzecz, w tym m.in. poprzez: badania i analizy z zakresu diagnozowania występujących potrzeb i ograniczeń, szkolenia i warsztaty kształcące umiejętności niezbędne na rynku pracy i niwelujące indywidualne bariery w dostępie do zatrudnienia czy integracji społecznej. Jedną z podstawowych barier utrudniających zwłaszcza kobietom powrót na rynek pracy oraz aktywne uczestnictwo w życiu zawodowym jest obowiązek zapewnienia opieki nad dziećmi. Dlatego też w ramach Działania wspierane będą również inicjatywy sprzyjające godzeniu życia zawodowego i rodzinnego oraz wyrównywaniu szans kobiet i mężczyzn w dostępie do zatrudnienia, m.in. poprzez pilotażową realizację kompleksowych projektów powrotu do pracy po przerwie związanej z urodzeniem i wychowaniem dzieci, a także promocję elastycznych i alternatywnych metod organizacji pracy oraz form zatrudnienia - przy równoczesnym zachowaniu bezpieczeństwa socjalnego pracowników. Realizacja powyższego typu wsparcia pozwoli na włączenie w główny nurt programowania

		pozytywnych doświadczeń i dobrych praktyk zdobytych w trakcie wdrażania w latach 2004 – 2006 Programu Inicjatywy Wspólnotowej EQUAL, a także na upowszechnianie na poziomie ogólnopolskim rozwiązań na rzecz wyrównywania szans kobiet i mężczyzn w dostępie do zatrudnienia oraz na włączenie perspektywy płci do realizowanych działań (*gender mainstreaming*).
17.	Kwalifikowalność wydatków w ramach działania	Kryteria kwalifikowalności wydatków są zgodne z *Wytycznymi w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach PO KL*.
18.	Alokacja finansowa na działanie	241 296 753 Euro
19.	Wkład ze środków unijnych	205 102 240 Euro
20.	Wkład ze środków publicznych krajowych	36 194 513 Euro
21.	Przewidywana wielkość środków prywatnych	0 Euro
22.	Maksymalny udział środków UE w wydatkach kwalifikowanych na poziomie projektu (%)	85%
23.	Pomoc publiczna	Tam gdzie ma zastosowanie: – Pomoc de minimis: Rozporządzenie Komisji (WE) NR 1998/2006 z dnia 15 grudnia 2006 r. w sprawie stosowania art. 87 i 88 Traktatu do pomocy de minimis (Dz. Urz. UE L 379, z 28.12.2006 – Pomoc na zatrudnienie: Rozporządzenie Komisji (WE) NR 2204/2002 z dnia 12 grudnia 2002 r. w sprawie stosowania art. 87 i 88 Traktatu WE w odniesieniu do pomocy państwa w zakresie zatrudnienia (Dz. Urz. WE Nr L 337, z 13.12.2002, z późn. zm.)
24.	Minimalny wkład własny beneficjenta (%)	Do określenia przez IP
25.	Dzień rozpoczęcia kwalifikowalności wydatków	12 grudnia 2006 r. – jeżeli IP nie określi terminu późniejszego
26.	Minimalna/maksymalna wartość projektu	minimum 50 tys. zł – jeżeli IP nie określi inaczej
27.	Forma płatności	W przypadku projektów konkursowych – zaliczka dla beneficjenta. W przypadku projektów systemowych PFRON – zwrot wydatków w części dofinansowania EFS W przypadku pozostałych projektów systemowych – brak płatności (środki zapewnione w ramach limitu wydatków budżetu państwa)
28.	Wysokość udziału cross-financingu (%)	do 15%
29.	Wskaźniki realizacji Działania	– Liczba osób, które zakończyły udział w projektach realizowanych w ramach Działania

		(ogółem/ kobiet/ mężczyzn), w tym: a) młodzież zagrożona wykluczeniem społecznym (15-25 lat), b) więźniowie, c) osoby przebywające w zakładach poprawczych, d) Romowie, e) osoby niepełnosprawne

Poddziałanie 1.3.1 Projekty na rzecz społeczności romskiej – *projekty konkursowe*

1.	Typ realizowanych operacji (projektów)	– **projekty obejmujące działania z zakresu zatrudnienia, edukacji, integracji społecznej i zdrowia, przyczyniające się do aktywizacji społeczno - zawodowej społeczności romskiej**
2.	Zakres stosowania cross-financingu	Zgodnie z zapisami *Wytycznych w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki*.
3.	Kategoria interwencji funduszy strukturalnych (priority theme dimension)	71
4.	Typ beneficjentów	wszystkie podmioty - z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych)
5.	Grupy docelowe (osoby, instytucje, grupy społeczne bezpośrednio korzystające z pomocy)	– członkowie społeczności romskiej – osoby, instytucje i podmioty działające na rzecz społeczności romskiej w Polsce
6.	Propozycje kryteriów wyboru finansowanych operacji	Kryteria: – ogólne – szczegółowe Dokładne wskazanie kryteriów wyboru finansowanych operacji nastąpi w Planie działania, przygotowywanym przez IP dla każdego Priorytetu.
7.	Opis systemu wyboru projektów:	
	Instytucja odpowiedzialna za wybór projektów	Władza Wdrażająca Program Europejskie w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji
	Tryb dokonywania wyboru projektów	projekty konkursowe
	Procedura oceny merytorycznej wniosku o dofinansowanie	Informacje na temat procedury zawarte są w rozdziale I (pkt 5.) *Opis systemu wyboru projektów w ramach PO Kapitał Ludzki*
	Instytucja odpowiedzialna za	Władza Wdrażająca Program Europejskie w

	wydanie ostatecznej decyzji w sprawie dofinansowania projektu i podpisanie umowy/decyzji o przyznaniu wsparcia dla projektu	Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji
	Procedura odwoławcza	Władza Wdrażająca Program Europejskie w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji

Poddziałanie 1.3.2 Projekty na rzecz promocji równych szans kobiet i mężczyzn oraz godzenia życia zawodowego i rodzinnego – *projekty konkursowe*

1.	Typ realizowanych operacji (projektów)	– **Wdrażanie i upowszechnianie rozwiązań służących godzeniu życia zawodowego i rodzinnego, w tym m.in. poprzez:** - **pilotażową realizację kompleksowych programów powrotu do pracy po przerwie związanej z urodzeniem i wychowaniem dzieci, sprzyjających godzeniu życia zawodowego i rodzinnego** - **tworzenie ośrodków opieki nad dziećmi w miejscu pracy oraz rozwijanie alternatywnych form opieki na dziećmi (w tym m.in. usług opiekuńczych świadczonych w warunkach domowych)** – **Upowszechnianie i promocja alternatywnych i elastycznych form zatrudnienia i metod organizacji pracy oraz uelastycznianie czasu pracy pracownika (m.in. telepraca, praca w niepełnym wymiarze czasu pracy, praca rotacyjna, podział pracy w ramach jednego stanowiska [job sharing])**
2.	Zakres stosowania cross-financingu	Zgodnie z zapisami *Wytycznych w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki*.
3.	Kategoria interwencji funduszy strukturalnych (priority theme dimension)	69
4.	Typ beneficjentów	wszystkie podmioty - z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych)
5.	Grupy docelowe (osoby, instytucje, grupy społeczne bezpośrednio korzystające z pomocy)	– osoby podejmujące pracę po przerwie związanej z urodzeniem dziecka i/lub wychowujące dzieci – pracodawcy
6.	Propozycje kryteriów wyboru finansowanych operacji	Kryteria: – ogólne – szczegółowe Dokładne wskazanie kryteriów wyboru finansowanych operacji nastąpi w Planie działania,

		przygotowywanym przez Instytucję Pośredniczącą dla każdego Priorytetu.
7.	Opis systemu wyboru projektów:	
	Instytucja odpowiedzialna za wybór projektów	Minister właściwy ds. pracy - Departament Wdrażania EFS
	Tryb dokonywania wyboru projektów	projekty konkursowe
	Procedura oceny merytorycznej wniosku o dofinansowanie	Informacje na temat procedury zawarte są w rozdziale I (pkt 5.) *Opis systemu wyboru projektów w ramach PO Kapitał Ludzki*
	Instytucja odpowiedzialna za wydanie ostatecznej decyzji w sprawie dofinansowania projektu i podpisanie umowy/decyzji o przyznaniu wsparcia dla projektu,	Minister właściwy ds. pracy - Departament Wdrażania EFS
	Procedura odwoławcza	Minister właściwy ds. pracy - Departament Wdrażania EFS

Poddziałanie 1.3.3 OHP - *projekty systemowe*

1.	Typ realizowanych operacji (projektów)	**Projekty aktywizacji zawodowej i integracji społecznej, skierowane do młodzieży w wieku 15-25 lat kwalifikującej się do objęcia wsparciem przez OHP w tym:** **– wspieranie młodzieży zagrożonej wykluczeniem społecznym poprzez:** **- szkolenia kształtujące umiejętności radzenia sobie w trudnych sytuacjach życiowych i prowadzące do podwyższenia samodzielności i uzyskania zatrudnienia** **- warsztaty obejmujące diagnozowanie potencjału zawodowego i możliwości jego rozwoju** **- usługi poradnictwa zawodowego (z uwzględnieniem indywidualnych planów działań) oraz pośrednictwa pracy** **- subsydiowanie zatrudnienia młodzieży** **- organizację staży i praktyk zawodowych (przygotowania zawodowego w miejscu pracy)** **– opracowywanie i rozpowszechnianie informacji na temat rynku pracy, w tym:** **- ofert i form zatrudnienia** **- możliwości podnoszenia kwalifikacji zawodowych i zdobywania doświadczenia zawodowego** **- dostępu do informacji na temat inicjatyw**

		wspomagających młodzież w wejściu na rynek pracy **Ekspertyzy, badania i analizy diagnozujące potrzeby młodzieży w zakresie aktywizacji zawodowej oraz badające efektywność podejmowanych form wsparcia** **Podnoszenie kwalifikacji kadr OHP (m.in. poprzez szkolenia, doradztwo, studia i studia podyplomowe)**
2.	Zakres stosowania cross-financingu	Zgodnie z zapisami *Wytycznych w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki*.
3.	Kategoria interwencji funduszy strukturalnych (priority theme dimension)	66, 68,71
4.	Typ beneficjentów	Ochotnicze Hufce Pracy
5.	Grupy docelowe (osoby, instytucje, grupy społeczne bezpośrednio korzystające z pomocy)	– młodzież w wieku 15-25 lat ze szczególnymi trudnościami w dostosowaniu się do warunków życia i pracy, kwalifikująca się objęcia wsparciem przez Ochotnicze Hufce Pracy – kadra OHP
6.	Propozycje kryteriów wyboru finansowanych operacji	Kryteria: – ogólne – szczegółowe Dokładne wskazanie kryteriów wyboru finansowanych operacji nastąpi w Planie działania, przygotowywanym przez IP dla każdego Priorytetu.
7.	Opis systemu wyboru projektów:	
	Instytucja odpowiedzialna za wybór projektów	Centrum Rozwoju Zasobów Ludzkich
	Tryb dokonywania wyboru projektów	projekty systemowe
	Procedura oceny merytorycznej wniosku o dofinansowanie	Informacje na temat procedury zawarte są w rozdziale I (pkt 5.) *Opis systemu wyboru projektów w ramach PO Kapitał Ludzki*
	Instytucja odpowiedzialna za wydanie ostatecznej decyzji w sprawie dofinansowania projektu i podpisanie umowy/decyzji o przyznaniu wsparcia dla projektu	Centrum Rozwoju Zasobów Ludzkich
	Procedura odwoławcza	nie dotyczy

Poddziałanie 1.3.4 Centralny Zarząd Służby Więziennej - *projekty systemowe*

1.	Typ realizowanych operacji (projektów)	– **aktywizacja społeczno-zawodowa i podnoszenie kwalifikacji zawodowych osób pozbawionych wolności** – **projekty służące modernizacji systemu szkolenia zawodowego więźniów** – **projekty informacyjno - promocyjne m.in. z zakresu równych szans, mobilności zawodowej, przekwalifikowań, promujące integrację i zatrudnianie osób odbywających karę pozbawienia wolności** – **przygotowanie i realizacja procedur i standardów postępowania przez jednostki organizacyjne Służby Więziennej, w celu przygotowania do zatrudniania i integracji ze społeczeństwem osób odbywających karę pozbawienia wolności** – **podnoszenie kwalifikacji kadr jednostek organizacyjnych Służby Więziennej (m.in. poprzez szkolenia, doradztwo, studia i studia podyplomowe) w zakresie przygotowania osób odbywających karę pozbawienia wolności do zatrudniania i integracji ze społeczeństwem** – **projekty współpracy jednostek penitencjarnych z instytucjami rynku pracy, pomocy i integracji społecznej, partnerami społeczno – gospodarczymi w celu przygotowania do zatrudniania i integracji ze społeczeństwem osób odbywających karę pozbawienia wolności**
2.	Zakres stosowania cross-financingu	Zgodnie z zapisami *Wytycznych w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki*.
3.	Kategoria interwencji funduszy strukturalnych (priority theme dimension)	71
4.	Typ beneficjentów	Centralny Zarząd Służby Więziennej
5.	Grupy docelowe (osoby, instytucje, grupy społeczne bezpośrednio korzystające z pomocy)	– osoby odbywające karę pozbawienia wolności, maksymalnie na dwa lata przed opuszczeniem jednostki penitencjarnej (również w związku z warunkowym, przedterminowym zwolnieniem z odbycia reszty kary) – jednostki organizacyjne Służby Więziennej oraz ich funkcjonariusze i pracownicy W zakresie projektów współpracy również: – partnerzy społeczno-gospodarczy – instytucje i organizacje działające w obszarze

		zatrudnienia i integracji społecznej – instytucje rynku pracy i pomocy społecznej
6.	Propozycje kryteriów wyboru finansowanych operacji	Kryteria: – ogólne – szczegółowe Dokładne wskazanie kryteriów wyboru finansowanych operacji nastąpi w Planie działania, przygotowywanym przez IP dla każdego Priorytetu.
7.	Opis systemu wyboru projektów:	
	Instytucja odpowiedzialna za wybór projektów	Centrum Rozwoju Zasobów Ludzkich
	Tryb dokonywania wyboru projektów	projekty systemowe
	Procedura oceny merytorycznej wniosku o dofinansowanie	Informacje na temat procedury zawarte są w rozdziale I (pkt 5.) *Opis systemu wyboru projektów w ramach PO Kapitał Ludzki*
	Instytucja odpowiedzialna za wydanie ostatecznej decyzji w sprawie dofinansowania projektu i podpisanie umowy/decyzji o przyznaniu wsparcia dla projektu	Centrum Rozwoju Zasobów Ludzkich
	Procedura odwoławcza	nie dotyczy

Poddziałanie 1.3.5 Ministerstwo Sprawiedliwości - *projekty systemowe*

1.	Typ realizowanych operacji (projektów)	– **projekty wpierające integrację zawodową i społeczną osób przebywających w zakładach poprawczych oraz schroniskach dla nieletnich** – **projekty współpracy zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich z instytucjami rynku pracy, pomocy i integracji społecznej, partnerami społeczno – gospodarczymi w celu przygotowania do zatrudniania i integracji ze społeczeństwem osób przebywających w tych placówkach** – **podnoszenie kwalifikacji kluczowych pracowników zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich (m.in. poprzez szkolenia, doradztwo, studia i studia podyplomowe) w zakresie przygotowania osób przebywających w zakładach poprawczych oraz schroniskach dla nieletnich do zatrudniania i integracji ze społeczeństwem**
2.	Zakres stosowania cross-financingu	Zgodnie z zapisami *Wytycznych w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki*.
3.	Kategoria interwencji funduszy	71

	strukturalnych (priority theme dimension)	
4.	Typ beneficjentów	Ministerstwo Sprawiedliwości
5.	Grupy docelowe (osoby, instytucje, grupy społeczne bezpośrednio korzystające z pomocy)	– osoby przebywające w zakładach poprawczych oraz schroniskach dla nieletnich – kluczowi pracownicy zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich W zakresie projektów współpracy również: – partnerzy społeczno-gospodarczy – instytucje i organizacje działające w obszarze zatrudnienia i integracji społecznej – instytucje rynku pracy i pomocy społecznej
6.	Propozycje kryteriów wyboru finansowanych operacji	Kryteria: – ogólne – szczegółowe Dokładne wskazanie kryteriów wyboru finansowanych operacji nastąpi w Planie działania, przygotowywanym przez IP dla każdego Priorytetu.
7.	Opis systemu wyboru projektów:	
	Instytucja odpowiedzialna za wybór projektów	Centrum Rozwoju Zasobów Ludzkich
	Tryb dokonywania wyboru projektów	projekty systemowe
	Procedura oceny merytorycznej wniosku o dofinansowanie	Informacje na temat procedury zawarte są w rozdziale I (pkt 5.) *Opis systemu wyboru projektów w ramach PO Kapitał Ludzki*
	Instytucja odpowiedzialna za wydanie ostatecznej decyzji w sprawie dofinansowania projektu i podpisanie umowy/decyzji o przyznaniu wsparcia dla projektu	Centrum Rozwoju Zasobów Ludzkich
	Procedura odwoławcza	nie dotyczy

Poddziałanie 1.3.6 PFRON - *projekty systemowe*

1.	Typ realizowanych operacji (projektów)	– **ekspertyzy i badania dotyczące diagnozy potrzeb, efektywności form wsparcia oraz aktywizacji zawodowej i społecznej wobec osób niepełnosprawnych** – **ogólnokrajowe i ponadregionalne projekty aktywizacji zawodowej i integracji społecznej, skierowane do osób niepełnosprawnych i ich otoczenia (ze szczególnym uwzględnieniem wykorzystania nowoczesnych technologii oraz projektów promujących elastyczne i innowacyjne formy zatrudnienia)**

		– **identyfikacja i promocja najlepszych rozwiązań z zakresu pomocy osobom niepełnosprawnym** – **kampanie informacyjne skierowane m.in. do pracodawców w celu zachęcania ich do zatrudniania osób niepełnosprawnych**
2.	Zakres stosowania cross-financingu	Zgodnie z zapisami *Wytycznych w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki*.
3.	Kategoria interwencji funduszy strukturalnych (priority theme dimension)	71
4.	Typ beneficjentów	PFRON
5.	Grupy docelowe (osoby, instytucje, grupy społeczne bezpośrednio korzystające z pomocy)	– osoby niepełnosprawne z rzadko występującymi niepełnosprawnościami i niektórymi niepełnosprawnościami sprzężonymi – rodziny i najbliższe otoczenie osób niepełnosprawnych – instytucje i podmioty bezpośrednio realizujące zadania na rzecz osób niepełnosprawnych – pracodawcy – partnerzy społeczno-gospodarczy
6.	Propozycje kryteriów wyboru finansowanych operacji	Kryteria: – ogólne – szczegółowe Dokładne wskazanie kryteriów wyboru finansowanych operacji nastąpi w Planie działania, przygotowywanym przez IP dla każdego Priorytetu.
7.	Opis systemu wyboru projektów:	
	Instytucja odpowiedzialna za wybór projektów	Centrum Rozwoju Zasobów Ludzkich
	Tryb dokonywania wyboru projektów	projekty systemowe
	Procedura oceny merytorycznej wniosku o dofinansowanie	Informacje na temat procedury zawarte są w rozdziale I (pkt 5.) *Opis systemu wyboru projektów w ramach PO Kapitał Ludzki*
	Instytucja odpowiedzialna za wydanie ostatecznej decyzji w sprawie dofinansowania projektu i podpisanie umowy/decyzji o przyznaniu wsparcia dla projektu	Centrum Rozwoju Zasobów Ludzkich
	Procedura odwoławcza	nie dotyczy

Poddziałanie 1.3.7 Projekty skierowane do pracowników migrujących - *projekty systemowe*

1.	Typ realizowanych operacji (projektów)	– projekty badawcze dotyczące systemów dopuszczania migrantów do polskiego rynku pracy; – kampanie informacyjno - promocyjne na temat możliwości pracy i życia w Polsce, skierowane do pracowników migrujących z i do Polski (w tym także osób, które wyemigrowały z Polski) obejmujące m. in. działania medialne oraz opracowanie szeregu materiałów informacyjnych (włącznie z tworzeniem portalu internetowego).
2.	Zakres stosowania cross-financingu	Zgodnie z zapisami *Wytycznych w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki.*
3.	Kategoria interwencji funduszy strukturalnych (priority theme dimension)	70
4.	Typ beneficjentów	Centrum Rozwoju Zasobów Ludzkich
5.	Grupy docelowe (osoby, instytucje, grupy społeczne bezpośrednio korzystające z pomocy)	– pracownicy migrujący do Polski – pracownicy migrujący z Polski
6.	Propozycje kryteriów wyboru finansowanych operacji	Kryteria: – ogólne – szczegółowe Dokładne wskazanie kryteriów wyboru finansowanych operacji nastąpi w Planie działania, przygotowywanym przez IP dla każdego Priorytetu.
7.	Opis systemu wyboru projektów:	
	Instytucja odpowiedzialna za wybór projektów	Minister właściwy ds. pracy - Departament Wdrażania EFS
	Tryb dokonywania wyboru projektów	projekty systemowe
	Procedura oceny merytorycznej wniosku o dofinansowanie	Informacje na temat procedury zawarte są w rozdziale I (pkt 5.) *Opis systemu wyboru projektów w ramach PO Kapitał Ludzki*
	Instytucja odpowiedzialna za wydanie ostatecznej decyzji w sprawie dofinansowania projektu i podpisanie umowy/decyzji o przyznaniu wsparcia dla projektu	Minister właściwy ds. pracy - Departament Wdrażania EFS
	Procedura odwoławcza	nie dotyczy

Indykatywny podział alokacji finansowej w ramach Priorytetu I

DZIAŁANIE	Alokacja (euro)		
	Ogółem	**EFS**	**Środki krajowe**
Działanie 1.1 *WSPARCIE SYSTEMOWE INSTYTUCJI RYNKU PRACY*	112892605	95958714	16933891
Działanie 1.2 *WSPARCIE SYSTEMOWE INSTYTUCJIPOMOCY I INTEGRACJI SPOŁECZNEJ*	152000000	129200000	22800000
Działanie 1.3 *OGÓLNOPOLSKIE PROGRAMY INTEGRACJI I AKTYWIZACJI ZAWODOWEJ*	241 296 753	205102240	36194513
w tym **Poddziałanie 1.3.1** *Projekty na rzecz społeczności romskiej*	22 000 000	18 700 000	3 300 000
w tym **Poddziałanie 1.3.2** *Projekty na rzecz promocji równych szans kobiet i mężczyzn oraz godzenia życia zawodowego i rodzinnego*	9 296 753	7 902 240	1 394 512
w tym **Poddziałanie 1.3.3** *OHP*	50 000 000	42 500 000	7 500 000
w tym **Poddziałanie 1.3.4** *Centralny Zarząd Służby Więziennej*	35 000 000	29 750 000	5 250 000
w tym **Poddziałanie 1.3.5** *Ministerstwo Sprawiedliwości*	30 000 000	25 500 000	4 500 000
w tym **Poddziałanie 1.3.6** *PFRON*	90 000 000	76 500 000	13 500 000
w tym **Poddziałanie 1.3.7** *Projekty skierowane do pracowników migrujących*	5 000 000	4 250 000	750 000
OGÓŁEM PRIORYTET I	506 189 358	430 260 954	75 928 404

Priorytet II
ROZWÓJ ZASOBÓW LUDZKICH I POTENCJAŁU ADAPTACYJNEGO PRZEDSIĘBIORSTW ORAZ POPRAWA STANU ZDROWIA OSÓB PRACUJĄCYCH

PRIORYTET II
ROZWÓJ ZASOBÓW LUDZKICH I POTENCJAŁU ADAPTACYJNEGO PRZEDSIĘBIORSTW ORAZ POPRAWA STANU ZDROWIA OSÓB PRACUJĄCYCH

Opis Priorytetu II

Przejście od gospodarki opartej na pracy i kapitale do gospodarki opartej na wiedzy, w której zasadniczą rolę odgrywa informacja, *know-how* oraz technologie informacyjne i komunikacyjne, niesie ze sobą konieczność inwestowania w wiedzę i umiejętności kadr polskich przedsiębiorstw. Niezbędne jest włączenie w ten proces partnerów społecznych i gospodarczych oraz samych pracowników, jak również dostosowanie systemu szkoleń do potrzeb rynku pracy. Wymagane jest także wzmocnienie potencjału adaptacyjnego przedsiębiorstw poprzez wspieranie nowych rozwiązań w zakresie organizacji pracy i form świadczenia pracy. Ponadto, konieczne jest wprowadzenie powszechnego planowania ścieżek karier pracowniczych w przedsiębiorstwach. Jednocześnie, wspieranie mobilności między sektorami nauki i gospodarki powinno wpłynąć na rozwój zasobów ludzkich sfery B+R oraz zwiększenie skali transferu wiedzy. W ramach Priorytetu udzielane będzie również wsparcie dla ponadregionalnych i ogólnopolskich projektów szkoleń (w tym studiów podyplomowych) i doradztwa dla pracowników i przedsiębiorców oraz partnerów społecznych działających na rzecz zwiększenia zdolności adaptacyjnych pracowników i przedsiębiorstw.

Nie mniej istotne jest dostarczenie niezbędnej wiedzy w zakresie trendów rozwojowych, realizacji strategii innowacyjnych, nowoczesnych metod i technik zarządzania, organizacji pracy oraz zapewnienie sprzyjających warunków do korzystania z usług szkoleniowych zgodnych z kierunkiem rozwoju firm.
Z kolei bariery dla rozwoju przedsiębiorczości wymagają podjęcia działań systemowych w zakresie upowszechnienia, podniesienia jakości, jej oceny i rozwoju usług szkoleniowych, informacyjnych i doradczych oferowanych przez instytucje szkoleniowe oraz podmioty świadczące usługi na rzecz rozwoju przedsiębiorczości i innowacyjności przedsiębiorstw.
Ważnym elementem w zakresie rozwijania potencjału adaptacyjnego osób pracujących jest równoczesne wzmacnianie potencjału zdrowia tych osób. Wsparcie w tym zakresie jest przewidziane zarówno na opracowywanie odpowiednio przystosowanych do potrzeb pracowników programów zdrowotnych, jak również na wzmacnianie systemu ochrony zdrowia. Będzie się to odbywać poprzez rozwój potencjału kadrowego systemu oraz podnoszenie jakości w zakładach opieki zdrowotnej, w szczególności w publicznych i niepublicznych szpitalach.

Odpowiednie projekty realizowane w ramach działań Priorytetu II powinny przyczyniać się do osiągnięcia odpowiednich efektów realizacji określonych dla Priorytetu II:

1. Objęcia usługami doradczymi, szkoleniowymi lub innymi formami podwyższania kwalifikacji 90% konsultantów świadczących usługi na rzecz rozwoju przedsiębiorczości w akredytowanych instytucjach.

2. Objęcia usługami doradczymi, szkoleniowymi lub innymi formami podwyższania kwalifikacji (prowadzącymi do uzyskania powszechnie uznawanych certyfikatów) 4000 osób należących do kadry szkoleniowej.
3. Objęcia 350 000 przedsiębiorstw i osób zamierzających rozpocząć działalność gospodarczą usługami świadczonymi na rzecz rozwoju przedsiębiorczości w akredytowanych instytucjach.
4. Objęcia wsparciem 60 tys. przedsiębiorstw, które inwestują w szkolenie swych pracowników (projekty o charakterze ponadregionalnym).
5. Podniesienia kwalifikacji 350 tys. pracowników przedsiębiorstw dzięki ich udziałowi w szkoleniach (projekty o charakterze ponadregionalnym).
6. Dokonania analizy oczekiwanych efektów restrukturyzacji w branżach „wrażliwych”[6] na rynek pracy.
7. Rozwinięcia strategii i instrumentów szybkiego reagowania w przypadku wystąpienia zmiany gospodarczej, dostosowanych do branż dotkniętych procesami restrukturyzacyjnymi.
8. Objęcia 1800 przedstawicieli reprezentatywnych partnerów społecznych wsparciem w ramach Priorytetu.
9. Opracowania 10 kompleksowych programów profilaktycznych oraz programów wspierających powrót do pracy dla poszczególnych grup pracowników/grup zawodowych.
10. Zwiększenia o 100% liczby lekarzy onkologów[7]; o 50% liczby lekarzy kardiologów; o 35% liczby lekarzy medycyny pracy, którzy ukończyli specjalizację.
11. Zwiększenia o 200% (z 12 000 do 36 000) liczby pielęgniarek i położnych, które ukończyły studia pomostowe w ramach PO KL.
12. Zwiększenia o 300% (z 8% do 32%) udziału jednostek służby[8] zdrowia posiadających akredytację w ogólnej liczbie jednostek służby zdrowia.
13. Przeszkolenia 1500 przedstawicieli kadry zarządzającej[9] i dysponentów środków publicznych w sektorze zdrowia[10] w ramach odpowiednich szkoleń z zakresu zarządzania.

[6] Górnictwo, kolejnictwo, rolnictwo, rybactwo (rybołówstwo) oraz przemysły: stalowy, stoczniowy, tekstylny i zbrojeniowy.
[7] Dotyczy specjalizacji w dziedzinach: onkologii klinicznej, radioterapii onkologicznej, chirurgii onkologicznej, ginekologii onkologicznej oraz onkologii i hematologii dziecięcej, zgodnie z wykazem określonym w załączniku nr 1 do rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 20 października 2005 r. w sprawie specjalizacji lekarzy i lekarzy dentystów (Dz. U. Nr 213, poz. 1779 z późn. zm.).
[8] Zakład opieki zdrowotnej, o którym mowa w art. 2 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 30 sierpnia 1991 r. o zakładach opieki zdrowotnej (Dz. U. 2007, Nr 14, poz. 89), posiadający umowę o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej zawartą z odziałem wojewódzkim Narodowego Funduszu Zdrowia albo udzielające świadczeń zdrowotnych finansowanych ze środków publicznych na podstawie innych tytułów.
[9] Przedstawiciele kadry zarządzającej szpitalami, które posiadają umowę o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej zawartą z odziałem wojewódzkim Narodowego Funduszu Zdrowia albo udzielające świadczeń zdrowotnych finansowanych ze środków publicznych na podstawie innych tytułów.
[10] Kadra zarządzająca Narodowego Funduszu Zdrowia.

2.1 ROZWÓJ KADR NOWOCZESNEJ GOSPODARKI

1.	Nazwa programu operacyjnego	Program Operacyjny Kapitał Ludzki
2.	Nazwa i numer priorytetu	Priorytet II Rozwój zasobów ludzkich i potencjału adaptacyjnego przedsiębiorstw oraz poprawa stanu zdrowia osób pracujących
3.	Nazwa Funduszu	Europejski Fundusz Społeczny
4.	Instytucja Zarządzająca	Minister właściwy ds. rozwoju regionalnego - Departament Zarządzania Europejskim Funduszem Społecznym
5.	Instytucja Pośrednicząca	Minister właściwy ds. pracy - Departament Wdrażania EFS
6.	Instytucja Certyfikująca	Minister właściwy ds. rozwoju regionalnego - Departament Instytucji Certyfikującej
7.	Instytucja pośrednicząca w certyfikacji	nie dotyczy
8.	Instytucja odpowiedzialna za otrzymywanie płatności dokonywanych przez KE	Minister właściwy do spraw finansów publicznych
9.	Forma pomocy (form of finance)	Pomoc bezzwrotna – 01
10.	Wymiar terytorialny (territory type)	nie dotyczy - 00
11.	Obszar działalności gospodarczej (economic activity)	nie dotyczy - 00
12.	Zasięg terytorialny NUTS (location)	NUTS0 – PL
13.	Instytucja Wdrażająca (Instytucja Pośrednicząca II stopnia)	Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości
14.	Instytucja odpowiedzialna za dokonywanie płatności na rzecz beneficjentów	Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości
15.	Nazwa i numer działania	Działanie 2.1 Rozwój kadr nowoczesnej gospodarki
16.	Cel i uzasadnienie działania	**Cel Działania:** Podnoszenie i dostosowanie do wymogów gospodarki opartej na wiedzy kwalifikacji pracowników i przedsiębiorców.
		Uzasadnienie Działania: Wyzwania w zakresie zmian technologicznych zachodzące w świecie i stojące przed państwami członkowskimi UE niosą ze sobą konieczność inwestowania w wiedzę i umiejętności kadr polskich przedsiębiorstw, w szczególności w sektor MŚP. W ramach Działania realizowane są ogólnopolskie i ponadregionalne projekty szkoleniowe oraz doradcze. Są one przewidziane dla firm, grup firm bądź ich oddziałów znajdujących się w wielu regionach kraju i których aplikowanie w ramach poszczególnych

		województw byłoby utrudnione. W ograniczonym zakresie przewiduje się realizację szkoleń otwartych: po pierwsze, gdy służy to wzmacnianiu zaangażowania partnerów społecznych w realizację działań na rzecz zwiększania potencjału adaptacyjnego przedsiębiorców oraz pracowników przedsiębiorstw, po drugie, gdy przewiduje się realizację szkoleń o znacznym zasięgu terytorialnym skierowanych do przedsiębiorców oraz ich pracowników. Wymagane jest wprowadzenie nowych form i metod organizacji pracy, zarządzania oraz planowania strategicznego, co pozwoli na lepsze wykorzystanie zasobów ludzkich oraz zwiększenie potencjału adaptacyjnego przedsiębiorstw. Działania w tym zakresie służą zarówno wzmocnieniu konkurencyjności przedsiębiorstw, jak również zachowaniu istniejących miejsc pracy oraz równowagi pomiędzy elastycznością i konkurencyjnością a bezpieczeństwem zatrudnienia. Konieczne jest zwiększenie dostępności i dopasowania szkoleń do potrzeb przedsiębiorstw, także poprzez zastosowanie szkoleń e-learningowych i mieszanych (*blended learning*). Wpłynie to pozytywnie na wykorzystywanie nowych technologii w przedsiębiorstwach, co jest zgodne z trendami gospodarczymi, jak i z założeniami Strategii Lizbońskiej. Rozwój przedsiębiorstwa, sprostanie wymogom konkurencji czy utrzymanie pozycji na rynku, w coraz większym stopniu zależą od jakości kapitału ludzkiego i identyfikacji potrzeb w tym zakresie. Niezbędna jest zatem realizacja projektów systemowych, badawczych, służących prognozowaniu kierunków rozwojowych oraz zmian w gospodarce, a co za tym idzie zapotrzebowania na nowe zawody i kwalifikacje. Służyć temu będą także projekty promocyjne i szkoleniowo-doradcze, które będą wynikały z prowadzonych badań i analiz w zakresie trendów gospodarczych i występujących na rynku pracy. Warunkiem rozwoju gospodarki opartej na wiedzy jest wspieranie innowacyjności. Podnoszenie świadomości w zakresie innowacyjności wśród polskich przedsiębiorców, w szczególności sektora MŚP, realizowane będzie poprzez ogólnopolskie projekty badawcze, informacyjne, promocyjne i

		upowszechniające innowacyjność.
17.	Kwalifikowalność wydatków w ramach działania	Kryteria kwalifikowalności wydatków są zgodne z *Wytycznymi w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach PO KL*.
18.	Alokacja finansowa na działanie	504 224 045 EUR
19.	Wkład ze środków unijnych	428 590 438 EUR
20.	Wkład ze środków publicznych krajowych	75 633 607 EUR
21.	Przewidywana wielkość środków prywatnych	0 EUR
22.	Maksymalny udział środków UE w wydatkach kwalifikowanych na poziomie projektu (%)	85%
23.	Pomoc publiczna	Zasadami pomocy publicznej są objęte projekty skierowane do przedsiębiorców lub pracowników przedsiębiorstw przez nich delegowanych. W przypadku pomocy publicznej na szkolenia odpowiednio stosuje się: – Rozporządzenie Komisji (WE) nr 68/2001 z dnia 12 stycznia 2001 r. w sprawie zastosowania art. 87 i 88 Traktatu WE do pomocy szkoleniowej (z późn. zm.) W przypadku pomocy publicznej udzielanej na doradztwo oraz inne usługi i działalności dla przedsiębiorców małych i średnich lub pracowników przedsiębiorstw przez nich delegowanych odpowiednio stosuje się: – Rozporządzenie Komisji (WE) nr 70/2001 z dnia 12 stycznia 2001 r. w sprawie zastosowania art. 87 i 88 Traktatu WE w odniesieniu do pomocy państwa dla małych i średnich przedsiębiorstw (z późn. zm.) Pomoc publiczna udzielana na doradztwo oraz inne usługi i działalności dla przedsiębiorców innych niż mali i średni lub dla pracowników przez tych przedsiębiorców delegowanych stanowi dla tych przedsiębiorców pomoc de minimis i jest udzielana z zachowaniem przepisów: – Rozporządzenie Komisji (WE) nr 1998/2006 z dnia 15 grudnia 2006 r. w sprawie stosowania art. 87 i 88 Traktatu do pomocy de minimis (Dz. Urz. UE L 379, z 28.12.2006 r. str. 5)
24.	Minimalny wkład własny beneficjenta (%)	Do określenia przez IP
25.	Dzień rozpoczęcia kwalifikowalności wydatków	12 grudnia 2006 r. – jeśli IP nie określi inaczej

26.	Minimalna/maksymalna wartość projektu	minimum 50 tys. zł – o ile IP nie określi inaczej
27.	Forma płatności	W przypadku projektów konkursowych – zaliczka dla beneficjentów W przypadku projektów systemowych – dotacja rozwojowa dla PARP
28.	Wysokość udziału cross-financingu (%)	do 10%
29.	Wskaźniki realizacji Działania	- Liczba przedsiębiorstw, które zostały objęte wsparciem, - Liczba pracowników przedsiębiorstw, którzy zakończyli udział w projektach szkoleniowych, w tym: - liczba osób w wieku powyżej 50. roku życia - Liczba sektorów (branż), dla których przeprowadzono analizę oczekiwanych efektów restrukturyzacji, - Liczba pracowników zagrożonych negatywnymi skutkami procesów restrukturyzacji (zmiany gospodarczej), którzy zostali objęci działaniami szybkiego reagowania, - Liczba przedstawicieli reprezentatywnych partnerów społecznych na poziomie centralnym, którzy zostali objęci wsparciem w ramach Działania

Poddziałanie 2.1.1 Rozwój kapitału ludzkiego w przedsiębiorstwach – *projekty konkursowe*

1.	Typ realizowanych operacji (projektów)	– **ponadregionalne[11] zamknięte projekty szkoleń (ogólnych i specjalistycznych) i doradztwa dla przedsiębiorców oraz pracowników przedsiębiorstw, przygotowane w oparciu o indywidualne strategie rozwoju firm** – **ogólnopolskie[12] otwarte projekty szkoleń (ogólnych i specjalistycznych) i doradztwa dla przedsiębiorców oraz pracowników przedsiębiorstw** – **studia podyplomowe dla przedsiębiorców**

[11] Dotyczy projektów spełniających łącznie następujące warunki: beneficjentami są przedsiębiorstwa posiadające struktury organizacyjne (przedstawicielstwa, filie, oddziały) w co najmniej 2 województwach, a uczestnicy szkoleń wykonują pracę w ramach struktur organizacyjnych przedsiębiorstwa znajdujących się w co najmniej 2 województwach.
[12] Dotyczy projektów realizowanych w co najmniej 5 województwach.

		oraz pracowników przedsiębiorstw
2.	Zakres stosowania cross-financingu	Zgodnie z zapisami *Wytycznych w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki*.
3.	Kategoria interwencji funduszy strukturalnych (priority theme dimension)	62
4.	Typ beneficjentów	wszystkie podmioty - z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych)
5.	Grupy docelowe (osoby, instytucje, grupy społeczne bezpośrednio korzystające z pomocy)	– przedsiębiorcy[13] – pracownicy przedsiębiorstw (w tym zatrudnieni na podstawie umowy cywilno-prawnej)
6.	Propozycje kryteriów wyboru finansowanych operacji	Kryteria: – ogólne – szczegółowe Dokładne wskazanie kryteriów wyboru finansowanych operacji nastąpi w Planie działania, przygotowywanym przez IP dla każdego Priorytetu.
7.	Opis systemu wyboru projektów:	
	Instytucja odpowiedzialna za wybór projektów	Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości
	Tryb dokonywania wyboru projektów	projekty konkursowe
	Procedura oceny merytorycznej wniosku o dofinansowanie	Szczegółowe informacje na temat procedury zawarte są w rozdziale I (pkt 5.) *Opis systemu wyboru projektów w ramach PO Kapitał Ludzki*
	Instytucja odpowiedzialna za wydanie ostatecznej decyzji w sprawie dofinansowania projektu i podpisanie umowy/decyzji o przyznaniu wsparcia dla projektu	Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości
	Procedura odwoławcza	Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości

Poddziałanie 2.1.2 Partnerstwo dla zwiększania adaptacyjności – *projekty konkursowe realizowane przez partnerów społecznych*

1.	Typ realizowanych operacji (projektów)	– **projekty ponadregionalne na rzecz wzmocnienia potencjału adaptacyjnego przedsiębiorstw poprzez wspieranie nowych**

[13] W rozumieniu art. 4 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz. U. z 2007 r. Nr 155, poz. 1095, z późn. zm.) – dotyczy całego Priorytetu II, ilekroć jest mowa o przedsiębiorcy.

		rozwiązań w zakresie: - **organizacji pracy,** - **form świadczenia pracy,** - **zarządzania zmianą gospodarczą,** - **promocji podnoszenia kwalifikacji zawodowych,** - **społecznej odpowiedzialności biznesu** **realizowane przez reprezentatywne organizacje związkowe i reprezentatywne organizacje pracodawców**
2.	Zakres stosowania cross-financingu	Zgodnie z zapisami *Wytycznych w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki.*
3.	Kategoria interwencji funduszy strukturalnych (priority theme dimension)	62
4.	Typ beneficjentów	partnerzy społeczni (reprezentatywne organizacje związkowe i reprezentatywne organizacje pracodawców w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 6 lipca 2001 r. o Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno-Gospodarczych i wojewódzkich komisjach dialogu społecznego)
5.	Grupy docelowe (osoby, instytucje, grupy społeczne bezpośrednio korzystające z pomocy)	– przedsiębiorcy i ich pracownicy (w tym zatrudnieni na podstawie umowy cywilno-prawnej) – przedstawiciele organizacji pracodawców – przedstawiciele organizacji związkowych
6.	Propozycje kryteriów wyboru finansowanych operacji	Kryteria: – ogólne – szczegółowe Dokładne wskazanie kryteriów wyboru finansowanych operacji nastąpi w Planie działania, przygotowywanym przez IP dla każdego Priorytetu.
7.	Opis systemu wyboru projektów:	
	Instytucja odpowiedzialna za wybór projektów	Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości
	Tryb dokonywania wyboru projektów	projekty konkursowe
	Procedura oceny merytorycznej wniosku o dofinansowanie	Szczegółowe informacje na temat procedury zawarte są w rozdziale I (pkt 5.) *Opis systemu wyboru projektów w ramach PO Kapitał Ludzki*
	Instytucja odpowiedzialna za wydanie ostatecznej decyzji w sprawie dofinansowania projektu	Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości

	i podpisanie umowy/decyzji o przyznaniu wsparcia dla projektu	
	Procedura odwoławcza	Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości

Poddziałanie 2.1.3 Wsparcie systemowe na rzecz zwiększania zdolności adaptacyjnych pracowników i przedsiębiorstw – *projekty systemowe*

1.	Typ realizowanych operacji (projektów)	– **projekty o charakterze analityczno-badawczym, promocyjnym, szkoleniowym i doradczym w zakresie:** - **luk kompetencyjnych pracowników przedsiębiorstw i ich potrzeb szkoleniowych,** - **trendów rozwojowych i zmian gospodarczych w skali ogólnopolskiej, służące lepszemu rozwojowi programów szkoleniowych,** - **określania zawodów przyszłości,** - **nowych form kształcenia pracowników, w tym e-learningu oraz szkoleń typu *blended learning* (szkolenia mieszane/hybrydowe),** - **szkoleń e-learningowych,** - **tworzenia, rozwoju i aktualizacji ogólnopolskich programów szkoleń e-learningowych,** - **standardów działania wykorzystywanych w procesie restrukturyzacji przedsiębiorstw** - **standardów zarządzania wiekiem w przedsiębiorstwach** - **promowania profesjonalizacji zarządzania zasobami ludzkimi w przedsiębiorstwach** - **budowy i realizacji strategii innowacyjnych w przedsiębiorstwach** - **planowania strategicznego** - **zarządzania informacją i wiedzą** - **pracy atypowej oraz alternatywnych form zatrudnienia** - **mobilności międzysektorowej o charakterze ponadregionalnym** – **ponadregionalne projekty szkoleniowe i doradcze dla przedsiębiorstw, mające na celu złagodzenie negatywnych skutków restrukturyzacji** – **projekty pilotażowe o charakterze promocyjnym, szkoleniowym i doradczym wynikające z badań i analiz prowadzonych w ramach Działania** – **ogólnopolskie projekty o charakterze**

		badawczym, informacyjnym, promocyjnym i upowszechniającym B+R oraz promocja postaw innowacyjnych i przedsiębiorczych – **ogólnopolskie projekty promocyjne i informacyjne służące rozwojowi współpracy między instytucjami działającymi na rzecz innowacyjności i przedsiębiorcami oraz między samymi przedsiębiorcami**
2.	Zakres stosowania cross-financingu	Zgodnie z zapisami *Wytycznych w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki.*
3.	Kategoria interwencji funduszy strukturalnych (priority theme dimension)	62, 63, 64
4.	Typ beneficjentów	Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości
5.	Grupy docelowe (osoby, instytucje, grupy społeczne bezpośrednio korzystające z pomocy)	– przedsiębiorcy – pracownicy przedsiębiorstw – ponadregionalne sieci kooperacyjne przedsiębiorstw i ich pracownicy – partnerzy społeczni i gospodarczy – agencje rozwoju regionalnego – jednostki naukowe, parki technologiczne, centra transferów technologii, inkubatory przedsiębiorczości, uczelnie – podmioty prowadzące działalność gospodarczą w zakresie szkoleń i ich pracownicy (w tym osoby zatrudnione na podstawie umów cywilno-prawnych) – media – instytucje i ośrodki wspierające przedsiębiorczość – instytucje rynku pracy – administracja rządowa i samorządowa – osoby zamierzające rozpocząć działalność gospodarczą
6.	Propozycje kryteriów wyboru finansowanych operacji	Kryteria: – ogólne – szczegółowe Dokładne wskazanie kryteriów wyboru finansowanych operacji nastąpi w Planie działania, przygotowywanym przez IP dla każdego Priorytetu.
7.	Opis systemu wyboru projektów:	

	Instytucja odpowiedzialna za wybór projektów	Minister właściwy ds. pracy - Departament Wdrażania EFS
	Tryb dokonywania wyboru projektów	projekty systemowe
	Procedura oceny merytorycznej wniosku o dofinansowanie	Informacje na temat procedury zawarte są w rozdziale I (pkt 5.) *Opis systemu wyboru projektów w ramach PO Kapitał Ludzki*
	Instytucja odpowiedzialna za wydanie ostatecznej decyzji w sprawie dofinansowania projektu i podpisanie umowy/decyzji o przyznaniu wsparcia dla projektu	Minister właściwy ds. pracy - Departament Wdrażania EFS
	Procedura odwoławcza	nie dotyczy

2.2 WSPARCIE DLA SYSTEMU ADAPTACYJNOŚCI KADR

1.	Nazwa programu operacyjnego	Program Operacyjny Kapitał Ludzki
2.	Nazwa i numer priorytetu	Priorytet II Rozwój zasobów ludzkich i potencjału adaptacyjnego przedsiębiorstw oraz poprawa stanu zdrowia osób pracujących
3.	Nazwa Funduszu	Europejski Fundusz Społeczny
4.	Instytucja Zarządzająca	Minister właściwy ds. rozwoju regionalnego - Departament Zarządzania Europejskim Funduszem Społecznym
5.	Instytucja Pośrednicząca	Minister właściwy ds. pracy - Departament Wdrażania EFS
6.	Instytucja Certyfikująca	Minister właściwy ds. rozwoju regionalnego - Departament Instytucji Certyfikującej
7.	Instytucja pośrednicząca w certyfikacji	nie dotyczy
8.	Instytucja odpowiedzialna za otrzymywanie płatności dokonywanych przez KE	Minister właściwy do spraw finansów publicznych
9.	Forma pomocy (form of finance)	Pomoc bezzwrotna – 01
10.	Wymiar terytorialny (territory type)	nie dotyczy - 00
11.	Obszar działalności gospodarczej (economic activity)	nie dotyczy - 00
12.	Zasięg terytorialny NUTS (location)	NUTS0 – PL
13.	Instytucja Wdrażająca (Instytucja Pośrednicząca II stopnia)	nie dotyczy
14.	Instytucja odpowiedzialna za dokonywanie płatności na rzecz beneficjentów	nie dotyczy
15.	Nazwa i numer działania	Działanie 2.2 Wsparcie dla systemu adaptacyjności kadr
16.	Cel i uzasadnienie działania	Cel Działania: Zwiększenie dostępności i poprawa jakości usług świadczonych na rzecz przedsiębiorców oraz osób rozpoczynających działalność gospodarczą przez instytucje otoczenia biznesu i instytucje szkoleniowe
		Uzasadnienie Działania: Rozwój społeczeństwa opartego na wiedzy, a także zwiększona konkurencja na rynku powodują, że coraz bardziej widoczna jest potrzeba podwyższenia jakości usług szkoleniowo-doradczych. Obejmuje ona nie tylko szkolenia i doradztwo bezpośrednio adresowane do firm, ale również budowę efektywnego systemu doskonalenia kadr przedsiębiorstw. Wsparcie

		instytucji udzielających pożyczek, gwarancji i poręczeń dla przedsiębiorców i osób rozpoczynających działalność gospodarczą, a także instytucji świadczących usługi informacyjno-doradcze oraz informujących o bazach ofert szkoleniowych pozwoli na lepsze dotarcie z oferowanymi usługami i pomocą do przedsiębiorstw. Działanie umożliwia rozwój istniejących sieci wspierających rozwój przedsiębiorczości w kraju, świadczących usługi dla osób planujących rozpocząć działalność gospodarczą, start-upów oraz przedsiębiorstw. Konieczne jest jednak stworzenie i wzmacnianie systemu kompleksowych usług świadczonych dla przedsiębiorców i osób zamierzających rozpocząć działalność gospodarczą. W skali ogólnokrajowej szczególnie ważne jest także odpowiednie dostosowanie oferty instytucji szkoleniowych, tak aby oferowały aktualną wiedzę i usługi oraz stosowały odpowiednie metody i formy szkolenia. Konieczna jest ciągła aktualizacja i doskonalenie kwalifikacji i umiejętności pracowników tych instytucji.
17.	Kwalifikowalność wydatków w ramach działania	Kryteria kwalifikowalności wydatków są zgodne z *Wytycznymi w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach PO KL*.
18.	Alokacja finansowa na działanie	168 074 682 EUR
19.	Wkład ze środków unijnych	142 863 480 EUR
20.	Wkład ze środków publicznych krajowych	25 211 202 EUR
21.	Przewidywana wielkość środków prywatnych	0 EUR
22.	Maksymalny udział środków UE w wydatkach kwalifikowalnych na poziomie projektu (%)	85%
23.	Pomoc publiczna	Objęte zasadami pomocy publicznej są projekty : 1. w ramach których pomoc skierowana jest do konkretnej instytucji w jakiejkolwiek formie, która zakłóca lub grozi zakłóceniem konkurencji i powoduje jej pozycję uprzywilejowaną na rynku (art. 87 ust. 1 Traktatu Ustanawiającego Wspólnotę Europejską) 2. skierowane do przedsiębiorców lub pracowników przedsiębiorstw przez nich delegowanych odpowiednio stosuje się: Rozporządzenie Komisji (WE) nr 1998/2006 z

		dnia 15 grudnia 2006 r. w sprawie stosowania art. 87 i 88 Traktatu do pomocy de minimis (Dz. Urz. UE L 379, z 28.12.2006 r. str. 0005-0010)
24.	Minimalny wkład własny beneficjenta (%)	Do określenia przez IP
25.	Dzień rozpoczęcia kwalifikowalności wydatków	12 grudnia 2006 r. – jeśli IP nie określi inaczej
26.	Minimalna/maksymalna wartość projektu	minimum 50 tys. zł - jeżeli IP nie określi inaczej
27.	Forma płatności	Dotacja rozwojowa dla PARP
28.	Wysokość udziału cross-financingu (%)	do 10%
29.	Wskaźniki realizacji Działania	- Liczba konsultantów świadczących usługi na rzecz rozwoju przedsiębiorczości w akredytowanych instytucjach, którzy zostali objęci usługami doradczymi, szkoleniowymi lub innymi formami podwyższania kwalifikacji, - Liczba osób należących do kadry szkoleniowej, którzy podnieśli swoje kwalifikacje w sposób prowadzący do uzyskania powszechnie uznawanego certyfikatu, - Liczba przedsiębiorstw i osób zamierzających rozpocząć działalność gospodarczą, którzy skorzystali z usług świadczonych w akredytowanych instytucjach

Poddziałanie 2.2.1 Poprawa jakości usług świadczonych przez instytucje wspierające rozwój przedsiębiorczości i innowacyjności – *projekty systemowe*

1.	Typ realizowanych operacji (projektów)	– **wsparcie i rozwój instytucji, świadczących usługi na rzecz rozwoju przedsiębiorczości, w tym udzielających wsparcia finansowego, oraz ich sieci (np. sieci KSU), m.in. poprzez:** - **koordynację działań instytucji w celu zapewnienia systemowej współpracy i wymiany doświadczeń** - **rozwój i upowszechnianie standardów organizacyjnych instytucji świadczących usługi na rzecz rozwoju przedsiębiorczości i udzielających wsparcia finansowego (w tym monitoring usług)** - **rozwój i upowszechnianie standardów świadczonych przez te instytucje usług, w**

		tym dla wypracowanych nowych pakietów usług oraz dofinansowanie pilotażowego wdrożenia tych usług - **podnoszenie kwalifikacji i umiejętności pracowników tych instytucji (konsultantów)** - **nadzór nad procesem certyfikacji** - **wypracowanie oraz realizację wspólnej strategii promocyjno-informacyjnej w zakresie upowszechniania dostępnej oferty wystandaryzowanych usług** – **wsparcie tworzenia i rozwoju ogólnopolskiej sieci instytucji świadczących kompleksowe usługi (*one-stop shops*) dla przedsiębiorców i osób zamierzających rozpocząć działalność gospodarczą**
2.	Zakres stosowania cross-financingu	Zgodnie z zapisami *Wytycznych w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki.*
3.	Kategoria interwencji funduszy strukturalnych (priority theme dimension)	62
4.	Typ beneficjentów	Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości
5.	Grupy docelowe (osoby, instytucje, grupy społeczne bezpośrednio korzystające z pomocy)	– instytucje świadczące usługi oraz udzielające wsparcia finansowego na rzecz rozwoju przedsiębiorczości oraz sieci tych instytucji i ich pracownicy, w tym osoby zatrudnione na podstawie umów cywilno-prawnych
6.	Propozycje kryteriów wyboru finansowanych operacji	Kryteria: – ogólne – szczegółowe Dokładne wskazanie kryteriów wyboru finansowanych operacji nastąpi w Planie działania, przygotowywanym przez IP dla każdego Priorytetu.
7.	Opis systemu wyboru projektów:	
	Instytucja odpowiedzialna za wybór projektów	Minister właściwy ds. pracy - Departament Wdrażania EFS
	Tryb dokonywania wyboru projektów	projekty systemowe
	Procedura oceny merytorycznej wniosku o dofinansowanie	Informacje na temat procedury zawarte są w rozdziale I (pkt 5.) *Opis systemu wyboru projektów w ramach PO Kapitał Ludzki*
	Instytucja odpowiedzialna za wydanie ostatecznej decyzji w sprawie dofinansowania projektu	Minister właściwy ds. pracy - Departament Wdrażania EFS

	i podpisanie umowy/decyzji o przyznaniu wsparcia dla projektu	
	Procedura odwoławcza	nie dotyczy

Poddziałanie 2.2.2 Poprawa jakości świadczonych usług szkoleniowych – *projekty systemowe*

1.	Typ realizowanych operacji (projektów)	– **podnoszenie kwalifikacji i umiejętności kadry szkoleniowej (w tym: trenerów i wykładowców) w zakresie opracowywania programów, prowadzenia szkoleń oraz doradztwa dla kadry zarządzającej i pracowników przedsiębiorstw**
2.	Zakres stosowania cross-financingu	Zgodnie z zapisami *Wytycznych w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki*.
3.	Kategoria interwencji funduszy strukturalnych (priority theme dimension)	62
4.	Typ beneficjentów	Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości
5.	Grupy docelowe (osoby, instytucje, grupy społeczne bezpośrednio korzystające z pomocy)	– podmioty prowadzące działalność gospodarczą w zakresie szkoleń i ich pracownicy (w tym osoby zatrudnione na podstawie umów cywilno-prawnych) – pracownicy przedsiębiorców prowadzący szkolenia (w tym trenerzy wewnętrzni, doradcy, mentorzy)
6.	Propozycje kryteriów wyboru finansowanych operacji	Kryteria: – ogólne – szczegółowe Dokładne wskazanie kryteriów wyboru finansowanych operacji nastąpi w Planie działania, przygotowywanym przez IP dla każdego Priorytetu.
7.	Opis systemu wyboru projektów:	
	Instytucja odpowiedzialna za wybór projektów	Minister właściwy ds. pracy - Departament Wdrażania EFS
	Tryb dokonywania wyboru projektów	projekty systemowe
	Procedura oceny merytorycznej wniosku o dofinansowanie	Informacje na temat procedury zawarte są w rozdziale I (pkt 5.) *Opis systemu wyboru projektów w ramach PO Kapitał Ludzki*
	Instytucja odpowiedzialna za wydanie ostatecznej decyzji w sprawie dofinansowania projektu i podpisanie umowy/decyzji o	Minister właściwy ds. pracy - Departament Wdrażania EFS

	przyznaniu wsparcia dla projektu	
	Procedura odwoławcza	nie dotyczy

2.3 WZMOCNIENIE POTENCJAŁU ZDROWIA OSÓB PRACUJĄCYCH ORAZ POPRAWA JAKOŚCI FUNKCJONOWANIA SYSTEMU OCHRONY ZDROWIA

1.	Nazwa programu operacyjnego	Program Operacyjny Kapitał Ludzki
2.	Nazwa i numer priorytetu	Priorytet II Rozwój zasobów ludzkich i potencjału adaptacyjnego przedsiębiorstw oraz poprawa stanu zdrowia osób pracujących
3.	Nazwa Funduszu	Europejski Fundusz Społeczny
4.	Instytucja Zarządzająca	Minister właściwy ds. rozwoju regionalnego - Departament Zarządzania Europejskim Funduszem Społecznym
5.	Instytucja Pośrednicząca	Minister właściwy ds. pracy - Departament Wdrażania EFS
6.	Instytucja Certyfikująca	Minister właściwy ds. rozwoju regionalnego - Departament Instytucji Certyfikującej
7.	Instytucja pośrednicząca w certyfikacji	nie dotyczy
8.	Instytucja odpowiedzialna za otrzymywanie płatności dokonywanych przez KE	Minister właściwy do spraw finansów publicznych
9.	Forma pomocy (form of finance)	Pomoc bezzwrotna – 01
10.	Wymiar terytorialny (territory type)	nie dotyczy - 00
11.	Obszar działalności gospodarczej (economic activity)	nie dotyczy - 00
12.	Zasięg terytorialny NUTS (location)	NUTS 0 – PL
13.	Instytucja Wdrażająca (Instytucja Pośrednicząca II stopnia)	Minister właściwy ds. zdrowia – Departament Funduszy Strukturalnych i Programów Pomocowych
14.	Instytucja odpowiedzialna za dokonywanie płatności na rzecz beneficjentów	nie dotyczy
15.	Nazwa i numer działania	Działanie 2.3 Wzmocnienie potencjału zdrowia osób pracujących oraz poprawa jakości funkcjonowania systemu ochrony zdrowia
16.	Cel i uzasadnienie działania	**Cele Działania:** 1. Wzmocnienie potencjału zdrowia osób pracujących poprzez opracowywanie kompleksowych programów profilaktycznych oraz programów wspierających powrót do pracy (wdrożenie wybranych programów) 2. Podnoszenie kwalifikacji i umiejętności

		personelu medycznego 3. Poprawa jakości w zakładach opieki zdrowotnej
		Uzasadnienie Działania: Utrzymanie dobrego stanu zdrowia osób pracujących jest niezbędne, aby zapewnić właściwy rozwoju gospodarczy kraju. Jednym z poważnych czynników o charakterze zdrowotnym hamującym rozwój gospodarki, jest występowanie chorób o podłożu zawodowym(zarówno chorób zawodowych określonych w załączniku do Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 lipca 2002 r. w sprawie wykazu chorób zawodowych, szczegółowych zasad postępowania w sprawach zgłaszania podejrzenia, rozpoznawania i stwierdzania chorób zawodowych oraz podmiotów właściwych w tych sprawach (Dz. U. Nr 132, poz. 1115) jak i chorób nie zamieszczonych w przedmiotowym załączniku do rozporządzenia, jednak których powstanie pośrednio pozostaje w związku przyczynowo-skutkowym z istniejącymi warunkami pracy). W aspekcie ekonomicznym stanowią one znaczne obciążenie finansowe zarówno dla budżetu państwa jak i budżetów gospodarstw domowych. Natomiast w kontekście społecznym są często powodem przerywania aktywności zawodowej pracowników. W związku z tym, aby redukować te niekorzystne zjawiska, w ramach EFS opracowywane będą kompleksowe programy kierowane do określonych grup zawodowych/pracowniczych, ukierunkowane zarówno na profilaktykę jak i wspieranie powrotu do pracy osób, u których wystąpiły choroby zawodowe oraz choroby pośrednio zależne od warunków pracy. Zakłada się, że takie programy będą przyczyniać się do przedłużenia aktywności zawodowej, co jest bardzo istotne w perspektywie istniejącego trendu starzenia się społeczeństwa. Rozwój medycyny, coraz większa specjalizacja oraz wymogi prawne, stwarzają konieczność ustawicznego kształcenia personelu. W kontekście oddziaływania na rynek pracy i zwiększania zdolności adaptacyjnych pracowników służby zdrowia, wsparcie kierowane będzie przede wszystkim na podnoszenie kwalifikacji zawodowych pielęgniarek i położnych w ramach studiów pomostowych (umożliwiając uzyskiwanie niezbędnych kwalifikacji zawodowych uprawniających do wykonywania zawodu) oraz

		wspieranie kształcenia specjalizacyjnego lekarzy deficytowych specjalności tj. kardiologów, onkologów oraz lekarzy medycyny pracy.. Ponieważ choroby o podłożu kardiologicznym i onkologicznym stanowią najczęstszą przyczynę zgonów w Polsce, zwiększanie możliwości podnoszenia specjalistycznych kwalifikacji zawodowych lekarzy zajmujących się tymi schorzeniami jest szczególnie uzasadnione. Osiągnięcie większej efektywności w leczeniu tych schorzeń będzie również pozytywnie oddziaływać na zdrowie osób pracujących, tym samym zwiększając możliwość ich dłuższej aktywności na rynku pracy. Jednocześnie dążąc do zwiększenia sprawności funkcjonowania systemu ochrony zdrowia w Polsce, w szczególności w obliczu zadłużenia publicznych zakładów opieki zdrowotnej, w tym szpitali, niezbędne jest prowadzenie działań ukierunkowanych na lepsze zarządzanie zakładami opieki zdrowotnej oraz na podnoszenie jakości udzielanych przez nie świadczeń zdrowotnych. Zwiększenie racjonalności gospodarowania środkami finansowymi w ochronie zdrowia będzie wspomagane w ramach EFS dzięki rozwijaniu umiejętności kadry zarządzającej szpitalami z zakresu efektywnego zarządzania oraz wiedzy o skutecznych i efektywnych technologiach medycznych. Szkolenia będą również kierowane do dysponentów środków publicznych w ochronie zdrowia. Z kolei podwyższanie standardów i zwiększanie jakości usług świadczonych przez zakłady opieki zdrowotnej, w tym w szczególności przez szpitale będzie odbywać się poprzez wsparcie procesu akredytacji zakładów opieki zdrowotnej, prowadzonego przez Centrum Monitorowania Jakości w Ochronie Zdrowia.
17.	Kwalifikowalność wydatków w ramach działania	Kryteria kwalifikowalności wydatków są zgodne z *Wytycznymi w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach PO KL*.
18.	Alokacja finansowa na działanie	105 713 179 EUR
19.	Wkład ze środków unijnych	89 856 202 EUR
20.	Wkład ze środków publicznych krajowych	15 856 977 EUR
21.	Przewidywana wielkość środków prywatnych	0 EUR
22.	Maksymalny udział środków UE w wydatkach kwalifikowanych na poziomie projektu (%)	85%

23.	Pomoc publiczna	nie dotyczy
24.	Minimalny wkład własny beneficjenta (%)	Do określenia przez IP
25.	Dzień rozpoczęcia kwalifikowalności wydatków	12 grudnia 2006 r. – jeżeli IP nie określi terminu późniejszego
26.	Minimalna/maksymalna wartość projektu	minimum 50 tys. zł – jeżeli IP nie określi inaczej
27.	Forma płatności	W przypadku projektów systemowych realizowanych przez Centrum Medyczne Kształcenia Podyplomowego, Instytut Medycyny Pracy im. Prof. J. Nofera w Łodzi, Narodowy Fundusz Zdrowia – dotacja rozwojowa; W przypadku projektów systemowych realizowanych przez Ministra właściwego ds. zdrowia, Centrum Monitorowania Jakości w Ochronie Zdrowia – środki zapewniane w ramach limitu środków budżetu państwa.
28.	Wysokość udziału cross-financingu (%)	do 10 %
29.	Wskaźniki realizacji Działania	– liczba programów profilaktycznych oraz programów wspierających powrót do pracy, opracowanych w ramach Działania; – liczba pielęgniarek i położnych, które ukończyły studia pomostowe w ramach Działania; – liczba lekarzy deficytowych specjalizacji (onkologia, kardiologia, medycyna pracy), którzy ukończyli w ramach Działania pełen cykl kursów w ramach realizacji programu specjalizacji; – liczba przedstawicieli kadry zarządzającej oraz dysponentów środków publicznych w sektorze zdrowia, którzy zakończyli szkolenie z zakresu zarządzania w ramach Działania – liczba jednostek służby zdrowia posiadających akredytację Centrum Monitorowania Jakości w Ochronie Zdrowia

Poddziałanie 2.3.1 Opracowanie kompleksowych programów zdrowotnych - *projekty systemowe*

1.	Typ realizowanych operacji (projektów)	– **opracowanie kompleksowych programów profilaktycznych przystosowanych do potrzeb poszczególnych grup pracowników/grup zawodowych, w szczególności ukierunkowanych na redukcję**

		występowania chorób zawodowych (wdrożenie wybranych programów) – **opracowanie kompleksowych programów ukierunkowanych na powrót do pracy określonych grup pracowników/grup zawodowych ze stwierdzonymi chorobami zawodowymi (wdrożenie wybranych programów)**
2.	Zakres stosowania cross-financingu	Zgodnie z zapisami *Wytycznych w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki*.
3.	Kategoria interwencji funduszy strukturalnych (priority theme dimension)	66, 67
4.	Typ beneficjentów	Instytut Medycyny Pracy im. prof. dr med. Jerzego Nofera w Łodzi
5.	Grupy docelowe (osoby, instytucje, grupy społeczne bezpośrednio korzystające z pomocy)	Między innymi: – grupy zawodowe/grupy pracowników narażone na czynniki wywołujące choroby zawodowe – osoby, u których warunki pracy spowodowały wystąpienie choroby zawodowej (stwierdzono chorobę zawodową) lub orzeczono niezdolność do pracy
6.	Propozycje kryteriów wyboru finansowanych operacji	Kryteria: – ogólne – szczegółowe Dokładne wskazanie kryteriów wyboru finansowanych operacji nastąpi w Planie działania, przygotowywanym przez IP dla każdego Priorytetu.
7.	Opis systemu wyboru projektów:	
	Instytucja odpowiedzialna za wybór projektów	Minister właściwy ds. zdrowia – Departament Funduszy Strukturalnych i Programów Pomocowych
	Tryb dokonywania wyboru projektów	projekty systemowe
	Procedura oceny merytorycznej wniosku o dofinansowanie	Informacje na temat procedury zawarte są w rozdziale I (pkt 5.) *Opis systemu wyboru projektów w ramach PO Kapitał Ludzki*
	Instytucja odpowiedzialna za wydanie ostatecznej decyzji w sprawie dofinansowania projektu i podpisanie umowy/decyzji o przyznaniu wsparcia dla projektu	Minister właściwy ds. zdrowia – Departament Funduszy Strukturalnych i Programów Pomocowych
	Procedura odwoławcza	nie dotyczy

Poddziałanie 2.3.2 Doskonalenie zawodowe kadr medycznych - *projekty systemowe*

1.	Typ realizowanych operacji (projektów)	– **kształcenie w ramach procesu specjalizacji lekarzy deficytowych specjalności, tj. onkologii, kardiologii, medycyny pracy** – **kształcenie zawodowe pielęgniarek i położnych, w szczególności w ramach studiów pomostowych[14]** – **kształcenie podyplomowe przedstawicieli innych zawodów medycznych[15]**
2.	Zakres stosowania cross-financingu	Zgodnie z zapisami *Wytycznych w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki*.
3.	Kategoria interwencji funduszy strukturalnych (priority theme dimension)	72
4.	Typ beneficjentów	- Centrum Medyczne Kształcenia Podyplomowego w zakresie procesu specjalizacyjnego lekarzy deficytowych specjalności oraz kształcenia podyplomowego przedstawicieli innych zawodów medycznych; - Minister właściwy ds. zdrowia – Departament Pielęgniarek i Położnych – w zakresie kształcenia zawodowego pielęgniarek i położnych.
5.	Grupy docelowe (osoby, instytucje, grupy społeczne bezpośrednio korzystające z pomocy)	Między innymi: – lekarze kwalifikujący się do uczestnictwa w procesie kształcenia specjalizacyjnego z zakresu kardiologii, szeroko rozumianej onkologii (onkologii klinicznej, radioterapii onkologicznej, chirurgii onkologicznej, ginekologii onkologicznej, onkologii i hematologii dziecięcej) oraz medycyny pracy; – pielęgniarki i położne kwalifikujące się do uczestnictwa w studiach pomostowych oraz ewentualnie do kursów specjalistycznych[16] ; – lekarze kwalifikujący się do uczestnictwa w procesie kształcenia specjalizacyjnego z innych,

[14] Zgodnie z art. 11 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. *o zmianie ustawy o zawodach pielęgniarki i położnej oraz niektórych innych ustaw* (Dz. U. Nr 92, poz. 885) oraz rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 11 maja 2004 r. *w sprawie szczegółowych warunków prowadzenia studiów zawodowych na kierunku pielęgniarstwo lub położnictwo* (Dz. U. Nr 110. poz. 1170), nazwa tzw. studiów pomostowych brzmi: studia zawodowe na kierunku pielęgniarstwo lub położnictwo przeznaczone dla pielęgniarek, położnych, które posiadają świadectwo dojrzałości i są absolwentami liceów medycznych oraz medycznych szkół zawodowych kształcących w zawodzie pielęgniarki i położnej.

[15] Określonych w *Planie działania*.

[16] Finansowanie kursów specjalistycznych możliwe będzie tylko w przypadku posiadania środków wygenerowanych z części przeznaczonej na finansowanie Poddziałania 2.3.2.

		wybranych dziedzin medycyny oraz/lub przedstawiciele innych zawodów medycznych[17]
6.	Propozycje kryteriów wyboru finansowanych operacji	Kryteria: – ogólne – szczegółowe Dokładne wskazanie kryteriów wyboru finansowanych operacji nastąpi w Planie działania, przygotowywanym przez IP dla każdego Priorytetu.
7.	Opis systemu wyboru projektów:	
	Instytucja odpowiedzialna za wybór projektów	Minister właściwy ds. zdrowia – Departament Funduszy Strukturalnych i Programów Pomocowych
	Tryb dokonywania wyboru projektów	projekty systemowe
	Procedura oceny merytorycznej wniosku o dofinansowanie	Informacje na temat procedury zawarte są w rozdziale I (pkt 5.) *Opis systemu wyboru projektów w ramach PO Kapitał Ludzki*
	Instytucja odpowiedzialna za wydanie ostatecznej decyzji w sprawie dofinansowania projektu i podpisanie umowy/decyzji o przyznaniu wsparcia dla projektu	Minister właściwy ds. zdrowia – Departament Funduszy Strukturalnych i Programów Pomocowych
	Procedura odwoławcza	nie dotyczy

Poddziałanie 2.3.3 Podniesienie jakości zarządzania w ochronie zdrowia - *projekty systemowe*

1.	Typ realizowanych operacji (projektów)	– **wsparcie procesu akredytacji zakładów opieki zdrowotnej, w szczególności szpitali, posiadających umowę o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej zawartą z odziałem wojewódzkim Narodowego Funduszu Zdrowia albo udzielające świadczeń zdrowotnych finansowanych ze środków publicznych na podstawie innych tytułów** – **szkolenia kadry zarządzającej szpitali, posiadających umowę o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej zawartą z odziałem wojewódzkim Narodowego Funduszu Zdrowia albo udzielające świadczeń zdrowotnych finansowanych ze środków**

[17] Finansowanie kształcenia podyplomowego możliwe będzie tylko w przypadku posiadania środków wygenerowanych z części przeznaczonej na finansowanie Poddziałania 2.3.2.

		publicznych na podstawie innych tytułów oraz dysponentów środków publicznych w sektorze ochrony zdrowia, tj. kadry zarządzającej NFZ – **rozwój standardów kwalifikacji dla kadry zarządzającej w sektorze ochrony zdrowia**
2.	Zakres stosowania cross-financingu	Zgodnie z zapisami *Wytycznych w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki*.
3.	Kategoria interwencji funduszy strukturalnych (priority theme dimension)	63, 72
4.	Typ beneficjentów	- Centrum Monitorowania Jakości w Ochronie Zdrowia w zakresie projektów wspierających proces akredytacji - Narodowy Fundusz Zdrowia – w zakresie projektów dotyczących szkoleń kadry zarządzającej szpitali oraz dysponentów środków publicznych w sektorze ochrony zdrowia oraz rozwoju standardów kwalifikacji dla kadry zarządzającej w sektorze ochrony zdrowia
5.	Grupy docelowe (osoby, instytucje, grupy społeczne bezpośrednio korzystające z pomocy)	Między innymi: - zakłady opieki zdrowotnej, w szczególności szpitale, posiadające umowę o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej zawartą z odziałem wojewódzkim Narodowego Funduszu Zdrowia albo udzielające świadczeń zdrowotnych finansowanych ze środków publicznych na podstawie innych tytułów - kadra zarządzająca szpitalami, które posiadają umowę o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej zawartą z odziałem wojewódzkim Narodowego Funduszu Zdrowia albo udzielające świadczeń zdrowotnych finansowanych ze środków publicznych na podstawie innych tytułów – dysponenci środków publicznych w sektorze ochrony zdrowia tj. kadra zarządzająca NFZ
6.	Propozycje kryteriów wyboru finansowanych operacji	Kryteria: – ogólne – szczegółowe Dokładne wskazanie kryteriów wyboru finansowanych operacji nastąpi w Planie działania, przygotowywanym przez IP dla każdego Priorytetu.
7.	Opis systemu wyboru projektów:	

	Instytucja odpowiedzialna za wybór projektów	Minister właściwy ds. zdrowia – Departament Funduszy Strukturalnych i Programów Pomocowych
	Tryb dokonywania wyboru projektów	projekty systemowe
	Procedura oceny merytorycznej wniosku o dofinansowanie	Informacje na temat procedury zawarte są w rozdziale I (pkt 5.) *Opis systemu wyboru projektów w ramach PO Kapitał Ludzki*
	Instytucja odpowiedzialna za wydanie ostatecznej decyzji w sprawie dofinansowania projektu i podpisanie umowy/decyzji o przyznaniu wsparcia dla projektu	Minister właściwy ds. zdrowia – Departament Funduszy Strukturalnych i Programów Pomocowych
	Procedura odwoławcza	nie dotyczy

Indykatywny podział alokacji finansowej w ramach Priorytetu II

DZIAŁANIE	Alokacja (euro)		
	Ogółem	**EFS**	**Środki krajowe**
Działanie 2.1 *ROZWÓJ KADR NOWOCZESNEJ GOSPODARKI*	504 224 045	428 590 438	75 633 607
w tym **Poddziałanie 2.1.1** *Rozwój kapitału ludzkiego w przedsiębiorstwach*	373 970 602	317 875 011	56 095 591
w tym **Poddziałanie 2.1.2** *Partnerstwo dla zwiększania adaptacyjności*	30 253 443	25 715 427	4 538 016
w tym **Poddziałanie 2.1.3** *Wsparcie systemowe na rzecz zwiększenia zdolności adaptacyjnych pracowników i przedsiębiorstw*	100 000 000	85 000 000	15 000 000
Działanie 2.2 *WSPARCIE DLA SYSTEMU ADAPTACYJNOŚCI KADR*	168 074 682	142 863 480	25 211 202
w tym **Poddziałanie 2.2.1** *Poprawa jakości usług świadczonych przez instytucje wspierające rozwój przedsiębiorczości i innowacyjności*	142 433 656	121 068 607	21 365 049
w tym **Poddziałanie 2.2.2** *Poprawa jakości świadczonych usług szkoleniowych*	25 641 026	21 794 873	3 846 153
Działanie 2.3 *WZMOCNIENIE POTENCJAŁU ZDROWIA OSÓB PRACUJĄCYCH ORAZ POPRAWA JAKOŚCI FUNKCJONOWANIA SYSTEMU OCHRONY ZDROWIA*	105 713 179	89 856 202	15 856 977
w tym **Poddziałanie 2.3.1** *Opracowanie kompleksowych programów zdrowotnych*	2 147 200	1 825 120	322 080

w tym **Poddziałanie 2.3.2** *Doskonalenie zawodowe kadr medycznych*	100 444 979	85 378 232	15 066 747
w tym **Poddziałanie 2.3.3** *Podniesienie jakości zarządzania w ochronie zdrowia*	3 121 000	2 652 850	468 150
OGÓŁEM PRIORYTET II	**778 011 906**	**661 310 120**	**116 701 786**

Priorytet III
WYSOKA JAKOŚĆ SYSTEMU OŚWIATY

PRIORYTET III
WYSOKA JAKOŚC SYSTEMU OŚWIATY

Opis Priorytetu III

Wzrost gospodarczy oraz poprawa zatrudnienia nie są możliwe bez zwiększenia skali inwestycji w system oświaty oraz podniesienia efektywności kształcenia. Coraz ściślejsze powiązanie gospodarki i systemu kształcenia narzuca coraz większą potrzebę modernizowania instytucji oświatowych i programów kształcenia.

Priorytet III koncentruje się na podwyższaniu jakości funkcjonowania systemu oświaty, zakładając wprowadzenie rozwiązań systemowych w zakresie monitoringu i ewaluacji, rozwój badań edukacyjnych oraz ich powiązanie z polityką edukacyjną. Nowe rozwiązania obejmują również działania na rzecz zwiększenia efektywności nadzoru pedagogicznego, sprawowanego przez kuratorów oświaty.

W celu zapewnienia wysokiej jakości kształcenia niezbędny jest rozwój systemu zbierania i analizowania danych ilościowych i jakościowych w obszarze oświaty. Zadanie to realizowane będzie m.in. poprzez wypracowanie zobiektywizowanego narzędzia oceny skutków działań w obszarze oświaty, które będzie wykorzystywane w kompleksowych działaniach badawczych i analitycznych, wspomagających rozwój systemu kształcenia. Pozyskiwaniu obiektywnych danych statystycznych służyć będzie rozbudowywany System Informacji Oświatowej. Równocześnie odpowiednio wzmocniony system egzaminów zewnętrznych zapewni rzetelną informację dotyczącą wyników kształcenia, a więc efektywności instytucji systemu oświaty.

Wyniki badań i analiz wykorzystywane będą w kształtowaniu polityki edukacyjnej państwa, przyczyniając się do doskonalenia podstaw programowych. Posłużą także do usprawnienia systemu finansowania oświaty, co przyczyni się do zwiększenia efektywności zarządzania w instytucjach oświatowych. Wprowadzanie rozwiązań innowacyjnych (dotyczących m.in. nowoczesnych form kształcenia) poprzedzane będzie – w miarę potrzeby – finansowaniem działań o charakterze pilotażowym.

Poprawie jakości kształcenia będzie służyć modernizacja systemu kształcenia i doskonalenia nauczycieli oraz opracowanie i wdrożenie innowacyjnych, ponadregionalnych programów doskonalenia nauczycieli, a także rozwój akredytacji placówek doskonalenia nauczycieli.

Dostosowaniu oferty edukacyjnej do potrzeb rynku pracy będą służyć prace nad aktualizacją podstaw programowych oraz nad innowacyjnymi programami nauczania oraz materiałami dydaktycznymi, zwłaszcza obejmującymi kształtowanie tzw. kompetencji kluczowych z zakresu przedmiotów matematycznych, przyrodniczych i technicznych. Rozwój portalu edukacyjnego Scholaris umożliwi upowszechnienie innowacyjnych programów i metod dydaktycznych wśród nauczycieli.

Przewiduje się także realizację ponadregionalnych programów rozwijania zainteresowań naukami matematycznymi, przyrodniczymi i technicznymi, w uzupełnieniu do projektów rozwojowych szkół, które będą realizowane na szczeblu regionalnym w ramach Priorytetu IX. Działania te przyczynią się do poprawy zdolności uczniów do przyszłego zatrudnienia.

Inną formą służącą zbliżeniu realiów szkolnych do oczekiwań rynku pracy będą innowacyjne formy doskonalenia nauczycieli w przedsiębiorstwach, obejmujące m.in. staże i praktyki o czasie trwania nie krótszym niż 40 godzin szkoleniowych.

Dostosowanie systemu edukacji (kształcenia i szkolenia) do potrzeb gospodarki opartej na wiedzy realizowane będzie ponadto poprzez opracowanie i wdrożenie Krajowego Systemu Kwalifikacji, poprzedzone opracowaniem Krajowych Ram Kwalifikacji, spójnych z Europejskimi Ramami Kwalifikacji. Prace te ułatwią potwierdzanie (tzw. walidację) kwalifikacji ogólnych i zawodowych zdobytych poza formalnym systemem oświaty, np. w wyniku szkoleń bądź pracy zawodowej, a także zapewnią lepszą porównywalność różnych form kształcenia. W konsekwencji ułatwi to obywatelom funkcjonowanie na rynku pracy, zarówno krajowym jak też międzynarodowym

Odpowiednie projekty realizowane w ramach działań Priorytetu III powinny przyczyniać się do osiągnięcia odpowiednich efektów realizacji określonych dla Priorytetu III:

1. Dokonania przeglądu wszystkich aktualnie obowiązujących podstaw programowych.
2. Wdrożenia 100 innowacyjnych programów nauczania, w tym w zakresie przedsiębiorczości, przedmiotów matematyczno-przyrodniczych i technicznych.
3. Objęcia 15% nauczycieli kształcenia zawodowego i instruktorów praktycznej nauki zawodu doskonaleniem zawodowym we współpracy z przedsiębiorstwami.
4. Zastosowania przez 13% jednostek prowadzących kształcenie nauczycieli (tj. szkół wyższych oraz kolegiów nauczycielskich) nowych form i zasad kształcenia nauczycieli.
5. Objęcia 15% jednostek prowadzących doskonalenie nauczycieli jednolitym systemem akredytacji.
6. Zrealizowania 95% Planu Działań dotyczącego wzmocnienia zdolności ewaluacyjno-badawczych systemu edukacji.
7. Wdrożenia 100% Planu Działań obejmującego opracowanie Krajowych Ram Kwalifikacji /spójnych z Europejskimi Ramami Kwalifikacji/ oraz opracowanie i wdrożenie Krajowego Systemu Kwalifikacji.

3.1. MODERNIZACJA SYSTEMU ZARZĄDZANIA I NADZORU W OŚWIACIE

1.	Nazwa programu operacyjnego	Program Operacyjny Kapitał Ludzki
2.	Nazwa i numer priorytetu	Priorytet III Wysoka jakość systemu oświaty
3.	Nazwa Funduszu	Europejski Fundusz Społeczny
4.	Instytucja Zarządzająca	Minister właściwy ds. rozwoju regionalnego - Departament Zarządzania Europejskim Funduszem Społecznym
5.	Instytucja Pośrednicząca	Minister właściwy ds. oświaty i wychowania – Departament Funduszy Strukturalnych
6.	Instytucja Certyfikująca	Minister właściwy ds. rozwoju regionalnego - Departament Instytucji Certyfikującej
7.	Instytucja pośrednicząca w certyfikacji	nie dotyczy
8.	Instytucja odpowiedzialna za otrzymywanie płatności dokonywanych przez KE	Minister właściwy do spraw finansów publicznych
9.	Forma pomocy (form of finance)	Pomoc bezzwrotna – 01
10.	Wymiar terytorialny (territory type)	nie dotyczy - 00
11.	Obszar działalności gospodarczej (economic activity)	nie dotyczy - 00
12.	Zasięg terytorialny NUTS (location)	NUTS0 - PL
13.	Instytucja Wdrażająca (Instytucja Pośrednicząca II stopnia)	nie dotyczy
14.	Instytucja odpowiedzialna za dokonywanie płatności na rzecz beneficjentów	Minister właściwy ds. oświaty i wychowania – Departament Ekonomiczny
15.	Nazwa i numer działania	3.1 Modernizacja systemu zarządzania i nadzoru w oświacie
16.	Cel i uzasadnienie działania	**Cel Działania:** Wzmocnienie zdolności systemu edukacji w zakresie monitoringu, ewaluacji i badań edukacyjnych oraz ich wykorzystanie w polityce edukacyjnej i zarządzaniu oświatą.
		Uzasadnienie Działania:

		Działanie zakłada wypracowanie i wdrożenie rozwiązań organizacyjnych i instytucjonalnych do realizacji i koordynacji programów badawczych w obszarze funkcjonowania systemu oświaty, w szczególności ukierunkowanych na ocenę jakości i efektywności procesu kształcenia oraz analizę systemu kształcenia pod kątem przygotowania absolwentów do wejścia na rynek pracy. W ramach Działania zakłada się także rozwój Systemu Informacji Oświatowej, tak, by stał się on jak najpełniejszym źródłem danych w obszarze oświaty, spójnym z innymi systemami informatycznymi funkcjonującymi w systemie edukacji. Realizacja Działania 3.1 zapewni koordynację pozyskiwania danych, dzięki czemu możliwe będzie wypracowywanie spójnych rekomendacji dla polityki edukacyjnej państwa. W ramach Działania przewiduje się również programy wzmocnienia jakości i efektywności systemu nadzoru pedagogicznego rozumianego jako ocenianie stanu, warunków i efektów działalności dydaktycznej, wychowawczej, opiekuńczej szkół, placówek i nauczycieli, wspieranie i inspirowanie tej działalności oraz kontrola przestrzegania prawa w tym zakresie. W ocenianiu tym podstawą będą wymierne wskaźniki, z wykorzystaniem szacunków edukacyjnej wartości dodanej (EWD), jako komplementarnego sposobu oceny jakości pracy szkół, dającego znacznie większy zasób informacji niż wyłącznie wyniki egzaminów. Działania te pozwolą na identyfikację szkół o szczególnie niskiej jakości nauczania, a także szkół o wysokiej jakości, co da podstawę do uruchomienia, odpowiednio, programów naprawczych lub upowszechnienia dobrych praktyk. Tym samym nadzór pedagogiczny, jako jeden z podstawowych instrumentów zarządzania oświatą umożliwi podejmowanie racjonalnych decyzji w tym obszarze.
17.	Kwalifikowalność wydatków w ramach działania	Kryteria kwalifikowalności wydatków są zgodne z *Wytycznymi w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach PO KL.*
18.	Alokacja finansowa na działanie	240 000 000 euro
19.	Wkład ze środków unijnych	204 000 000 euro
20.	Wkład ze środków publicznych krajowych	36 000 000 euro
21.	Przewidywana wielkość środków	0 Euro

	prywatnych	
22.	Maksymalny udział środków UE w wydatkach kwalifikowanych na poziomie projektu (%)	85%
23.	Pomoc publiczna	nie dotyczy
24.	Minimalny wkład własny beneficjenta (%)	Do określenia przez IP
25.	Dzień rozpoczęcia kwalifikowalności wydatków	12 grudnia 2006 r. – jeżeli IP nie określi terminu późniejszego
26.	Minimalna/maksymalna wartość projektu	minimum 50 tys. zł - jeżeli IP nie określi inaczej
27.	Forma płatności	W przypadku projektów ministra właściwego ds. oświaty i wychowania – brak płatności (środki zapewnione w ramach limitu wydatków budżetu państwa) W przypadku projektów kuratoriów oświaty – brak płatności (środki zapewnione w ramach limitu wydatków budżetu państwa) W przypadku projektów Fundacji Rozwoju Systemu Edukacji – dotacja rozwojowa
28.	Wysokość udziału cross-financingu (%)	do 10%
29.	Wskaźniki realizacji Działania	– Liczba projektów analitycznych i badawczych zrealizowanych w ramach Planu Działań – Liczba pracowników nadzoru pedagogicznego, którzy zakończyli udział w projekcie w ramach Działania

Poddziałanie 3.1.1 Tworzenie warunków i narzędzi do monitorowania, ewaluacji i badań systemu oświaty - *projekty systemowe*

1.	Typ realizowanych operacji (projektów)	– **badania w obszarze funkcjonowania systemu oświaty, w tym:** - **badania dotyczące efektywności kształcenia oraz dostosowania jego zakresu do potrzeb rynku pracy, ze szczególnym uwzględnieniem grup społecznych zagrożonych marginalizacją** – **opracowanie metodologii zobiektywizowanej oceny jakości pracy szkoły na różnych**

		poziomach zarządzania – **usprawnienie systemu zbierania i analizy danych dotyczących funkcjonowania systemu oświaty, m.in. poprzez rozwój Systemu Informacji Oświatowej**
2.	Zakres stosowania cross-financingu	Zgodnie z zapisami *Wytycznych w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki*.
3.	Kategoria interwencji funduszy strukturalnych (priority theme dimension)	72
4.	Typ beneficjentów	– minister właściwy ds. oświaty i wychowania – Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji
5.	Grupy docelowe (osoby, instytucje, grupy społeczne bezpośrednio korzystające z pomocy)	Między innymi: – placówki oświatowe – uczelnie i jednostki naukowe – administracja oświatowa – organy prowadzące szkoły i placówki – kuratoria oświaty i inne instytucje realizujące nadzór pedagogiczny – Centralna Komisja Egzaminacyjna – Okręgowe Komisje Egzaminacyjne – Ministerstwo Edukacji Narodowej – Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego – placówki kształcenia i doskonalenia nauczycieli
6.	Propozycje kryteriów wyboru finansowanych operacji	Kryteria: – ogólne – szczegółowe Dokładne wskazanie kryteriów wyboru finansowanych operacji nastąpi w Planie działania, przygotowywanym przez IP dla każdego Priorytetu.
7.	Opis systemu wyboru projektów:	
	Instytucja odpowiedzialna za wybór projektów	Minister właściwy ds. oświaty i wychowania - Departament Funduszy Strukturalnych
	Tryb dokonywania wyboru projektów	projekty systemowe

	Procedura oceny merytorycznej wniosku o dofinansowanie	Informacje na temat procedury zawarte są w rozdziale I (pkt 5.) *Opis systemu wyboru projektów w ramach PO Kapitał Ludzki*
	Instytucja odpowiedzialna za wydanie ostatecznej decyzji w sprawie dofinansowania projektu i podpisanie umowy/decyzji o przyznaniu wsparcia dla projektu	Minister właściwy ds. oświaty i wychowania - Departament Funduszy Strukturalnych
	Procedura odwoławcza	nie dotyczy

Poddziałanie 3.1.2 Modernizacja systemu nadzoru pedagogicznego – projekty systemowe

1.	Typ realizowanych operacji (projektów)	– **opracowanie koncepcji modernizacji systemu nadzoru pedagogicznego i oceny jakości pracy szkoły** – **wdrożenie zmodernizowanego systemu nadzoru pedagogicznego i oceny jakości pracy szkoły**
2.	Zakres stosowania cross-financingu	Zgodnie z zapisami *Wytycznych w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki.*
3.	Kategoria interwencji funduszy strukturalnych (priority theme dimension)	72
4.	Typ beneficjentów	– minister właściwy ds. oświaty i wychowania – kuratorzy oświaty
5.	Grupy docelowe (osoby, instytucje, grupy społeczne bezpośrednio korzystające z pomocy)	Między innymi: – szkoły i placówki oświatowe oraz ich organy prowadzące – administracja oświatowa – Centralna i Okręgowe Komisje Egzaminacyjne – minister właściwy ds. oświaty i wychowania
6.	Propozycje kryteriów wyboru finansowanych operacji	Kryteria: – ogólne – szczegółowe Dokładne wskazanie kryteriów wyboru finansowanych operacji nastąpi w Planie działania, przygotowywanym przez IP dla każdego Priorytetu.

7.	Opis systemu wyboru projektów:	
	Instytucja odpowiedzialna za wybór projektów	Minister właściwy ds. oświaty i wychowania - Departament Funduszy Strukturalnych
	Tryb dokonywania wyboru projektów	projekty systemowe
	Procedura oceny merytorycznej wniosku o dofinansowanie	Informacje na temat procedury zawarte są w rozdziale I (pkt 5.) *Opis systemu wyboru projektów w ramach PO Kapitał Ludzki.*
	Instytucja odpowiedzialna za wydanie ostatecznej decyzji w sprawie dofinansowania projektu i podpisanie umowy/decyzji o przyznaniu wsparcia dla projektu	Minister właściwy ds. oświaty i wychowania - Departament Funduszy Strukturalnych
	Procedura odwoławcza	nie dotyczy

3.2 ROZWÓJ SYSTEMU EGZAMINÓW ZEWNĘTRZNYCH

1.	Nazwa programu operacyjnego	Program Operacyjny Kapitał Ludzki
2.	Nazwa i numer priorytetu	Priorytet III Wysoka jakość systemu oświaty
3.	Nazwa Funduszu	Europejski Fundusz Społeczny
4.	Instytucja Zarządzająca	Minister właściwy ds. rozwoju regionalnego - Departament Zarządzania Europejskim Funduszem Społecznym
5.	Instytucja Pośrednicząca	Minister właściwy ds. oświaty i wychowania – Departament Funduszy Strukturalnych
6.	Instytucja Certyfikująca	Minister właściwy ds. rozwoju regionalnego - Departament Instytucji Certyfikującej
7.	Instytucja pośrednicząca w certyfikacji	nie dotyczy
8.	Instytucja odpowiedzialna za otrzymywanie płatności dokonywanych przez KE	Minister właściwy do spraw finansów publicznych
9.	Forma pomocy (form of finance)	Pomoc bezzwrotna – 01
10.	Wymiar terytorialny (territory type)	nie dotyczy – 00
11.	Obszar działalności gospodarczej (economic activity)	nie dotyczy – 00
12.	Zasięg terytorialny NUTS (location)	NUTS0 – PL
13.	Instytucja Wdrażająca (Instytucja Pośrednicząca II stopnia)	nie dotyczy
14.	Instytucja odpowiedzialna za dokonywanie płatności na rzecz beneficjentów	Minister właściwy ds. oświaty i wychowania – Departament Ekonomiczny
15.	Nazwa i numer działania	3.2 Rozwój systemu egzaminów zewnętrznych
16.	Cel i uzasadnienie działania	**Cel Działania:** Wzmocnienie zdolności systemu edukacji w zakresie monitoringu, ewaluacji i badań edukacyjnych oraz ich wykorzystanie w polityce edukacyjnej i zarządzaniu oświatą.
		Uzasadnienie Działania: W ramach Działania planuje się realizację szeregu badań dotyczących jakości i efektywności systemu

		egzaminów zewnętrznych. Wybrane tematy badawcze będą kontynuacją projektów realizowanych przy wsparciu z EFS w latach 2004-2006. Kontynuacja powyższych badań jest istotna ze względu na konieczność stałego monitorowania systemu egzaminów zewnętrznych oraz wprowadzanych w jego ramach zmian. W oparciu o wyniki przeprowadzonych badań nastąpi wypracowanie systemu analizy danych pochodzących z wyników egzaminów zewnętrznych. System ten pozwoli na rozszerzenie wpływu egzaminów zewnętrznych na zwiększenie jakości i efektywności pracy szkół. Informacje na temat wyników badań realizowanych dzięki wsparciu Działania 3.2 będą szeroko rozpowszechniane, między innymi poprzez specjalistyczne publikacje. W ramach Działania planowane są także programy pilotażowe dotyczące modyfikacji systemu egzaminów na poszczególnych etapach kształcenia. Modyfikacja ta przyczyni się do zwiększenia powiązań między różnymi poziomami egzaminów zewnętrznych, a tym samym – do uspójnienia całego systemu. W ramach Działania nastąpi również wsparcie kadr państwowego systemu egzaminów zewnętrznych, m.in. poprzez szkolenia oraz staże.
17.	Kwalifikowalność wydatków w ramach działania	Kryteria kwalifikowalności wydatków są zgodne z *Wytycznymi w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach PO KL*.
18.	Alokacja finansowa na działanie	235 587 266 euro
19.	Wkład ze środków unijnych	200 249 176 euro
20.	Wkład ze środków publicznych krajowych	35 338 090 euro
21.	Przewidywana wielkość środków prywatnych	0 Euro
22.	Maksymalny udział środków UE w wydatkach kwalifikowanych na poziomie projektu (%)	85%
23.	Pomoc publiczna	nie dotyczy
24.	Minimalny wkład własny beneficjenta (%)	Do określenia przez IP
25.	Dzień rozpoczęcia kwalifikowalności wydatków	12 grudnia 2006 r. – jeżeli IP nie określi terminu późniejszego

26.	Minimalna/maksymalna wartość projektu	minimum 50 tys. zł - jeżeli IP nie określi inaczej
27.	Forma płatności	brak płatności (środki zapewnione w ramach limitu wydatków budżetu państwa)
28.	Wysokość udziału cross-financingu (%)	do 10%
29.	Wskaźniki realizacji Działania	– Liczba szkół, w których upowszechniono narzędzie i metodologię pomiaru EWD (edukacyjnej wartości dodanej)

projekty systemowe

1.	Typ realizowanych operacji (projektów)	**Badania dotyczące jakości i efektywności systemu egzaminów zewnętrznych, w tym:** – **analiza standardów wymagań egzaminacyjnych m.in. w kontekście standardów kształcenia na studiach wyższych** – **badania trafności narzędzi pomiarowych wykorzystywanych przez system** – **badania jakości i kryteriów oceny zadań egzaminacyjnych** – **badania uwarunkowań wyników egzaminów** – **badania EWD (edukacyjnej wartości dodanej)** – **programy pilotażowe w zakresie modyfikacji systemu egzaminów na poszczególnych etapach kształcenia, w tym:** - **pilotaż matury z matematyki oraz innych przedmiotów** - **pilotaż egzaminu gimnazjalnego z języka obcego** - **pilotaż nowej formuły sprawdzianu po klasie VI** - **pilotaż egzaminów on-line** **Wsparcie zwiększające efektywność pracy komisji egzaminacyjnych (z zastosowaniem międzynarodowej wymiany doświadczeń), w tym:** – **szkolenia i staże pracowników i współpracowników komisji egzaminacyjnych**

		w zakresie m.in.: - **metodologii badań** - **diagnostyki edukacyjnej** - **zarządzania procesami podnoszenia jakości w edukacji** – **przygotowanie programów szkoleń dla kandydatów na egzaminatorów, egzaminatorów, weryfikatorów, przewodniczących zespołów egzaminacyjnych**
2.	Zakres stosowania cross-financingu	Zgodnie z zapisami *Wytycznych w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki*.
3.	Kategoria interwencji funduszy strukturalnych (priority theme dimension)	72
4.	Typ beneficjentów	Centralna Komisja Egzaminacyjna
5.	Grupy docelowe (osoby, instytucje, grupy społeczne bezpośrednio korzystające z pomocy)	Między innymi: – Centralna Komisja Egzaminacyjna – Okręgowe Komisje Egzaminacyjne – szkoły i placówki oświatowe i ich organy prowadzące – minister właściwy ds. oświaty i wychowania – minister właściwy ds. szkolnictwa wyższego – izby rzemieślnicze i inne organizacje rzemiosła
6.	Propozycje kryteriów wyboru finansowanych operacji	Kryteria: – ogólne – szczegółowe Dokładne wskazanie kryteriów wyboru finansowanych operacji nastąpi w Planie działania, przygotowywanym przez IP dla każdego Priorytetu.
7.	Opis systemu wyboru projektów:	
	Instytucja odpowiedzialna za wybór projektów	Minister właściwy ds. oświaty i wychowania - Departament Funduszy Strukturalnych
	Tryb dokonywania wyboru projektów	projekty systemowe
	Procedura oceny merytorycznej wniosku o dofinansowanie	Informacje na temat procedury zawarte są w rozdziale I (pkt 5.) *Opis systemu wyboru projektów*

		w ramach PO Kapitał Ludzki.
	Instytucja odpowiedzialna za wydanie ostatecznej decyzji w sprawie dofinansowania projektu i podpisanie umowy/decyzji o przyznaniu wsparcia dla projektu	Minister właściwy ds. oświaty i wychowania - Departament Funduszy Strukturalnych
	Procedura odwoławcza	nie dotyczy

3.3 POPRAWA JAKOŚCI KSZTAŁCENIA

1.	Nazwa programu operacyjnego	Program Operacyjny Kapitał Ludzki
2.	Nazwa i numer priorytetu	Priorytet III Wysoka jakość systemu oświaty
3.	Nazwa Funduszu	Europejski Fundusz Społeczny
4.	Instytucja Zarządzająca	Minister właściwy ds. rozwoju regionalnego - Departament Zarządzania Europejskim Funduszem Społecznym
5.	Instytucja Pośrednicząca	Minister właściwy ds. oświaty i wychowania – Departament Funduszy Strukturalnych
6.	Instytucja Certyfikująca	Minister właściwy ds. rozwoju regionalnego - Departament Instytucji Certyfikującej
7.	Instytucja pośrednicząca w certyfikacji	nie dotyczy
8.	Instytucja odpowiedzialna za otrzymywanie płatności dokonywanych przez KE	Minister właściwy do spraw finansów publicznych
9.	Forma pomocy (form of finance)	Pomoc bezzwrotna – 01
10.	Wymiar terytorialny (territory type)	nie dotyczy - 00
11.	Obszar działalności gospodarczej (economic activity)	nie dotyczy - 00
12.	Zasięg terytorialny NUTS (location)	NUTS0 - PL
13.	Instytucja Wdrażająca (Instytucja Pośrednicząca II stopnia)	nie dotyczy
14.	Instytucja odpowiedzialna za dokonywanie płatności na rzecz beneficjentów	Minister właściwy ds. oświaty i wychowania – Departament Ekonomiczny
15.	Nazwa i numer działania	3.3 Poprawa jakości kształcenia
16.	Cel i uzasadnienie działania	**Cel Działania:** Zwiększenie zdolności systemu do kształcenia zorientowanego na efekty nauczania i uczenia się
		Uzasadnienie Działania: W ramach Działania planuje się opracowanie i uruchomienie studiów stanowiących podstawowy element spójnego systemu kształcenia nauczycieli. W ramach Działania nastąpi również opracowanie i

		wdrożenie jednolitych zasad i procedur akredytacji placówek doskonalenia nauczycieli, które to zasady będą obowiązywać na terenie całego kraju. Dzięki wsparciu Działania 3.3 wybrane szkoły zostaną przygotowane do prowadzenia praktyk dla studentów będących przyszłymi nauczycielami. Ponadto Działanie 3.3 zakłada wykorzystanie wniosków i wdrożenie rekomendacji z badań wypracowanych w Działaniu 3.1 do modernizacji procesu kształcenia poprzez doskonalenia podstaw programowych oraz opracowanie nowych programów kształcenia (w tym w formie na odległość), tak, aby były one jak najlepiej dostosowane do wymagań, jakie stawia przed absolwentami społeczeństwo oparte na wiedzy oraz nowoczesna gospodarka. Wypracowane w ten sposób dobre praktyki będą upowszechniane na terenie całego kraju, między innymi za pośrednictwem portalu edukacyjnego Scholaris. Portal ten stanowi cenne źródło informacji oraz materiałów metodycznych i dydaktycznych, z których korzystać mogą wszyscy uczestnicy procesu kształcenia. Z tego względu, wsparcie EFS na rzecz rozbudowy portalu będzie kontynuowane w latach 2007-2013. W ramach Działania zostaną opracowane i wdrożone ponadregionalne programy zmierzające do podnoszenia u uczniów podstawowych umiejętności oraz kompetencji o kluczowym znaczeniu dla zdolności do zatrudnienia oraz dla kontynuowania edukacji. W ramach Działania przewiduje się również programy rozwijania zainteresowań naukowych uczniów. Programy te przyczynią się do podniesienia jakości oferty edukacyjnej szkół, a za tym do lepszych wyników w nauce osiąganych przez uczniów, którzy uzyskają dzięki temu większe szanse na kontynuowanie edukacji lub podjęcie zatrudnienia.
17.	Kwalifikowalność wydatków w ramach działania	Kryteria kwalifikowalności wydatków są zgodne z *Wytycznymi w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach PO KL*.
18.	Alokacja finansowa na działanie	474 287 705 euro
19.	Wkład ze środków unijnych	403 144 550 euro
20.	Wkład ze środków publicznych krajowych	71 143 155 euro
21.	Przewidywana wielkość środków prywatnych	0 Euro

22.	Maksymalny udział środków UE w wydatkach kwalifikowanych na poziomie projektu (%)	85%
23.	Pomoc publiczna	nie dotyczy
24.	Minimalny wkład własny beneficjenta (%)	Do określenia przez IP
25.	Dzień rozpoczęcia kwalifikowalności wydatków	12 grudnia 2006 r. – jeżeli IP nie określi terminu późniejszego
26.	Minimalna/maksymalna wartość projektu	minimum 50 tys. zł - jeżeli IP nie określi inaczej
27.	Forma płatności	W przypadku projektów konkursowych – zaliczka dla beneficjentów (dotacja rozwojowa) W przypadku projektów systemowych – brak płatności (środki zapewnione w ramach limitu wydatków budżetu państwa)
28.	Wysokość udziału cross-financingu (%)	do 10%
29.	Wskaźniki realizacji Działania	– Liczba jednostek prowadzących kształcenie nauczycieli (tj. szkół wyższych oraz kolegiów nauczycielskich), które zastosowały nowe formy i zasady kształcenia nauczycieli – Liczba jednostek prowadzących doskonalenie nauczycieli, które otrzymały wsparcie w ramach Działania w celu uzyskania akredytacji – Liczba podstaw programowych na poziomie szkoły podstawowej, gimnazjum i szkoły ponadgimnazjalnej objętych przeglądem w celu lepszego ich zorientowania na potrzeby rynku pracy – Liczba opracowanych i upowszechnionych innowacyjnych programów nauczania w zakresie przedsiębiorczości, przedmiotów matematyczno-przyrodniczych i technicznych

Podziałanie 3.3.1 Efektywny system kształcenia i doskonalenia nauczycieli - *projekty systemowe*

1.	Typ realizowanych operacji (projektów)	– **ujednolicenie systemu akredytacji placówek doskonalenia nauczycieli (opracowanie koncepcji zmian systemowych w zakresie akredytacji, powołanie komórki organizacyjnej przeprowadzającej akredytację, uruchomienie systemu akredytacji)**
2.	Zakres stosowania cross-financingu	Zgodnie z zapisami *Wytycznych w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki.*
3.	Kategoria interwencji funduszy strukturalnych (priority theme dimension)	72
4.	Typ beneficjentów	minister właściwy ds. oświaty i wychowania
5.	Grupy docelowe (osoby, instytucje, grupy społeczne bezpośrednio korzystające z pomocy)	Między innymi: – szkoły i placówki oświatowe – administracja oświatowa – organy prowadzące szkoły i placówki – kuratoria oświaty i inne instytucje realizujące nadzór pedagogiczny – Centralna Komisja Egzaminacyjna – Okręgowe Komisje Egzaminacyjne – Ministerstwo Edukacji Narodowej – Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego – placówki kształcenia i doskonalenia nauczycieli
6.	Propozycje kryteriów wyboru finansowanych operacji	Kryteria: – ogólne – szczegółowe Dokładne wskazanie kryteriów wyboru finansowanych operacji nastąpi w Planie działania, przygotowywanym przez IP dla każdego Priorytetu.
7.	Opis systemu wyboru projektów:	
	Instytucja odpowiedzialna za wybór projektów	Minister właściwy ds. oświaty i wychowania – Departament Funduszy Strukturalnych
	Tryb dokonywania wyboru projektów	projekty systemowe
	Procedura oceny merytorycznej	Informacje na temat procedury zawarte są w rozdziale I (pkt 5.) *Opis systemu wyboru projektów*

	wniosku o dofinansowanie	*w ramach PO Kapitał Ludzki.*
	Instytucja odpowiedzialna za wydanie ostatecznej decyzji w sprawie dofinansowania projektu i podpisanie umowy/decyzji o przyznaniu wsparcia dla projektu	Minister właściwy ds. oświaty i wychowania – Departament Funduszy Strukturalnych
	Procedura odwoławcza	nie dotyczy

Podziałanie 3.3.2 Efektywny system kształcenia i doskonalenia nauczycieli - *projekty konkursowe*

1.	Typ realizowanych operacji (projektów)	– **przygotowanie wybranych szkół do realizacji praktyk przez studentów przygotowywanych do wykonywania zawodu nauczyciela** – **uruchomienie nowego typu studiów wyższych i podyplomowych przygotowujących do wykonywania zawodu nauczyciela**
2.	Zakres stosowania cross-financingu	Zgodnie z zapisami *Wytycznych w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki.*
3.	Kategoria interwencji funduszy strukturalnych (priority theme dimension)	72
4.	Typ beneficjentów	wszystkie podmioty - z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych)
5.	Grupy docelowe (osoby, instytucje, grupy społeczne bezpośrednio korzystające z pomocy)	Między innymi: – szkoły i placówki oświatowe – administracja oświatowa – organy prowadzące szkoły i placówki – kuratoria oświaty i inne instytucje realizujące nadzór pedagogiczny – Centralna Komisja Egzaminacyjna – Okręgowe Komisje Egzaminacyjne – Ministerstwo Edukacji Narodowej – Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego – placówki kształcenia i doskonalenia nauczycieli
6.	Propozycje kryteriów wyboru finansowanych operacji	Kryteria: – ogólne – szczegółowe Dokładne wskazanie kryteriów wyboru finansowanych operacji nastąpi w Planie działania,

		przygotowywanym przez IP dla każdego Priorytetu.
7.	Opis systemu wyboru projektów:	
	Instytucja odpowiedzialna za wybór projektów	Minister właściwy ds. oświaty i wychowania – Departament Funduszy Strukturalnych
	Tryb dokonywania wyboru projektów	projekty konkursowe
	Procedura oceny merytorycznej wniosku o dofinansowanie	Informacje na temat procedury zawarte są w rozdziale I (pkt 5.) *Opis systemu wyboru projektów w ramach PO Kapitał Ludzki.*
	Instytucja odpowiedzialna za wydanie ostatecznej decyzji w sprawie dofinansowania projektu i podpisanie umowy/decyzji o przyznaniu wsparcia dla projektu	Minister właściwy ds. oświaty i wychowania – Departament Funduszy Strukturalnych
	Procedura odwoławcza	Minister właściwy ds. oświaty i wychowania – Departament Funduszy Strukturalnych

Poddziałanie 3.3.3 Modernizacja treści i metod kształcenia - projekty systemowe

1.	Typ realizowanych operacji (projektów)	– **doskonalenie podstaw programowych ukierunkowane na zapewnienie zgodności kształcenia z wymogami gospodarki opartej na wiedzy** – **upowszechnianie innowacyjnych programów i metod oraz najlepszych praktyk (dydaktycznych i organizacyjnych), m.in. poprzez rozwój portalu edukacyjnego Scholaris** – **opracowanie i pilotażowe wdrożenie innowacyjnych programów dla działających za granicą szkół, które należą do polskiego systemu oświaty oraz dla uczniów – dzieci obywateli polskich przebywających czasowo za granicą, umożliwiających kontynuowanie nauki w polskim systemie oświaty**
2.	Zakres stosowania cross-financingu	Zgodnie z zapisami *Wytycznych w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki.*
3.	Kategoria interwencji funduszy strukturalnych (priority theme	72

	dimension)	
4.	Typ beneficjentów	Minister właściwy ds.. oświaty i wychowania Krajowy Ośrodek Wspierania Edukacji Zawodowej i Ustawicznej
5.	Grupy docelowe (osoby, instytucje, grupy społeczne bezpośrednio korzystające z pomocy)	Między innymi: – szkoły i placówki oświatowe – uczelnie i jednostki naukowe – administracja oświatowa – organy prowadzące szkoły i placówki – kuratoria oświaty i inne instytucje realizujące nadzór pedagogiczny – Centralna Komisja Egzaminacyjna – Okręgowe Komisje Egzaminacyjne – Ministerstwo Edukacji Narodowej – Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego – placówki kształcenia i doskonalenia nauczycieli – dzieci i młodzież przebywające za granicą
6.	Propozycje kryteriów wyboru finansowanych operacji	Kryteria: – ogólne – szczegółowe Dokładne wskazanie kryteriów wyboru finansowanych operacji nastąpi w Planie działania, przygotowywanym przez IP dla każdego Priorytetu.
7.	Opis systemu wyboru projektów:	
	Instytucja odpowiedzialna za wybór projektów	Minister właściwy ds. oświaty i wychowania – Departament Funduszy Strukturalnych
	Tryb dokonywania wyboru projektów	projekty systemowe
	Procedura oceny merytorycznej wniosku o dofinansowanie	Informacje na temat procedury zawarte są w rozdziale I (pkt 5.) *Opis systemu wyboru projektów w ramach PO Kapitał Ludzki.*
	Instytucja odpowiedzialna za wydanie ostatecznej decyzji w sprawie dofinansowania projektu i podpisanie umowy/decyzji o przyznaniu wsparcia dla projektu	Minister właściwy ds. oświaty i wychowania – Departament Funduszy Strukturalnych
	Procedura odwoławcza	nie dotyczy

Poddziałanie 3.3.4 Modernizacja treści i metod kształcenia – projekty konkursowe

1.	Typ realizowanych operacji (projektów)	– **opracowanie i pilotażowe wdrożenie innowacyjnych programów, materiałów dydaktycznych i metod kształcenia dotyczących m.in. kształcenia w zakresie nauk matematycznych, przyrodniczych i technicznych oraz przedsiębiorczości** – **ponadregionalne programy rozwijania kompetencji kluczowych uczniów w szczególności w zakresie: technologii informacyjno-komunikacyjnych, języków obcych, przedsiębiorczości, nauk przyrodniczo – matematycznych**
2.	Zakres stosowania cross-financingu	Zgodnie z zapisami *Wytycznych w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki.*
3.	Kategoria interwencji funduszy strukturalnych (priority theme dimension)	72
4.	Typ beneficjentów	wszystkie podmioty - z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych)
5.	Grupy docelowe (osoby, instytucje, grupy społeczne bezpośrednio korzystające z pomocy)	Między innymi: – szkoły i placówki oświatowe – uczelnie i jednostki naukowe – administracja oświatowa – organy prowadzące szkoły i placówki – kuratoria oświaty i inne instytucje realizujące nadzór pedagogiczny – Centralna Komisja Egzaminacyjna – Okręgowe Komisje Egzaminacyjne – Ministerstwo Edukacji Narodowej – Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego – placówki kształcenia i doskonalenia nauczycieli – dzieci i młodzież przebywające za granicą
6.	Propozycje kryteriów wyboru finansowanych operacji	Kryteria: – ogólne – szczegółowe Dokładne wskazanie kryteriów wyboru finansowanych operacji nastąpi w Planie działania, przygotowywanym przez IP dla każdego Priorytetu.
7.		

	Opis systemu wyboru projektów:	
	Instytucja odpowiedzialna za wybór projektów	Minister właściwy ds. oświaty i wychowania – Departament Funduszy Strukturalnych
	Tryb dokonywania wyboru projektów	projekty konkursowe
	Procedura oceny merytorycznej wniosku o dofinansowanie	Informacje na temat procedury zawarte są w rozdziale I (pkt 5.) *Opis systemu wyboru projektów w ramach PO Kapitał Ludzki.*
	Instytucja odpowiedzialna za wydanie ostatecznej decyzji w sprawie dofinansowania projektu i podpisanie umowy/decyzji o przyznaniu wsparcia dla projektu	Minister właściwy ds. oświaty i wychowania – Departament Funduszy Strukturalnych
	Procedura odwoławcza	Minister właściwy ds. oświaty i wychowania – Departament Funduszy Strukturalnych

3.4 OTWARTOŚĆ SYSTEMU EDUKACJI W KONTEKŚCIE UCZENIA SIĘ PRZEZ CAŁE ŻYCIE

1.	Nazwa programu operacyjnego	Program Operacyjny Kapitał Ludzki
2.	Nazwa i numer priorytetu	Priorytet III Wysoka jakość systemu oświaty
3.	Nazwa Funduszu	Europejski Fundusz Społeczny
4.	Instytucja Zarządzająca	Minister właściwy ds. rozwoju regionalnego - Departament Zarządzania Europejskim Funduszem Społecznym
5.	Instytucja Pośrednicząca	Minister właściwy ds. oświaty i wychowania – Departament Funduszy Strukturalnych
6.	Instytucja Certyfikująca	Minister właściwy ds. rozwoju regionalnego - Departament Instytucji Certyfikującej
7.	Instytucja pośrednicząca w certyfikacji	nie dotyczy
8.	Instytucja odpowiedzialna za otrzymywanie płatności dokonywanych przez KE	Minister właściwy do spraw finansów publicznych
9.	Forma pomocy (form of finance)	Pomoc bezzwrotna – 01
10.	Wymiar terytorialny (territory type)	nie dotyczy - 00
11.	Obszar działalności gospodarczej (economic activity)	nie dotyczy - 00
12.	Zasięg terytorialny NUTS (location)	NUTS0 – PL
13.	Instytucja Wdrażająca (Instytucja Pośrednicząca II stopnia)	nie dotyczy
14.	Instytucja odpowiedzialna za dokonywanie płatności na rzecz beneficjentów	Minister właściwy ds. oświaty i wychowania – Departament Ekonomiczny
15.	Nazwa i numer działania	3.4 Otwartość systemu edukacji w kontekście uczenia się przez całe życie
16.	Cel i uzasadnienie działania	**Cel Działania:** Opracowanie i wdrożenie Krajowych Ram Kwalifikacji i Krajowego Systemu Kwalifikacji oraz upowszechnienie uczenia się przez całe życie.
		Uzasadnienie Działania: W ramach Działania zaplanowano wsparcie

		ukierunkowane na ułatwienie uczniom dostępu do usług w zakresie poradnictwa zawodowego. Rozszerzony zostanie zakres portalu edukacyjnego Scholaris o treści związane między innymi z poradnictwem edukacyjno-zawodowym. Upowszechnieniu informacji dotyczących doradztwa i poradnictwa zawodowego służyć będzie także publikacja specjalistycznego biuletynu dla uczniów i doradców zawodowych. Ponadto w Działaniu przewiduje się opracowanie narzędzi diagnostycznych i materiałów metodycznych wspomagające proces rozpoznawania predyspozycji i zainteresowań zawodowych uczniów, w tym wsparcie instytucji oświatowych prowadzących doradztwo edukacyjno-zawodowe poprzez wyposażenie ich w te materiały i narzędzia. Zadanie to stanowić będzie kontynuację wsparcia, jakie instytucje oświatowe prowadzące doradztwo edukacyjno-zawodowe dotychczas otrzymały ze środków EFS. Ponadto w ramach Działania planuje się pilotażowe wdrożenie programów doskonalenia zawodowego dla nauczycieli kształcenia zawodowego w przedsiębiorstwach (nauczyciel, który przeszedł kurs doskonalący w przedsiębiorstwie, będzie prowadził kształcenie bardziej dostosowane do realiów nowoczesnej gospodarki). Realizacja powyższego projektu pozwoli na wypracowanie dobrych praktyk w zakresie doskonalenia nauczycieli kształcenia zawodowego. Późniejsze upowszechnienie informacji dotyczących przykładów dobrej praktyki przyczyni się do podniesienia jakości kształcenia zawodowego. Opracowanie wdrożenia Krajowego Systemu Kwalifikacji przebiegać będzie w trzech etapach. Pierwszy etap obejmuje działania o charakterze analityczno-badawczym. Podstawowym zadaniem, jakie będzie realizowane w ramach tego etapu, jest zebranie informacji o wszystkich kompetencjach oraz kwalifikacjach występujących na polskim rynku pracy, niezależnie od sposobu ich nabywania. W ramach tego etapu przeprowadzona zostanie analiza aktów prawnych i innych dokumentów konstytuujących i opisujących formalny i pozaformalny system kształcenia i szkolenia. Planuje się także zbadanie i zidentyfikowanie - m.in. w drodze reprezentatywnych badań sondażowych – posiadanych przez pracowników kompetencji nabytych w trybie pozaformalnym i nieformalnym oraz oczekiwań społecznych (korzyści) związanych

		z ich formalnym potwierdzeniem. Identyfikacja kompetencji i kwalifikacji nabywanych w trybie formalnym (w formach szkolnych i pozaszkolnych), pozaformalnym i nieformalnym pozwoli na przejście do drugiego etapu realizacji zadania, który polegać będzie na ustrukturyzowaniu i opisaniu zidentyfikowanych kompetencji i kwalifikacji, czego wynikiem będzie powstanie Krajowych Ram Kwalifikacji. Zakłada się, że Krajowe Ramy Kwalifikacji utworzone dzięki wsparciu Działania 3.4 będą korespondowały z Europejskimi Ramami Kwalifikacji, co ma ułatwić porównywalność i uznawalność kwalifikacji na poziomie międzynarodowym. Trzeci etap realizacji zadania polegać będzie na opracowaniu i wdrożeniu zasad i procedur potwierdzania kompetencji i kwalifikacji nabywanych w trybie formalnym, pozaformalnym i nieformalnym, czego wynikiem będzie powstanie Krajowego Systemu Kwalifikacji. W ramach tego etapu planuje się także realizację działań o charakterze instytucjonalnym, tj. wsparcie tworzenia struktur organizacyjnych wdrażających Krajowy System Kwalifikacji (nowych bądź powstałych na bazie obecnych instytucji funkcjonujących w ramach systemu oświaty). W ramach działania prowadzone będą także ogólnopolskie kampanie upowszechniające model uczenia się przez całe życie.
17.	Kwalifikowalność wydatków w ramach działania	Kryteria kwalifikowalności wydatków są zgodne z *Wytycznymi w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach PO KL*.
18.	Alokacja finansowa na działanie	56 361 297 euro
19.	Wkład ze środków unijnych	47 907 102 euro
20.	Wkład ze środków publicznych krajowych	8 454 195 euro
21.	Przewidywana wielkość środków prywatnych	0 Euro
22.	Maksymalny udział środków UE w wydatkach kwalifikowanych na poziomie projektu (%)	85%
23.	Pomoc publiczna	nie dotyczy
24.	Minimalny wkład własny beneficjenta (%)	Do określenia przez IP
25.	Dzień rozpoczęcia	12 grudnia 2006 r. – jeżeli IP nie określi terminu

	kwalifikowalności wydatków	późniejszego
26.	Minimalna/maksymalna wartość projektu	minimum 50 tys. zł - jeżeli IP nie określi inaczej
27.	Forma płatności	W przypadku projektów konkursowych – zaliczka dla beneficjentów (dotacja rozwojowa) W przypadku projektów systemowych – brak płatności (środki zapewnione w ramach limitu wydatków budżetu państwa)
28.	Wysokość udziału cross-financingu (%)	do 10%
29.	Wskaźniki realizacji Działania	– Liczba nauczycieli kształcenia zawodowego oraz instruktorów praktycznej nauki zawodu, którzy uczestniczyli w trwających co najmniej dwa tygodnie stażach i praktykach w przedsiębiorstwach w ramach Działania – Liczba zawodów usystematyzowanych w Krajowych Ramach Kwalifikacji.

Poddziałanie 3.4.1 Opracowanie i wdrożenie Krajowego Systemu Kwalifikacji - *projekty systemowe*

1.	Typ realizowanych operacji (projektów)	**Opracowanie i wdrożenie Krajowego Systemu Kwalifikacji:** – **badania i analizy dotyczące kompetencji i kwalifikacji występujących na polskim rynku pracy, a także możliwości nabywania i potwierdzania kwalifikacji** – **opracowanie Krajowych Ram Kwalifikacji - opis i usystematyzowanie kompetencji i kwalifikacji według poziomu i zakresu kształcenia** – **budowa Krajowego Systemu Kwalifikacji - opracowanie i wdrożenie zasad i procedur potwierdzania kompetencji i kwalifikacji nabywanych w trybie formalnym (w formach szkolnych i pozaszkolnych) pozaformalnym i nieformalnym, a także wsparcie rozwiązań organizacyjno-instytucjonalnych (tworzenia i doskonalenia struktur organizacyjnych Systemu)**
2.	Zakres stosowania cross-financingu	Zgodnie z zapisami *Wytycznych w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki*

3.	Kategoria interwencji funduszy strukturalnych (priority theme dimension)	72
4.	Typ beneficjentów	– Minister właściwy ds. oświaty i wychowania
5.	Grupy docelowe (osoby, instytucje, grupy społeczne bezpośrednio korzystające z pomocy)	Między innymi: – szkoły i placówki oświatowe oraz ich organy prowadzące – administracja oświatowa – pracodawcy – izby rzemieślnicze i inne organizacje rzemiosła – uczelnie – Centralna i Okręgowe Komisje Egzaminacyjne – Ministerstwo Edukacji Narodowej – Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego
6.	Propozycje kryteriów wyboru finansowanych operacji	Wdrażanie operacji następuje zgodnie z *Wytycznymi Instytucji Zarządzającej PO KL*, wydanymi na podstawie art. 35 ust. 3 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. Nr 227, poz. 1658).
7.	Opis systemu wyboru projektów:	
	Instytucja odpowiedzialna za wybór projektów	Minister właściwy ds. oświaty i wychowania - Departament Funduszy Strukturalnych
	Tryb dokonywania wyboru projektów	projekty systemowe
	Procedura oceny merytorycznej wniosku o dofinansowanie	Informacje na temat procedury zawarte są w rozdziale I (pkt 5.) *Opis systemu wyboru projektów w ramach PO Kapitał Ludzki.*
	Instytucja odpowiedzialna za wydanie ostatecznej decyzji w sprawie dofinansowania projektu i podpisanie umowy/decyzji o przyznaniu wsparcia dla projektu	Minister właściwy ds. oświaty i wychowania - Departament Funduszy Strukturalnych
	Procedura odwoławcza	nie dotyczy

Poddziałanie 3.4.2 Upowszechnienie uczenia się przez całe życie - *projekty systemowe*

1.	Typ realizowanych operacji (projektów)	– **ogólnopolskie kampanie upowszechniające model uczenia się przez całe życie**
2.	Zakres stosowania cross-financingu	Zgodnie z zapisami *Wytycznych w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki.*
3.	Kategoria interwencji funduszy strukturalnych (priority theme dimension)	72
4.	Typ beneficjentów	– minister właściwy ds. oświaty i wychowania
5.	Grupy docelowe (osoby, instytucje, grupy społeczne bezpośrednio korzystające z pomocy)	Między innymi: – szkoły i placówki oświatowe oraz ich organy prowadzące – administracja oświatowa – pracodawcy – uczniowie, studenci, osoby pracujące i bezrobotne – uczelnie – Centralna i Okręgowe Komisje Egzaminacyjne – Ministerstwo Edukacji Narodowej – Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego
6.	Propozycje kryteriów wyboru finansowanych operacji	Kryteria: – ogólne – szczegółowe Dokładne wskazanie kryteriów wyboru finansowanych operacji nastąpi w Planie działania, przygotowywanym przez IP dla każdego Priorytetu.
7.	Opis systemu wyboru projektów:	
	Instytucja odpowiedzialna za wybór projektów	Minister właściwy ds. oświaty i wychowania - Departament Funduszy Strukturalnych
	Tryb dokonywania wyboru projektów	projekty systemowe
	Procedura oceny merytorycznej wniosku o dofinansowanie	Informacje na temat procedury zawarte są w rozdziale I (pkt 5.) *Opis systemu wyboru projektów w ramach PO Kapitał Ludzki.*
	Instytucja odpowiedzialna za wydanie ostatecznej decyzji w	Minister właściwy ds. oświaty i wychowania -

	sprawie dofinansowania projektu i podpisanie umowy/decyzji o przyznaniu wsparcia dla projektu	Departament Funduszy Strukturalnych
	Procedura odwoławcza	nie dotyczy

Poddziałanie 3.4.3 Upowszechnienie uczenia się przez całe życie - *projekty konkursowe*

1.	Typ realizowanych operacji (projektów)	– **opracowanie narzędzi diagnostycznych i materiałów metodycznych wspomagających proces rozpoznawania predyspozycji i zainteresowań zawodowych uczniów** – **budowa systemu internetowej informacji edukacyjno-zawodowej oraz systemu internetowego poradnictwa edukacyjno-zawodowego (m.in. w ramach portalu edukacyjnego Scholaris)** – **publikacja specjalistycznego biuletynu dla uczniów i doradców zawodowych** – **opracowanie i pilotażowe wdrożenie programów doskonalenia zawodowego w przedsiębiorstwach dla nauczycieli kształcenia zawodowego**
2.	Zakres stosowania cross-financingu	Zgodnie z zapisami *Wytycznych w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki.*
3.	Kategoria interwencji funduszy strukturalnych (priority theme dimension)	72
4.	Typ beneficjentów	wszystkie podmioty - z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych)
5.	Grupy docelowe (osoby, instytucje, grupy społeczne bezpośrednio korzystające z pomocy)	Między innymi: – uczniowie – nauczyciele i doradcy zawodowi – instytucje oświatowe prowadzące doradztwo edukacyjno-zawodowe – placówki kształcenia i doskonalenia nauczycieli – szkoły i placówki oświatowe oraz ich organy prowadzące – kuratoria oświaty – Centralna i Okręgowe Komisje Egzaminacyjne – uczelnie i jednostki naukowe

		– administracja oświatowa – organy prowadzące szkoły i placówki – Ministerstwo Edukacji Narodowej – Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego
6.	Propozycje kryteriów wyboru finansowanych operacji	Kryteria: – ogólne – szczegółowe Dokładne wskazanie kryteriów wyboru finansowanych operacji nastąpi w Planie działania, przygotowywanym przez IP dla każdego Priorytetu.
7.	Opis systemu wyboru projektów:	
	Instytucja odpowiedzialna za wybór projektów	Minister właściwy ds. oświaty i wychowania – Departament Funduszy Strukturalnych
	Tryb dokonywania wyboru projektów	projekty konkursowe
	Procedura oceny merytorycznej wniosku o dofinansowanie	Informacje na temat procedury zawarte są w rozdziale I (pkt 5.) *Opis systemu wyboru projektów w ramach PO Kapitał Ludzki.*
	Instytucja odpowiedzialna za wydanie ostatecznej decyzji w sprawie dofinansowania projektu i podpisanie umowy/decyzji o przyznaniu wsparcia dla projektu	Minister właściwy ds. oświaty i wychowania – Departament Funduszy Strukturalnych
	Procedura odwoławcza	Minister właściwy ds. oświaty i wychowania – Departament Funduszy Strukturalnych

Indykatywny podział alokacji finansowej w ramach Priorytetu III

DZIAŁANIE	Alokacja (euro)		
	Ogółem	**EFS**	**Środki krajowe**
Działanie 3.1 *MODERNIZACJA SYSTEMU ZARZĄDZANIA I NADZORU W OŚWIACIE*	**240 000 000**	**204 000 000**	**36 000 000**
w tym **Poddziałanie 3.1.1** *Tworzenie warunków i narzędzi do monitorowania, ewaluacji i badań systemu oświaty*	140 000 000	119 000 000	21 000 000
w tym **Poddziałanie 3.1.2** *Modernizacja systemu nadzoru pedagogicznego*	100 000 000	85 000 000	15 000 000
Działanie 3.2 *ROZWÓJ SYSTEMU EGZAMINÓW ZEWNĘTRZNYCH*	**235 587 266**	**200 249 176**	**35 338 090**
Działanie 3.3 *POPRAWA JAKOŚCI KSZTAŁCENIA*	**474 287 705**	**403 144 550**	**71 143 155**
w tym **Poddziałanie 3.3.1** *Efektywny system kształcenia i doskonalenia nauczycieli – projekty systemowe*	6 918 000	5 880 300	1 037 700
w tym **Poddziałanie 3.3.2** *Efektywny system kształcenia i doskonalenia nauczycieli – projekty konkursowe*	227 369 705	193 264 250	34 105 455
w tym **Poddziałanie 3.3.3** *Modernizacja treści i metod kształcenia – projekty systemowe*	8 660 000	7 361 000	1 299 000
w tym **Poddziałanie 3.3.4** *Modernizacja treści i metod kształcenia – projekty konkursowe*	231 340 000	196 639 000	34 701 000
Działanie 3.4 *OTWARTOŚĆ SYSTEMU*	**56 361 297**	**47 907 102**	**8 454 195**

EDUKACJI W KONTEKŚCIE UCZENIA SIĘ PRZEZ CAŁE ZYCIE			
w tym **Poddziałanie 3.4.1** *Opracowanie i wdrożenie Krajowego Systemu Kwalifikacji*	22 302 877	18 957 445	3 345 432
w tym **Poddziałanie 3.4.2** *Upowszechnianie uczenia się przez całe życie – projekty systemowe*	5 000 000	4 250 000	750 000
w tym **Poddziałanie 3.4.3** *Upowszechnianie uczenia się przez całe życie – projekty konkursowe*	29 058 420	24 699 657	4 358 763
OGÓŁEM PRIORYTET III	**1 006 236 268**	**855 300 828**	**150 935 440**

Priorytet IV
SZKOLNICTWO WYŻSZE
I NAUKA

PRIORYTET IV
SZKOLNICTWO WYŻSZE I NAUKA

Opis Priorytetu IV

Zachodzące w latach dziewięćdziesiątych przemiany w polskiej gospodarce rozbudziły aspiracje edukacyjne młodzieży. Wraz ze wzrostem poziomu wykształcenia zwiększa się możliwość uzyskania pracy i wyższych płac, a także rośnie mobilność zawodowa pracowników. Wszystko to sprawia, że odsetek młodzieży podejmującej studia istotnie wzrasta od początku lat dziewięćdziesiątych do chwili obecnej. Jednocześnie jednak istnieje wiele problemów strukturalnych w obszarze szkolnictwa wyższego wśród których należy wymienić: zróżnicowanie jakości kształcenia, małą popularność kierunków ścisłych oraz zbyt niskie tempo wzrostu liczebności kadry akademickiej w stosunku do gwałtownego przyrostu liczby studentów.

W wymiarze europejskim zarówno Strategia Lizbońska jak i opracowany przez Komisję Europejską w ramach Procesu Bolońskiego dokument *Rola uniwersytetów w Europie wiedzy* wyraźnie akcentują rolę jaką szkolnictwo wyższe powinno odegrać w rozwoju gospodarki opartej na wiedzy, dzięki której obecnie w Europie postaje ok. połowa nowych miejsc pracy. Osiągnięcie tego celu stawia jednak przed europejskim szkolnictwem wyższym szereg wyzwań takich jak: zapewnienie wysokiej jakości kształcenia, bliskiej współpracy instytucji szkolnictwa wyższego i jednostek sektora badawczo – rozwojowego z sektorem gospodarki, a w szczególności przemysłu wysokich technologii, otwartości i współpracy międzynarodowej środowisk akademickich, a także mobilności studentów i kadry akademickiej. Wyzwania te w równym stopniu odnoszą się do obecnej kondycji szkolnictwa wyższego jak i sektora badawczo – rozwojowego w Polsce.

Konieczność powiązania sektora nauki z sektorem gospodarki wymaga więc podniesienia kwalifikacji kadr sektora badawczo – rozwojowego, zwłaszcza w zakresie umiejętności zarządzania projektami badawczymi i w zakresie komercjalizacji wyników prac badawczych.

Priorytet IV koncentruje się na podwyższaniu jakości funkcjonowania instytucji szkolnictwa wyższego, zarówno poprzez stworzenie korzystnych warunków systemowo – organizacyjnych dla efektywnego zarządzania szkolnictwem wyższym, jak też poprzez wywołanie impulsów rozwojowych wpływających na dostępność i rozwój tych kierunków kształcenia, których znaczenie dla gospodarki opartej na wiedzy jest największe.

Wsparcie systemowe w ramach Priorytetu zostanie przeznaczone na analizę stanu polskiego szkolnictwa wyższego, wskazanie deficytów oraz wypracowanie efektywnych narzędzi zarządzania i zapewnienia wysokiej jakości kształcenia. Ponadto prace w zakresie opracowywania i modernizacji metod i programów kształcenia oraz standardów międzynarodowej uznawalności i akredytacji przyczynią się do zwiększenia otwartości i mobilności środowisk akademickich.

Strategiczną rolę w rozwoju konkurencyjności i innowacyjności polskiej gospodarki mogą odegrać absolwenci kierunków technicznych, matematycznych przyrodniczych, mających kluczowe znaczenie dla gospodarki opartej na wiedzy. W obecnej strukturze populacji osób kończących studia absolwenci tych kierunków stanowią niewystarczający, niski odsetek. Dlatego konieczne jest stymulowanie podaży absolwentów kierunków ścisłych poprzez zamawianie kształcenia na kierunkach technicznych, matematycznych i przyrodniczych.

Istnieje również potrzeba realizacji projektów z zakresu ochrony własności intelektualnej i przemysłowej oraz marketingu wyników prac badawczych.

Do realizacji celu Priorytetu przyczyniać się będą zwłaszcza programy rozwojowe uczelni. Programy te będą mogły obejmować szereg wybranych przez daną uczelnię zagadnień (m.in. rozwój oferty kształcenia w tym e-learningu, doskonalenie kadry, organizację praktyk i staży dla studentów, współpracę z pracodawcami i jednostkami naukowymi w zakresie realizacji procesu kształcenia oraz współpracę międzynarodową). W tym zakresie, w szczególności wspierane również będzie kształcenie na kierunkach technicznych, matematycznych i przyrodniczych, ze względu na ich priorytetowe znaczenie dla potrzeb rynku pracy i konkurencyjności gospodarki.

Realizowane równolegle projekty dotyczące rozwoju kapitału ludzkiego w obszarze badań i innowacji, m.in. w zakresie umiejętności zarządzania badaniami naukowymi i komercjalizacji ich wyników służyć będą podnoszeniu konkurencyjności sektora nauki i przedsiębiorstw. Przyczyni się to do podniesienia kwalifikacji kadr systemu B+R, poprawy jakości i efektywności badań oraz w rezultacie do wzrostu innowacyjności gospodarki.

Odpowiednie projekty realizowane w ramach działań Priorytetu IV powinny przyczyniać się do realizacji odpowiednich celów szczegółowych określonych dla Priorytetu IV:

1. Wdrożenia programów rozwojowych przez 22,5 % uczelni.
2. Wzrostu odsetka kierunków ocenionych przez Państwową Komisję Akredytacyjną jako wyróżniające z 1,25 % do 5 %.
3. Wdrożenia modeli zarządzania jakością i kontroli jakości kształcenia przez 27% instytucji szkolnictwa wyższego.
4. 7 % wzrostu liczby studentów uczestniczących w stażach lub praktykach (w tym uczestniczących w stażach i praktykach trwających co najmniej 3 miesiące).
5. Zwiększenia do 22 % odsetka absolwentów kierunków matematyczno-przyrodniczych i technicznych.
6. Zmniejszenia o 33 % odsetka studentów, niekontynuujących nauki po I roku studiów na kierunkach matematyczno-przyrodniczych i technicznych.
7. Zwiększenia do 7,3 % odsetka pracowników sektora B+R, którzy podnieśli swoje kwalifikacje w zakresie zarządzania badaniami naukowymi i komercjalizacji wyników prac badawczo-rozwojowych.

4.1 WZMOCNIENIE I ROZWÓJ POTENCJAŁU DYDAKTYCZNEGO UCZELNI ORAZ ZWIEKSZENIE LICZBY ABSOLWNTÓW KIERUNKÓW O KLUCZOWYM ZNACZENIU DLA GOSPODARKI OPARTEJ NA WIEDZY

1.	Nazwa programu operacyjnego	Program Operacyjny Kapitał Ludzki
2.	Nazwa i numer priorytetu	Priorytet IV Szkolnictwo wyższe i nauka
3.	Nazwa Funduszu	Europejski Fundusz Społeczny
4.	Instytucja Zarządzająca	Minister właściwy ds. rozwoju regionalnego - Departament Zarządzania Europejskim Funduszem Społecznym
5.	Instytucja Pośrednicząca	Minister właściwy ds. szkolnictwa wyższego
6.	Instytucja Certyfikująca	Minister właściwy ds. rozwoju regionalnego - Departament Instytucji Certyfikującej
7.	Instytucja pośrednicząca w certyfikacji	nie dotyczy
8.	Instytucja odpowiedzialna za otrzymywanie płatności dokonywanych przez KE	Minister właściwy do spraw finansów publicznych
9.	Forma pomocy (form of finance)	Pomoc bezzwrotna – 01
10.	Wymiar terytorialny (territory type)	nie dotyczy - 00
11.	Obszar działalności gospodarczej (economic activity)	nie dotyczy - 00
12.	Zasięg terytorialny NUTS (location)	NUTS0 - PL
13.	Instytucja Wdrażająca (Instytucja Pośrednicząca II stopnia)	Minister właściwy ds. szkolnictwa wyższego
14.	Instytucja odpowiedzialna za dokonywanie płatności na rzecz beneficjentów	Minister właściwy ds. szkolnictwa wyższego
15.	Nazwa i numer działania	4.1 Wzmocnienie i rozwój potencjału dydaktycznego szkolnictwa wyższego
16.	Cel i uzasadnienie działania	**Cel Działania:** – budowa potencjału rozwojowego uczelni poprzez umożliwienie im rozszerzenia i wzbogacenia oferty edukacyjnej – zapewnienie efektywnego zarządzania systemem

		szkolnictwa wyższego oraz dostosowanie struktury podaży absolwentów do potrzeb gospodarki
		Uzasadnienie Działania: Wsparcie w ramach Działania będzie ukierunkowane na podniesienie jakości kształcenia na poziomie wyższym poprzez realizację programów rozwoju uczelni i wsparcie systemowe dla szkolnictwa wyższego. W obecnej sytuacji szkolnictwo wyższe cechuje się nierównomiernym stopniem rozwoju pod względem jakości oferowanych usług edukacyjnych. Pomimo znacznego zwiększenia dostępności szkolnictwa wyższego, poprzez rozwój szkół niepublicznych, nadal istotnym problemem pozostaje jakość nauczania, która w wielu przypadkach jest ograniczona niskim potencjałem uczelni i znacznie odbiega od wymagań określonych przez rynek pracy. Programy rozwojowe uczelni umożliwią podniesienie jakości oferowanych przez nie usług edukacyjnych, koncentrując się m. in. na otwieraniu nowych kierunków studiów lub specjalności na istniejących kierunkach oraz realizacji studiów podyplomowych. Obejmą one również rozszerzanie oferty edukacyjnej na istniejących kierunkach, w szczególności w obszarach istotnych dla rozwoju gospodarki, podnoszenie kwalifikacji kadry akademickiej oraz realizację programów współpracy międzynarodowej. Szczególnie istotnym elementem programów rozwojowych uczelni będzie dostosowywanie kształcenia do potrzeb rynku pracy i uwarunkowań gospodarczych. Wsparciem objęta zostanie również współpraca uczelni z pracodawcami i jednostkami badawczo – rozwojowymi przyczyniająca się do modernizacji i większej innowacyjności nauczania, a także zwiększenia znaczenia praktycznych form nauczania (praktyki i staże studenckie). Równolegle przewiduje się wsparcie dla działalności w zakresie doradztwa, poradnictwa zawodowego i pośrednictwa pracy realizowanego przez akademickie biura karier oraz przedsiębiorczości akademickiej. Elementem uzupełniającym będą systemy stypendialne dla doktorantów i młodych doktorów oraz kadry wizytującej, jako instrument rozwoju kadry akademickiej o najwyższych kwalifikacjach. Wsparciem będą także objęte projekty podwyższające kwalifikacje kadry dydaktycznej i na uczelniach. Strategiczną rolę w rozwoju konkurencyjności i

		innowacyjności polskiej gospodarki mogą odegrać absolwenci kierunków technicznych, matematycznych i przyrodniczych mających kluczowe znaczenie dla gospodarki opartej na wiedzy. W obecnej strukturze populacji osób kończących studia, absolwenci tych kierunków stanowią niewystarczający, niski odsetek. Dlatego konieczne jest systemowe stymulowanie wzrostu liczby absolwentów kierunków ścisłych poprzez zamawianie kształcenia na kierunkach technicznych, matematycznych i przyrodniczych, a także zamawianie specjalności na tych kierunkach. Istnieje także potrzeba dokształcania absolwentów, aby dostosować ich umiejętności do potrzeb rynku pracy (studia podyplomowe w obszarach niezbędnych dla rozwoju gospodarki opartej na wiedzy).
17.	Kwalifikowalność wydatków w ramach działania	Kryteria kwalifikowalności wydatków są zgodne z *Wytycznymi w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach PO KL*.
18.	Alokacja finansowa na działanie	898 866 839 euro
19.	Wkład ze środków unijnych	764 036 813 euro
20.	Wkład ze środków publicznych krajowych	134 830 026 euro
21.	Przewidywana wielkość środków prywatnych	0 Euro
22.	Maksymalny udział środków UE w wydatkach kwalifikowanych na poziomie projektu (%)	85%
23.	Pomoc publiczna	nie dotyczy
24.	Minimalny wkład własny beneficjenta (%)	Do określenia przez IP
25.	Dzień rozpoczęcia kwalifikowalności wydatków	12 grudnia 2006 r. – jeżeli IP nie określi terminu późniejszego
26.	Minimalna/maksymalna wartość projektu	minimum 50 tys. zł – jeżeli IP nie określi inaczej
27.	Forma płatności	W przypadku projektów konkursowych – zaliczka dla beneficjentów (dotacja rozwojowa) W przypadku projektów systemowych – brak płatności (środki zapewnione w ramach limitu wydatków budżetu państwa)

28.	Wysokość udziału cross-financingu (%)	do 10%
29.	Wskaźniki realizacji Działania	– Liczba programów rozwojowych wdrożonych przez uczelnie w ramach Działania – Liczba studentów, którzy ukończyli staże lub praktyki, wspierane ze środków EFS w ramach Działania – Liczba studentów, którzy ukończyli staże lub praktyki, trwające co najmniej 3 miesiące – Liczba instytucji szkolnictwa wyższego, które wdrożyły modele zarządzania jakością i kontroli jakości w ramach Działania, (z podziałem na publiczne i prywatne instytucje szkolnictwa wyższego) – Liczba uczelni oferujących dodatkowe zajęcia wyrównawcze dla studentów I roku kierunków matematyczno-przyrodniczych i technicznych – Liczba studentów I roku na kierunkach zamawianych przez ministra właściwego ds. szkolnictwa wyższego – Liczba absolwentów kierunków matematyczno-przyrodniczych i technicznych, zamawianych przez ministra właściwego ds. szkolnictwa wyższego

Poddziałanie 4.1.1 Wzmocnienie potencjału dydaktycznego uczelni - *projekty konkursowe*

1.	Typ realizowanych operacji (projektów)	**Programy rozwoju uczelni obejmujące m. in.:** – **przygotowanie, otwieranie i realizację nowych kierunków studiów, studiów podyplomowych, studiów doktoranckich (w tym interdyscyplinarnych studiów doktoranckich) oraz dostosowywanie programów na istniejących kierunkach studiów do potrzeb rynku pracy i gospodarki opartej na wiedzy** – **rozszerzanie oferty edukacyjnej uczelni o zajęcia fakultatywne w postaci programów wyrównawczych dla studentów z zakresu matematyki i fizyki oraz programy skierowane do osób spoza społeczności akademickiej (zwiększanie udziału**

		szkolnictwa wyższego w kształceniu ustawicznym) – **opracowywanie programów i materiałów dydaktycznych oraz wdrożenie programów kształcenia z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość (studia, studia podyplomowe, kursy)** – **współpracę uczelni z pracodawcami w zakresie wzmocnienia praktycznych elementów nauczania (staże i praktyki studenckie) oraz zwiększania zaangażowania pracodawców w realizację programów nauczania** – **lepsze przygotowanie absolwentów do wejścia na rynek pracy m. in. poprzez wsparcie akademickich biur karier działających przy uczelni** – **podnoszenie kompetencji dydaktycznych kadry akademickiej w celu podwyższania jakości nauczania** – **podnoszenie kompetencji kadry kierowniczej w zakresie zarządzania uczelnią (w tym zarządzania finansowego i pozyskiwania funduszy na cele rozwojowe)** – **organizowanie staży i szkoleń w wiodących zagranicznych i krajowych ośrodkach akademickich i naukowo – badawczych dla kadry dydaktycznej uczelni przydatnych dla prowadzenia pracy dydaktycznej (w tym staże dla doktorantów i staże postdoktorskie),** – **stypendia dla doktorantów, młodych doktorów (postdoców) i profesorów wizytujących zatrudnionych w instytucjach szkolnictwa wyższego w dziedzinach szczególnie istotnych dla rozwoju gospodarki** – **projekty skierowane do studentów niepełnosprawnych w celu umożliwienia im korzystania z pełnej oferty edukacyjnej uczelni** – **wdrożenie modeli zarządzania jakością w uczelni (w szczególności opracowanych w ramach wsparcia systemowego w Poddziałaniu 4.1.3)**

2.	Zakres stosowania cross-financingu	Zgodnie z zapisami *Wytycznych w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki.*
3.	Kategoria interwencji funduszy strukturalnych (priority theme dimension)	73
4.	Typ beneficjentów	wszystkie podmioty - z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych)
5.	Grupy docelowe (osoby, instytucje, grupy społeczne bezpośrednio korzystające z pomocy)	Między innymi: – uczelnie (instytucje, kadra akademicka) – studenci, słuchacze, doktoranci oraz inne osoby biorące udział w kształceniu
6.	Propozycje kryteriów wyboru finansowanych operacji	Kryteria: – ogólne – szczegółowe Dokładne wskazanie kryteriów wyboru finansowanych operacji nastąpi w Planie działania, przygotowywanym przez IP dla każdego Priorytetu.
7.	Opis systemu wyboru projektów:	
	Instytucja odpowiedzialna za wybór projektów	Minister właściwy ds. szkolnictwa wyższego – Departament Wdrożeń i Innowacji
	Tryb dokonywania wyboru projektów	projekty konkursowe
	Procedura oceny merytorycznej wniosku o dofinansowanie	Informacje na temat procedury zawarte są w rozdziale I (pkt 5.) *Opis systemu wyboru projektów w ramach PO Kapitał Ludzki.*
	Instytucja odpowiedzialna za wydanie ostatecznej decyzji w sprawie dofinansowania projektu i podpisanie umowy/decyzji o przyznaniu wsparcia dla projektu	Minister właściwy ds. szkolnictwa wyższego – Departament Wdrożeń i Innowacji
	Procedura odwoławcza	Minister właściwy ds. szkolnictwa wyższego – Departament Wdrożeń i Innowacji

Poddziałanie 4.1.2 Zwiększenie liczby absolwentów kierunków o kluczowym znaczeniu dla gospodarki opartej na wiedzy – *projekty systemowe*

1.	Typ realizowanych operacji (projektów)	– **Promocja wyboru ścieżki kształcenia na kierunkach technicznych, matematycznych i przyrodniczych** – **Zamawianie kształcenia (zlecanie uczelniom przez ministra właściwego ds. szkolnictwa wyższego kształcenia określonej liczby absolwentów) na kierunkach technicznych, matematycznych i przyrodniczych oraz w specjalnościach na tych kierunkach, w tym:** - **wsparcie stypendialne dla studentów podejmujących kształcenie na kierunkach zamawianych** - **wsparcie uczelni w zakresie wdrożenia programów wyrównawczych adresowanych do studentów pierwszego roku kierunków technicznych, matematycznych i przyrodniczych obejmujących podnoszenie kompetencji niezbędnych do kontynuowania studiów na tych kierunkach** - **wdrażanie nowych lub zmienionych programów (w tym programów kształcenia opracowanych w ramach Poddziałania 4.1.3)**
2.	Zakres stosowania cross-financingu	Zgodnie z zapisami *Wytycznych w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki.*
3.	Kategoria interwencji funduszy strukturalnych (priority theme dimension)	73
4.	Typ beneficjentów	Minister właściwy ds. szkolnictwa wyższego
5.	Grupy docelowe (osoby, instytucje, grupy społeczne bezpośrednio korzystające z pomocy)	Między innymi: – uczelnie realizujące kształcenie na kierunkach zamawianych – studenci kryteriów słuchacze podejmujący kształcenie na kierunkach zamawianych w ramach działania

6.	Propozycje kryteriów wyboru finansowanych operacji	Kryteria: – ogólne – szczegółowe Dokładne wskazanie kryteriów wyboru finansowanych operacji nastąpi w Planie działania, przygotowywanym przez IP dla każdego Priorytetu.
7.	Opis systemu wyboru projektów:	
	Instytucja odpowiedzialna za wybór projektów	Minister właściwy ds. rozwoju regionalnego - Departament Zarządzania Europejskim Funduszem Społecznym
	Tryb dokonywania wyboru projektów	projekty systemowe
	Procedura oceny merytorycznej wniosku o dofinansowanie	Informacje na temat procedury zawarte są w rozdziale I (pkt 5.) *Opis systemu wyboru projektów w ramach PO Kapitał Ludzki.*
	Instytucja odpowiedzialna za wydanie ostatecznej decyzji w sprawie dofinansowania projektu i podpisanie umowy/decyzji o przyznaniu wsparcia dla projektu	Minister właściwy ds. rozwoju regionalnego - Departament Zarządzania Europejskim Funduszem Społecznym
	Procedura odwoławcza	nie dotyczy

Poddziałanie 4.1.3 Wzmocnienie systemowych narzędzi zarządzania szkolnictwem wyższym – *projekty systemowe*

1.	Typ realizowanych operacji (projektów)	– **opracowanie modeli efektywnego zarządzania w szkolnictwie wyższym, w tym: modeli zarządzania uczelniami różnych typów oraz modeli zarządzania jakością w uczelni** – **opracowanie programów kształcenia, w szczególności w zakresie nauk przyrodniczych, matematycznych technicznych oraz nowoczesnych technologii w medycynie (w tym również makrokierunki, kierunki unikatowe, studia międzykierunkowe)** – **opracowanie programów kształcenia w językach obcych (w tym w języku angielskim) w wybranych obszarach kształcenia, ze**

		szczególnym uwzględnieniem nauk matematycznych, przyrodniczych, rolniczych, medycznych i technicznych. – **badania, analizy i ekspertyzy w zakresie funkcjonowania systemu szkolnictwa wyższego zwłaszcza w zakresie jakości kształcenia i dostosowania jego kierunków do potrzeb gospodarki** – **organizacja konferencji, seminariów i spotkań panelowych z udziałem przedstawicieli uczelni oraz przedsiębiorców, w celu wymiany doświadczeń oraz wypracowania propozycji rozwiązań kluczowych problemów w szkolnictwie wyższym** – **opracowanie i wdrożenie systemu monitoringu i zbierania danych na temat szkolnictwa wyższego w Polsce zwłaszcza w zakresie procesu i jakości kształcenia** – **wsparcie szkoleniowe i analityczno – badawcze dla kadr Państwowej Komisji Akredytacyjnej w celu wzmocnienia systemu akredytacji**
2.	Zakres stosowania cross-financingu	Zgodnie z zapisami *Wytycznych w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki.*
3.	Kategoria interwencji funduszy strukturalnych (priority theme dimension)	72
4.	Typ beneficjentów	Minister właściwy ds. szkolnictwa wyższego
5.	Grupy docelowe (osoby, instytucje, grupy społeczne bezpośrednio korzystające z pomocy)	Między innymi: – minister właściwy ds. szkolnictwa wyższego – pozostali ministrowie nadzorujący uczelnie – Państwowa Komisja Akredytacyjna – Rada Główna Szkolnictwa Wyższego – uczelnie (instytucje kryteriów kadra akademicka) – studenci

6.	Propozycje kryteriów wyboru finansowanych operacji	Kryteria: – ogólne – szczegółowe Dokładne wskazanie kryteriów wyboru finansowanych operacji nastąpi w Planie działania, przygotowywanym przez IP dla każdego Priorytetu.
7.	Opis systemu wyboru projektów:	
	Instytucja odpowiedzialna za wybór projektów	Minister właściwy ds. rozwoju regionalnego - Departament Zarządzania Europejskim Funduszem Społecznym
	Tryb dokonywania wyboru projektów	projekty systemowe
	Procedura oceny merytorycznej wniosku o dofinansowanie	Informacje na temat procedury zawarte są w rozdziale I (pkt 5.) *Opis systemu wyboru projektów w ramach PO Kapitał Ludzki*
	Instytucja odpowiedzialna za wydanie ostatecznej decyzji w sprawie dofinansowania projektu i podpisanie umowy/decyzji o przyznaniu wsparcia dla projektu	Minister właściwy ds. rozwoju regionalnego - Departament Zarządzania Europejskim Funduszem Społecznym
	Procedura odwoławcza	nie dotyczy

4.2. ROZWÓJ KWALIFIKACJI KADR SYSTEMU B+R I WZROST ŚWIADOMOŚCI ROLI NAUKI W ROZWOJU GOSPODARCZYM

1.	Nazwa programu operacyjnego	Program Operacyjny Kapitał Ludzki
2.	Nazwa i numer priorytetu	Priorytet IV Szkolnictwo wyższe i nauka
3.	Nazwa Funduszu	Europejski Fundusz Społeczny
4.	Instytucja Zarządzająca	Minister właściwy ds. rozwoju regionalnego - Departament Zarządzania Europejskim Funduszem Społecznym
5.	Instytucja Pośrednicząca	Minister właściwy ds. szkolnictwa wyższego
6.	Instytucja Certyfikująca	Minister właściwy ds. rozwoju regionalnego - Departament Instytucji Certyfikującej
7.	Instytucja pośrednicząca w certyfikacji	nie dotyczy
8.	Instytucja odpowiedzialna za otrzymywanie płatności dokonywanych przez KE	Minister właściwy do spraw finansów publicznych
9.	Forma pomocy (form of finance)	Pomoc bezzwrotna – 01
10.	Wymiar terytorialny (territory type)	nie dotyczy - 00
11.	Obszar działalności gospodarczej (economic activity)	nie dotyczy - 00
12.	Zasięg terytorialny NUTS (location)	NUTS0 - PL
13.	Instytucja Wdrażająca (Instytucja Pośrednicząca II stopnia)	Minister właściwy ds. szkolnictwa wyższego
14.	Instytucja odpowiedzialna za dokonywanie płatności na rzecz beneficjentów	Minister właściwy ds. szkolnictwa wyższego – Departament Wdrożeń i Innowacji
15.	Nazwa i numer działania	4.2. Rozwój kwalifikacji kadr systemu B+R i wzrost świadomości roli nauki w rozwoju gospodarczym.
16.	Cel i uzasadnienie działania	**Cel Działania:** Podniesienie kompetencji kadr systemu B+R do poziomu zapewniającego efektywną współpracę jednostek naukowych i przedsiębiorstw w zakresie wdrażania osiągnięć naukowych w gospodarce.
		Uzasadnienie Działania: Zacieśnienie współpracy sektora nauki z

		przedsiębiorstwami wymaga podjęcia działań wzmacniających kompetencje kadr tego sektora w zakresie zarządzania dużymi projektami naukowymi oraz komercjalizacji ich wyników. Działania takie są niezbędne z uwagi na obserwowany niski stopień wdrażania wyników prac B+R, co ma bezpośrednie przełożenie na utrzymywanie się luki technologicznej między Polską a większością krajów UE. W związku z powyższym niezbędne jest wzmocnienie potencjału kadr B+R w zakresie umiejętności marketingowych oraz zarządzania badaniami naukowymi, pracami rozwojowymi i komercjalizacją ich wyników. Ważnym elementem będą także projekty związane z promowaniem ochrony własności przemysłowej i intelektualnej oraz ich roli w transferze technologii. Szczególnie istotnym elementem w procesie budowy gospodarki opartej na wiedzy oraz zwiększeniu znaczenia prac badawczo-rozwojowych w gospodarce jest wymiana wiedzy i doświadczeń między sektorem nauki i gospodarki. Służyć temu będą działania podnoszące świadomość kadr systemu B+R w zakresie potrzeb oraz korzyści płynących z wdrożeń rezultatów badań naukowych i prac rozwojowych. Uzupełnieniem powyższych form interwencji będzie wzmocnienie świadomości znaczenia nauki i osiągnięć naukowych dla rozwoju gospodarczego poprzez realizację przedsięwzięć edukacyjnych oraz kampanii informacyjnych skierowanych w szczególności do sfery B+R.
17.	Kwalifikowalność wydatków w ramach działania	Kryteria kwalifikowalności wydatków są zgodne z *Wytycznymi w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach PO KL*.
18.	Alokacja finansowa na działanie	61 500 000 euro
19.	Wkład ze środków unijnych	52 275 000 euro
20.	Wkład ze środków publicznych krajowych	9 225 000 euro
21.	Przewidywana wielkość środków prywatnych	0 Euro
22.	Maksymalny udział środków UE w wydatkach kwalifikowanych na poziomie projektu (%)	85%
23.	Pomoc publiczna	nie dotyczy

24.	Minimalny wkład własny beneficjenta (%)	Do określenia przez IP
25.	Dzień rozpoczęcia kwalifikowalności wydatków	12 grudnia 2006 r. – jeżeli IP nie określi terminu późniejszego
26.	Minimalna/maksymalna wartość projektu	minimum 50 tys. zł – jeżeli IP nie określi inaczej
27.	Forma płatności	Zaliczka dla beneficjentów
28.	Wysokość udziału cross-financingu (%)	do 10%
29.	Wskaźniki realizacji Działania	– Liczba pracowników sektora B+R, którzy ukończyli szkolenie w zakresie zarządzania badaniami naukowymi i komercjalizacji wyników prac badawczo-rozwojowych w ramach Działania (ogółem/kobiet/mężczyzn)

projekty konkursowe

1.	Typ realizowanych operacji (projektów)	– **projekty w zakresie podnoszenia umiejętności pracowników systemu B+R (np. kursy, szkolenia, studia podyplomowe) w zakresie zarządzania badaniami naukowymi i pracami rozwojowymi oraz komercjalizacji rezultatów prac badawczych (w tym również w zakresie ochrony własności intelektualnej i przemysłowej)** – **projekty dotyczące podnoszenia świadomości pracowników systemu B+R w zakresie wagi i zasad badań naukowych i prac rozwojowych dla gospodarki, a także potrzeb sektora nauki i gospodarki w tym zakresie** – **przedsięwzięcia upowszechniające osiągnięcia nauki polskiej i światowej w procesie kształcenia na poziomie wyższym**
2.	Zakres stosowania cross-financingu	Zgodnie z zapisami *Wytycznych w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki.*
3.	Kategoria interwencji funduszy strukturalnych (priority theme dimension)	74
4.	Typ beneficjentów	wszystkie podmioty - z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących

		działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych)
5.	Grupy docelowe (osoby, instytucje, grupy społeczne bezpośrednio korzystające z pomocy)	Między innymi: – jednostki naukowe i ich pracownicy – podmioty współpracujące z podmiotami działającymi w sektorze B+R (np. przedsiębiorstwa, uczelnie) – w zakresie działań informacyjnych – studenci.
6.	Propozycje kryteriów wyboru finansowanych operacji	Kryteria: – ogólne – szczegółowe Dokładne wskazanie kryteriów wyboru finansowanych operacji nastąpi w Planie działania, przygotowywanym przez IP dla każdego Priorytetu.
7.	Opis systemu wyboru projektów:	
	Instytucja odpowiedzialna za wybór projektów	Minister właściwy ds. szkolnictwa wyższego – Departament Wdrożeń i Innowacji
	Tryb dokonywania wyboru projektów	projekty konkursowe
	Procedura oceny merytorycznej wniosku o dofinansowanie	Informacje na temat procedury zawarte są w rozdziale I (pkt 5.) *Opis systemu wyboru projektów w ramach PO Kapitał Ludzki.*
	Instytucja odpowiedzialna za wydanie ostatecznej decyzji w sprawie dofinansowania projektu i podpisanie umowy/decyzji o przyznaniu wsparcia dla projektu	Minister właściwy ds. szkolnictwa wyższego – Departament Wdrożeń i Innowacji
	Procedura odwoławcza	Minister właściwy ds. szkolnictwa wyższego – Departament Wdrożeń i Innowacji

Indykatywny podział alokacji finansowej w ramach Priorytetu IV

DZIAŁANIE	Alokacja (euro)		
	Ogółem	**EFS**	**Środki krajowe**
Działanie 4.1 *WZMOCNIENIE I ROZWÓJ POTENCJAŁU DYDAKTYCZNEGO SZKOLNICTWA WYŻSZEGO*	898 866 839	764 036 813	134 830 026
w tym **Poddziałanie 4.1.1** *Wzmocnienie potencjału dydaktycznego uczelni*	500 000 000	425 000 000	75 000 000
w tym **Poddziałanie 4.1.2** *Zwiększenie liczby absolwentów kierunków o kluczowym znaczeniu dla gospodarki opartej na wiedzy*	370 000 000	314 500 000	55 500 000
w tym **Poddziałanie 4.1.3** *Wzmocnienie systemowych narzędzi zarządzania szkolnictwem wyższym*	28 866 839	24 536 813	4 330 026
Działanie 4.2 *ROZWÓJ KWALIFIKACJI KADR SYSTEMU B+R*	61 500 000	52 275 000	9 225 000
OGÓŁEM PRIORYTET IV	**960 366 839**	**816 311 813**	**144 055 026**

Priorytet V
DOBRE RZĄDZENIE

PRIORYTET V
DOBRE RZĄDZENIE

Opis Priorytetu V

Sprawna i efektywna administracja wpływa na wzrost gospodarczy i rozwój państwa. Dlatego też w ramach Priorytetu *Dobre rządzenie* przewidziane zostało wsparcie ukierunkowane na podniesienie potencjału administracji, zwłaszcza w obszarach szczególnie istotnych dla realizacji Strategii Lizbońskiej oraz Krajowego Planu Reform. Konieczne jest skoncentrowanie wsparcia na priorytetowych wyzwaniach dla podniesienia potencjału administracyjnego, jakimi są: wzmocnienie zdolności do tworzenia wysokiej jakości prawa oraz opracowywania długofalowych programów i strategii, wdrożenie systemu wieloletniego planowania budżetowego, wzrost jakości usług publicznych, w szczególności świadczonych na rzecz przedsiębiorców, usprawnienie wymiaru sprawiedliwości, zwłaszcza w obszarze sądownictwa gospodarczego oraz wzmocnienie mechanizmów partnerstwa.

W ramach Priorytetu wspierane będą działania ukierunkowane na wzmocnienie potencjału regulacyjnego polskiej administracji poprzez udoskonalenie procesu stanowienia prawa (w szczególności reformę systemu oceny skutków regulacji) oraz przegląd istniejących już aktów prawnych pod kątem możliwości ich uproszczenia. Wsparcie ukierunkowane na poprawę jakości prawa będzie zgodne z założeniami Programu Reformy Regulacji przyjętego przez Radę Ministrów w sierpniu 2006 roku. Kolejnym kluczowym celem w ramach Priorytetu V jest poprawa jakości usług oraz polityk związanych z rejestracją działalności gospodarczej i funkcjonowaniem przedsiębiorstw. Konieczne jest podjęcie działań w zakresie uproszczenia tych procedur, wdrożenie systemu „jednego okienka" oraz redukcja związanych z rejestracją kosztów administracyjnych.

Podjęte zostaną również działania ukierunkowane na wzmacnianie zdolności administracji do tworzenia długofalowych strategii lub programów rozwojowych o zasięgu ogólnokrajowym, regionalnym lub lokalnym. Kluczowe jest również przygotowanie administracji do zarządzania finansami w aspekcie zadaniowym oraz wdrożenie budżetowania zadaniowego u poszczególnych dysponentów środków publicznych. W przypadku urzędów na szczeblu samorządu terytorialnego niezbędne jest wdrożenie rozwiązań przyczyniających się do poprawy jakości i dostępności usług świadczonych przez te urzędy. Efektem wprowadzenia tych działań będzie optymalizacja wykorzystania zasobów przez jednostki administracji samorządowej oraz wzrost efektywności obsługi klienta.

Wzmacnianie potencjału instytucjonalnego pociąga za sobą również potrzebę inwestowania w kadry zatrudnione w administracji. W ramach Priorytetu przewiduje się zatem wsparcie dla działów kadr w jednostkach administracji rządowej i samorządowej, wdrażanie nowoczesnych metod zarządzania zasobami ludzkimi oraz wyposażenie kadr w kompetencje niezbędne do realizacji zadań przypisanych administracji publicznej, w tym przede wszystkim te z zakresu wdrażanych reform. Priorytet V przyczyni się z znacznej mierze do podniesienia kompetencji kadr administracji publicznej. Oferta szkoleniowa jaka powstanie w ramach Priorytetu będzie wynikiem szczegółowej analizy i przede wszystkim będzie odpowiedzią na potrzeby wynikające z wytyczonych celów w Priorytecie V.

Ze względu na konieczność usprawnienia funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości wsparcie udzielane będzie także instytucjom oraz kadrom tego sektora, ze szczególnym uwzględnieniem sądownictwa gospodarczego.

Niezbędne wydaje się również zapewnienie partnerskiego modelu współpracy administracji oraz organizacji pozarządowych i partnerów społecznych (organizacji pracodawców i pracowników). Działania ukierunkowane na wzmocnienie potencjału partnerów społecznych oraz organizacji pozarządowych mają charakter horyzontalny i są powiązane z obszarami wsparcia przewidzianymi w ramach pozostałych Działań Priorytetu V. Wsparcie dla partnerów społecznych oraz organizacji pozarządowych wiąże się z rolą tych podmiotów w procesie wspierania modernizacji struktur państwa i przede wszystkim przyczyni się do zwiększenia ich uczestnictwa w procesie realizacji niezbędnych reform, optymalizacji procesu stanowienia prawa oraz wdrażania zasady dobrego rządzenia. Wsparcie takie powinno być realizowane przez rozbudowę sieci instytucji obsługi sektora pozarządowego, które na poziomie regionalnym i lokalnym świadczyć będą wsparcie o charakterze doradczo – szkoleniowym dla organizacji pozarządowych. Konieczne jest także zwiększanie dostępności i poprawa jakości usług bezpłatnego poradnictwa prawnego i obywatelskiego. Organizacje trzeciego sektora odgrywają w tym procesie kluczową rolę, zwłaszcza na szczeblu lokalnym. W odniesieniu do wzmacniania potencjału partnerów społecznych (organizacji pracodawców i związków zawodowych) wsparcie skierowane zostanie przede wszystkim do mających charakter konfederacji, reprezentatywnych organizacji partnerów społecznych, które uczestniczą w różnych formach dialogu społecznego.

Łączna alokacja na Priorytet V wynosi 610 854 094 euro (środki EFS oraz środki budżetu państwa). Jednocześnie wyodrębniono 8,29% (50 660 498 euro) łącznej alokacji środków stanowiącą rezerwę w dyspozycji MRR. Rezerwa przeznaczona zostanie na dofinansowanie projektów indywidualnych o strategicznym znaczeniu dla realizacji Programu.

Odpowiednie projekty realizowane w ramach działań Priorytetu V powinny przyczyniać się do osiągnięcia odpowiednich efektów realizacji określonych dla Priorytetu V:

1. Uproszczenia krajowych aktów prawnych.
2. Usprawnienia systemu wdrażania dyrektyw UE.
3. Optymalizacji systemu oceny skutków regulacji.
4. Wdrożenia systemu pomiaru kosztów administracyjnych.
5. Usprawnienia procesu stanowienia prawa miejscowego oraz aktów administracyjnych przez jednostki samorządu terytorialnego.
6. Skrócenia średniego czasu oczekiwania na rejestrację działalności gospodarczej z 31 do 7 dni.
7. Redukcji obciążeń administracyjnych przy zakładaniu działalności gospodarczej o 25%.
8. Skrócenia o 20% średniego czasu trwania postępowania w sprawach gospodarczych.
9. Modernizacji zarządzania finansowego: wdrożenie systemu wieloletniego planowania budżetowego w ujęciu zadaniowym u wszystkich dysponentów środków budżetowych.
10. Usprawnienia zarządzania zasobami ludzkimi: wdrożenie nowego systemu kształtowania wynagrodzeń we wszystkich jednostkach administracji rządowej.
11. Objęcia 65% administracji rządowej (w tym 100% ministerstw i urzędów centralnych oraz 100% urzędów wojewódzkich), 75% urzędów marszałkowskich, 60% urzędów na szczeblu powiatu i gminy działaniami w zakresie poprawy standardów zarządzania wewnątrz tych jednostek.

12. Zmniejszenia o 20% liczby spraw rozpatrywanych przez sądy w terminie powyżej 12 miesięcy poprzez poprawę procesów zarządzania w wymiarze sprawiedliwości.
13. Wzrostu efektywności mechanizmów konsultacyjnych i współpracy z partnerami społecznymi i organizacjami pozarządowymi w zakresie stanowienia i realizacji polityk publicznych i regulacji prawnych.
14. Zwiększenia do 15% odsetka organizacji pozarządowych korzystających z sieci wsparcia, umacniającej ich zdolności do realizacji zadań publicznych.
15. Wzrostu o 250% liczby powiatów objętych bezpłatnym poradnictwem prawnym i obywatelskim.
16. Wsparcia 100 % reprezentatywnych organizacji partnerów społecznych w zakresie budowania ich potencjału.

5.1 WZMOCNIENIE POTENCJAŁU ADMINISTRACJI RZĄDOWEJ

1.	Nazwa programu operacyjnego	Program Operacyjny Kapitał Ludzki
2.	Nazwa i numer priorytetu	Priorytet V Dobre rządzenie
3.	Nazwa Funduszu	Europejski Fundusz Społeczny
4.	Instytucja Zarządzająca	Minister właściwy ds. rozwoju regionalnego - Departament Zarządzania Europejskim Funduszem Społecznym
5.	Instytucja Pośrednicząca	brak - koordynację zadań zapewnia Instytucja Zarządzająca PO KL
6.	Instytucja Certyfikująca	Minister właściwy ds. rozwoju regionalnego - Departament Instytucji Certyfikującej
7.	Instytucja pośrednicząca w certyfikacji	nie dotyczy
8.	Instytucja odpowiedzialna za otrzymywanie płatności dokonywanych przez KE	Minister właściwy do spraw finansów publicznych
9.	Forma pomocy (form of finance)	Pomoc bezzwrotna – 01
10.	Wymiar terytorialny (territory type)	nie dotyczy - 00
11.	Obszar działalności gospodarczej (economic activity)	nie dotyczy - 00
12.	Zasięg terytorialny NUTS (location)	NUTS0 - PL
13.	Instytucja Wdrażająca (Instytucja Pośrednicząca II stopnia)	Kancelaria Prezesa Rady Ministrów
14.	Instytucja odpowiedzialna za dokonywanie płatności na rzecz beneficjentów	Kancelaria Prezesa Rady Ministrów
15.	Nazwa i numer działania	Działanie 5.1 Wzmocnienie potencjału administracji rządowej
16.	Cel i uzasadnienie działania	**Cel Działania:** Modernizacja procesów zarządzania w administracji rządowej.
		Uzasadnienie Działania: W ramach Działania przewiduje się wsparcie mające na celu usprawnienie procesów zarządzania w administracji

		rządowej w trzech kluczowych aspektach. Pierwszy z nich to przygotowanie administracji do zarządzania finansami w aspekcie zadaniowym oraz wdrożenie budżetowania zadaniowego u poszczególnych dysponentów środków publicznych. Realizacja tego działania stanowi się bezpośrednią odpowiedź na wyzwania wskazane w Krajowym Programie Reform. Drugim istotnym działaniem będzie usprawnienie zarządzania zasobami ludzkimi w administracji rządowej, w szczególności poprzez opracowanie nowego systemu kształtowania wynagrodzeń, udoskonalenie systemu wartościowania stanowisk pracy oraz wsparcie dla działów kadr w jednostkach administracji rządowej. Cele Priorytetu: poprawa zdolności regulacyjnych administracji publicznej, poprawa jakości usług i modernizacja procesów zarządzania wymagają wyposażenia kadr administracji publicznej w kompetencje niezbędne dla ich osiągnięcia. Programy szkoleniowe muszą być skorelowane z celami Priorytetu. Po trzecie, Działanie przyczyni się do poprawy standardów zarządzania w jednostkach administracji. Przewiduje się bowiem, że dzięki wsparciu EFS w urzędach administracji rządowej wprowadzone zostaną nowoczesne metody zarządzania obejmujące zarówno poziom całej jednostki (CAF, ISO), jak i usprawnienia w poszczególnych aspektach funkcjonowania urzędu (komunikacja wewnętrzna, obieg dokumentów, obsługa klientów itp.). W ramach Działania, we współpracy z ministrem odpowiedzialnym za reformę administracji skarbowej, podjęte zostaną również działania ukierunkowane na podniesienie jakości usług świadczonych na rzecz przedsiębiorców przez administrację skarbową, w tym wsparcie na rzecz wdrożenia systemu „jednego okienka" przy rejestracji działalności gospodarczej.
17.	Kwalifikowalność wydatków w ramach działania	Kryteria kwalifikowalności wydatków są zgodne z *Wytycznymi w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach PO KL.*
18.	Alokacja finansowa na Działanie	117 083 000 Euro
19.	Wkład ze środków unijnych	99 520 550 Euro
20.	Wkład ze środków publicznych krajowych	17 562 450 Euro
21.	Przewidywana wielkość środków prywatnych	0 Euro
22.	Maksymalny udział	85%

	środków UE w wydatkach kwalifikowanych na poziomie projektu (%)	
23.	Pomoc publiczna	nie dotyczy
24.	Minimalny wkład własny beneficjenta (%)	nie dotyczy
25.	Dzień rozpoczęcia kwalifikowalności wydatków	12 grudnia 2006 r. – jeżeli IZ nie określi terminu późniejszego
26.	Minimalna/maksymalna wartość projektu	minimum 50 tys. zł – jeżeli IZ nie określi inaczej
27.	Forma płatności	Brak płatności (środki zapewnione w ramach limitu wydatków budżetu państwa). W przypadku projektów systemowych KSAP – dotacja rozwojowa.
28.	Wysokość udziału cross-financingu (%)	do 10 %
29.	Wskaźniki realizacji Działania	– Liczba pracowników administracji publicznej, którzy ukończyli udział w projektach w ramach Działania[18] – Odsetek dysponentów środków budżetowych państwa, którzy byli objęci wsparciem w zakresie przygotowania i wdrożenia wieloletniego planowania budżetowego w ujęciu zadaniowym – Liczba urzędów administracji rządowej, które były objęte wsparciem w zakresie poprawy standardów zarządzania, w tym: a) ministerstwa i urzędy centralne b) urzędy wojewódzkie

Poddziałanie 5.1.1 Modernizacja systemów zarządzania i podnoszenie kompetencji kadr – *projekty systemowe*

1.	Typ realizowanych operacji (projektów)	– **Diagnozowanie kondycji administracji rządowej w kluczowych aspektach jej funkcjonowania, m.in. poprzez ekspertyzy i analizy,** – **Usprawnianie mechanizmów koordynacji i współpracy pomiędzy jednostkami administracji rządowej,** – **Wzmacnianie zdolności jednostek administracji rządowej w zakresie opracowywania i wdrażania programów i strategii o zasięgu**

[18] Wskaźnik dotyczy wyłącznie Poddziałania 5.1.4.

		ogólnopolskim/ponadregionalnym (od etapu projektowania po ewaluację), – **Projekty ukierunkowane na modernizację procesów zarządzania, w tym m.in.:** - **wdrażanie usprawnień zarządczych w administracji publicznej na poziomie całej organizacji, w tym w zakresie zarządzania jakością (np. norma ISO) lub oceny poziomu funkcjonowania i rozwoju urzędów (np. Powszechny Model Samooceny CAF)** - **wdrażanie usprawnień zarządczych w jednostkach administracji publicznej w wybranych aspektach funkcjonowania, np. obsługa klientów, komunikacja wewnętrzna, zarządzanie ryzykiem, planowanie strategiczne** - **identyfikowanie i upowszechnianie dobrych praktyk w zakresie obsługi klienta, organizacji i funkcjonowania urzędu, np. w formie sieci wymiany doświadczeń, kampanii informacyjno – promocyjnych, seminariów** – **Projekty ukierunkowane na podnoszenie kompetencji kadr m.in. poprzez:** - **opracowanie założeń i wdrażanie systemu kształtowania wynagrodzeń w administracji rządowej oraz wartościowanie stanowisk w administracji rządowej** - **wsparcie dla działów kadrowo – szkoleniowych ukierunkowane na wzmocnienie ich roli jako centrów zarządzania zasobami ludzkimi** - **pomoc doradczą i szkoleniową w zakresie budowania i wykorzystywania narzędzi i standardów zarządzania zasobami ludzkimi w administracji rządowej** - **badania i oceny potrzeb szkoleniowych w administracji rządowej, w tym opracowanie planu działań w oparciu o wyniki przeprowadzonych badań** - **szkolenia stacjonarne i na odległość kadr administracji rządowej, w tym: szkolenia ogólne, szkolenia specjalistyczne, w tym m.in. w zakresie ICT** - **promowanie i wdrażanie zasad, mechanizmów oraz procedur wzmacniających przejrzystość administracji oraz podnoszących poziom kultury etycznej kadr administracji rządowej** - **doskonalenie technik legislacyjnych poprzez**

		szkolenia i zwiększenie dostępu do aplikacji legislacyjnej – **staże i szkolenia praktyczne w instytucjach UE oraz administracjach państw UE dla kadr administracji rządowej**
2.	Zakres stosowania cross-financingu (jeśli dotyczy)	Zgodnie z zapisami *Wytycznych w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki*.
3.	Kategoria interwencji funduszy strukturalnych (priority theme dimension)	81
4.	Typ beneficjentów	Kancelaria Prezesa Rady Ministrów
5.	Grupy docelowe (osoby, instytucje, grupy społeczne bezpośrednio korzystające z pomocy) (jeśli dotyczy)	Między innymi: – Kancelaria Prezesa Rady Ministrów – urzędy administracji rządowej – pracownicy urzędów administracji rządowej
6.	Propozycje kryteriów wyboru finansowanych operacji	Kryteria: – ogólne – szczegółowe Dokładne wskazanie kryteriów wyboru finansowanych operacji nastąpi w Planie działania dla Priorytetu V, przygotowywanym przez IZ
7.	Opis systemu wyboru projektów:	
	Instytucja odpowiedzialna za wybór projektów	Kancelaria Prezesa Rady Ministrów
	Tryb dokonywania wyboru projektów	systemowy
	Procedura oceny merytorycznej wniosku o dofinansowanie	Informacje na temat procedury zawarte są w rozdziale I (pkt 5.) *Opis systemu wyboru projektów w ramach PO Kapitał Ludzki*.
	Instytucja odpowiedzialna za wydanie ostatecznej decyzji w sprawie dofinansowania projektu i podpisanie umowy/decyzji o przyznaniu wsparcia dla	Kancelaria Prezesa Rady Ministrów

	projektu	
	Procedura odwoławcza	nie dotyczy

Poddziałanie 5.1.2 Wdrażanie systemu zarządzania finansowego w ujęciu zadaniowym - *projekt systemowy*

1.	Typ realizowanych operacji (projektów)	– **Projekty związane z wdrażaniem systemu zarządzania finansowego w ujęciu zadaniowym, w tym m.in.:** - **przegląd aktów prawnych regulujących funkcjonowanie finansów publicznych,** - **wsparcie dla opracowania i wdrożenia systemu ewaluacji zadań publicznych opartego na wskaźnikach, m.in. poprzez analizę wzorców w zakresie tworzenia wskaźników realizacji zadań publicznych, tworzenie baz danych wskaźników, stworzenie kompleksowego systemu ewaluacji zadań publicznych,** - **doskonalenie metodologii w zakresie w zakresie przygotowywania wieloletniego planowania budżetowego oraz planowania strategicznego** - **implementacja systemu planowania wieloletniego w obszarze zarządzania finansowego i zarządzania przez cele**
2.	Zakres stosowania cross-financingu (jeśli dotyczy)	Zgodnie z zapisami *Wytycznych w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki*
3.	Kategoria interwencji funduszy strukturalnych (priority theme dimension)	81
4.	Typ beneficjentów	Ministerstwo Finansów
5.	Grupy docelowe (osoby, instytucje, grupy społeczne bezpośrednio korzystające z pomocy) (jeśli dotyczy)	Między innymi: – Ministerstwo Finansów, – urzędy administracji rządowej – pracownicy administracji rządowej
6.	Propozycje kryteriów wyboru finansowanych operacji	Kryteria: – ogólne – szczegółowe Dokładne wskazanie kryteriów wyboru finansowanych operacji nastąpi w Planie działania dla Priorytetu V przygotowywanym przez IZ.

7.	Opis systemu wyboru projektów:	
	Instytucja odpowiedzialna za wybór projektów	Kancelaria Prezesa Rady Ministrów
	Tryb dokonywania wyboru projektów	systemowy
	Procedura oceny merytorycznej wniosku o dofinansowanie	Informacje na temat procedury zawarte są w rozdziale I (pkt 5.) *Opis systemu wyboru projektów w ramach PO Kapitał Ludzki*.
	Instytucja odpowiedzialna za wydanie ostatecznej decyzji w sprawie dofinansowania projektu i podpisanie umowy/decyzji o przyznaniu wsparcia dla projektu	Kancelaria Prezesa Rady Ministrów
	Procedura odwoławcza	nie dotyczy

Poddziałanie 5.1.3 Staże i szkolenia praktyczne dla słuchaczy KSAP- *projekt systemowy*

1.	Typ realizowanych operacji (projektów)	– **staże i szkolenia praktyczne w instytucjach UE oraz administracjach państw UE dla słuchaczy KSAP**
2.	Zakres stosowania cross-financingu (jeśli dotyczy)	Zgodnie z zapisami *Wytycznych w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki*
3.	Kategoria interwencji funduszy strukturalnych (priority theme dimension)	81
4.	Typ beneficjentów	Krajowa Szkoła Administracji Publicznej
5.	Grupy docelowe (osoby, instytucje, grupy społeczne bezpośrednio korzystające z pomocy) (jeśli dotyczy)	Między innymi: – słuchacze KSAP
6.	Propozycje kryteriów wyboru finansowanych	Kryteria: – ogólne

	operacji	– szczegółowe Dokładne wskazanie kryteriów wyboru finansowanych operacji nastąpi w Planie działania dla Priorytetu V, przygotowywanym przez IZ.
7.	Opis systemu wyboru projektów:	
	Instytucja odpowiedzialna za wybór projektów	Kancelaria Prezesa Rady Ministrów
	Tryb dokonywania wyboru projektów	systemowy
	Procedura oceny merytorycznej wniosku o dofinansowanie	Informacje na temat procedury zawarte są w rozdziale I (pkt 5.) *Opis systemu wyboru projektów w ramach PO Kapitał Ludzki.*
	Instytucja odpowiedzialna za wydanie ostatecznej decyzji w sprawie dofinansowania projektu i podpisanie umowy/decyzji o przyznaniu wsparcia dla projektu	Kancelaria Prezesa Rady Ministrów
	Procedura odwoławcza	nie dotyczy

Poddziałanie 5.1.4 Wdrażanie reformy administracji skarbowej – *projekt systemowy*

1.	Typ realizowanych operacji (projektów)	**Projekty ukierunkowane na poprawę jakości obsługi przedsiębiorców, w tym:** – **Wsparcie dla wdrożenia systemu „jednego okienka", m.in. poprzez wprowadzenie i upowszechnianie jednolitych standardów obsługi, wsparcie reorganizacji urzędów** – **Wsparcie dla administracji skarbowej w zakresie poprawy jakości oraz dostępności świadczonych przez nią usług w zakresie obsługi przedsiębiorców** – **Szkolenia dla pracowników urzędów administracji skarbowej w zakresie poprawy jakości oraz dostępności świadczonych przez nią usług dotyczących obsługi przedsiębiorców, o tematyce ściśle powiązanej z zakresem**

		reformy administracji skarbowej **Projekty realizowane będą we współpracy z ministrem odpowiedzialnym za reformę administracji skarbowej.**
2.	Zakres stosowania cross-financingu (jeśli dotyczy)	Zgodnie z zapisami *Wytycznych w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki*.
3.	Kategoria interwencji funduszy strukturalnych (priority theme dimension)	81
4.	Typ beneficjentów	Kancelaria Prezesa Rady Ministrów
5.	Grupy docelowe (osoby, instytucje, grupy społeczne bezpośrednio korzystające z pomocy) (jeśli dotyczy)	Między innymi: – instytucje odpowiedzialne za wdrażanie reformy administracji skarbowej, – urzędy administracji skarbowej – pracownicy urzędów administracji skarbowej
6.	Propozycje kryteriów wyboru finansowanych operacji	Kryteria: – ogólne – szczegółowe Dokładne wskazanie kryteriów wyboru finansowanych operacji nastąpi w Planie działania dla Priorytetu V, przygotowywanym przez IZ.
7.	Opis systemu wyboru projektów:	
	Instytucja odpowiedzialna za wybór projektów	Kancelaria Prezesa Rady Ministrów
	Tryb dokonywania wyboru projektów	systemowy
	Procedura oceny merytorycznej wniosku o dofinansowanie	Informacje na temat procedury zawarte są w rozdziale I (pkt 5.) *Opis systemu wyboru projektów w ramach PO Kapitał Ludzki*.
	Instytucja odpowiedzialna za wydanie ostatecznej decyzji w sprawie dofinansowania projektu i podpisanie umowy/decyzji o przyznaniu wsparcia dla projektu	Kancelaria Prezesa Rady Ministrów
	Procedura odwoławcza	nie dotyczy

5.2 WZMOCNIENIE POTENCJAŁU ADMINISTRACJI SAMORZĄDOWEJ

1.	Nazwa programu operacyjnego	Program Operacyjny Kapitał Ludzki
2.	Nazwa i numer priorytetu	Priorytet V Dobre rządzenie
3.	Nazwa Funduszu	Europejski Fundusz Społeczny
4.	Instytucja Zarządzająca	Minister właściwy ds. rozwoju regionalnego - Departament Zarządzania Europejskim Funduszem Społecznym
5.	Instytucja Pośrednicząca	brak - koordynację zadań zapewnia Instytucja Zarządzająca PO KL
6.	Instytucja Certyfikująca	Minister właściwy ds. rozwoju regionalnego - Departament Instytucji Certyfikującej
7.	Instytucja pośrednicząca w certyfikacji	nie dotyczy
8.	Instytucja odpowiedzialna za otrzymywanie płatności dokonywanych przez KE	Minister właściwy do spraw finansów publicznych
9.	Forma pomocy (form of finance)	Pomoc bezzwrotna – 01
10.	Wymiar terytorialny (territory type)	nie dotyczy - 00
11.	Obszar działalności gospodarczej (economic activity)	nie dotyczy - 00
12.	Zasięg terytorialny NUTS (location)	NUTS0 - PL
13.	Instytucja Wdrażająca (Instytucja Pośrednicząca II stopnia)	Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji
14.	Instytucja odpowiedzialna za dokonywanie płatności na rzecz beneficjentów	Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji
15.	Nazwa i numer działania	Działanie 5.2 Wzmocnienie potencjału administracji samorządowej
16.	Cel i uzasadnienie działania	**Cel Działania:** Wzrost jakości usług publicznych świadczonych przez urzędy na szczeblu samorządu terytorialnego oraz poprawa jakości polityk i programów o zasięgu regionalnym i lokalnym.

		Uzasadnienie Działania: W ramach Działania przewiduje się różne formy wsparcia ukierunkowane na wzrost efektywności funkcjonowania administracji lokalnego i regionalnego szczebla. Cel osiągnięty zostanie przede wszystkim przez modernizację procesów zarządzania w jednostkach administracji samorządowej, w tym wdrożenie planowania zadaniowego w ujęciu finansowym, a także wdrożenie usprawnień zarządczych w poszczególnych jednostkach administracji samorządowej, zarówno na poziomie całego urzędu, jak i usprawnień w określonych obszarach funkcjonowania urzędu. Priorytetowo traktowane będą usprawnienia, których rezultatem będzie poprawa obsługi klienta w urzędzie mająca wymierny efekt np. we wprowadzeniu standardów obsługi klienta, uproszczeniu procedur wewnątrz urzędu czy skróceniu czasu oczekiwania na rozpatrzenie sprawy. W ramach Działania przewiduje się także wsparcie ukierunkowane na usprawnienie procesu stanowienia prawa miejscowego oraz aktów administracyjnych przez jednostki samorządu terytorialnego. Wsparciem zostaną także objęte przedsięwzięcia mające na celu poprawę jakości tworzonych przez administrację strategii i polityk o zasięgu lokalnym i regionalnym m.in. poprzez wzmocnienie zdolności do wykorzystywania nowoczesnych narzędzi programowania, efektywnej implementacji zaprogramowanych polityk oraz oceny efektów ich wdrażania. Od kompetencji kadr zależą również jakość oraz efekty wprowadzanych rozwiązań. W tym aspekcie przewiduje się więc opracowanie standardów kompetencyjnych dla pracowników jednostek samorządu terytorialnego, intensyfikację inwestycji w rozwój umiejętności i wiedzy urzędników oraz kształtowanie i wzmacnianie postaw etycznych. Cele Priorytetu: poprawa zdolności regulacyjnych administracji publicznej, poprawa jakości usług i modernizacja procesów zarządzania wymagają wyposażenia kadr zatrudnionych w jednostkach samorządu terytorialnego w kompetencje niezbędne dla ich osiągnięcia. Programy szkoleniowe muszą być skorelowane z celami Priorytetu. Jakkolwiek wsparcie w ramach Działania ukierunkowane jest przede wszystkim na wzmocnienie potencjału administracji samorządowej, to jednocześnie możliwe jest objęcie działaniami ukierunkowanymi na podnoszenie kompetencji także służb podległych ministrowi spraw wewnętrznych. Ich umiejscowienie w bezpośrednim kontakcie z obywatelem, uzasadnia potrzebę inwestycji w kadry zatrudnione w ww. służbach.

17.	Kwalifikowalność wydatków w ramach działania	Kryteria kwalifikowalności wydatków są zgodne z *Wytycznymi w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach PO KL.*
18.	Alokacja finansowa na Działanie	252 200 453 Euro
19.	Wkład ze środków unijnych	214 370 385 Euro
20.	Wkład ze środków publicznych krajowych	37 830 068 Euro
21.	Przewidywana wielkość środków prywatnych	0 Euro
22.	Maksymalny udział środków UE w wydatkach kwalifikowanych na poziomie projektu (%)	85%
23.	Pomoc publiczna (jeśli dotyczy)	nie dotyczy
24.	Minimalny wkład własny beneficjenta (%)	do określenia przez IZ w porozumieniu z IP2
25.	Dzień rozpoczęcia kwalifikowalności wydatków	12 grudnia 2006 r. – jeżeli IZ nie określi terminu późniejszego
26.	Minimalna/maksymalna wartość projektu	minimum 50 tys. zł – jeżeli IZ nie określi inaczej
27.	Forma płatności	W przypadku projektów konkursowych – zaliczka dla beneficjentów. W przypadku projektów systemowych – brak płatności (środki zapewnione w ramach limitu wydatków budżetu państwa).
28.	Wysokość udziału cross-financingu (%)	do 10%
29.	Wskaźniki realizacji Działania	– Liczba pracowników administracji samorządowej, którzy ukończyli udział w projektach w ramach Działania – Liczba instytucji administracji publicznej, które były objęte wsparciem w zakresie poprawy standardów zarządzania w podziale na: - urzędy marszałkowskie - urzędy powiatowe - urzędy gmin

Poddziałanie 5.2.1 Modernizacja zarządzania w administracji samorządowej - ***Projekty konkursowe***

1.	Typ realizowanych operacji (projektów)	– **projekty ukierunkowane na poprawę obsługi obywatela i modernizację zarządzania w administracji samorządowej obejmujące m.in.:** - **podnoszenie jakości, zwiększanie dostępności usług publicznych świadczonych przez urzędy administracji samorządowej,** - **wdrażanie usprawnień zarządczych w administracji publicznej na poziomie całej organizacji, w tym w zakresie zarządzania jakością (np. norma ISO) lub oceny poziomu funkcjonowania i rozwoju urzędów (np. Powszechny Model Samooceny CAF) iw wybranych aspektach jej funkcjonowania, np. komunikacja wewnętrzna, obieg dokumentów, zarządzanie ryzykiem, planowanie strategiczne,** – **projekty ukierunkowane na podnoszenie kompetencji kadr m.in. poprzez:** - **wzmacnianie działów kadrowo – szkoleniowych jako centrów zarządzania zasobami ludzkimi w urzędach samorządu terytorialnego, w tym m.in. poprzez szkolenia w zakresie modelu i narzędzi zarządzania zasobami ludzkimi, dofinansowanie studiów podyplomowych w zakresie zarządzania kadrami, opracowanie modelu i narzędzi zarządzania zasobami ludzkimi w samorządzie terytorialnym w zakresie: rekrutacji, wdrażania na stanowisku pracy, okresowej oceny pracowniczej, rozwoju zawodowego i motywacyjnego systemu wynagrodzeń** - **promowanie i wdrażanie zasad, mechanizmów oraz procedur wzmacniających przejrzystość administracji oraz podnoszących poziom kultury etycznej kadr administracji samorządowej,** - **szkolenia ogólne i specjalistyczne (stacjonarne i na odległość) dla kadr urzędów zatrudnionych w administracji samorządowej** - **promowanie zasad, mechanizmów, procedur wzmacniających przejrzystość w jednostkach**

		samorządu terytorialnego, w szczególności w formie sieci wymiany doświadczeń, kampanii informacyjno – promocyjnych, seminariów, konferencji i konkursów – **projekty obejmujące wzmacnianie zdolności regulacyjnych i analitycznych, w tym m.in.:** - **wzmacnianie zdolności jednostek samorządu terytorialnego w zakresie stanowienia aktów prawa miejscowego oraz aktów administracyjnych** - **wzmacnianie zdolności jednostek samorządu terytorialnego w zakresie opracowywania, wdrażania i ewaluacji polityk i strategii o zasięgu regionalnym i lokalnym,** - **wzmocnienie komórek w urzędach odpowiedzialnych za monitorowanie i ewaluację polityk i strategii o zasięgu regionalnym lub lokalnym**
2.	Zakres stosowania cross-financingu	Zgodnie z zapisami *Wytycznych w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki.*
3.	Kategoria interwencji funduszy strukturalnych (priority theme dimension)	81
4.	Typ beneficjentów	wszystkie podmioty - z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych)
5.	Grupy docelowe (osoby, instytucje, grupy społeczne bezpośrednio korzystające z pomocy)	Między innymi: – urzędy administracji samorządowej – pracownicy urzędów administracji samorządowej
6.	Propozycje kryteriów wyboru finansowanych operacji	Kryteria: – ogólne – szczegółowe Dokładne wskazanie kryteriów wyboru finansowanych operacji nastąpi w Planie działania dla Priorytetu V, przygotowywanym przez IZ.
7.	Opis systemu wyboru projektów:	

	Instytucja odpowiedzialna za wybór projektów	Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji
	Tryb dokonywania wyboru projektów	konkursowy
	Procedura oceny merytorycznej wniosku o dofinansowanie	Szczegółowe informacje na temat procedury zawarte są w rozdziale I (pkt 5.) *Opis systemu wyboru projektów w ramach PO Kapitał Ludzki.*
	Instytucja odpowiedzialna za wydanie ostatecznej decyzji w sprawie dofinansowania projektu i podpisanie umowy/decyzji o przyznaniu wsparcia dla projektu	Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji
	Procedura odwoławcza	Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji

Poddziałanie 5.2.2 Systemowe wsparcie funkcjonowania administracji samorządowej – *projekty systemowe*

1.	Typ realizowanych operacji (projektów)	– **diagnozowanie samorządu terytorialnego w kluczowych aspektach jego funkcjonowania, w tym m.in. poprzez badania, analizy i ekspertyzy** – **usprawnienie i zintensyfikowanie mechanizmów współpracy między jednostkami administracji publicznej, w tym między administracją rządową a jednostkami samorządu terytorialnego** – **wsparcie w opracowaniu oraz rozwoju systemu monitorowania i oceny efektywności działania administracji rządowej w województwie** – **projekty związane z wdrażaniem systemu zarządzania finansowego w ujęciu zadaniowym, w tym m.in.:** - **doskonalenie metodologii i umiejętności w zakresie przygotowywania wieloletniego planowania budżetowego oraz planowania strategicznego** - **implementacja systemu planowania wieloletniego w obszarze zarządzania finansowego i zarządzania przez cele w samorządzie terytorialnym** - **wsparcie dla wdrożenia systemu ewaluacji zadań publicznych opartego na wskaźnikach**

		– **projekty ukierunkowane na podnoszenie kompetencji kadr m.in. poprzez:** - **opracowanie standardów kompetencyjnych dla pracowników urzędów administracji samorządowej** - **przeprowadzenie oceny potrzeb szkoleniowych w urzędach administracji samorządowej, w tym m.in. opracowanie planu działań w oparciu o wyniki przeprowadzonych badań** - **pomoc doradczą oraz szkolenia w zakresie etyki i unikania konfliktu interesu w samorządzie terytorialnym** – **identyfikowanie i upowszechnianie dobrych praktyk w urzędach administracji samorządowej w tym m.in. w zakresie obsługi klienta, organizacji i funkcjonowania urzędu, zarządzania** – **upowszechnianie standardów zarządzania oraz standardów obsługi klienta w urzędach administracji samorządowej**
2.	Zakres stosowania cross-financingu	Zgodnie z zapisami *Wytycznych w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki.*
3.	Kategoria interwencji funduszy strukturalnych (priority theme dimension)	81
4.	Typ beneficjentów	Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji
5.	Grupy docelowe (osoby, instytucje, grupy społeczne bezpośrednio korzystające z pomocy)	Między innymi: – Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji – urzędy administracji samorządowej – pracownicy urzędów administracji samorządowej
6.	Propozycje kryteriów wyboru finansowanych operacji	Kryteria: – ogólne – szczegółowe Dokładne wskazanie kryteriów wyboru finansowanych operacji nastąpi w Planie działania dla Priorytetu V, przygotowywanym przez IZ.
7.	Opis systemu wyboru projektów:	
	Instytucja odpowiedzialna	Ministerstwo Rozwoju Regionalnego

	za wybór projektów	
	Tryb dokonywania wyboru projektów	systemowy
	Procedura oceny merytorycznej wniosku o dofinansowanie	Informacje na temat procedury zawarte są w rozdziale I (pkt 5.) *Opis systemu wyboru projektów w ramach PO Kapitał Ludzki*.
	Instytucja odpowiedzialna za wydanie ostatecznej decyzji w sprawie dofinansowania projektu i podpisanie umowy/decyzji o przyznaniu wsparcia dla projektu	Ministerstwo Rozwoju Regionalnego
	Procedura odwoławcza	nie dotyczy

Poddziałanie 5.2.3 Podnoszenie kompetencji kadr służb publicznych – *projekty konkursowe*

1.	Typ realizowanych operacji (projektów)	– **badania i oceny potrzeb szkoleniowych służb publicznych** – **szkolenia ogólne i specjalistyczne dla służb publicznych** – **pomoc doradcza i szkolenia dla kadr służb publicznych w zakresie etyki i unikania konfliktu interesów** – **wzmocnienie potencjału samorządowych kolegiów odwoławczych, m.in. poprzez specjalistyczne szkolenia** – **wzmocnienie potencjału regionalnych izb obrachunkowych, m.in. poprzez specjalistyczne szkolenia i wzmacnianie narzędzi nadzorczych**
2.	Zakres stosowania cross-financingu	Zgodnie z zapisami *Wytycznych w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki*.
3.	Kategoria interwencji funduszy strukturalnych (priority theme dimension)	81
4.	Typ beneficjentów	wszystkie podmioty - z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych)

5.	Grupy docelowe (osoby, instytucje, grupy społeczne bezpośrednio korzystające z pomocy)	Między innymi: – jednostki administracji publicznej (nie będącej częścią administracji rządowej ani samorządowej) – pracownicy jednostek administracji publicznej (nie będących częścią administracji rządowej ani samorządowej) – pracownicy służb nadzorowanych przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych – samorządowe kolegia odwoławcze i ich pracownicy – regionalne izby obrachunkowe i ich pracownicy
6.	Propozycje kryteriów wyboru finansowanych operacji	Kryteria: – ogólne – szczegółowe Dokładne wskazanie kryteriów wyboru finansowanych operacji nastąpi w Planie działania dla Priorytetu V, przygotowywanym przez IZ.
7.	Opis systemu wyboru projektów:	
	Instytucja odpowiedzialna za wybór projektów	Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji
	Tryb dokonywania wyboru projektów	konkursowy
	Procedura oceny merytorycznej wniosku o dofinansowanie	Szczegółowe informacje na temat procedury zawarte są w rozdziale I (pkt 5.) *Opis systemu wyboru projektów w ramach PO Kapitał Ludzki.*
	Instytucja odpowiedzialna za wydanie ostatecznej decyzji w sprawie dofinansowania projektu i podpisanie umowy/decyzji o przyznaniu wsparcia dla projektu	Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji
	Procedura odwoławcza	Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji

5.3 WSPARCIE NA RZECZ REALIZACJI STRATEGII LIZBOŃSKIEJ

1.	Nazwa programu operacyjnego	Program Operacyjny Kapitał Ludzki
2.	Nazwa i numer priorytetu	Priorytet V Dobre rządzenie
3.	Nazwa Funduszu	Europejski Fundusz Społeczny
4.	Instytucja Zarządzająca	Minister właściwy ds. rozwoju regionalnego - Departament Zarządzania Europejskim Funduszem Społecznym
5.	Instytucja Pośrednicząca	brak - koordynację zadań zapewnia Instytucja Zarządzająca PO KL
6.	Instytucja Certyfikująca	Minister właściwy ds. rozwoju regionalnego - Departament Instytucji Certyfikującej
7.	Instytucja pośrednicząca w certyfikacji	nie dotyczy
8.	Instytucja odpowiedzialna za otrzymywanie płatności dokonywanych przez KE	Minister właściwy do spraw finansów publicznych
9.	Forma pomocy (form of finance)	Pomoc bezzwrotna – 01
10.	Wymiar terytorialny (territory type)	nie dotyczy - 00
11.	Obszar działalności gospodarczej (economic activity)	nie dotyczy - 00
12.	Zasięg terytorialny NUTS (location)	NUTS0 - PL
13.	Instytucja Wdrażająca (Instytucja Pośrednicząca II stopnia)	nie dotyczy
14.	Instytucja odpowiedzialna za dokonywanie płatności na rzecz beneficjentów	nie dotyczy
15.	Nazwa i numer działania	Działanie 5.3 Wsparcie na rzecz realizacji Strategii Lizbońskiej
16.	Cel i uzasadnienie działania	**Cel Działania:** Rozwój potencjału administracji publicznej w zakresie stanowienia prawa oraz obsługi przedsiębiorców oraz poprawa jakości usług świadczonych przez wymiar sprawiedliwości.
		Uzasadnienie Działania:

		Działanie przyczyniać się będzie do realizacji celów Priorytetu V poprzez poprawę jakości regulacji, ułatwienia prowadzenia działalności gospodarczej oraz wzrost jakości usług świadczonych przez wymiar sprawiedliwości. Są to obszary kluczowe z punktu widzenia realizacji przez Polskę celów wyznaczonych przez Strategię Lizbońską. Instrumenty wsparcia w ramach Działania koncentrują się na trzech elementach istotnych dla funkcjonowania sektora publicznego w Polsce. Pierwszym z nich jest wzmocnienie i rozwój potencjału wymiaru sprawiedliwości, w szczególności sądownictwa gospodarczego. Niedostateczna sprawność sektora sprawiedliwości powoduje konieczność wprowadzenia szeregu zmian zmierzających m.in. do modernizacji systemu zarządzania oraz organizacji pracy w poszczególnych instytucjach sektora sprawiedliwości, wprowadzenia nowoczesnych metod kształcenia zawodowego pracowników oraz doboru kadr, jak również stałego podnoszenia kwalifikacji zawodowych pracowników. Priorytetowo traktowane będą programy szkoleniowe skierowane do pracowników wymiaru sprawiedliwości zajmujących się postępowaniami w sprawach gospodarczych. Drugim elementem jest wzmocnienie potencjału regulacyjnego polskiej administracji poprzez udoskonalenie procesu stanowienia prawa oraz przegląd istniejących już aktów prawnych pod kątem możliwości ich uproszczenia. W tym aspekcie kluczowe jest wsparcie reformy oceny skutków regulacji, która stanowi jeden z najlepszych instrumentów analitycznych umożliwiających zdiagnozowanie skutków planowanych działań oraz identyfikację potencjalnych zagrożeń jakie niesie za sobą projektowana regulacja. Działanie 5.3 obejmuje również projekty indywidualne o strategicznym znaczeniu dla realizacji Programu, realizowane w ramach rezerwy pozostającej w dyspozycji Ministra Rozwoju Regionalnego.
17.	Kwalifikowalność wydatków w ramach działania	Kryteria kwalifikowalności wydatków są zgodne z *Wytycznymi w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach PO KL.*
18.	Alokacja finansowa na Działanie	87 786 324 Euro
19.	Wkład ze środków unijnych	74 618 375 Euro
20.	Wkład ze środków publicznych krajowych	13 167 949 Euro
21.	Przewidywana wielkość	0 Euro

	środków prywatnych	
22.	Maksymalny udział środków UE w wydatkach kwalifikowanych na poziomie projektu (%)	85%
23.	Pomoc publiczna	nie dotyczy
24.	Minimalny wkład własny beneficjenta (%)	nie dotyczy
25.	Dzień rozpoczęcia kwalifikowalności wydatków	12 grudnia 2006 r. – jeżeli IZ nie określi terminu późniejszego
26.	Minimalna/maksymalna wartość projektu	minimum 50 tys. zł – jeżeli IZ nie określi inaczej
27.	Forma płatności	Brak płatności (środki zapewnione w ramach limitu wydatków budżetu państwa)
28.	Wysokość udziału cross-financingu (%)	do 10 %
29.	Wskaźniki realizacji Działania	– Liczba propozycji uproszczeń ustaw najistotniejszych w kontekście prowadzenia działalności gospodarczej – Liczba utworzonych dzięki wsparciu z EFS punktów obsługi interesantów w sądach – Liczba pracowników wymiaru sprawiedliwości, którzy ukończyli udział w projektach w ramach Działania, w tym: - pracownicy sądów i prokuratur oraz aplikanci sędziowsko-prokuratorscy - sędziowie orzekający w wydziałach gospodarczych i upadłościowo - naprawczych sądów oraz asystenci sędziów orzekających w wydziałach gospodarczych i upadłościowo – naprawczych – Liczba pracowników administracji rządowej, którzy ukończyli udział w projektach w ramach Działania

Projekty systemowe Ministerstwa Gospodarki

1.	Typ realizowanych operacji (projektów)	**Projekty ukierunkowane na wzmacnianie potencjału regulacyjnego administracji publicznej, w tym m.in.:** – **doskonalenie funkcjonowania systemu oceny skutków regulacji m.in. poprzez udoskonalanie metodologii, wsparcie dla reorganizacji**

		struktury poszczególnych resortów, wyposażenie sieci ekspertów w resortach w niezbędne kompetencje – **realizacja programów ukierunkowanych na upraszczanie krajowych aktów prawnych obejmujących identyfikację niespójnych przepisów, opracowanie programów uproszczeń, monitorowanie ich realizacji** – **opracowanie i wdrożenie systemów diagnozowania, pomiaru i eliminacji obciążeń regulacyjnych, zwłaszcza obciążeń administracyjnych w obszarze prawa gospodarczego** – **wsparcie dla opracowania i wdrożenia systemu monitoringu prac legislacyjnych Rady Ministrów /poszczególnych resortów** – **opracowanie i wdrożenie systemu umożliwiającego efektywną transpozycję dyrektyw UE, w szczególności środowiskowych i związanych ze Wspólnym Rynkiem** – **wdrożenie systemu przepływu informacji z Komisją Europejską na temat transpozycji dyrektyw**
2.	Zakres stosowania cross-financingu (jeśli dotyczy)	Zgodnie z zapisami *Wytycznych w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki*.
3.	Kategoria interwencji funduszy strukturalnych (priority theme dimension)	81
4.	Typ beneficjentów	Ministerstwo Gospodarki
5.	Grupy docelowe (osoby, instytucje, grupy społeczne bezpośrednio korzystające z pomocy) (jeśli dotyczy)	Między innymi: – Ministerstwo Gospodarki – urzędy administracji rządowej – pracownicy urzędów administracji rządowej – pracownicy administracji państwowej (niesamorządowej) realizujący zadania w obszarze stanowienia prawa
6.	Propozycje kryteriów wyboru finansowanych operacji	Kryteria: – ogólne – szczegółowe Dokładne wskazanie kryteriów wyboru finansowanych operacji nastąpi w Planie działania dla Priorytetu V,

		przygotowywanym przez IZ.
7.	Opis systemu wyboru projektów:	
	Instytucja odpowiedzialna za wybór projektów	Ministerstwo Rozwoju Regionalnego
	Tryb dokonywania wyboru projektów	systemowy
	Procedura oceny merytorycznej wniosku o dofinansowanie	Informacje na temat procedury zawarte są w rozdziale I (pkt 5.) *Opis systemu wyboru projektów w ramach PO Kapitał Ludzki.*
	Instytucja odpowiedzialna za wydanie ostatecznej decyzji w sprawie dofinansowania projektu i podpisanie umowy/decyzji o przyznaniu wsparcia dla projektu	Ministerstwo Rozwoju Regionalnego
	Procedura odwoławcza	nie dotyczy

Projekty systemowe Ministerstwa Sprawiedliwości

1.	Typ realizowanych operacji (projektów)	– **Diagnozowanie kondycji wymiaru sprawiedliwości w wybranych aspektach jego funkcjonowania, m.in. poprzez ekspertyzy, badania, analizy** – **Wdrażanie usprawnień mających na celu ułatwienie dostępu do wymiaru sprawiedliwości, w szczególności poprzez:** - **podnoszenie standardów obsługi klienta,** - **rozwój polityki informacyjnej,** - **rozwój sieci punktów obsługi interesantów,** - **realizację programów edukacyjnych, promocyjnych i informacyjnych mających na celu rozwój dialogu pomiędzy władzą sądowniczą a obywatelami** – **Wdrażanie usprawnień zarządczych w wybranych obszarach funkcjonowania instytucji, w szczególności z wykorzystaniem narzędzi i systemów informatycznych, w tym w zakresie m.in.:**

		- **zarządzania jakością,** - **zarządzania finansowego,** - **organizacji sądu/urzędu, w tym usprawnienia pracy sekretariatów sądowych,** - **komunikacji wewnętrznej i przepływu dokumentów, obsługi klienta** – **Upowszechniane informacji na temat alternatywnych sposobów rozwiązywania sporów w szczególności mediacji, arbitrażu, sądownictwa polubownego, w tym m.in. w formie akcji informacyjnych i konferencji**
2.	Zakres stosowania cross-financingu (jeśli dotyczy)	Zgodnie z zapisami *Wytycznych w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki*.
3.	Kategoria interwencji funduszy strukturalnych (priority theme dimension)	81
4.	Typ beneficjentów	Ministerstwo Sprawiedliwości
5.	Grupy docelowe (osoby, instytucje, grupy społeczne bezpośrednio korzystające z pomocy) (jeśli dotyczy)	Między innymi: – Ministerstwo Sprawiedliwości, – prokuratura i sądy – pracownicy sądów i prokuratur
6.	Propozycje kryteriów wyboru finansowanych operacji	Kryteria: – ogólne – szczegółowe Dokładne wskazanie kryteriów wyboru finansowanych operacji nastąpi w Planie działania dla Priorytetu V, przygotowywanym przez IZ.
7.	Opis systemu wyboru projektów:	
	Instytucja odpowiedzialna za wybór projektów	Ministerstwo Rozwoju Regionalnego
	Tryb dokonywania wyboru projektów	systemowy
	Procedura oceny merytorycznej wniosku o dofinansowanie	Informacje na temat procedury zawarte są w rozdziale I (pkt 5.) *Opis systemu wyboru projektów w ramach PO Kapitał Ludzki*.
	Instytucja odpowiedzialna za wydanie ostatecznej decyzji w sprawie	Ministerstwo Rozwoju Regionalnego

	dofinansowania projektu i podpisanie umowy/decyzji o przyznaniu wsparcia dla projektu	
	Procedura odwoławcza	nie dotyczy

Projekty systemowe Krajowego Centrum Szkolenia Kadr Sądów Powszechnych i Prokuratury

8.	Typ realizowanych operacji (projektów)	– **Szkolenia ogólne i specjalistyczne pracowników sądów i prokuratur, w tym m.in. szkolenia specjalistyczne, dotyczące etyki zawodowej, zasad udzielania informacji interesantom, szkolenia informatyczne, językowe**
9.	Zakres stosowania cross-financingu (jeśli dotyczy)	Zgodnie z zapisami *Wytycznych w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki*.
10.	Kategoria interwencji funduszy strukturalnych (priority theme dimension)	81
11.	Typ beneficjentów	Krajowe Centrum Szkolenia Kadr Sądów Powszechnych i Prokuratury
12.	Grupy docelowe (osoby, instytucje, grupy społeczne bezpośrednio korzystające z pomocy) (jeśli dotyczy)	Między innymi: – pracownicy sądów i prokuratur – aplikanci sędziowsko-prokuratorscy
13.	Propozycje kryteriów wyboru finansowanych operacji	Kryteria: – ogólne – szczegółowe Dokładne wskazanie kryteriów wyboru finansowanych operacji nastąpi w Planie działania dla Priorytetu V, przygotowywanym przez IZ.
14.	Opis systemu wyboru projektów:	
	Instytucja odpowiedzialna za wybór projektów	Ministerstwo Rozwoju Regionalnego
	Tryb dokonywania wyboru projektów	systemowy
	Procedura oceny	Informacje na temat procedury zawarte są w rozdziale I

	merytorycznej wniosku o dofinansowanie	(pkt 5.) *Opis systemu wyboru projektów w ramach PO Kapitał Ludzki*.
	Instytucja odpowiedzialna za wydanie ostatecznej decyzji w sprawie dofinansowania projektu i podpisanie umowy/decyzji o przyznaniu wsparcia dla projektu	Ministerstwo Rozwoju Regionalnego
	Procedura odwoławcza	nie dotyczy

5.4 ROZWÓJ POTENCJAŁU TRZECIEGO SEKTORA

1.	Nazwa programu operacyjnego	Program Operacyjny Kapitał Ludzki
2.	Nazwa i numer priorytetu	Priorytet V Dobre rządzenie
3.	Nazwa Funduszu	Europejski Fundusz Społeczny
4.	Instytucja Zarządzająca	Minister właściwy ds. rozwoju regionalnego - Departament Zarządzania Europejskim Funduszem Społecznym
5.	Instytucja Pośrednicząca	brak - koordynację zadań zapewnia Instytucja Zarządzająca PO KL
6.	Instytucja Certyfikująca	Minister właściwy ds. rozwoju regionalnego - Departament Instytucji Certyfikującej
7.	Instytucja pośrednicząca w certyfikacji	nie dotyczy
8.	Instytucja odpowiedzialna za otrzymywanie płatności dokonywanych przez KE	Minister właściwy do spraw finansów publicznych
9.	Forma pomocy (form of finance)	Pomoc bezzwrotna – 01
10.	Wymiar terytorialny (territory type)	nie dotyczy - 00
11.	Obszar działalności gospodarczej (economic activity)	nie dotyczy - 00
12.	Zasięg terytorialny NUTS (location)	NUTS0 - PL
13.	Instytucja Wdrażająca (Instytucja Pośrednicząca II stopnia)	Minister właściwy ds. pracy – Departament Wdrażania EFS
14.	Instytucja odpowiedzialna za dokonywanie płatności na rzecz beneficjentów	Minister właściwy ds. pracy - Departament Wdrażania EFS
15.	Nazwa i numer działania	Działanie 5.4 Rozwój potencjału trzeciego sektora
16.	Cel i uzasadnienie działania	**Cel Działania:** Wspieranie potencjału organizacji trzeciego sektora w celu ich efektywnego i profesjonalnego uczestnictwa w mechanizmach partnerstwa, szczególnie w obszarach istotnych dla realizacji Strategii Lizbońskiej i Krajowego Programu Reform
		Uzasadnienie Działania: Partnerstwo ma charakter kluczowy dla realizacji Strategii Lizbońskiej. Podstawą dla właściwego podziału ról między partnerami życia publicznego, w zakresie realizacji zadań publicznych, powinna być zasada komplementarności. Do przeszłości powinien odejść model wąskiego, sektorowego spojrzenia na instytucję zadań publicznych, przejawiający się w skłonności instytucji publicznych – odpowiedzialnych za zadania

		publiczne i będących w związku z tym dysponentem środków publicznych – do stosowania prawa wyłączności w zakresie bezpośredniej realizacji tych zadań. Istotny jest również wzrost efektywności mechanizmów konsultacyjnych i współpracy z organizacjami pozarządowymi w zakresie stanowienia i realizacji polityk publicznych i regulacji prawnych Obecna kondycja trzeciego sektora wskazuje, iż jego potencjał nie jest wciąż w pełni wykorzystywany, tak, aby sektor ten mógł wypełniać należycie przypisane mu funkcje i możliwe do realizacji zadania. W ramach Działania przewiduje się realizację przedsięwzięć mających na celu wzmocnienie potencjału i sprawności działań trzeciego sektora – w wymiarze horyzontalnym, sektorowo-branżowym i terytorialnym – w zakresie jego zdolności do realizacji zadań publicznych oraz uzgadniania polityk publicznych we współpracy z administracją publiczną. Przewiduje się, że wsparcie ukierunkowane będzie głównie na wzmocnienie zasobów ludzkich (m.in. pracowników i wolontariuszy) organizacji pozarządowych. Organizacje pozarządowe będą mogły otrzymać wsparcie o charakterze doradczo – szkoleniowym świadczone głównie przez regionalne i lokalne centra wspomagania organizacji pozarządowych. Takie rozwiązanie pozwoli na dostosowanie oferty szkoleniowej do potrzeb trzeciego sektora z danego regionu. Preferowane będą szkolenia dające uczestnikom specjalistyczną wiedzę m.in. z zakresu finansów, rachunkowości i księgowości, zarządzania projektami, aspektów formalno-prawnych związanych z funkcjonowaniem organizacji, umiejętności interpersonalnych. Konieczne jest przy tym ścisłe powiązanie tematyki szkoleń do rzeczywistych potrzeb odbiorców wsparcia. Szczególny nacisk położony zostanie na wsparcie organizacji działających w obszarze poradnictwa prawnego i obywatelskiego oraz organizacji zajmujących się „działaniami strażniczymi”, czyli tworzeniem i wdrażaniem programów z zakresu obywatelskiego nadzoru nad funkcjonowaniem instytucji publicznych.
17.	Kwalifikowalność wydatków w ramach działania	Kryteria kwalifikowalności wydatków są zgodne z *Wytycznymi w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach PO KL.*
18.	Alokacja finansowa na działanie	100 238 968 euro
19.	Wkład ze środków unijnych	85 203 123 euro
20.	Wkład ze środków	15 035 845 euro

	publicznych krajowych	
21.	Przewidywana wielkość środków prywatnych	0 euro
22.	Maksymalny udział środków UE w wydatkach kwalifikowanych na poziomie projektu (%)	85%
23.	Pomoc publiczna	nie dotyczy
24.	Minimalny wkład własny beneficjenta (%)	Do określenia przez IZ
25.	Dzień rozpoczęcia kwalifikowalności wydatków	12 grudnia 2006 r. – jeżeli IZ nie określi terminu późniejszego
26.	Minimalna/maksymalna wartość projektu	minimum 50 tys. zł – jeżeli IZ nie określi inaczej
27.	Forma płatności	W przypadku projektów konkursowych – zaliczka dla beneficjenta W przypadku projektów systemowych - brak płatności (środki zapewnione w ramach budżetu państwa)
28.	Wysokość udziału cross-financingu (%)	do 10 %
29.	Wskaźniki realizacji Działania	– Liczba przedstawicieli organizacji pozarządowych, którzy ukończyli udział w projekcie w ramach Działania – Liczba instytucji działających na rzecz organizacji pozarządowych, które były objęte wsparciem – Liczba powiatów, na terenie których wdrożono programy z zakresu bezpłatnego poradnictwa prawnego i obywatelskiego

Poddziałanie 5.4.1 Wsparcie systemowe dla trzeciego sektora – *projekty systemowe*

1.	Typ realizowanych operacji (projektów)	– **Badania, studia, analizy, ekspertyzy na temat dialogu obywatelskiego, jego kondycji, funkcjonowania, perspektyw i barier w rozwoju oraz potrzeb uczestników dialogu** – **Monitorowanie i ewaluacja współpracy pomiędzy administracją publiczną a organizacjami pozarządowymi** – **Upowszechnianie współpracy w zakresie uzgadniania polityk publicznych pomiędzy administracją publiczną i organizacjami**

		pozarządowymi – **Wypracowanie i upowszechnianie standardów współpracy administracji publicznej z organizacjami pozarządowymi** – **Wzmocnienie szeroko rozumianych konsultacji społecznych, dotyczących regulacji prawnych i uzgadniania polityk publicznych, w tym konsultacji dokonywanych drogą elektroniczną,** – **Wzmocnienie kompetencji kadr administracji publicznej mających na celu usprawnienie współpracy z partnerami społecznymi i organizacjami pozarządowymi.**
2.	Zakres stosowania cross-financingu	Zgodnie z zapisami *Wytycznych w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki*.
3.	Kategoria interwencji funduszy strukturalnych (priority theme dimension)	81
4.	Typ beneficjentów	Minister właściwy ds. pracy - Departament Pożytku Publicznego
5.	Grupy docelowe (osoby, instytucje, grupy społeczne bezpośrednio korzystające z pomocy)	Między innymi: – organizacje pozarządowe – administracja publiczna – szkoły wyższe – jednostki naukowe
6.	Propozycje kryteriów wyboru finansowanych operacji	Kryteria: – ogólne – szczegółowe Dokładne wskazanie kryteriów wyboru finansowanych operacji nastąpi w Planie działania dla Priorytetu V, przygotowywanym przez IZ.
7.	Opis systemu wyboru projektów:	
	Instytucja odpowiedzialna za wybór projektów	Minister właściwy ds. pracy - Departament Wdrażania EFS
	Tryb dokonywania wyboru projektów	systemowy
	Procedura oceny merytorycznej wniosku o dofinansowanie	Informacje na temat procedury zawarte są w rozdziale I (pkt 5.) *Opis systemu wyboru projektów w ramach PO Kapitał Ludzki*.
	Instytucja odpowiedzialna za wydanie ostatecznej decyzji w sprawie dofinansowania projektu i podpisanie umowy/decyzji	Minister właściwy ds. pracy - Departament Wdrażania EFS

	o przyznaniu wsparcia dla projektu	
	Procedura odwoławcza	nie dotyczy

Poddziałanie 5.4.2 Rozwój dialogu obywatelskiego – *projekty konkursowe*

1.	Typ realizowanych operacji (projektów)	– **Wypracowanie, upowszechnianie i wdrażanie standardów działania trzeciego sektora, zapewniających wysoką jakość realizacji zadań publicznych oraz uzgadniania polityk publicznych we współpracy z administracją publiczną** – **Tworzenie regionalnych i lokalnych centrów informacji i wspomagania organizacji pozarządowych oraz wsparcie działalności nowoutworzonych oraz już istniejących centrów w zakresie pomocy doradczo-szkoleniowej dla organizacji pozarządowych** – **Tworzenie i wspieranie porozumień (sieci) organizacji pozarządowych o charakterze terytorialnym oraz branżowym** – **Tworzenie i wdrażanie programów z zakresu poradnictwa prawnego i obywatelskiego** – **Tworzenie i wdrażanie programów z zakresu społecznego nadzoru nad funkcjonowaniem administracji publicznej**
2.	Zakres stosowania cross-financingu	Zgodnie z zapisami *Wytycznych w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki*.
3.	Kategoria interwencji funduszy strukturalnych (priority theme dimension)	81
4.	Typ beneficjentów	wszystkie podmioty - z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych)
5.	Grupy docelowe (osoby, instytucje, grupy społeczne bezpośrednio korzystające z pomocy)	Między innymi: – organizacje pozarządowe – związki i porozumienia organizacji pozarządowych – osoby poszukujące porady prawnej – administracja publiczna
6.	Propozycje kryteriów wyboru finansowanych operacji	Kryteria:

		– ogólne – szczegółowe Dokładne wskazanie kryteriów wyboru finansowanych operacji nastąpi w Planie działania dla Priorytetu V, przygotowywanym przez IZ
7.	Opis systemu wyboru projektów:	
	Instytucja odpowiedzialna za wybór projektów	Minister właściwy ds. pracy - Departament Wdrażania EFS
	Tryb dokonywania wyboru projektów	konkursowy
	Procedura oceny merytorycznej wniosku o dofinansowanie	Szczegółowe informacje na temat procedury zawarte są w rozdziale I (pkt 5.) *Opis systemu wyboru projektów w ramach PO Kapitał Ludzki.*
	Instytucja odpowiedzialna za wydanie ostatecznej decyzji w sprawie dofinansowania projektu i podpisanie umowy/decyzji o przyznaniu wsparcia dla projektu	Minister właściwy ds. pracy - Departament Wdrażania EFS
	Procedura odwoławcza	Minister właściwy ds. pracy - Departament Wdrażania EFS

5.5 ROZWÓJ DIALOGU SPOŁECZNEGO

1.	Nazwa programu operacyjnego	Program Operacyjny Kapitał Ludzki
2.	Nazwa i numer priorytetu	Priorytet V Dobre rządzenie
3.	Nazwa Funduszu	Europejski Fundusz Społeczny
4.	Instytucja Zarządzająca	Minister właściwy ds. rozwoju regionalnego - Departament Zarządzania Europejskim Funduszem Społecznym
5.	Instytucja Pośrednicząca	brak - koordynację zadań zapewnia Instytucja Zarządzająca PO KL
6.	Instytucja Certyfikująca	Minister właściwy ds. rozwoju regionalnego - Departament Instytucji Certyfikującej
7.	Instytucja pośrednicząca w certyfikacji	nie dotyczy
8.	Instytucja odpowiedzialna za otrzymywanie płatności dokonywanych przez KE	Minister właściwy do spraw finansów publicznych
9.	Forma pomocy (form of finance)	Pomoc bezzwrotna – 01
10.	Wymiar terytorialny (territory type)	nie dotyczy - 00
11.	Obszar działalności gospodarczej (economic activity)	nie dotyczy - 00
12.	Zasięg terytorialny NUTS (location)	NUTS0 - PL
13.	Instytucja Wdrażająca (Instytucja Pośrednicząca II stopnia)	Minister właściwy ds. pracy - Departament Wdrażania EFS
14.	Instytucja odpowiedzialna za dokonywanie płatności na rzecz beneficjentów	Minister właściwy ds. pracy - Departament Wdrażania EFS
15.	Nazwa i numer działania	Działanie 5.5 Rozwój dialogu społecznego
16.	Cel i uzasadnienie działania	**Cel Działania:** Wzmocnienie potencjału związków zawodowych i organizacji pracodawców uczestniczących w dialogu społecznym w zakresie prowadzenia dialogu autonomicznego i trójstronnego, w tym uzgadniania polityk we współpracy z administracją publiczną w obszarach określonych w Ustawie o Trójstronnej Komisji ds. Społeczno-Gospodarczych i Wojewódzkich Komisjach Dialogu Społecznego oraz wzmocnienie kompetencji administracji publicznej w zakresie prowadzenia dialogu społecznego.
		Uzasadnienie Działania: W ramach Działania realizowane będą przedsięwzięcia mające na celu wzmocnienie potencjału związków

		zawodowych oraz organizacji pracodawców tak, aby w sposób skuteczny pełniły one rolę reprezentatywnych rzeczników interesów pracowników i pracodawców. Realizowane będą także projekty służące wzmocnieniu kompetencji administracji publicznej w zakresie dialogu społecznego. Zasadniczą barierą w prowadzeniu efektywnego dialogu są skromne zasoby organizacji partnerów społecznych, które uniemożliwiają szerokie uczestnictwo w tworzeniu i realizacji polityk publicznych oraz programów jak również brak profesjonalnej kadry eksperckiej. Podnoszenie jakości dialogu społecznego wymaga więc istotnego wzmocnienia potencjału organizacji partnerskich oraz konsekwentnego budowania ich kompetencji. Wsparcie skierowane zostanie przede wszystkim do tych związków zawodowych i organizacji pracodawców, które biorą aktywny udział w dialogu trójstronnym i autonomicznym. Wzmacniane będą więc przede wszystkim zasoby ludzkie poprzez różnorakie formy kształcenia ukierunkowane na dostarczenie wiedzy w zakresie m.in. prawa, ekonomii czy technik negocjacji. Ważnym aspektem jest także przygotowanie polskich partnerów społecznych do aktywnego uczestnictwa do dialogu społecznym prowadzonym na szczeblu międzynarodowym i ponadnarodowym. Konieczne jest jednakże ścisłe powiązanie szkoleń z rzeczywistymi potrzebami danego typu odbiorców.
17.	Kwalifikowalność wydatków w ramach działania	Kryteria kwalifikowalności wydatków są zgodne z *Wytycznymi w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach PO KL.*
18.	Alokacja finansowa na działanie	21 931 851 Euro
19.	Wkład ze środków unijnych	18 642 073 Euro
20.	Wkład ze środków publicznych krajowych	3 289 778 Euro
21.	Przewidywana wielkość środków prywatnych	0 euro
22.	Maksymalny udział środków UE w wydatkach kwalifikowanych na poziomie projektu (%)	85%
23.	Pomoc publiczna	nie dotyczy
24.	Minimalny wkład własny beneficjenta (%)	Do określenia przez IZ
25.	Dzień rozpoczęcia kwalifikowalności	12 grudnia 2006 r. – jeżeli IZ nie określi terminu późniejszego

	wydatków	
26.	Minimalna/maksymalna wartość projektu	minimum 50 tys. zł – jeżeli IZ nie określi inaczej
27.	Forma płatności	W przypadku projektów systemowych – brak płatności (środki zapewnione w ramach budżetu państwa) W przypadku projektów konkursowych – zaliczka dla beneficjenta
28.	Wysokość udziału cross-financingu (%)	do 10 %
29.	Wskaźniki realizacji Działania	– Liczba przedstawicieli partnerów społecznych., którzy ukończyli udział w projekcie w ramach Działania – Liczba reprezentatywnych organizacji partnerów społecznych, które były objęte wsparciem w zakresie budowania ich potencjału

Poddziałanie 5.5.1 Wsparcie systemowe dla dialogu społecznego – *projekty systemowe*

1.	Typ realizowanych operacji (projektów)	– **Studia, analizy, ekspertyzy na temat dialogu społecznego, jego kondycji, perspektyw i barier w rozwoju oraz potrzeb uczestników dialogu** – **Monitorowanie i ewaluacja współpracy pomiędzy administracją publiczną a instytucjami dialogu społecznego** – **Upowszechnianie współpracy w zakresie uzgadniania polityk publicznych pomiędzy administracją publiczną i partnerami społecznymi** – **Wypracowanie i upowszechnianie standardów współpracy administracji publicznej z partnerami społecznymi** – **Wsparcie udziału partnerów społecznych w pracach europejskich struktur dialogu społecznego**
2.	Zakres stosowania cross-financingu	Zgodnie z zapisami *Wytycznych w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki.*
3.	Kategoria interwencji funduszy strukturalnych (priority theme dimension)	81
4.	Typ beneficjentów	Minister właściwy ds. pracy - Departament Dialogu i Partnerstwa Społecznego
5.	Grupy docelowe (osoby, instytucje, grupy społeczne	Między innymi: – reprezentatywne organizacje pracodawców oraz ich

	bezpośrednio korzystające z pomocy)	podmioty członkowskie – reprezentatywne związki zawodowe oraz ich podmioty członkowskie – administracja publiczna – szkoły wyższe – jednostki naukowe
6.	Propozycje kryteriów wyboru finansowanych operacji	Kryteria: – ogólne – szczegółowe Dokładne wskazanie kryteriów wyboru finansowanych operacji nastąpi w Planie działania dla Priorytetu V, przygotowywanym przez IZ.
7.	Opis systemu wyboru projektów:	
	Instytucja odpowiedzialna za wybór projektów	Minister właściwy ds. pracy - Departament Wdrażania EFS
	Tryb dokonywania wyboru projektów	systemowy
	Procedura oceny merytorycznej wniosku o dofinansowanie	Informacje na temat procedury zawarte są w rozdziale I (pkt 5.) *Opis systemu wyboru projektów w ramach PO Kapitał Ludzki.*
	Instytucja odpowiedzialna za wydanie ostatecznej decyzji w sprawie dofinansowania projektu i podpisanie umowy/decyzji o przyznaniu wsparcia dla projektu	Minister właściwy ds. pracy - Departament Wdrażania EFS
	Procedura odwoławcza	nie dotyczy

Poddziałanie 5.5.2 Wzmocnienie uczestników dialogu społecznego - *projekty konkursowe*

1.	Typ realizowanych operacji (projektów)	– **Studia, analizy, ekspertyzy na temat dialogu społecznego, jego kondycji, perspektyw i barier w rozwoju oraz potrzeb uczestników dialogu** – **Wsparcie udziału partnerów społecznych w pracach europejskich struktur dialogu społecznego** – **Tworzenie i wdrażanie programów ukierunkowanych na rozwój dialogu społecznego** – **Tworzenie i wdrażanie programów rozwoju organizacji ukierunkowanych na poprawę efektywności procesów zarządczych i**

		komunikacyjnych, usprawnienie funkcjonowania systemów informacyjnych – **Tworzenie i wdrażanie programów podnoszących kwalifikacje eksperckie** – **Wspieranie współpracy pomiędzy organizacjami partnerów społecznych na poziomie terytorialnym i branżowym**
2.	Zakres stosowania cross-financingu	Zgodnie z zapisami *Wytycznych w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki.*
3.	Kategoria interwencji funduszy strukturalnych (priority theme dimension)	81
4.	Typ beneficjentów	wszystkie podmioty - z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych)
5.	Grupy docelowe (osoby, instytucje, grupy społeczne bezpośrednio korzystające z pomocy)	Między innymi: – instytucje dialogu społecznego – organizacje pracodawców i pracowników – członkowie Trójstronnej Komisji ds. Społeczno – Gospodarczych oraz Wojewódzkich Komisji Dialogu Społecznego – członkowie związków zawodowych i organizacji pracodawców
6.	Propozycje kryteriów wyboru finansowanych operacji	Kryteria: – ogólne – szczegółowe Dokładne wskazanie kryteriów wyboru finansowanych operacji nastąpi w Planie działania dla Priorytetu V, przygotowywanym przez IZ
7.	Opis systemu wyboru projektów:	
	Instytucja odpowiedzialna za wybór projektów	Minister właściwy ds. pracy - Departament Wdrażania EFS
	Tryb dokonywania wyboru projektów	konkursowy
	Procedura oceny merytorycznej wniosku o dofinansowanie	Szczegółowe informacje na temat procedury zawarte są w rozdziale I (pkt 5.) *Opis systemu wyboru projektów w ramach PO Kapitał Ludzki.*
	Instytucja odpowiedzialna za wydanie ostatecznej decyzji w sprawie	Minister właściwy ds. pracy - Departament Wdrażania EFS

	dofinansowania projektu i podpisanie umowy/decyzji o przyznaniu wsparcia dla projektu	
	Procedura odwoławcza	Minister właściwy ds. pracy - Departament Wdrażania EFS

Indykatywny podział alokacji finansowej w ramach Priorytetu V

DZIAŁANIE	Alokacja (euro)		
	Ogółem	**EFS**	**Środki krajowe**
Działanie 5.1 *WZMOCNIENIE POTENCJAŁU ADMINISTRACJI RZĄDOWEJ*	117 083 000	99 520 550	17 562 450
w tym **Poddziałanie 5.1.4** *Wdrażanie reformy administracji skarbowej*	19 047 000	16 189 950	2 857 050
Działanie 5.2 *WZMOCNIENIE POTENCJAŁU ADMINISTRACJI SAMORZĄDOWEJ*	252 200 453	214 370 385	37 830 068
Działanie 5.3 *WSPARCIE NA RZECZ REALIZACJI STRATEGII LIZBOŃSKIEJ*	87 786 324	74 618 375	13 167 949
Działanie 5.4 *ROZWÓJ POTENCJAŁU TRZECIEGO SEKTORA*	100 238 968	85 203 123	15 035 845
Działanie 5.5 *ROZWÓJ DIALOGU SPOŁECZNEGO*	21 931 851	18 642 073	3 289 778
Rezerwa MRR	31 613 498	26 871 474	4 742 024
OGÓŁEM PRIORYTET V	**610 854 094**	**519 225 980**	**91 628 114**

Priorytet VI
RYNEK PRACY OTWARTY DLA WSZYSTKICH

PRIORYTET VI
RYNEK PRACY OTWARTY DLA WSZYSTKICH

Opis Priorytetu VI

Aktywizacja zawodowa osób pozostających bez zatrudnienia, w tym osób biernych zawodowo stanowi podstawowe wyzwanie dla polityki zatrudnieniowej państwa, szczególnie w kontekście dokonujących się przemian społecznych, gospodarczych i demograficznych, które wpływają na strukturę rynku pracy. Jednocześnie, ze względu na terytorialne zróżnicowanie poziomu bezrobocia, a także lepszą możliwość rozpoznania specyficznych problemów występujących w wymiarze lokalnym i regionalnym, pomoc kierowana do osób bezrobotnych i biernych zawodowo będzie realizowana przede wszystkim na poziomie regionu, przy jednoczesnej współpracy i zaangażowaniu szerokiego grona podmiotów działających na rzecz aktywizacji zawodowej w skali regionalnej.

Wsparcie w ramach Priorytetu będzie koncentrowało się przede wszystkim na wybranych grupach docelowych, które doświadczają największych trudności związanych z wejściem i utrzymaniem się na rynku pracy. Grupy te obejmują m.in. osoby młode (do dwudziestego piątego roku życia), które nie posiadają doświadczeń zawodowych oraz kwalifikacji koniecznych do znalezienia zatrudnienia, kobiet (w tym zwłaszcza matek samotnie wychowujących dzieci), osób starszych (po czterdziestym piątym roku życia), mających trudności z dostosowaniem się do wymogów modernizującej się gospodarki, a także osób niepełnosprawnych, poszukujących zatrudnienia na otwartym rynku pracy. Ponadto, wsparcie w ramach Priorytetu będzie adresowane do osób długotrwale bezrobotnych, których reintegracja z rynkiem pracy jest z reguły najbardziej czasochłonna i wymaga zastosowania różnorodnych instrumentów aktywizacyjnych.

Istotnym problemem polskiego rynku pracy jest również występowanie bezrobocia ukrytego, które w największym stopniu dotyka mieszkańców obszarów wiejskich, w tym zwłaszcza miejscowości popegeerowskich. Konieczne jest zatem tworzenie warunków dla zatrudnienia w sektorze pozarolniczym, a także dostarczenie zachęt dla poszukiwania pracy poza rolnictwem.

W ramach Priorytetu duży nacisk zostanie położony na podnoszenie jakości usług świadczonych na rzecz osób bezrobotnych i biernych zawodowo, w tym zwłaszcza na wczesną identyfikację potrzeb klientów instytucji runku pracy oraz diagnozowanie możliwości ich rozwoju zawodowego, a także na zwiększenie dostępności usług pośrednictwa pracy i poradnictwa zawodowego, które odgrywają kluczową rolę w początkowym okresie pozostawania bez zatrudnienia. Ważnym elementem wsparcia w ramach Priorytetu będzie również tworzenie warunków sprzyjających podnoszeniu zdolności do zatrudnienia osób bezrobotnych, obejmujące m.in. działania na rzecz dalszego doskonalenia, bądź zmiany kwalifikacji zawodowych w formie szkoleń, kursów i praktyk oraz możliwości zdobycia doświadczeń zawodowych w miejscu pracy. Pomoc będzie koncentrowała się również na rozwoju przedsiębiorczości i samozatrudnienia, obejmując m.in. doradztwo, szkolenia oraz usługi finansowo – prawne adresowane do osób pragnących rozpocząć własną działalność gospodarczą.

Skuteczność realizacji powyższych zadań uzależniona jest w dużym stopniu od zapewnienia odpowiednich warunków organizacyjnych i instytucjonalnych, poprzez udzielenie wsparcia publicznym i niepublicznym podmiotom świadczącym usługi na rzecz aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych, powiązanego ściśle ze specyfiką realizowanych przez nie

zadań. W odróżnieniu od działań podejmowanych na poziomie centralnym, wsparcie kierowane do instytucji rynku pracy w regionie będzie koncentrowało się przede wszystkim na podnoszeniu kwalifikacji pracowników w systemie pozaszkolnym (poprzez kursy, doradztwo i szkolenia) i będzie ono bezpośrednio powiązane z zakresem i specyfiką realizowanych zadań. Ponadto, w celu zwiększenia dostępu do usług pośrednictwa pracy oraz doradztwa zawodowego, możliwe będzie wsparcie na rzecz zatrudnienia kluczowego personelu, realizującego działania skierowane do osób bezrobotnych na poziomie regionalnym.

Odpowiednie projekty realizowane w ramach działań Priorytetu VI powinny przyczyniać się do osiągnięcia odpowiednich efektów realizacji określonych dla Priorytetu VI:

1. Objęcia wsparciem 45% zarejestrowanych osób bezrobotnych i poszukujących pracy.
2. Objęcia 100% kluczowych pracowników PSZ szkoleniami realizowanymi w systemie pozaszkolnym, istotnymi z punktu widzenia regionalnego rynku pracy.
3. Objęcia wszystkich młodych bezrobotnych (15-24 lata) pomocą w ramach Aktywnych Polityk Rynku Pracy w okresie do 100 dni od dnia zarejestrowania do 2010 roku.
4. Objęcia 50% bezrobotnych kobiet instrumentami rynku pracy oraz usługą szkoleniową.
5. Objęcia 50% osób długotrwale bezrobotnych instrumentami rynku pracy oraz usługą szkoleniową.
6. Objęcia 35% bezrobotnych osób niepełnosprawnych instrumentami rynku pracy oraz usługą szkoleniową.
7. Objęcia 50% osób bezrobotnych zamieszkujących na obszarach wiejskich instrumentami rynku pracy oraz usługą szkoleniową.
8. Objęcia 40% starszych osób bezrobotnych (50-64 lata) instrumentami rynku pracy oraz usługą szkoleniową.

6.1 POPRAWA DOSTĘPU DO ZATRUDNIENIA ORAZ WSPIERANIE AKTYWNOŚCI ZAWODOWEJ W REGIONIE

1.	Nazwa programu operacyjnego	Program Operacyjny Kapitał Ludzki
2.	Nazwa i numer priorytetu	Priorytet VI Rynek pracy otwarty dla wszystkich
3.	Nazwa Funduszu	Europejski Fundusz Społeczny
4.	Instytucja Zarządzająca	Minister właściwy ds. rozwoju regionalnego - Departament Zarządzania Europejskim Funduszem Społecznym
5.	Instytucja Pośrednicząca	Instytucja wskazana przez samorząd województwa (pełna lista instytucji wraz z danymi teleadresowymi zostanie opublikowana w załączniku)
6.	Instytucja Certyfikująca	Minister właściwy ds. rozwoju regionalnego - Departament Instytucji Certyfikującej
7.	Instytucja pośrednicząca w certyfikacji	nie dotyczy
8.	Instytucja odpowiedzialna za otrzymywanie płatności dokonywanych przez KE	Minister właściwy do spraw finansów publicznych
9.	Forma pomocy (form of finance)	Pomoc bezzwrotna – 01
10.	Wymiar terytorialny (territory type)	00, 05 (obszary wiejskie)
11.	Obszar działalności gospodarczej (economic activity)	nie dotyczy - 00
12.	Zasięg terytorialny NUTS (location)	NUTS2 – PL11, PL12, PL21, PL22, PL31, PL32, PL33, PL34, PL41, PL42 PL43,, PL51, PL52, PL61, PL62, PL63
13.	Instytucja Wdrażająca (Instytucja Pośrednicząca II stopnia)	Instytucja wskazana przez samorząd województwa (pełna lista instytucji wraz z danymi teleadresowymi zostanie opublikowana w załączniku)
14.	Instytucja odpowiedzialna za dokonywanie płatności na rzecz beneficjentów	Instytucja wskazana przez samorząd województwa (pełna lista instytucji wraz z danymi teleadresowymi zostanie opublikowana w załączniku)
15.	Nazwa i numer działania	Działanie 6.1 Poprawa dostępu do zatrudnienia oraz wspieranie aktywności zawodowej w regionie

16.	Cel i uzasadnienie działania	**Cel Działania:** Podniesienie poziomu aktywności zawodowej oraz zdolności do zatrudnienia osób pozostających bez zatrudnienia oraz stworzenie warunków dla rozwoju aktywności zawodowej w regionie.
		Uzasadnienie Działania: Zmiany zachodzące obecnie na rynku pracy, wynikające m.in. z czynników demograficznych, strukturalnych i ekonomicznych, warunkują konieczność podjęcia efektywnych działań na rzecz aktywizacji zawodowej osób pozostających bez zatrudnienia, w tym osób biernych zawodowo. Jednocześnie skuteczność podejmowanych działań zależy w dużym stopniu od koncentracji wsparcia na wybranych grupach docelowych, tj. takich, które doświadczają największych trudności związanych z wejściem i utrzymaniem się na rynku pracy. Dlatego też wsparcie podejmowane w ramach Działania powinno być kierowane przede wszystkim do osób długotrwale bezrobotnych, młodzieży do 25 roku życia, osób niepełnosprawnych, kobiet powracających oraz wchodzących po raz pierwszy na rynek pracy, jak również do osób w tzw. wieku niemobilnym, tj. tych, które ukończyły 45 rok życia. Istotnym problemem polskiego rynku pracy jest również występowanie bezrobocia ukrytego na wsi. Wymogi modernizującej się gospodarki, warunkują konieczność zmiany struktury zatrudnienia na obszarach wiejskich. W ramach Działania wsparcie powinno być zatem kierowane również do osób pozostających bez zatrudnienia, które zamieszkują na obszarach wiejskich (w tym zwłaszcza na terenach popegeerowskich, na których poziom bezrobocia jest szczególnie wysoki) oraz prowadzić do zdobycia przez nich kwalifikacji niezbędnych do podjęcia zatrudnienia w zawodach pozarolniczych. Skuteczność podejmowanych działań zależy również od właściwego zdiagnozowania potrzeb osób pozostających bez zatrudnienia oraz od dopasowania do nich odpowiednich instrumentów i form wsparcia , uwzględniających specyfikę i potrzeby regionalnego rynku pracy. Ponadto, konieczne jest stworzenie odpowiednich warunków instytucjonalnych i organizacyjnych służących podniesieniu poziomu zatrudnienia w regionie oraz realizacji działań prewencyjnych, poprzez udzielenie wsparcia organizacyjnego i kadrowego, a także podnoszenie kwalifikacji

		zawodowych pracowników zajmujących się aktywizacją zawodową osób pozostających bez zatrudnienia, powiązanego bezpośrednio ze specyfiką oraz z zakresem realizowanych projektów. Istotnym elementem wsparcia, służącym podniesieniu poziomu aktywności zawodowej w regionie, powinno być również wspieranie mechanizmów współpracy publicznych i niepublicznych podmiotów świadczących usługi na rzecz osób pozostających bez zatrudnienia, w tym m.in. w ramach partnerstw publiczno-społecznych oraz różnorodnych form dialogu społecznego.
17.	Kwalifikowalność wydatków w ramach działania	Kryteria kwalifikowalności wydatków są zgodne z *Wytycznymi w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach PO KL*.
18.	Alokacja finansowa na działanie	1 826 081 945 Euro
19.	Wkład ze środków unijnych	1 552 169 653 Euro
20.	Wkład ze środków publicznych krajowych	273 912 292 Euro
21.	Przewidywana wielkość środków prywatnych	0 Euro
22.	Maksymalny udział środków UE w wydatkach kwalifikowanych na poziomie projektu (%)	85 %
23.	Pomoc publiczna	Tam gdzie ma zastosowanie: – Pomoc de minimis: Rozporządzenie Komisji (WE) NR 1998/2006 z dnia 15 grudnia 2006 r. w sprawie stosowania art. 87 i 88 Traktatu do pomocy de minimis (Dz. Urz. UE L 379, z 28.12.2006 r.) – Pomoc na zatrudnienie: Rozporządzenie Komisji (WE) NR 2204/2002 z dnia 12 grudnia 2002 r. w sprawie stosowania art. 87 i 88 Traktatu WE w odniesieniu do pomocy państwa w zakresie zatrudnienia (Dz. Urz. WE Nr L 337, z 13.12.2002, z późn. zm.) – Pomoc na szkolenia: rozporządzenie Komisji (WE) nr 68/2001 z dnia 12 stycznia 2001 r. sprawie zastosowania art. 87 i 88 TWE do pomocy szkoleniowej (Dz. Urz. WE L 10 z 13.01.2001 z późn. zm.) – Pomoc na doradztwo (dla MŚP):

		Rozporządzenie Komisji (WE) nr 70/2001 z dnia 12 stycznia 2001 r. w sprawie zastosowania art. 87 i 88 Traktatu WE w odniesieniu do pomocy państwa dla małych i średnich przedsiębiorstw (Dz. Urz. WE L 10 z 13.01.2001 z późn. zm.)
24.	Minimalny wkład własny beneficjenta (%)	Do określenia przez IP
25.	Dzień rozpoczęcia kwalifikowalności wydatków	12 grudnia 2006 r. – jeżeli IP nie określi terminu późniejszego
26.	Minimalna/maksymalna wartość projektu	minimum 50 tys. zł – jeżeli IP nie określi inaczej
27.	Forma płatności	W przypadku projektów konkursowych zaliczka dla beneficjentów. W przypadku projektów konkursowych WUP - brak płatności (zwiększenie limitu wydatków w ramach budżetu JST). W przypadku projektów systemowych PUP – zwiększenie limitu środków Fundusz Pracy przez dysponenta Funduszu Pracy.
28.	Wysokość udziału cross-financingu (%)	do 10 %[19]
29.	Wskaźniki realizacji Działania	– Liczba osób, które zakończyły udział w projektach realizowanych w ramach Działania (ogółem/kobiet/mężczyzn), w tym: - liczba osób w wieku 15-24 lata (ogółem/k/m) - liczba osób w wieku 15-24 lata (ogółem/k/m) zamieszkujących obszary wiejskie - liczba osób długotrwale bezrobotnych (ogółem/k/m) - liczba osób niepełnosprawnych (ogółem/k/m) - liczba osób w wieku 50-64 lata (ogółem/k/m) - liczba osób, które zostały objęte Indywidualnym Planem Działania (ogółem/k/m) - liczba osób zamieszkujących tereny

[19] Nie dotyczy Poddziałania 6.1.3, w ramach którego nie ma możliwości ponoszenia wydatków na zasadzie cross-financingu.

		wiejskie (ogółem/k/m), – Liczba kluczowych pracowników PSZ, którzy zakończyli udział w szkoleniach realizowanych w systemie pozaszkolnym, istotnych z punktu widzenia regionalnego rynku pracy (ogółem/k/m)

Poddziałanie 6.1.1 Wsparcie osób pozostających bez zatrudnienia na regionalnym rynku pracy - *projekty konkursowe*

1.	Typ realizowanych operacji (projektów)	– **identyfikacja potrzeb osób pozostających bez zatrudnienia, w tym m.in. poprzez zastosowanie Indywidualnych Planów Działania, diagnozowanie potrzeb szkoleniowych oraz możliwości doskonalenia zawodowego w regionie** – **organizacja warsztatów oraz szkoleń z zakresu technik aktywnego poszukiwania pracy oraz nabywania kompetencji kluczowych** – **wsparcie psychologiczno-doradcze osób wchodzących i powracających na rynek pracy** – **realizacja programów aktywizacji zawodowej obejmujących jedną lub kilka z następujących form wsparcia, połączonych z możliwością zapewnienia opieki nad dziećmi lub osobami zależnymi dla osoby uczestniczącej w projekcie[20]:** - **pośrednictwo pracy i/lub poradnictwo zawodowe** - **staże/praktyki zawodowe[21]** - **szkolenia prowadzące do podniesienia, uzupełnienia lub zmiany kwalifikacji zawodowych[22]**

[20]Uczestnikowi projektu, po udokumentowaniu poniesionych kosztów można refundować koszty opieki nad dzieckiem/dziećmi do lat 7 lub osobą zależną w wysokości nie wyższej niż kwota zasiłku, o którym mowa w art. 72 ust. 1 ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

[21] Osobom uczestniczącym w stażu lub odbywającym praktyki zawodowe przysługuje miesięczne stypendium w wysokości nie większej niż kwota minimalnego wynagrodzenia (właściwa IP/IP2 określi szczegółowe warunki odbywania stażu oraz praktyki zawodowej, biorąc pod uwagę zapewnienie właściwych warunków nabywania umiejętności przez uczestników projektu).

[22] Osobom uczestniczącym w szkoleniach lub kursach przysługuje stypendium w wysokości nie większej niż 4,00 PLN brutto za godzinę uczestnictwa w szkoleniu (właściwa IP/IP2 określi szczegółowe warunki odbywania szkolenia lub kursu, biorąc pod uwagę zapewnienie właściwych warunków nabywania umiejętności przez uczestników projektu). Osoba pozostająca bez zatrudnienia, zarejestrowana w PUP jako bezrobotna,

		- subsydiowanie zatrudnienia **– wspieranie wolontariatu jako etapu przygotowującego do podjęcia zatrudnienia m.in. poprzez zapewnianie wsparcia szkoleniowego i doradczego dla wolontariusza** **– wspieranie inicjatyw na rzecz podnoszenia mobilności geograficznej (regionalnej i międzyregionalnej) osób pozostających bez zatrudnienia (w tym zwłaszcza osób zamieszkujących na obszarach wiejskich) m.in. poprzez dofinasowanie przejazdów z miejsca zamieszkania do miejsca pracy oraz zwrot kosztów zakwaterowania** **– upowszechnianie i promocja alternatywnych i elastycznych form zatrudnienia oraz metod organizacji pracy (w tym m.in. telepraca, praca w niepełnym wymiarze czasu pracy, praca rotacyjna)** **– wsparcie doradczo-szkoleniowe pracownika, który uzyskał zatrudnienie w ramach projektu prowadzące do jego adaptacji w miejscu pracy (wsparcie pomostowe)** **– organizacja kampanii promocyjnych i akcji informacyjnych mających na celu zachęcenie pracodawców do zatrudnienia osób z grup znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy** **– opracowanie i rozpowszechnianie informacji o ofertach pracy, możliwościach udziału w szkoleniach i stażach oraz innych oferowanych usługach i instrumentach aktywizacji zawodowej, w tym m.in. poprzez zastosowanie nowoczesnych i wielokanałowych technik informacyjnych i komunikacyjnych** **– szkolenia oraz specjalistyczne doradztwo dla kadr instytucji rynku pracy działających na terenie regionu (z wyłączeniem Publicznych Służb Zatrudnienia), powiązane ze specyfiką zadań realizowanych przez te instytucje na regionalnym rynku pracy** **– rozwój dialogu, partnerstwa publiczno-społecznego i współpracy na rzecz rozwoju**

zobowiązana jest powiadomić PUP o udziale w szkoleniu realizowanym w ramach projektu, w terminie do 7 dni przed rozpoczęciem szkolenia.

		zasobów ludzkich na poziomie regionalnym i lokalnym – **prowadzenie, publikowanie i upowszechnianie badań i analiz dotyczących sytuacji na regionalnym i lokalnym rynku pracy, w tym m.in. tworzenie regionalnych obserwatoriów rynku pracy oraz monitoring migracji zarobkowych na terenie regionu**
2.	Zakres stosowania cross-financingu	Zgodnie z zapisami *Wytycznych w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki*.
3.	Kategoria interwencji funduszy strukturalnych (priority theme dimension)	66, 69
4.	Typ beneficjentów	wszystkie podmioty - z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych)
5.	Grupy docelowe (osoby, instytucje, grupy społeczne bezpośrednio korzystające z pomocy)	– Osoby pozostające bez zatrudnienia (w tym osoby zarejestrowane jako bezrobotne lub poszukujące pracy), w szczególności osoby należące do jednej lub kilku z poniższych grup docelowych: - osoby pozostające bez zatrudnienia łącznie przez okres ponad 12 miesięcy w ciągu ostatnich 2 lat - kobiety (w tym zwłaszcza powracające oraz wchodzące po raz pierwszy na rynek pracy po przerwie związanej z urodzeniem i wychowaniem dzieci) - osoby do 25 roku życia - osoby niepełnosprawne - osoby po 45 roku życia - osoby pozostające bez zatrudnienia zamieszkujące w gminach wiejskich i miejsko – wiejskich oraz mieszkańcy miast do 25 tys. mieszkańców zamierzające podjąć zatrudnienie w obszarach niezwiązanych z produkcją roślinną i/lub zwierzęcą – instytucje rynku pracy i ich pracownicy – podmioty działające na rzecz rozwoju zasobów ludzkich oraz upowszechniania dialogu oraz partnerstwa publiczno-społecznego na poziomie regionalnym i lokalnym

6.	Propozycje kryteriów wyboru finansowanych operacji	Kryteria: – ogólne – szczegółowe Dokładne wskazanie kryteriów wyboru finansowanych operacji nastąpi w Planie działania, przygotowywanym przez IP dla każdego Priorytetu.
7.	Opis systemu wyboru projektów:	
	Instytucja odpowiedzialna za wybór projektów	Instytucja wskazana przez samorząd województwa (pełna lista instytucji wraz z danymi teleadresowymi zostanie opublikowana w załączniku)
	Tryb dokonywania wyboru projektów	projekty konkursowe
	Procedura oceny merytorycznej wniosku o dofinansowanie	Informacje na temat procedury zawarte są w rozdziale I (pkt 5.) *Opis systemu wyboru projektów w ramach PO Kapitał Ludzki.*
	Instytucja odpowiedzialna za wydanie ostatecznej decyzji w sprawie dofinansowania projektu i podpisanie umowy/decyzji o przyznaniu wsparcia dla projektu	Instytucja wskazana przez samorząd województwa (pełna lista instytucji wraz z danymi teleadresowymi zostanie opublikowana w załączniku)
	Procedura odwoławcza	Instytucja wskazana przez samorząd województwa (pełna lista instytucji wraz z danymi teleadresowymi zostanie opublikowana w załączniku)

Poddziałanie 6.1.2 Wsparcie powiatowych i wojewódzkich urzędów pracy w realizacji zadań na rzecz aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych w regionie - ***projekty konkursowe wyłącznie dla powiatowych i wojewódzkich urzędów pracy***

1.	Typ realizowanych operacji (projektów)	– **projekty służące wzmocnieniu i rozwojowi publicznych służb zatrudnienia w regionie m.in. poprzez szkolenia, doradztwo, badania rynku pracy, w tym:** - **upowszechnianie pośrednictwa pracy i poradnictwa zawodowego w regionie, m.in. poprzez dofinansowanie zatrudnienia doradców zawodowych i pośredników pracy** - **szkolenia oraz specjalistyczne doradztwo**

		dla kadr publicznych służb zatrudnienia działających na terenie regionu, powiązane bezpośrednio z potrzebami oraz ze specyfiką realizowanych przez nie zadań – **prowadzenie, publikowanie i upowszechnianie badań i analiz sytuacji na regionalnym i lokalnym rynku pracy (w tym w ramach regionalnych obserwatoriów rynku pracy), m.in. w zakresie:** - **przewidywanej sytuacji na rynku pracy wybranych zawodów, sektorów/branż** - **przewidywanych oczekiwań pracodawców odnośnie pożądanych kwalifikacji i usług szkoleniowych** - **migracji zarobkowych na terenie regionu**
2.	Zakres stosowania cross-financingu	Zgodnie z zapisami *Wytycznych w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki.*
3.	Kategoria interwencji funduszy strukturalnych (priority theme dimension)	65
4.	Typ beneficjentów	– powiatowe urzędy pracy – wojewódzkie urzędy pracy w zakresie zadań realizowanych przez Centrum Informacji i Planowania Kariery Zawodowej i/lub odpowiednio inne departamenty merytoryczne wojewódzkiego urzędu pracy, zgodnie z zakresem kompetencji
5.	Grupy docelowe (osoby, instytucje, grupy społeczne bezpośrednio korzystające z pomocy)	– powiatowe i wojewódzkie urzędy pracy – pracownicy powiatowych i wojewódzkich urzędów pracy
6.	Propozycje kryteriów wyboru finansowanych operacji	Kryteria: – ogólne – szczegółowe Dokładne wskazanie kryteriów wyboru finansowanych operacji nastąpi w Planie działania, przygotowywanym przez IP dla każdego Priorytetu.
7.	Opis systemu wyboru projektów:	

	Instytucja odpowiedzialna za wybór projektów	Instytucja wskazana przez samorząd województwa (pełna lista instytucji wraz z danymi teleadresowymi zostanie opublikowana w załączniku)
	Tryb dokonywania wyboru projektów	projekty konkursowe
	Procedura oceny merytorycznej wniosku o dofinansowanie	Informacje na temat procedury zawarte są w rozdziale I (pkt 5.) *Opis systemu wyboru projektów w ramach PO Kapitał Ludzki.*
	Instytucja odpowiedzialna za wydanie ostatecznej decyzji w sprawie dofinansowania projektu i podpisanie umowy/decyzji o przyznaniu wsparcia dla projektu	Instytucja wskazana przez samorząd województwa (pełna lista instytucji wraz z danymi teleadresowymi zostanie opublikowana w załączniku)
	Procedura odwoławcza	Instytucja wskazana przez samorząd województwa (pełna lista instytucji wraz z danymi teleadresowymi zostanie opublikowana w załączniku)

Poddziałanie 6.1.3 Poprawa zdolności do zatrudnienia oraz podnoszenie poziomu aktywności zawodowej osób bezrobotnych - *projekty systemowe*

1.	Typ realizowanych operacji (projektów)	– **instrumenty i usługi wymienione w ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. *o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy* (Dz. U. Nr 99, poz. 1001, z późn. zm.), związane z realizacją następujących form wsparcia:** - **szkoleń** - **staży/przygotowania zawodowego w miejscu pracy** - **prac interwencyjnych** - **przyznania jednorazowych środków na podjęcie działalności gospodarczej, w tym pomocy prawnej, konsultacji i doradztwa związanego z podjęciem działalności gospodarczej** - **doposażenia lub wyposażenia stanowiska pracy dla skierowanego bezrobotnego w ramach prac interwencyjnych** - **doposażenia lub wyposażenia stanowiska pracy dla skierowanego bezrobotnego**[23]

[23] Wydatki poniesione na wyposażenie lub doposażenie stanowiska pracy dla skierowanego bezrobotnego (w tym w ramach prac interwencyjnych) nie mogą przekroczyć wartości 10% kosztów kwalifikowalnych projektu w okresie jednego roku budżetowego.

2.	Zakres stosowania cross-financingu	Zgodnie z zapisami *Wytycznych w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki*.
3.	Kategoria interwencji funduszy strukturalnych (priority theme dimension)	66,68,69
4.	Typ beneficjentów	powiatowe urzędy pracy
5.	Grupy docelowe (osoby, instytucje, grupy społeczne bezpośrednio korzystające z pomocy)	Osoby zarejestrowane w Powiatowym Urzędzie Pracy jako bezrobotne, w tym w szczególności osoby znajdujące się w szczególnej sytuacji na rynku pracy, wymienione w art. 49 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. *o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy* (Dz. U. Nr 99, poz. 1001, z późn. zm.).
6.	Propozycje kryteriów wyboru finansowanych operacji	Kryteria: – ogólne – szczegółowe Dokładne wskazanie kryteriów wyboru finansowanych operacji nastąpi w Planie działania, przygotowywanym przez IP dla każdego Priorytetu.
7.	Opis systemu wyboru projektów:	
	Instytucja odpowiedzialna za wybór projektów	Instytucja wskazana przez samorząd województwa (pełna lista instytucji wraz z danymi teleadresowymi zostanie opublikowana w załączniku)
	Tryb dokonywania wyboru projektów	projekty systemowe
	Procedura oceny merytorycznej wniosku o dofinansowanie	Informacje na temat procedury zawarte są w rozdziale I (pkt 5.) *Opis systemu wyboru projektów w ramach PO Kapitał Ludzki.*
	Instytucja odpowiedzialna za wydanie ostatecznej decyzji w sprawie dofinansowania projektu i podpisanie umowy/decyzji o przyznaniu wsparcia dla projektu	Instytucja wskazana przez samorząd województwa (pełna lista instytucji wraz z danymi teleadresowymi zostanie opublikowana w załączniku)
	Procedura odwoławcza	Instytucja wskazana przez samorząd województwa (pełna lista instytucji wraz z danymi teleadresowymi zostanie opublikowana w załączniku)

6.2 WSPARCIE ORAZ PROMOCJA PRZEDSIĘBIORCZOŚCI I SAMOZATRUDNIENIA

1.	Nazwa programu operacyjnego	Program Operacyjny Kapitał Ludzki
2.	Nazwa i numer priorytetu	Priorytet VI Rynek pracy otwarty dla wszystkich
3.	Nazwa Funduszu	Europejski Fundusz Społeczny
4.	Instytucja Zarządzająca	Minister właściwy ds. rozwoju regionalnego - Departament Zarządzania Europejskim Funduszem Społecznym
5.	Instytucja Pośrednicząca	Instytucja wskazana przez samorząd województwa (pełna lista instytucji wraz z danymi teleadresowymi zostanie opublikowana w załączniku)
6.	Instytucja Certyfikująca	Minister właściwy ds. rozwoju regionalnego - Departament Instytucji Certyfikującej
7.	Instytucja pośrednicząca w certyfikacji	nie dotyczy
8.	Instytucja odpowiedzialna za otrzymywanie płatności dokonywanych przez KE	Minister właściwy do spraw finansów publicznych
9.	Forma pomocy (form of finance)	Pomoc bezzwrotna – 01
10.	Wymiar terytorialny (territory type)	00, 05 (obszary wiejskie)
11.	Obszar działalności gospodarczej (economic activity)	nie dotyczy - 00
12.	Zasięg terytorialny NUTS (location)	NUTS2 – PL11, PL12, PL21, PL22, PL31, PL32, PL33, PL34, PL41, PL42 PL43,, PL51, PL52, PL61, PL62, PL63
13.	Instytucja Wdrażająca (Instytucja Pośrednicząca II stopnia)	Instytucja wskazana przez samorząd województwa (pełna lista instytucji wraz z danymi teleadresowymi zostanie opublikowana w załączniku)
14.	Instytucja odpowiedzialna za dokonywanie płatności na rzecz beneficjentów	Instytucja wskazana przez samorząd województwa (pełna lista instytucji wraz z danymi teleadresowymi zostanie opublikowana w załączniku)
15.	Nazwa i numer działania	Działanie 6.2. Wsparcie oraz promocja

		przedsiębiorczości i samozatrudnienia
16.	Cel i uzasadnienie działania	**Cel Działania:** Promocja oraz wspieranie inicjatyw i rozwiązań zmierzających do tworzenia nowych miejsc pracy oraz budowy postaw kreatywnych, służących rozwojowi przedsiębiorczości i samozatrudnienia. **Uzasadnienie Działania:** Rozwój przedsiębiorczości i samozatrudnienia jest jedną z form skutecznego przeciwdziałania bezrobociu, podnoszenia poziomu aktywności zawodowej społeczeństwa, a także stymulowania rozwoju ekonomicznego i społecznego regionów. Wsparcie realizowane w ramach Działania będzie kierowane do osób fizycznych, które mają zamiar rozpocząć własną działalność gospodarczą i będzie obejmowało pomoc finansową, a także wsparcie merytoryczno - doradcze zarówno w momencie zakładania firmy, jak również w początkowym okresie jej funkcjonowania - celem zapewnienia trwałości i ciągłości realizowanych przedsięwzięć. Konieczne jest również podejmowanie działań na rzecz budowania i wspierania postaw przedsiębiorczych i kreatywnych, obejmujące m.in. dostarczanie wiedzy na temat funkcjonowania małych firm, upowszechnianie dobrych praktyk z zakresu wspierania indywidualnej przedsiębiorczości, a także realizacji kampanii promocyjno-informacyjnych.
17.	Kwalifikowalność wydatków w ramach działania	Kryteria kwalifikowalności wydatków są zgodne z *Wytycznymi w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach PO KL*.
18.	Alokacja finansowa na działanie	400 847 256 Euro
19.	Wkład ze środków unijnych	340 720 168 Euro
20.	Wkład ze środków publicznych krajowych	60 127 088 Euro
21.	Przewidywana wielkość środków prywatnych	0 Euro
22.	Maksymalny udział środków UE w wydatkach kwalifikowanych na poziomie projektu (%)	85%
23.	Pomoc publiczna	Tam gdzie ma zastosowanie: – Pomoc de minimis: Rozporządzenie Komisji (WE) NR 1998/2006 z dnia 15 grudnia 2006 r. w sprawie stosowania art. 87 i 88 Traktatu do pomocy de minimis (Dz. Urz. UE L 379, z

		28.12.2006 r.)
24.	Minimalny wkład własny beneficjenta (%)	Do określenia przez IP
25.	Dzień rozpoczęcia kwalifikowalności wydatków	12 grudnia 2006 r. – jeżeli IP nie określi terminu późniejszego
26.	Minimalna/maksymalna wartość projektu	minimum 50 tys. zł – jeżeli IP nie określi inaczej
27.	Forma płatności	Zaliczka dla beneficjentów
28.	Wysokość udziału cross-financingu (%)	do 10%
29.	Wskaźniki realizacji Działania	– liczba osób, które uzyskały środki na podjęcie działalności gospodarczej (ogółem/k/m), w tym: - liczba osób w wieku 15-24 lata (ogółem/k/m) - liczba osób długotrwale bezrobotnych (ogółem/k/m) - liczba osób niepełnosprawnych (ogółem/k/m) - liczba osób z terenów wiejskich (ogółem/k/m) - liczba osób w wieku 50-64 lata (ogółem/k/m)

Projekty konkursowe

1.	Typ realizowanych operacji (projektów)	– **wsparcie dla osób zamierzających rozpocząć działalność gospodarczą (w tym na założenie spółdzielni lub spółdzielni socjalnej) poprzez zastosowanie następujących instrumentów (jednego lub kilku):** - **doradztwo (indywidualne i grupowe) oraz szkolenia umożliwiające uzyskanie wiedzy i umiejętności potrzebnych do założenia i prowadzenia działalności gospodarczej** - **przyznanie środków finansowych na rozwój przedsiębiorczości (w tym w formie spółdzielni lub spółdzielni socjalnej – o ile wszyscy udziałowcy są osobami, które rozpoczęły prowadzenie działalności w**

		wyniku uczestnictwa w projekcie realizowanym w ramach przedmiotowego Działania), do wysokości stanowiącej równowartość 40 tys. zł (lub 20 tys. na osobę w przypadku spółdzielni lub spółdzielni socjalnej)[24] - **wsparcie pomostowe w okresie do 6 / do 12 miesięcy od dnia rozpoczęcia działalności gospodarczej, obejmujące finansowe wsparcie pomostowe wypłacane miesięcznie w kwocie nie większej niż równowartość minimalnego wynagrodzenia obowiązującego na dzień wypłacenia dotacji, połączone z doradztwem oraz pomocą w efektywnym wykorzystaniu dotacji (wyłącznie dla osób, które rozpoczęły działalność w ramach danego projektu)[25]** – **promocja przedsiębiorczości i samozatrudnienia poprzez kampanie promocyjno-informacyjne** – **upowszechnianie dobrych praktyk z zakresu rozwoju przedsiębiorczości**
2.	Zakres stosowania cross-financingu	Zgodnie z zapisami *Wytycznych w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki.*
3.	Kategoria interwencji funduszy strukturalnych (priority theme dimension)	68
4.	Typ beneficjentów	wszystkie podmioty - z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych)
5.	Grupy docelowe (osoby, instytucje, grupy społeczne bezpośrednio korzystające z pomocy)	– osoby fizyczne zamierzające rozpocząć prowadzenie działalności gospodarczej (z wyłączeniem osób, które posiadały zarejestrowaną działalność gospodarczą w okresie 1 roku przed przystąpieniem do

[24] Uczestnik projektu, który otrzymał środki finansowe na rozwój przedsiębiorczości (w tym na założenie spółdzielni lub spółdzielni socjalnej) ma obowiązek dokonać zwrotu otrzymanych środków wraz z odsetkami, jeżeli prowadził działalność gospodarczą lub był członkiem spółdzielni socjalnej przez okres krótszy niż 12 miesięcy, albo naruszone zostały inne warunki umowy dotyczące przeznaczenia tych środków.

[25] Podstawowe wsparcie pomostowe przyznawane jest na wniosek uczestnika projektu składany do beneficjenta (projektodawcy) przez okres do 6 miesięcy liczonych od dnia rozpoczęcia działalności gospodarczej. Jednocześnie w uzasadnionych przypadkach oraz na wniosek uczestnika projektu składany do beneficjenta (projektodawcy) istnieje możliwość przedłużenia podstawowego wsparcia pomostowego nie dłużej niż do 12 miesiąca od dnia rozpoczęcia działalności gospodarczej.

		projektu), w tym w szczególności: – osoby pozostające bez zatrudnienia przez okres co najmniej kolejnych 12 miesięcy w ciągu ostatnich dwóch lat – kobiety (w tym zwłaszcza powracające oraz wchodzące po raz pierwszy na rynek pracy po przerwie związanej z urodzeniem i wychowaniem dzieci) – osoby do 25 roku życia – osoby niepełnosprawne – osoby po 45 roku życia – osoby zamieszkujące w gminach wiejskich i miejsko – wiejskich oraz mieszkańcy miast do 25 tys. mieszkańców zamierzające podjąć zatrudnienie w obszarach niezwiązanych z produkcją roślinną i/lub zwierzęcą
6.	Propozycje kryteriów wyboru finansowanych operacji	Kryteria: – ogólne – szczegółowe Dokładne wskazanie kryteriów wyboru finansowanych operacji nastąpi w Planie działania, przygotowywanym przez IP dla każdego Priorytetu.
7.	Opis systemu wyboru projektów:	
	Instytucja odpowiedzialna za wybór projektów	Instytucja wskazana przez samorząd województwa (pełna lista instytucji wraz z danymi teleadresowymi zostanie opublikowana w załączniku)
	Tryb dokonywania wyboru projektów	projekty konkursowe
	Procedura oceny merytorycznej wniosku o dofinansowanie	Informacje na temat procedury zawarte są w rozdziale I (pkt 5.) *Opis systemu wyboru projektów w ramach PO Kapitał Ludzki.*
	Instytucja odpowiedzialna za wydanie ostatecznej decyzji w sprawie dofinansowania projektu i podpisanie umowy/decyzji o przyznaniu wsparcia dla projektu	Instytucja wskazana przez samorząd województwa (pełna lista instytucji wraz z danymi teleadresowymi zostanie opublikowana w załączniku)
	Procedura odwoławcza	Instytucja wskazana przez samorząd województwa (pełna lista instytucji wraz z danymi teleadresowymi zostanie opublikowana w załączniku)

6.3 INICJATYWY LOKALNE NA RZECZ PODNOSZENIA POZIOMU AKTYWNOŚCI ZAWODOWEJ NA OBSZRACH WIEJSKICH

1.	Nazwa programu operacyjnego	Program Operacyjny Kapitał Ludzki
2.	Nazwa i numer priorytetu	Priorytet VI Rynek pracy otwarty dla wszystkich
3.	Nazwa Funduszu	Europejski Fundusz Społeczny
4.	Instytucja Zarządzająca	Minister właściwy ds. rozwoju regionalnego - Departament Zarządzania Europejskim Funduszem Społecznym
5.	Instytucja Pośrednicząca	Instytucja wskazana przez samorząd województwa (pełna lista instytucji wraz z danymi teleadresowymi zostanie opublikowana w załączniku)
6.	Instytucja Certyfikująca	Minister właściwy ds. rozwoju regionalnego - Departament Instytucji Certyfikującej
7.	Instytucja pośrednicząca w certyfikacji	nie dotyczy
8.	Instytucja odpowiedzialna za otrzymywanie płatności dokonywanych przez KE	Minister właściwy do spraw finansów publicznych
9.	Forma pomocy (form of finance)	Pomoc bezzwrotna – 01
10.	Wymiar terytorialny (territory type)	05 (obszary wiejskie)
11.	Obszar działalności gospodarczej (economic activity)	nie dotyczy - 00
12.	Zasięg terytorialny NUTS (location)	NUTS2 – PL11, PL12, PL21, PL22, PL31, PL32, PL33, PL34, PL41, PL42 PL43,, PL51, PL52, PL61, PL62, PL63
13.	Instytucja Wdrażająca (Instytucja Pośrednicząca II stopnia)	Instytucja wskazana przez samorząd województwa (pełna lista instytucji wraz z danymi teleadresowymi zostanie opublikowana w załączniku)
14.	Instytucja odpowiedzialna za dokonywanie płatności na rzecz beneficjentów	Instytucja wskazana przez samorząd województwa (pełna lista instytucji wraz z danymi teleadresowymi zostanie opublikowana w załączniku)

15.	Nazwa i numer działania	Działanie 6.3 Inicjatywy lokalne na rzecz podnoszenia poziomu aktywności zawodowej na obszarach wiejskich
16.	Cel i uzasadnienie działania	**Cel Działania:** Podniesienie zdolności do zatrudnienia oraz mobilności przestrzennej i zawodowej osób zamieszkujących na obszarach wiejskich poprzez przygotowanie ich do podjęcia pracy w zawodach pozarolniczych oraz wykorzystania szans związanych z powstawaniem nowych miejsc pracy na obszarach wiejskich. **Uzasadnienie Działania:** Obszary wiejskie są miejscem koncentracji wielu negatywnych zjawisk w obszarze zatrudnienia. Należą do nich m.in.: występowanie bezrobocia ukrytego, jakość kapitału ludzkiego oraz znacznie mniej korzystna struktura bezrobocia pod względem wykształcenia niż na obszarach miejskich. Znaczącym problem jest również zbyt niski stopień aktywności mieszkańców wsi w zakresie samoorganizacji i podejmowania oddolnych inicjatyw na rzecz rozwiązywania problemów społeczności wiejskich w obszarze zatrudnienia. Konieczne jest zatem stymulowanie zmian, prowadzących do redukcji bezrobocia oraz podniesienia poziomu aktywności zawodowej osób pozostających bez zatrudnienia, zamieszkujących na obszarach wiejskich. W ramach Działania realizowane będzie wsparcie ukierunkowane na aktywizację zawodową oraz podniesienie poziomu zatrudnienia mieszkańców obszarów wiejskich, a zwłaszcza nabycie umiejętności zawodowych przydatnych poza rolnictwem. Powyższe instrumenty będą prowadzić do zmniejszenia zróżnicowań w obszarze zatrudnienia pomiędzy obszarami wiejskimi a ośrodkami miejskimi. W ramach Działania przewidziano formy wsparcia, przyczyniające się do poprawy sytuacji na rynku pracy osób pozostających bez zatrudnienia, które odpowiadają specyfice obszarów wiejskich, tj. wsparcie na rzecz tworzenia i podejmowania aktywności przez lokalne inicjatywy i pakty na rzecz rozwiązywania problemów mieszkańców wsi w obszarze zatrudnienia. Zgodnie ze specyfiką obszarów wiejskich oraz potencjalnych ostatecznych odbiorców wsparcia działających na tych obszarach, system wdrażania Priorytetu zostanie skierowany do podmiotów o mniejszym potencjale organizacyjnym

		(które nie miałyby możliwości realizacji projektów w ramach pozostałych Działań Priorytetu VI) i będzie obejmował realizację małych projektów (do 50 tys. PLN) skierowanych do małych społeczności lokalnych i prowadzić do ich aktywizacji.
17.	Kwalifikowalność wydatków w ramach działania	Kryteria kwalifikowalności wydatków są zgodne z *Wytycznymi w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach PO KL.*
18.	Alokacja finansowa na działanie	30 000 000 Euro
19.	Wkład ze środków unijnych	25 500 000 Euro
20.	Wkład ze środków publicznych krajowych	4 500 000 Euro
21.	Przewidywana wielkość środków prywatnych	0 Euro
22.	Maksymalny udział środków UE w wydatkach kwalifikowanych na poziomie projektu (%)	85%
23.	Pomoc publiczna	nie dotyczy
24.	Minimalny wkład własny beneficjenta (%)	Do określenia przez IP
25.	Dzień rozpoczęcia kwalifikowalności wydatków	12 grudnia 2006 r. – jeżeli IP nie określi terminu późniejszego
26.	Minimalna/maksymalna wartość projektu	Maksymalna wartość - 50 tys. zł
27.	Forma płatności	Zaliczka dla beneficjentów
28.	Wysokość udziału cross-financingu (%)	do 10 %
29.	Wskaźniki realizacji Działania	– Liczba projektów wspierających rozwój inicjatyw lokalnych

Projekty konkursowe

1.	Typ realizowanych operacji (projektów)	– **projekty przyczyniające się do aktywizacji zawodowej mieszkańców obszarów wiejskich, poprawy zdolności do zatrudnienia oraz rozwoju usług aktywizacyjnych (z wyłączeniem instrumentów objętych zasadami pomocy publicznej)**

		– **wsparcie lokalnych inicjatyw informacyjnych, szkoleniowych i doradczych, promujących aktywizację zawodową na poziomie lokalnym** – **rozwój dialogu, partnerstwa publiczno-społecznego i współpracy na rzecz rozwoju zasobów ludzkich na poziomie lokalnym**
2.	Zakres stosowania cross-financingu	Zgodnie z zapisami *Wytycznych w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki*.
3.	Kategoria interwencji funduszy strukturalnych (priority theme dimension)	66
4.	Typ beneficjentów	wszystkie podmioty - z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych)
5.	Grupy docelowe (osoby, instytucje, grupy społeczne bezpośrednio korzystające z pomocy)	– mieszkańcy gmin wiejskich, miejsko – wiejskich oraz miast do 25 tys. mieszkańców – społeczności lokalne aktywnie działające na obszarach wiejskich na rzecz aktywizacji zawodowej mieszkańców obszarów wiejskich – podmioty działające na obszarach wiejskich na rzecz na rzecz aktywizacji zawodowej mieszkańców tych obszarów
6.	Propozycje kryteriów wyboru finansowanych operacji	Kryteria: – ogólne – szczegółowe Dokładne wskazanie kryteriów wyboru finansowanych operacji nastąpi w Planie działania, przygotowywanym przez IP dla każdego Priorytetu.
7.	Opis systemu wyboru projektów:	
	Instytucja odpowiedzialna za wybór projektów	Instytucja wskazana przez samorząd województwa (pełna lista instytucji wraz z danymi teleadresowymi zostanie opublikowana w załączniku)
	Tryb dokonywania wyboru projektów	projekty konkursowe
	Procedura oceny merytorycznej wniosku o dofinansowanie	Informacje na temat procedury zawarte są w rozdziale I (pkt 5.) *Opis systemu wyboru projektów w ramach PO Kapitał Ludzki.*

	Instytucja odpowiedzialna za wydanie ostatecznej decyzji w sprawie dofinansowania projektu i podpisanie umowy/decyzji o przyznaniu wsparcia dla projektu	Instytucja wskazana przez samorząd województwa (pełna lista instytucji wraz z danymi teleadresowymi zostanie opublikowana w załączniku)
	Procedura odwoławcza	Instytucja wskazana przez samorząd województwa (pełna lista instytucji wraz z danymi teleadresowymi zostanie opublikowana w załączniku)

Indykatywny podział alokacji finansowej w ramach Priorytetu VI

DZIAŁANIE	Alokacja (euro)		
	Ogółem	**EFS**	**Środki krajowe**
Działanie 6.1 *POPRAWA DOSTĘPU DO ZATRUDNIENIA ORAZ WSPIERANIE AKTYWNOŚCI ZAWODOWEJ W REGIONIE*	1 826 081 945	1 552 169 653	273 912 292
w tym **Poddziałanie 6.1.1** *Wsparcie osób pozostających bez zatrudnienia na regionalnym rynku pracy*	328 694 750	279 390 538	49 304 212
w tym **Poddziałanie 6.1.2** *Wsparcie powiatowych i wojewódzkich urzędów pracy w realizacji zadań na rzecz aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych w regionie*	91 304 097	77 608 483	13 695 614
w tym **Poddziałanie 6.1.3** *Poprawa zdolności do zatrudnienia oraz podnoszenie poziomu aktywności zawodowej osób bezrobotnych*	1 406 083 098	1 195 170 632	210 912 466
Działanie 6.2 *WSPARCIE ORAZ PROMOCJA PRZEDSIĘBIORCZOŚCI I SAMOZATRUDNIENIA*	400 847 256	340 720 168	60 127 088
Działanie 6.3 *INICJATYWY LOKALNE NA RZECZ PODNOSZENIA*	30 000 000	25 500 000	4 500 000

POZIOMU AKTYWNOŚCI ZAWODOWEJ NA OBSZRACH WIEJSKICH			
OGÓŁEM PRIORYTET VI	**2 256 929 201**	**1 918 389 821**	**338 539 380**

Priorytet VII
PROMOCJA INTEGRACJI SPOŁECZNEJ

PRIORYTET VII
PROMOCJA INTEGRACJI SPOŁECZNEJ

Opis Priorytetu VII

W ramach Priorytetu VII podejmowane będą przede wszystkim działania zmierzające do ułatwienia dostępu do rynku pracy osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym oraz rozwijania instytucji ekonomii społecznej, jako skutecznej formy integracji społeczno – zawodowej.

Ważnym elementem wsparcia jest eliminowanie różnego rodzaju barier (organizacyjnych, prawnych czy psychologicznych) na jakie napotykają osoby zagrożone wykluczeniem społecznym. Problem ten dotyczy przede wszystkim osób niepełnosprawnych, długotrwale bezrobotnych, imigrantów, osób opuszczających placówki opieki zastępczej czy zakłady karne, postrzeganych w sposób stereotypowy przez pracodawców i otoczenie społeczne jako pracownicy mniej dyspozycyjni oraz mobilni zawodowo. Wobec tych osób zostaną zastosowane instrumenty aktywnej integracji, mające na celu przywrócenie osób wykluczonych na rynek pracy oraz ich integrację ze społeczeństwem, poprzez przywrócenie zdolności lub możliwości zatrudnienia, uzyskanie wsparcia dochodowego oraz wyeliminowanie przeszkód napotykanych przez osoby i rodziny w procesie dostępu do praw i usług społecznych, a przez to wspierających ich powrót do zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej.

Istotne jest również tworzenie warunków sprzyjających rozwojowi adaptacyjnych form zatrudnienia, w tym w sektorze ekonomii społecznej (organizacje pozarządowe, spółdzielnie pracy, spółdzielnie inwalidów i niewidomych, spółdzielnie socjalne), która łącząc cele społeczne z ekonomicznymi stanowi skuteczny instrument aktywizacji osób doświadczających trudności związanych z wejściem i utrzymaniem się na rynku pracy. W tym kontekście kluczowe znaczenie ma wspieranie przedsiębiorczości społecznej i podmiotów działających na rzecz jej rozwoju, m.in. poprzez doradztwo, szkolenia oraz usługi finansowo - prawne. Wsparcie w ramach Priorytetu będzie zatem przeznaczone nie tylko dla podmiotów ekonomii społecznej, ale również dla instytucji powołanych do jej wspierania, które poprzez dostarczanie niezbędnej wiedzy i doświadczenia w zakresie zasad prowadzenia działalności gospodarczej, zarządzania zasobami ludzkimi czy stosowania przepisów prawnych, umożliwiają rozwój i funkcjonowanie gospodarki społecznej.

Dodatkowym elementem wsparcia na rzecz mieszkańców obszarów wiejskich, będzie system małych grantów finansowych, za pomocą którego wspierane będą inicjatywy ukierunkowane na podnoszenie zdolności do zatrudnienia, zwiększenie mobilności i aktywności społecznej mieszkańców i rozwój lokalnych inicjatyw na obszarach wiejskich, w celu zmniejszenia zróżnicowań pomiędzy tymi obszarami a ośrodkami miejskimi.

W celu zapewnienia właściwych warunków dla realizacji przez instytucje pomocy i integracji społecznej (jednostki organizacyjne pomocy społecznej, jednostki zatrudnienia socjalnego, organizacje pozarządowe) zadań z zakresu aktywnej integracji, niezbędne jest stworzenie również na poziomie regionalnym możliwości podnoszenia kwalifikacji ich kadr i potencjału organizacyjnego powiązanego ściśle ze specyfiką realizowanych przez nie zadań, głównie poprzez szkolenia i kursy realizowane w formach pozaszkolnych oraz upowszechnianie pracy socjalnej i aktywnej integracji w środowiskach lokalnych.

Odpowiednie projekty realizowane w ramach działań Priorytetu VII powinny przyczyniać się do osiągnięcia odpowiednich efektów realizacji określonych dla Priorytetu VII:

1. Objęcia 15% klientów instytucji pomocy społecznej (którzy jednocześnie: są w wieku aktywności zawodowej, nie pracują i korzystają z pomocy społecznej) działaniami aktywnej integracji.
2. Objęcia 10% klientów instytucji pomocy społecznej (w wieku aktywności zawodowej) kontraktami socjalnymi.
3. Objęcia 100% pracowników instytucji pomocy i integracji społecznej (bezpośrednio zajmujących się aktywną integracją) szkoleniami i innymi formami podnoszenia kwalifikacji w systemie pozaszkolnym.
4. Zapewnienia funkcjonowania instytucji wspierających ekonomię społeczną (przynajmniej dwie w każdym województwie).
5. Zapewnienia trwałości funkcjonowania jednostek ekonomii społecznej (minimum 30% przychodów ogółem powinno pochodzić z działalności własnej jednostek ekonomii społecznej).

7.1 ROZWÓJ I UPOWSZECHNIENIE AKTYWNEJ INTEGRACJI

1.	Nazwa programu operacyjnego	Program Operacyjny Kapitał Ludzki
2.	Nazwa i numer priorytetu	Priorytet VII Promocja integracji społecznej
3.	Nazwa Funduszu	Europejski Fundusz Społeczny
4.	Instytucja Zarządzająca	Minister właściwy ds. rozwoju regionalnego - Departament Zarządzania Europejskim Funduszem Społecznym
5.	Instytucja Pośrednicząca	Instytucja wskazana przez samorząd województwa (pełna lista instytucji wraz z danymi teleadresowymi zostanie opublikowana w załączniku)
6.	Instytucja Certyfikująca	Minister właściwy ds. rozwoju regionalnego - Departament Instytucji Certyfikującej
7.	Instytucja pośrednicząca w certyfikacji	nie dotyczy
8.	Instytucja odpowiedzialna za otrzymywanie płatności dokonywanych przez KE	Minister właściwy do spraw finansów publicznych
9.	Forma pomocy (form of finance)	Pomoc bezzwrotna – 01
10.	Wymiar terytorialny (territory type)	00, 05 (obszary wiejskie)
11.	Obszar działalności gospodarczej (economic activity)	nie dotyczy – 00
12.	Zasięg terytorialny NUTS (location)	NUTS2 – PL11, PL12, PL21, PL22, PL31, PL32, PL33, PL34, PL41, PL42 PL43,, PL51, PL52, PL61, PL62, PL63
13.	Instytucja Wdrażająca (Instytucja Pośrednicząca II stopnia)	nie dotyczy
14.	Instytucja odpowiedzialna za dokonywanie płatności na rzecz beneficjentów	Instytucja wskazana przez samorząd województwa (pełna lista instytucji wraz z danymi teleadresowymi zostanie opublikowana w załączniku)
15.	Nazwa i numer działania	Działanie 7.1 Rozwój i upowszechnienie aktywnej integracji

16.	Cel i uzasadnienie działania	**Cel Działania:** Rozwijanie aktywnych form integracji społecznej i umożliwianie dostępu do nich osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym, oraz poprawa skuteczności funkcjonowania instytucji pomocy społecznej w regionie. **Uzasadnienie Działania:** Osoby zaliczone do grup zagrożonych wykluczeniem społecznym wymagają kompleksowego wsparcia i stworzenia niezbędnych warunków do integracji ze społeczeństwem. Możliwe jest to m.in. poprzez działania zmierzające do kształcenia umiejętności w zakresie pełnienia ról społecznych, wspierania samodzielności oraz zdobywania i aktualizacji kwalifikacji zawodowych. Wsparciem dla przemian na rynku pracy powinny być skuteczne i nowoczesne usługi, świadczone przez instytucje pomocy i integracji społecznej. Niezbędny w tym celu jest rozwój form i narzędzi aktywnej integracji zarówno w jej wymiarze zawodowym, społecznym jak i edukacyjnym czy zdrowotnym. Ponadto wobec zwiększonej liczby zadań z zakresu pomocy społecznej zmierzających do szerszego niż dotychczas wykorzystania aktywizacyjnych instrumentów wsparcia, konieczne jest wzmocnienie i doskonalenie kadr instytucji odpowiedzialnych za realizację tych działań. W szczególności dotyczy to pracowników ośrodków pomocy społecznej i powiatowych centrów pomocy rodzinie, zajmujących się pomocą osobom wykluczonym i prowadzących działania w ramach aktywnej integracji. Służyć temu powinny kompleksowo prowadzone szkolenia i inne formy aktualizowania wiedzy, realizowane w ramach projektów systemowych ROPS, zgodnie ze specyfiką i potrzebami regionalnymi w tym zakresie.
17.	Kwalifikowalność wydatków w ramach działania	Kryteria kwalifikowalności wydatków są zgodne z *Wytycznymi w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach PO KL*.
18.	Alokacja finansowa na działanie	1 009 388 934 Euro
19.	Wkład ze środków unijnych	857 980 594 Euro
20.	Wkład ze środków publicznych krajowych	151 408 340 Euro
21.	Przewidywana wielkość środków	0 Euro

	prywatnych	
22.	Maksymalny udział środków UE w wydatkach kwalifikowanych na poziomie projektu (%)	85%
23.	Pomoc publiczna	Tam gdzie ma zastosowanie: – Pomoc de minimis: Rozporządzenie Komisji (WE) NR 1998/2006 z dnia 15 grudnia 2006 r. w sprawie stosowania art. 87 i 88 Traktatu do pomocy de minimis (Dz. Urz. UE L 379, z 28.12.2006 r.) – Pomoc na zatrudnienie: Rozporządzenie Komisji (WE) NR 2204/2002 z dnia 12 grudnia 2002 r. w sprawie stosowania art. 87 i 88 Traktatu WE w odniesieniu do pomocy państwa w zakresie zatrudnienia (Dz. Urz. WE Nr L 337, z 13.12.2002, z późn. zm.) – Pomoc na szkolenia: rozporządzenie Komisji (WE) nr 68/2001 z dnia 12 stycznia 2001 r. sprawie zastosowania art. 87 i 88 TWE do pomocy szkoleniowej (Dz. Urz. WE L 10 z 13.01.2001 z późn. zm.) – Pomoc na doradztwo (dla MŚP): Rozporządzenie Komisji (WE) nr 70/2001 z dnia 12 stycznia 2001 r. w sprawie zastosowania art. 87 i 88 Traktatu WE w odniesieniu do pomocy państwa dla małych i średnich przedsiębiorstw (Dz. Urz. WE L 10 z 13.01.2001 z późn. zm.)
24.	Minimalny wkład własny beneficjenta (%)	Do określenia przez IP
25.	Dzień rozpoczęcia kwalifikowalności wydatków	12 grudnia 2006 r. – jeżeli IP nie określi terminu późniejszego
26.	Minimalna/maksymalna wartość projektu	minimum 50 tys. zł – jeżeli IP nie określi inaczej
27.	Forma płatności	W przypadku projektów systemowych OPS i PCPR - zaliczka dla beneficjentów. W przypadku projektów systemowych ROPS – brak płatności (środki zapewnione w budżecie JST).
28.	Wysokość udziału cross-financingu (%)	do 15 %

29.	Wskaźniki realizacji Działania	– Liczba klientów instytucji pomocy społecznej, którzy zakończyli udział w projektach dotyczących aktywnej integracji (ogółem/k/m), w tym osoby z terenów wiejskich – Liczba klientów instytucji pomocy społecznej objętych kontraktami socjalnymi w ramach realizowanych projektów (ogółem/k/m) – Liczba pracowników instytucji pomocy i integracji społecznej bezpośrednio zajmujących się aktywną integracją, którzy w wyniku wsparcia z EFS podnieśli swoje kwalifikacje w systemie pozaszkolnym (ogółem/k/m)

Poddziałanie 7.1.1 Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez ośrodki pomocy społecznej - *projekty systemowe*

1.	Typ realizowanych operacji (projektów)	– **Rozwój form aktywnej integracji oraz upowszechnianie aktywnej integracji i pracy socjalnej** **Wsparcie realizowane zgodnie z *„Zasadami przygotowania, realizacji i rozliczania projektów systemowych Ośrodków Pomocy Społecznej, Powiatowych Centrów Pomocy Rodzinie oraz Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007-2013”***
2.	Zakres stosowania cross-financingu	Zgodnie z zapisami *Wytycznych w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki.*
3.	Kategoria interwencji funduszy strukturalnych (priority theme dimension)	71, 66
4.	Typ beneficjentów	ośrodki pomocy społecznej
5.	Grupy docelowe (osoby, instytucje, grupy społeczne bezpośrednio korzystające z pomocy)	– osoby korzystające ze świadczeń pomocy społecznej, które jednocześnie nie pracują i są w wieku aktywności zawodowej, w szczególności należące do jednej (lub kilku) z poniższych grup: - osoby po zwolnieniu z zakładu karnego lub innej jednostki penitencjarnej (do 12 miesięcy od jej opuszczenia) - osoby bezdomne

		- osoby długotrwale bezrobotne - osoby niepełnosprawne, w tym z zaburzeniami psychicznymi (warunkiem zakwalifikowania jako uczestnika projektu jest złożenie oświadczenia o dotychczasowym nieskorzystaniu z tej samej formy wsparcia w ramach projektów realizowanych w Działaniu 1.3 PO KL)[26] - osoby uzależnione od alkoholu lub innych środków odurzających, poddające się procesowi leczenia lub w okresie do 1 roku od jego zakończenia - osoby nieaktywne zawodowo z uwagi na opiekę nad dziećmi lub innymi osobami zależnymi – młodzież w wieku 15 – 25 lat zagrożona wykluczeniem społecznym (warunkiem zakwalifikowania jako uczestnika projektu jest złożenie oświadczenia o dotychczasowym nieskorzystaniu z tej samej formy wsparcia w ramach projektów realizowanych w Działaniu 1.3 PO KL)[27] – otoczenie osób wykluczonych społecznie (w zakresie programów aktywności lokalnej i wsparcia środowiskowego)
6.	Propozycje kryteriów wyboru finansowanych operacji	Kryteria: – ogólne – szczegółowe Dokładne wskazanie kryteriów wyboru finansowanych operacji nastąpi w Planie działania, przygotowywanym przez IP dla każdego Priorytetu.
7.	Opis systemu wyboru projektów:	
	Instytucja odpowiedzialna za wybór projektów	Instytucja wskazana przez samorząd województwa (pełna lista instytucji wraz z danymi teleadresowymi zostanie opublikowana w załączniku)

[26] Potwierdzeniem możliwości objęcia danej osoby wsparciem w projekcie jest złożenie przez nią odpowiedniego oświadczenia o dotychczasowym nieskorzystaniu z tej samej formy wsparcia w ramach projektów realizowanych w Działaniu 1.3 PO KL przed przystąpieniem do projektu.

[27] Potwierdzeniem możliwości objęcia danej osoby wsparciem w projekcie jest złożenie przez nią odpowiedniego oświadczenia o dotychczasowym nieskorzystaniu z tej samej formy wsparcia w ramach projektów realizowanych w Działaniu 1.3 PO KL przed przystąpieniem do projektu.

	Tryb dokonywania wyboru projektów	projekty systemowe
	Procedura oceny merytorycznej wniosku o dofinansowanie	Informacje na temat procedury zawarte są w rozdziale I (pkt 5.) *Opis systemu wyboru projektów w ramach PO Kapitał Ludzki.*
	Instytucja odpowiedzialna za wydanie ostatecznej decyzji w sprawie dofinansowania projektu i podpisanie umowy/decyzji o przyznaniu wsparcia dla projektu	Instytucja wskazana przez samorząd województwa (pełna lista instytucji wraz z danymi teleadresowymi zostanie opublikowana w załączniku)
	Procedura odwoławcza	Instytucja wskazana przez samorząd województwa (pełna lista instytucji wraz z danymi teleadresowymi zostanie opublikowana w załączniku)

Poddziałanie 7.1.2 Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez powiatowe centra pomocy rodzinie – *projekty systemowe*

1.	Typ realizowanych operacji (projektów)	– **Rozwój form aktywnej integracji oraz upowszechnianie aktywnej integracji i pracy socjalnej** **Wsparcie realizowane zgodnie z *„Zasadami przygotowania, realizacji i rozliczania projektów systemowych Ośrodków Pomocy Społecznej, Powiatowych Centrów Pomocy Rodzinie oraz Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007-2013”***
2.	Zakres stosowania cross-financingu	Zgodnie z zapisami *Wytycznych w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki.*
3.	Kategoria interwencji funduszy strukturalnych (priority theme dimension)	71, 70
4.	Typ beneficjentów	powiatowe centra pomocy rodzinie
5.	Grupy docelowe (osoby, instytucje, grupy społeczne bezpośrednio korzystające z pomocy)	– osoby korzystające ze świadczeń pomocy społecznej, które jednocześnie nie pracują i są w wieku aktywności zawodowej, w szczególności należące do jednej (lub kilku) z poniższych grup: - osoby niepełnosprawne, w tym z zaburzeniami psychicznymi (warunkiem zakwalifikowania jako uczestnika projektu

		jest złożenie oświadczenia o dotychczasowym nieskorzystaniu z tej samej formy wsparcia w ramach projektów realizowanych w Działaniu 1.3 PO KL)[28] - uchodźcy, cudzoziemcy posiadający zgodę na pobyt tolerowany, oraz cudzoziemcy posiadający zezwolenie na osiedlenie się, zezwolenie na zamieszkanie na czas oznaczony, zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego WE lub objęci ochroną uzupełniającą, mający trudności z integracją zawodową i społeczną - osoby opuszczające rodziny zastępcze, placówki opiekuńczo-wychowawcze oraz placówki, o których mowa w art. 88 ustawy o pomocy społecznej, mające trudności z integracją zawodową i społeczną – otoczenie osób wykluczonych społecznie (w zakresie programów aktywności lokalnej, wsparcia działań na rzecz integracji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych oraz wsparcia środowiskowego)
6.	Propozycje kryteriów wyboru finansowanych operacji	Kryteria: – ogólne – szczegółowe Dokładne wskazanie kryteriów wyboru finansowanych operacji nastąpi w Planie działania, przygotowywanym przez IP dla każdego Priorytetu.
7.	Opis systemu wyboru projektów:	
	Instytucja odpowiedzialna za wybór projektów	Instytucja wskazana przez samorząd województwa (pełna lista instytucji wraz z danymi teleadresowymi zostanie opublikowana w załączniku)
	Tryb dokonywania wyboru projektów	projekty systemowe
	Procedura oceny merytorycznej wniosku o dofinansowanie	Informacje na temat procedury zawarte są w rozdziale I (pkt 5.) *Opis systemu wyboru projektów w ramach PO Kapitał Ludzki.*

[28] Potwierdzeniem możliwości objęcia danej osoby wsparciem w projekcie jest złożenie przez nią odpowiedniego oświadczenia o dotychczasowym nieskorzystaniu z tej samej formy wsparcia w ramach projektów realizowanych w Działaniu 1.3 PO KL przed przystąpieniem do projektu.

	Instytucja odpowiedzialna za wydanie ostatecznej decyzji w sprawie dofinansowania projektu i podpisanie umowy/decyzji o przyznaniu wsparcia dla projektu	Instytucja wskazana przez samorząd województwa (pełna lista instytucji wraz z danymi teleadresowymi zostanie opublikowana w załączniku)
	Procedura odwoławcza	Instytucja wskazana przez samorząd województwa (pełna lista instytucji wraz z danymi teleadresowymi zostanie opublikowana w załączniku)

Poddziałanie 7.1.3 Podnoszenie kwalifikacji kadr pomocy i integracji społecznej – *projekty systemowe*

1.	Typ realizowanych operacji (projektów)	– **szkolenia oraz specjalistyczne doradztwo dla kadr instytucji pomocy społecznej, działających na terenie regionu, powiązane bezpośrednio z potrzebami oraz ze specyfiką realizowanych zadań** **Wsparcie realizowane zgodnie z *„Zasadami przygotowania, realizacji i rozliczania projektów systemowych Ośrodków Pomocy Społecznej, Powiatowych Centrów Pomocy Rodzinie oraz Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007-2013”***
2.	Zakres stosowania cross-financingu	Zgodnie z zapisami *Wytycznych w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki*.
3.	Kategoria interwencji funduszy strukturalnych (priority theme dimension)	65
4.	Typ beneficjentów	regionalne ośrodki polityki społecznej
5.	Grupy docelowe (osoby, instytucje, grupy społeczne bezpośrednio korzystające z pomocy)	– pracownicy i wolontariusze regionalnych ośrodków polityki społecznej; – pracownicy i wolontariusze ośrodków pomocy społecznej i powiatowych centrów pomocy rodzinie; – pracownicy samorządu terytorialnego, bezpośrednio obsługujący gminne i powiatowe jednostki organizacyjne pomocy społecznej w zakresie realizacji ich zadań (np. pracownicy księgowości); – pracownicy i wolontariusze innych jednostek organizacyjnych pomocy społecznej oraz

		instytucji pomocy i integracji społecznej realizujący działania w zakresie aktywnej integracji; – pracownicy publicznych służb zatrudnienia (w zakresie wspólnych działań partnerskich).
6.	Propozycje kryteriów wyboru finansowanych operacji	Kryteria: – ogólne – szczegółowe Dokładne wskazanie kryteriów wyboru finansowanych operacji nastąpi w Planie działania, przygotowywanym przez IP dla każdego Priorytetu.
7.	Opis systemu wyboru projektów:	
	Instytucja odpowiedzialna za wybór projektów	Instytucja wskazana przez samorząd województwa (pełna lista instytucji wraz z danymi teleadresowymi zostanie opublikowana w załączniku)
	Tryb dokonywania wyboru projektów	projekty systemowe
	Procedura oceny merytorycznej wniosku o dofinansowanie	Informacje na temat procedury zawarte są w rozdziale I (pkt 5.) *Opis systemu wyboru projektów w ramach PO Kapitał Ludzki.*
	Instytucja odpowiedzialna za wydanie ostatecznej decyzji w sprawie dofinansowania projektu i podpisanie umowy/decyzji o przyznaniu wsparcia dla projektu	Instytucja wskazana przez samorząd województwa (pełna lista instytucji wraz z danymi teleadresowymi zostanie opublikowana w załączniku)
	Procedura odwoławcza	Instytucja wskazana przez samorząd województwa (pełna lista instytucji wraz z danymi teleadresowymi zostanie opublikowana w załączniku)

7.2 PRZECIWDZIAŁANIE WYKLUCZENIU I WZMOCNIENIE SEKTORA EKONOMII SPOŁECZNEJ

1.	Nazwa programu operacyjnego	Program Operacyjny Kapitał Ludzki
2.	Nazwa i numer priorytetu	Priorytet VII Promocja integracji społecznej
3.	Nazwa Funduszu	Europejski Fundusz Społeczny
4.	Instytucja Zarządzająca	Minister właściwy ds. rozwoju regionalnego - Departament Zarządzania Europejskim Funduszem Społecznym
5.	Instytucja Pośrednicząca	Instytucja wskazana przez samorząd województwa (pełna lista instytucji wraz z danymi teleadresowymi zostanie opublikowana w załączniku)
6.	Instytucja Certyfikująca	Minister właściwy ds. rozwoju regionalnego - Departament Instytucji Certyfikującej
7.	Instytucja pośrednicząca w certyfikacji	nie dotyczy
8.	Instytucja odpowiedzialna za otrzymywanie płatności dokonywanych przez KE	Minister właściwy do spraw finansów publicznych
9.	Forma pomocy (form of finance)	Pomoc bezzwrotna – 01
10.	Wymiar terytorialny (territory type)	00, 05 (obszary wiejskie)
11.	Obszar działalności gospodarczej (economic activity)	nie dotyczy - 00
12.	Zasięg terytorialny NUTS (location)	NUTS2 – PL11, PL12, PL21, PL22, PL31, PL32, PL33, PL34, PL41, PL42 PL43,, PL51, PL52, PL61, PL62, PL63
13.	Instytucja Wdrażająca (Instytucja Pośrednicząca II stopnia)	Instytucja wskazana przez samorząd województwa (pełna lista instytucji wraz z danymi teleadresowymi zostanie opublikowana w załączniku)
14.	Instytucja odpowiedzialna za dokonywanie płatności na rzecz beneficjentów	Instytucja wskazana przez samorząd województwa (pełna lista instytucji wraz z danymi teleadresowymi zostanie opublikowana w załączniku)
15.	Nazwa i numer działania	Działanie 7.2 Przeciwdziałanie wykluczeniu i wzmocnienie sektora ekonomii społecznej

16.	Cel i uzasadnienie działania	**Cel Działania:** Poprawa dostępu do zatrudnienia osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i rozwijanie sektora ekonomii społecznej. **Uzasadnienie działania:** Osoby zaliczone do grup zagrożonych wykluczeniem społecznym wymagają kompleksowego wsparcia i stworzenia niezbędnych warunków do integracji ze społeczeństwem. Możliwe jest to m.in. poprzez działania zmierzające do kształcenia umiejętności w zakresie pełnienia ról społecznych, wspierania samodzielności oraz zdobywania i aktualizacji kwalifikacji zawodowych. Jednym z elementów systemu wsparcia osób wykluczonych może być rozwijający się sektor ekonomii społecznej, instytucje integracji społecznej oraz wsparcie inicjatyw samoorganizacji i samopomocy wśród osób biernych zawodowo, czy dyskryminowanych na rynku pracy. W ramach Działania przewiduje się realizację projektów skierowanych bezpośrednio do osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym a także wzmacnianie podmiotów wspierających i realizujących usługi wobec podmiotów ekonomii społecznej oraz budowanie otoczenia sprzyjającego ich rozwojowi. W szczególności promowane będą inicjatywy partnerskie, wykorzystujące możliwości współpracy partnerów publicznych z organizacjami pozarządowymi.
17.	Kwalifikowalność wydatków w ramach działania	Kryteria kwalifikowalności wydatków są zgodne z *Wytycznymi w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach PO KL*.
18.	Alokacja finansowa na działanie	434 813 695 Euro
19.	Wkład ze środków unijnych	369 591 641 Euro
20.	Wkład ze środków publicznych krajowych	65 222 054 Euro
21.	Przewidywana wielkość środków prywatnych	0 Euro
22.	Maksymalny udział środków UE w wydatkach kwalifikowanych na poziomie projektu (%)	85%
23.	Pomoc publiczna	Tam gdzie ma zastosowanie: – Pomoc de minimis: Rozporządzenie Komisji (WE) NR 1998/2006 z dnia 15 grudnia 2006 r.

		w sprawie stosowania art. 87 i 88 Traktatu do pomocy de minimis (Dz. Urz. UE L 379, z 28.12.2006 r.) – Pomoc na zatrudnienie: Rozporządzenie Komisji (WE) NR 2204/2002 z dnia 12 grudnia 2002 r. w sprawie stosowania art. 87 i 88 Traktatu WE w odniesieniu do pomocy państwa w zakresie zatrudnienia (Dz. Urz. WE Nr L 337, z 13.12.2002, z późn. zm.) – Pomoc na szkolenia: rozporządzenie Komisji (WE) nr 68/2001 z dnia 12 stycznia 2001 r. sprawie zastosowania art. 87 i 88 TWE do pomocy szkoleniowej (Dz. Urz. WE L 10 z 13.01.2001 z późn. zm.) – Pomoc na doradztwo (dla MŚP): Rozporządzenie Komisji (WE) nr 70/2001 z dnia 12 stycznia 2001 r. w sprawie zastosowania art. 87 i 88 Traktatu WE w odniesieniu do pomocy państwa dla małych i średnich przedsiębiorstw (Dz. Urz. WE L 10 z 13.01.2001 z późn. zm.)
24.	Minimalny wkład własny beneficjenta (%)	Do określenia przez IP
25.	Dzień rozpoczęcia kwalifikowalności wydatków	12 grudnia 2006 r. – jeżeli IP nie określi terminu późniejszego
26.	Minimalna/maksymalna wartość projektu	minimum 50 tys. zł – jeżeli IP nie określi inaczej
27.	Forma płatności	Zaliczka dla beneficjentów.
28.	Wysokość udziału cross-financingu (%)	do 15 %
29.	Wskaźniki realizacji Działania	– Liczba osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, które zakończyły udział w projekcie – Liczba instytucji wspierających ekonomię społeczną, które otrzymały wsparcie w ramach Działania – Liczba inicjatyw z zakresu ekonomii społecznej wspartych z EFS – Liczba osób, które otrzymały wsparcie w ramach instytucji ekonomii społecznej (ogółem/k/m)

Poddziałanie 7.2.1 Aktywizacja zawodowa i społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym - *projekty konkursowe*

1.	Typ realizowanych operacji (projektów)	– **wsparcie (m.in. prawne, organizacyjne, szkoleniowe i finansowe) dla tworzenia i działalności podmiotów integracji społecznej, w tym: centrów integracji społecznej, klubów integracji społecznej, zakładów aktywności zawodowej oraz podmiotów działających na rzecz aktywizacji społeczno-zawodowej (których podstawowym zadaniem nie jest działalność gospodarcza) z wyjątkiem warsztatów terapii zajęciowej** – **kursy i szkolenia[29] umożliwiające nabycie, podniesienie lub zmianę kwalifikacji i kompetencji zawodowych dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym** – **staże, subsydiowane zatrudnienie i zajęcia reintegracji zawodowej u pracodawcy[30]** – **poradnictwo psychologiczne, psychospołeczne, zawodowe i inne, prowadzące do integracji społecznej i zawodowej, skierowane do osób zagrożonych wykluczeniem i ich otoczenia** – **rozwój nowych form i metod wsparcia indywidualnego i środowiskowego na rzecz integracji zawodowej i społecznej (w tym np. środowiskowej pracy socjalnej, centrów aktywizacji lokalnej, animacji lokalnej, streetworkingu, couchingu, treningu pracy)** – **rozwój usług społecznych przezwyciężających indywidualne bariery w integracji społecznej w tym w powrocie na rynek pracy** – **rozwijanie umiejętności i kompetencji społecznych, niezbędnych na rynku pracy** – **wsparcie tworzenia i działalności środowiskowych instytucji aktywizujących osoby niepełnosprawne w tym zaburzone**

[29] Osobom uczestniczącym w szkoleniach lub kursach przysługuje stypendium w wysokości nie większej niż 4,00 PLN brutto za godzinę uczestnictwa w szkoleniu (właściwa IP/IP2 określi szczegółowe warunki odbywania szkolenia lub kursu, mając na uwadze zapewnienie właściwych warunków nabywania umiejętności przez uczestników projektu).

[30] Osobom uczestniczącym w stażu lub odbywającym zajęcia reintegracji zawodowej u pracodawcy przysługuje miesięczne stypendium w wysokości nie większej niż kwota minimalnego wynagrodzenia (właściwa IP/IP2 określi szczegółowe warunki odbywania stażu oraz zajęć reintegracji zawodowej u pracodawcy, mając na uwadze zapewnienie właściwych warunków nabywania umiejętności przez uczestników projektu).

		psychicznie – **promocja i wsparcie wolontariatu, w zakresie integracji osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym** – **wsparcie dla tworzenia i funkcjonowania pozaszkolnych form integracji społecznej młodzieży (świetlice środowiskowe w tym z programem socjoterapeutycznym, kluby środowiskowe) połączonych z realizacją działań w zakresie reintegracji zawodowej i społecznej"** – **organizowanie akcji i kampanii promocyjno – informacyjnych m.in. z zakresu równości szans, mobilności i elastyczności zawodowej, promowania postaw aktywnych oraz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu** – **rozwój dialogu, partnerstwa publiczno-społecznego i współpracy na rzecz rozwoju zasobów ludzkich na poziomie regionalnym i lokalnym** – **prowadzenie, publikowanie i upowszechnianie badań i analiz z zakresu polityki społecznej w regionie (w tym działań mających na celu przygotowanie i wdrażanie gminnych lub powiatowych strategii rozwiązywania problemów społecznych)**
2.	Zakres stosowania cross-financingu	Zgodnie z zapisami *Wytycznych w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki.*
3.	Kategoria interwencji funduszy strukturalnych (priority theme dimension)	66, 69, 71, 65, 70
4.	Typ beneficjentów	wszystkie podmioty - z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych)
5.	Grupy docelowe (osoby, instytucje, grupy społeczne bezpośrednio korzystające z pomocy)	– osoby długotrwale bezrobotne – osoby niezatrudnione, korzystające ze świadczeń pomocy społecznej – osoby niepełnosprawne, w tym z zaburzeniami psychicznymi (warunkiem zakwalifikowania jako uczestnika projektu jest złożenie oświadczenia o dotychczasowym nieskorzystaniu z tej samej formy wsparcia w

		ramach projektów realizowanych w Działaniu 1.3 PO KL)[31] – osoby nieaktywne zawodowo z uwagi na opiekę nad dziećmi lub innymi osobami zależnymi; – osoby powracające na rynek pracy po urlopach wychowawczych i macierzyńskich – osoby po pięćdziesiątym roku życia (50+) – młodzież w wieku 15 – 25 lat zagrożona wykluczeniem społecznym (warunkiem zakwalifikowania jako uczestnika projektu jest złożenie oświadczenia o dotychczasowym nieskorzystaniu z tej samej formy wsparcia w ramach projektów realizowanych w Działaniu 1.3 PO KL)[32] – osoby bezdomne – uchodźcy, cudzoziemcy posiadający zgodę na pobyt tolerowany, oraz cudzoziemcy posiadający zezwolenie na osiedlenie się, zezwolenie na zamieszkanie na czas oznaczony, zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego WE lub objęci ochroną uzupełniającą, mający trudności z integracją zawodową i społeczną (warunkiem zakwalifikowania jako uczestnika projektu jest złożenie oświadczenia o niekorzystaniu z wsparcia w ramach projektów współfinansowanych z Europejskiego Funduszu na rzecz Uchodźców)[33] – członkowie mniejszości etnicznych i narodowych (warunkiem zakwalifikowania jako uczestnika projektu jest złożenie oświadczenia o dotychczasowym nieskorzystaniu z tej samej formy wsparcia w ramach projektów realizowanych w Działaniu 1.3 PO KL)[34] – osoby opuszczające rodziny zastępcze, placówki opiekuńczo-wychowawcze oraz placówki, o których mowa w art. 88 ustawy o pomocy

[31] Potwierdzeniem możliwości objęcia danej osoby wsparciem w projekcie jest złożenie przez nią odpowiedniego oświadczenia o dotychczasowym nieskorzystaniu z tej samej formy wsparcia w ramach projektów realizowanych w Działaniu 1.3 PO KL przed przystąpieniem do projektu.

[32] Potwierdzeniem możliwości objęcia danej osoby wsparciem w projekcie jest złożenie przez nią odpowiedniego oświadczenia o dotychczasowym nieskorzystaniu z tej samej formy wsparcia w ramach projektów realizowanych w Działaniu 1.3 PO KL przed przystąpieniem do projektu.

[33] Potwierdzeniem możliwości objęcia danej osoby wsparciem w projekcie jest złożenie przez nią odpowiedniego oświadczenia o niekorzystaniu z wsparcia w ramach projektów współfinansowanych z Europejskiego Funduszu na rzecz Uchodźców przed przystąpieniem do projektu.

[34] Potwierdzeniem możliwości objęcia danej osoby wsparciem w projekcie jest złożenie przez nią odpowiedniego oświadczenia o dotychczasowym nieskorzystaniu z tej samej formy wsparcia w ramach projektów realizowanych w Działaniu 1.3 PO KL przed przystąpieniem do projektu.

		społecznej, mające trudności z integracją zawodową i społeczną – osoby po zwolnieniu z zakładu karnego lub innej jednostki penitencjarnej (do 12 miesięcy od jej opuszczenia) – osoby uzależnione od alkoholu lub innych środków odurzających, poddające się procesowi leczenia lub po jego ukończeniu – otoczenie osób wykluczonych społecznie (w zakresie projektów środowiskowych, poradnictwa, projektów promocyjnych, oraz działań wspierających) – instytucje pomocy i integracji społecznej i ich pracownicy – partnerzy społeczni i gospodarczy
6.	Propozycje kryteriów wyboru finansowanych operacji	Kryteria: – ogólne – szczegółowe Dokładne wskazanie kryteriów wyboru finansowanych operacji nastąpi w Planie działania, przygotowywanym przez IP dla każdego Priorytetu.
7.	Opis systemu wyboru projektów:	
	Instytucja odpowiedzialna za wybór projektów	Instytucja wskazana przez samorząd województwa (pełna lista instytucji wraz z danymi teleadresowymi zostanie opublikowana w załączniku)
	Tryb dokonywania wyboru projektów	projekty konkursowe
	Procedura oceny merytorycznej wniosku o dofinansowanie	Informacje na temat procedury zawarte są w rozdziale I (pkt 5.) *Opis systemu wyboru projektów w ramach PO Kapitał Ludzki.*
	Instytucja odpowiedzialna za wydanie ostatecznej decyzji w sprawie dofinansowania projektu i podpisanie umowy/decyzji o przyznaniu wsparcia dla projektu	Instytucja wskazana przez samorząd województwa (pełna lista instytucji wraz z danymi teleadresowymi zostanie opublikowana w załączniku)
	Procedura odwoławcza	Instytucja wskazana przez samorząd województwa (pełna lista instytucji wraz z danymi teleadresowymi zostanie opublikowana w załączniku)

Poddziałanie 7.2.2 Wsparcie ekonomii społecznej – *projekty konkursowe*

1.	Typ realizowanych operacji (projektów)	– **Wsparcie finansowe dla utworzenia i funkcjonowania instytucji otoczenia sektora ekonomii społecznej, świadczących następujące usługi:** - **usługi prawne, księgowe, marketingowe, doradztwo finansowe** - **doradztwo (indywidualne i grupowe) oraz szkolenia umożliwiające uzyskanie wiedzy i umiejętności potrzebnych do założenia i prowadzenia działalności w sektorze ekonomii społecznej** - **rozwój partnerstwa lokalnego na rzecz rozwoju ekonomii społecznej** - **promocję ekonomii społecznej i zatrudnienia w sektorze ekonomii społecznej.**
2.	Zakres stosowania cross-financingu	Zgodnie z zapisami *Wytycznych w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki.*
3.	Kategoria interwencji funduszy strukturalnych (priority theme dimension)	68
4.	Typ beneficjentów	wszystkie podmioty - z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych)
5.	Grupy docelowe (osoby, instytucje, grupy społeczne bezpośrednio korzystające z pomocy)	– podmioty ekonomii społecznej – instytucje rynku pracy oraz pomocy i integracji społecznej (w zakresie projektów promocyjnych i partnerskich) – osoby fizyczne (w zakresie doradztwa i szkoleń na temat zakładania i/lub prowadzenia działalności w sektorze ekonomii społecznej)
6.	Propozycje kryteriów wyboru finansowanych operacji	Kryteria: – ogólne – szczegółowe Dokładne wskazanie kryteriów wyboru finansowanych operacji nastąpi w Planie działania, przygotowywanym przez IP dla każdego Priorytetu.

7.	Opis systemu wyboru projektów:	
	Instytucja odpowiedzialna za wybór projektów	Instytucja wskazana przez samorząd województwa (pełna lista instytucji wraz z danymi teleadresowymi zostanie opublikowana w załączniku)
	Tryb dokonywania wyboru projektów	projekty konkursowe
	Procedura oceny merytorycznej wniosku o dofinansowanie	Informacje na temat procedury zawarte są w rozdziale I (pkt 5.) *Opis systemu wyboru projektów w ramach PO Kapitał Ludzki.*
	Instytucja odpowiedzialna za wydanie ostatecznej decyzji w sprawie dofinansowania projektu i podpisanie umowy/decyzji o przyznaniu wsparcia dla projektu	Instytucja wskazana przez samorząd województwa (pełna lista instytucji wraz z danymi teleadresowymi zostanie opublikowana w załączniku)
	Procedura odwoławcza	Instytucja wskazana przez samorząd województwa (pełna lista instytucji wraz z danymi teleadresowymi zostanie opublikowana w załączniku)

7.3. INICJATYWY LOKALNE NA RZECZ AKTYWNEJ INTEGRACJI

1.	Nazwa programu operacyjnego	Program Operacyjny Kapitał Ludzki
2.	Nazwa i numer priorytetu	Priorytet VII Promocja integracji społecznej
3.	Nazwa Funduszu	Europejski Fundusz Społeczny
4.	Instytucja Zarządzająca	Minister właściwy ds. rozwoju regionalnego - Departament Zarządzania Europejskim Funduszem Społecznym
5.	Instytucja Pośrednicząca	Instytucja wskazana przez samorząd województwa (pełna lista instytucji wraz z danymi teleadresowymi zostanie opublikowana w załączniku)
6.	Instytucja Certyfikująca	Minister właściwy ds. rozwoju regionalnego - Departament Instytucji Certyfikującej
7.	Instytucja pośrednicząca w certyfikacji	nie dotyczy
8.	Instytucja odpowiedzialna za otrzymywanie płatności dokonywanych przez KE	Minister właściwy do spraw finansów publicznych
9.	Forma pomocy (form of finance)	Pomoc bezzwrotna – 01
10.	Wymiar terytorialny (territory type)	nie dotyczy - 00
11.	Obszar działalności gospodarczej (economic activity)	nie dotyczy - 00
12.	Zasięg terytorialny NUTS (location)	NUTS2 – PL11, PL12, PL21, PL22, PL31, PL32, PL33, PL34, PL41, PL42 PL43,, PL51, PL52, PL61, PL62, PL63
13.	Instytucja Wdrażająca (Instytucja Pośrednicząca II stopnia)	Instytucja wskazana przez samorząd województwa (pełna lista instytucji wraz z danymi teleadresowymi zostanie opublikowana w załączniku)
14.	Instytucja odpowiedzialna za dokonywanie płatności na rzecz beneficjentów	Instytucja wskazana przez samorząd województwa (pełna lista instytucji wraz z danymi teleadresowymi zostanie opublikowana w załączniku)
15.	Nazwa i numer działania	Działanie 7.3. Inicjatywy lokalne na rzecz aktywnej integracji

16.	Cel i uzasadnienie działania	**Cel Działania:** Wsparcie dla rozwoju inicjatyw na rzecz aktywizacji i integracji społeczności lokalnych, przyczyniające się do realizacji strategii rozwoju kapitału ludzkiego na terenach wiejskich
		Uzasadnienie Działania: Na obszarach wiejskich obserwuje się wiele problemów rozwojowych, które na ogół są trudniejsze do rozwiązania niż na terenie miast. W znacznym zakresie dotyczy to niskiego poziomu życia i zagrożenia wykluczeniem społecznym, które jest znacznie silniejsze na terenach nisko zurbanizowanych. Wykluczenie społeczne w istotny sposób jest powiązane z występowaniem ubóstwa, dotykającego w głównej mierze osoby bezrobotne, z niskim poziomem wykształcenia, zamieszkujące na wsi. Zasięg ubóstwa skrajnego i jednocześnie liczba osób żyjących poniżej relatywnej granicy ubóstwa jest na terenach wiejskich kilkakrotnie wyższa niż w miastach. Problem marginalizacji społecznej, długotrwałego bezrobocia i braku kwalifikacji zawodowych adekwatnych do potrzeb rynku pracy w znacznie większym stopniu dotyczy mieszkańców terenów wiejskich, gdzie świadomość wagi rozwoju kapitału ludzkiego jest niższa niż w przypadku mieszkańców miast. Znacznie zintensyfikowane nasilenie czynników sprzyjających marginalizacji wpływa bezpośrednio na niewielką liczbę oddolnych działań podejmowanych na rzecz rozwoju obszarów wiejskich. Jako znaczący problem należy postrzegać również niski stopień aktywności mieszkańców wsi w zakresie samoorganizacji i podejmowania inicjatyw na rzecz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu. W związku z powyższym, w ramach Działania realizowane będzie wsparcie ukierunkowane na zwiększanie uczestnictwa mieszkańców w życiu społecznym swojej miejscowości, zwiększenie mobilności i aktywności społecznej i rozwój lokalnych inicjatyw na rzecz rozwiązywania problemów społecznych na tych terenach. Wsparcie zostanie skierowane do gmin wiejskich, miejsko – wiejskich oraz miast do 25 tys. mieszkańców. Zgodnie ze specyfiką obszarów wiejskich oraz potencjalnych ostatecznych odbiorców wsparcia, działających na tych obszarach, system wdrażania Priorytetu zostanie skierowany do podmiotów o mniejszym potencjale organizacyjnym (które nie miałyby możliwości

		realizacji projektów w ramach pozostałych Działań Priorytetu VII) i będzie obejmował realizację małych projektów o wartości do 50 tys. PLN. W szczególności promowane będą inicjatywy partnerskie, wykorzystujące możliwości współpracy partnerów publicznych z organizacjami pozarządowymi na rzecz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu i marginalizacji.
17.	Kwalifikowalność wydatków w ramach działania	Kryteria kwalifikowalności wydatków są zgodne z *Wytycznymi w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach PO KL*.
18.	Alokacja finansowa na działanie	108 703 424 Euro
19.	Wkład ze środków unijnych	92 397 910 Euro
20.	Wkład ze środków publicznych krajowych	16 305 514 Euro
21.	Przewidywana wielkość środków prywatnych	0 Euro
22.	Maksymalny udział środków UE w wydatkach kwalifikowanych na poziomie projektu (%)	85%
23.	Pomoc publiczna	nie dotyczy
24.	Minimalny wkład własny beneficjenta (%)	Do określenia przez IP
25.	Dzień rozpoczęcia kwalifikowalności wydatków	12 grudnia 2006 r. – jeżeli IP nie określi terminu późniejszego
26.	Minimalna/maksymalna wartość projektu	Maksymalna wartość - 50 tys. zł
27.	Forma płatności	Zaliczka dla beneficjenta.
28.	Wysokość udziału cross-financingu (%)	do 15 %
29.	Wskaźniki realizacji Działania	– Liczba projektów wspierających rozwój inicjatyw na rzecz aktywizacji i integracji społeczności lokalnych

Projekty konkursowe

1.	Typ realizowanych operacji (projektów)	– **projekty przyczyniające się do integracji społecznej mieszkańców obszarów wiejskich (z wyłączeniem instrumentów objętych zasadami pomocy publicznej)** – **wsparcie inicjatyw lokalnych o charakterze informacyjnym, szkoleniowym i promocyjnym (np. w formie szkoleń, spotkań, seminariów) mających na celu przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu mieszkańców obszarów wiejskich** – **rozwój dialogu, partnerstwa publiczno-społecznego i współpracy na rzecz rozwoju zasobów ludzkich na poziomie lokalnym**
2.	Zakres stosowania cross-financingu	Zgodnie z zapisami *Wytycznych w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki.*
3.	Kategoria interwencji funduszy strukturalnych (priority theme dimension)	69, 71
4.	Typ beneficjentów	wszystkie podmioty - z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych)
5.	Grupy docelowe (osoby, instytucje, grupy społeczne bezpośrednio korzystające z pomocy)	– mieszkańcy gmin wiejskich, miejsko – wiejskich oraz miast do 25 tys. mieszkańców – społeczności lokalne aktywnie działające na obszarach wiejskich na rzecz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu mieszkańców tych obszarów – podmioty działające na obszarach wiejskich na rzecz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu mieszkańców tych obszarów
6.	Propozycje kryteriów wyboru finansowanych operacji	Kryteria: – ogólne – szczegółowe Dokładne wskazanie kryteriów wyboru finansowanych operacji nastąpi w Planie działania, przygotowywanym przez IP dla każdego Priorytetu.

7.	Opis systemu wyboru projektów:	
	Instytucja odpowiedzialna za wybór projektów	Instytucja wskazana przez samorząd województwa (pełna lista instytucji wraz z danymi teleadresowymi zostanie opublikowana w załączniku)
	Tryb dokonywania wyboru projektów	projekty konkursowe
	Procedura oceny merytorycznej wniosku o dofinansowanie	Informacje na temat procedury zawarte są w rozdziale I (pkt 5.) *Opis systemu wyboru projektów w ramach PO Kapitał Ludzki.*
	Instytucja odpowiedzialna za wydanie ostatecznej decyzji w sprawie dofinansowania projektu i podpisanie umowy/decyzji o przyznaniu wsparcia dla projektu	Instytucja wskazana przez samorząd województwa (pełna lista instytucji wraz z danymi teleadresowymi zostanie opublikowana w załączniku)
	Procedura odwoławcza	Instytucja wskazana przez samorząd województwa (pełna lista instytucji wraz z danymi teleadresowymi zostanie opublikowana w załączniku)

Indykatywny podział alokacji finansowej w ramach Priorytetu VII

DZIAŁANIE	Alokacja (euro)		
	Ogółem	**EFS**	**Środki krajowe**
Działanie 7.1 *ROZWÓJ I UPOWSZECHNIENIE AKTYWNEJ INTEGRACJI*	1 009 388 934	857 980 594	151 408 340
w tym **Poddziałanie 7.1.1** *Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez ośrodki pomocy społecznej*	585 445 582	497 628 745	87 816 837
w tym **Poddziałanie 7.1.2** *Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez powiatowe centra pomocy rodzinie*	353 286 127	300 293 208	52 992 919
w tym **Poddziałanie 7.1.3** *Podnoszenie kwalifikacji kadr pomocy i integracji społecznej*	70 657 225	60 058 641	10 598 584
Działanie 7.2 *PRZECIWDZIAŁANIE WYKLUCZENIU I WZMOCNIENIE SEKTORA EKONOMII SPOŁECZNEJ*	434 813 695	369 591 641	65 222 054
w tym **Poddziałanie 7.2.1** *Aktywizacja zawodowa i społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym*	271 758 559	230 994 775	40 763 784
w tym **Poddziałanie 7.2.2** *Wsparcie ekonomii społecznej*	163 055 136	138 596 866	24 458 270
Działanie 7.3 *INICJATYWY LOKALNE NA RZECZ AKTYWNEJ INTEGRACJI*	108 703 424	92 397 910	16 305 514
OGÓŁEM PRIORYTET VII	**1 552 906 053**	**1 319 970 145**	**232 935 908**

Priorytet VIII
REGIONALNE KADRY GOSPODARKI

PRIORYTET VIII
REGIONALNE KADRY GOSPODARKI

Opis Priorytetu VIII

Procesy przemian gospodarczych zachodzące w poszczególnych regionach i sektorach gospodarki wymuszają potrzebę elastycznego reagowania kadr zarządzających przedsiębiorstw. Konieczność zakończenia procesów restrukturyzacyjnych oraz naturalne procesy zmiany profilu działalności przedsiębiorstw w regionach wymagają akceptacji przez ich pracowników, partnerów społecznych i gospodarczych oraz przez samych pracodawców. Niezbędne jest zatem zapewnienie szerokiego wsparcia dla przedsiębiorstw i osób objętych tymi procesami.

Stymulowanie podnoszenia i aktualizacji umiejętności zawodowych przez osoby pracujące, zwłaszcza starsze i o niskich kwalifikacjach, jest kluczowe dla utrzymania ich aktywności na rynku pracy.

W celu wzmocnienia atrakcyjności regionów istotne będzie rozwijanie Regionalnych Strategii Innowacji oraz wspieranie transferu wiedzy w ramach współpracy pracowników przedsiębiorstw oraz jednostek naukowych w sektorach o strategicznym znaczeniu dla regionu. Do osiągnięcia powyższego zamierzenia przyczyni się również współfinansowanie stypendiów dla uczestników studiów doktoranckich, kształcących się na kierunkach uznanych za przyczyniające się w największym stopniu do wzmacniania konkurencyjności i rozwoju gospodarczego regionu.

Odpowiednie projekty realizowane w ramach działań Priorytetu VIII powinny przyczyniać się do osiągnięcia odpowiednich efektów realizacji określonych dla Priorytetu VIII:

1. Objęcia 140 tys. przedsiębiorstw wsparciem w zakresie szkolenia ich pracowników.
2. Objęcia 200 tys. pracujących osób dorosłych wsparciem w formie szkoleń lub kursów przekwalifikowujących.
3. Objęcia 75% podmiotów włączonych w platformy współpracy wsparciem w zakresie przewidywania, zarządzania i oceny procesów restrukturyzacyjnych, w szczególności pomiędzy partnerami społecznymi, władzami lokalnymi i na szczeblu wojewódzkim, lokalną społecznością i instytucjami rynku pracy.
4. Rozwinięcia strategii i instrumentów szybkiego reagowania w przypadku wystąpienia zmiany gospodarczej, dostosowanych do potrzeb regionu i przedsiębiorstw dotkniętych procesami restrukturyzacyjnymi.

8.1 ROZWÓJ PRACOWNIKÓW I PRZEDSIĘBIORSTW W REGIONIE

1.	Nazwa programu operacyjnego	Program Operacyjny Kapitał Ludzki
2.	Nazwa i numer priorytetu	Priorytet VIII Regionalne kadry gospodarki
3.	Nazwa Funduszu	Europejski Fundusz Społeczny
4.	Instytucja Zarządzająca	Minister właściwy ds. rozwoju regionalnego - Departament Zarządzania Europejskim Funduszem Społecznym
5.	Instytucja Pośrednicząca	Instytucja wskazana przez samorząd województwa (pełna lista instytucji wraz z danymi teleadresowymi zostanie opublikowana w załączniku)
6.	Instytucja Certyfikująca	Minister właściwy ds. rozwoju regionalnego - Departament Instytucji Certyfikującej
7.	Instytucja pośrednicząca w certyfikacji	nie dotyczy
8.	Instytucja odpowiedzialna za otrzymywanie płatności dokonywanych przez KE	Minister właściwy do spraw finansów publicznych
9.	Forma pomocy (form of finance)	Pomoc bezzwrotna – 01
10.	Wymiar terytorialny (territory type)	nie dotyczy - 00
11.	Obszar działalności gospodarczej (economic activity)	nie dotyczy - 00
12.	Zasięg terytorialny NUTS (location)	NUTS2 – PL11, PL12, PL21, PL22, PL31, PL32, PL33, PL34, PL41, PL42, PL43, PL51, PL52, PL61, PL62, PL63
13.	Instytucja Wdrażająca (Instytucja Pośrednicząca II stopnia)	Instytucja wskazana przez samorząd województwa (pełna lista instytucji wraz z danymi teleadresowymi zostanie opublikowana w załączniku)
14.	Instytucja odpowiedzialna za dokonywanie płatności na rzecz beneficjentów	Instytucja wskazana przez samorząd województwa (pełna lista instytucji wraz z danymi teleadresowymi zostanie opublikowana w załączniku)
15.	Nazwa i numer działania	Działanie 8.1 Rozwój pracowników i przedsiębiorstw w regionie
16.	Cel i uzasadnienie działania	**Cel Działania:**

		Podniesienie i dostosowanie kwalifikacji i umiejętności osób pracujących do potrzeb regionalnej gospodarki
		Uzasadnienie Działania: Zmiany organizacyjne, w tym prowadzenie procesów restrukturyzacyjnych, niosą ze sobą ryzyko redukcji zatrudnienia. W celu przeciwdziałania wzrostowi bezrobocia wywołanego procesami adaptacyjnymi i modernizacyjnymi, należy w zarządzaniu tymi procesami wspomóc zarówno przedsiębiorstwa, samorząd lokalny, instytucje rynku pracy, jak i samorządy gospodarcze. Szczególnej uwagi i wyraźnego wsparcia wymagają w tym kontekście, działania zmierzające do zawiązywania i aktywnego funkcjonowania partnerstw lokalnych, które mają na celu lepsze prognozowanie zmian zachodzących na lokalnym rynku pracy oraz opracowanie działań zaradczych i instrumentów szybkiego reagowania w przypadku wystąpienia niespodziewanej zmiany gospodarczej. Procesy modernizacyjne i adaptacyjne wymuszają także ciągłą aktualizację, podnoszenie i zmianę kwalifikacji oraz umiejętności pracowników. Rosnące zainteresowanie podnoszeniem kompetencji i umiejętności przez pracowników, a także ich pracodawców, zwiększa zapotrzebowanie na szkolenia. Tendencję tę należy wzmacniać, gdyż w porównaniu do innych krajów europejskich polskie przedsiębiorstwa znacznie rzadziej organizują i uczestniczą w szkoleniach. Największa luka kompetencyjna pracowników występuje w obszarach informatyki, techniki i produkcji, sprzedaży i finansów. Oferta szkoleniowa powinna być dopasowana do kierunków rozwoju danego regionu, wzmacniać jego przewagę komparatywną i potencjał rozwojowy.
17.	Kwalifikowalność wydatków w ramach działania	Kryteria kwalifikowalności wydatków są zgodne z *Wytycznymi w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach PO KL*.
18.	Alokacja finansowa na działanie	1 270 783 690 EUR
19.	Wkład ze środków unijnych	1 080 166 136 EUR
20.	Wkład ze środków publicznych krajowych	190 617 554 EUR
21.	Przewidywana wielkość środków	0 Euro

	prywatnych	
22.	Maksymalny udział środków UE w wydatkach kwalifikowanych na poziomie projektu (%)	85%
23.	Pomoc publiczna	Tam gdzie ma zastosowanie: – Pomoc de minimis: Rozporządzenie Komisji (WE) NR 1998/2006 z dnia 15 grudnia 2006 r. w sprawie stosowania art. 87 i 88 Traktatu do pomocy de minimis (Dz. Urz. UE L 379, z 28.12.2006 r.) – Pomoc na szkolenia: rozporządzenie Komisji (WE) nr 68/2001 z dnia 12 stycznia 2001 r. sprawie zastosowania art. 87 i 88 TWE do pomocy szkoleniowej (Dz. Urz. WE L 10 z 13.01.2001 z późn. zm.) – Pomoc na doradztwo (dla MŚP): Rozporządzenie Komisji (WE) nr 70/2001 z dnia 12 stycznia 2001 r. w sprawie zastosowania art. 87 i 88 Traktatu WE w odniesieniu do pomocy państwa dla małych i średnich przedsiębiorstw (Dz. Urz. WE L 10 z 13.01.2001 z późn. zm.)
24.	Minimalny wkład własny beneficjenta (%)	Do określenia przez IP
25.	Dzień rozpoczęcia kwalifikowalności wydatków	12 grudnia 2006 r. – jeżeli IP nie określi terminu późniejszego
26.	Minimalna/maksymalna wartość projektu	minimum 50 tys. zł – jeżeli IP nie określi inaczej
27.	Forma płatności	W przypadku projektów konkursowych – zaliczka dla beneficjentów. W przypadku projektów systemowych – brak płatności (środki zapewnione w ramach budżetu JST)
28.	Wysokość udziału cross-financingu (%)	do 10%
29.	Wskaźniki realizacji Działania	– Liczba przedsiębiorstw, które zostały objęte wsparciem w zakresie projektów szkoleniowych (projekty o charakterze regionalnym) – Liczba pracujących osób dorosłych, które zakończyły udział w projektach szkoleniowych, w tym:

		- liczba osób w wieku powyżej 50. roku życia – Liczba podmiotów, którym udzielono wsparcia w zakresie skutecznego przewidywania i zarządzania zmianą – Liczba pracowników zagrożonych negatywnymi skutkami procesów restrukturyzacji w przedsiębiorstwach, którzy zostali objęci działaniami szybkiego reagowania – Liczba partnerstw (sieci współpracy) zawiązanych na szczeblu lokalnym i regionalnym

Poddziałanie 8.1.1 Wspieranie rozwoju kwalifikacji zawodowych i doradztwo dla przedsiębiorstw – *projekty konkursowe*

1.	Typ realizowanych operacji (projektów)	– **ogólne i specjalistyczne szkolenia[35] oraz doradztwo związane ze szkoleniami dla kadr zarządzających i pracowników przedsiębiorstw w zakresie m.in.: zarządzania, identyfikacji potrzeb w zakresie kwalifikacji pracowników, organizacji pracy, zarządzania BHP, elastycznych form pracy, wdrażania technologii produkcyjnych przyjaznych środowisku, wykorzystania w prowadzonej działalności technologii informacyjnych i komunikacyjnych (1)** – **doradztwo dla mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw (MMŚP), w tym dla osób samozatrudnionych, w szczególności w zakresie ekonomii, finansów, zarządzania zasobami ludzkimi lub rachunkowości (z wyłączeniem doradztwa związanego z procesami inwestycyjnymi)[36] (2)** – **szkolenia, kursy i doradztwo zawodowe (jako działanie uzupełniające do szkoleń i kursów) skierowane do dorosłych osób pracujących, które z własnej inicjatywy są**

[35] Projekty szkoleniowe inne niż możliwe do realizacji w procedurze konkursowej w ramach Priorytetu II (zasięg terytorialny).

[36] Beneficjent wsparcia zobowiązany jest do dostarczenia przed podpisaniem umowy o dofinansowanie projektu oświadczenia o nieotrzymaniu pomocy z innych programów operacyjnych w odniesieniu do tych samych wydatków kwalifikowalnych związanych z danym projektem. Z wsparcia w ramach tego Poddziałania wykluczeni są uczestnicy Działania 6.2 *Promocja przedsiębiorczości i samozatrudnienia*, którzy otrzymali wsparcie pomostowe, czego dowodem jest oświadczenie złożone przed przystąpieniem do projektu.

		zainteresowane nabyciem nowych, uzupełnianiem lub podwyższaniem kwalifikacji i umiejętności, w szczególności dla osób zatrudnionych o niskich lub zdezaktualizowanych kwalifikacjach (z wyłączeniem kształcenia ustawicznego w formach szkolnych realizowanego w szkołach dla dorosłych)[37] (3)
2.	Zakres stosowania cross-financingu	Zgodnie z zapisami *Wytycznych w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki.*
3.	Kategoria interwencji funduszy strukturalnych (priority theme dimension)	62, 64
4.	Typ beneficjentów	– wszystkie podmioty - z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych) (1, 2) – przedsiębiorcy wykonujący działalność gospodarczą w zakresie szkoleń (3) – osoby prawne, które zgodnie ze statutem prowadzą działalność szkoleniową (3) – osoby fizyczne prowadzące działalność oświatową (3)
5.	Grupy docelowe (osoby, instytucje, grupy społeczne bezpośrednio korzystające z pomocy)	– przedsiębiorcy[38] i ich pracownicy (w tym zatrudnieni na podstawie umowy cywilno-prawnej) (1, 2) – pracujące osoby dorosłe (powyżej 18. roku życia), wykonujące pracę na podstawie umowy o pracę, powołania, wyboru, mianowania, spółdzielczej umowy o pracę, umowy zlecenia lub umowy o dzieło (3)
6.	Propozycje kryteriów wyboru finansowanych operacji	Kryteria: – ogólne

[37] Szkolenia, które łącznie spełniają następujące warunki: 1) są realizowane poza godzinami pracy uczestników; 2) wszystkie podmioty biorące udział w realizacji projektu są niezależne od pracodawcy uczestnika szkolenia; 3) szkolenie odbywa się poza miejscem pracy uczestników; 4) nabór na szkolenie jest otwarty dla wszystkich zainteresowanych; oraz dodatkowo, tylko w przypadku pracodawcy, który jest przedsiębiorcą: 5) pracownicy zatrudnieni w jednym miejscu pracy (u jednego pracodawcy) stanowią nie więcej niż 20% uczestników jednego szkolenia w ramach tego samego projektu.

[38] W rozumieniu art. 4 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz. U. z 2007 r. Nr 155, poz. 1095, z późn. zm.) – dotyczy całego Priorytetu VIII, ilekroć jest mowa o przedsiębiorcy.

		– szczegółowe Dokładne wskazanie kryteriów wyboru finansowanych operacji nastąpi w Planie działania, przygotowywanym przez IP dla każdego Priorytetu.
7.	Opis systemu wyboru projektów:	
	Instytucja odpowiedzialna za wybór projektów	Instytucja wskazana przez samorząd województwa (pełna lista instytucji wraz z danymi teleadresowymi zostanie opublikowana w załączniku)
	Tryb dokonywania wyboru projektów	projekty konkursowe
	Procedura oceny merytorycznej wniosku o dofinansowanie	Informacje na temat procedury zawarte są w rozdziale I (pkt 5.) *Opis systemu wyboru projektów w ramach PO Kapitał Ludzki.*
	Instytucja odpowiedzialna za wydanie ostatecznej decyzji w sprawie dofinansowania projektu i podpisanie umowy/decyzji o przyznaniu wsparcia dla projektu	Instytucja wskazana przez samorząd województwa (pełna lista instytucji wraz z danymi teleadresowymi zostanie opublikowana w załączniku)
	Procedura odwoławcza	Instytucja wskazana przez samorząd województwa (pełna lista instytucji wraz z danymi teleadresowymi zostanie opublikowana w załączniku)

Poddziałanie 8.1.2 Wsparcie procesów adaptacyjnych i modernizacyjnych w regionie – *projekty konkursowe*

1.	Typ realizowanych operacji (projektów)	– **pomoc w tworzeniu partnerstw lokalnych z udziałem m.in. przedsiębiorstw, organizacji pracodawców, związków zawodowych, jednostek samorządu terytorialnego, urzędów pracy i innych środowisk, mających na celu opracowanie i wdrażanie strategii przewidywania i zarządzania zmianą gospodarczą na poziomie lokalnym i wojewódzkim** – **wsparcie dla pracodawców przechodzących procesy adaptacyjne i modernizacyjne, realizowane w formie**

		tworzenia i wdrażania programów zwolnień monitorowanych (*outplacement*), w tym szkoleń i doradztwa zawodowego – **podnoszenie świadomości pracowników i kadr zarządzających modernizowanych firm w zakresie możliwości i potrzeby realizacji projektów wspierających procesy zmian poprzez szkolenia i doradztwo** – **szkolenia przekwalifikowujące i usługi doradcze w zakresie wyboru nowego zawodu i zdobycia nowych umiejętności zawodowych (w tym indywidualne plany działań i pomoc w wyborze odpowiedniego zawodu i miejsca zatrudnienia)** – **szkolenia i doradztwo dla przedsiębiorców wspomagające proces zmiany profilu działalności przedsiębiorstwa** – **badania i analizy dotyczące trendów rozwojowych i prognozowania zmian gospodarczych zachodzących w regionie, w szczególności tworzenia i likwidacji miejsc pracy oraz formułowania właściwych mechanizmów zaradczych, upowszechnianie wyników tych badań i analiz oraz związana z nimi wymiana informacji**
2.	Zakres stosowania cross-financingu	Zgodnie z zapisami *Wytycznych w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki.*
3.	Kategoria interwencji funduszy strukturalnych (priority theme dimension)	62, 64
4.	Typ beneficjentów	wszystkie podmioty - z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych)
5.	Grupy docelowe (osoby, instytucje, grupy społeczne bezpośrednio korzystające z pomocy)	– pracodawcy i pracownicy pracodawców przechodzących procesy adaptacyjne i modernizacyjne – partnerzy społeczni (organizacje

		pracodawców i związki zawodowe) – osoby odchodzące z rolnictwa lub rybołówstwa (rybactwa)[39] – samorządy gospodarcze i zawodowe – jednostki samorządu terytorialnego – instytucje rynku pracy – społeczność lokalna – organizacje pozarządowe
6.	Propozycje kryteriów wyboru finansowanych operacji	Kryteria: – ogólne – szczegółowe Dokładne wskazanie kryteriów wyboru finansowanych operacji nastąpi w Planie działania, przygotowywanym przez IP dla każdego Priorytetu.
7.	Opis systemu wyboru projektów:	
	Instytucja odpowiedzialna za wybór projektów	Instytucja wskazana przez samorząd województwa (pełna lista instytucji wraz z danymi teleadresowymi zostanie opublikowana w załączniku)
	Tryb dokonywania wyboru projektów	projekty konkursowe
	Procedura oceny merytorycznej wniosku o dofinansowanie	Informacje na temat procedury zawarte są w rozdziale I (pkt 5.) *Opis systemu wyboru projektów w ramach PO Kapitał Ludzki.*
	Instytucja odpowiedzialna za wydanie ostatecznej decyzji w sprawie dofinansowania projektu i podpisanie umowy/decyzji o przyznaniu wsparcia dla projektu	Instytucja wskazana przez samorząd województwa (pełna lista instytucji wraz z danymi teleadresowymi zostanie opublikowana w załączniku)
	Procedura odwoławcza	Instytucja wskazana przez samorząd województwa (pełna lista instytucji wraz z danymi teleadresowymi zostanie opublikowana w załączniku)

[39] Zgodnie z definicjami zawartymi w *Słowniku terminologicznym*.

Poddziałanie 8.1.3 Wzmacnianie lokalnego partnerstwa na rzecz adaptacyjności – *projekty konkursowe realizowane przez partnerów społecznych*

1.	Typ realizowanych operacji (projektów)	– **tworzenie sieci współpracy (w tym partnerstw) w zakresie wzmacniania dialogu społecznego i inicjatyw podejmowanych wspólnie na poziomie lokalnym i regionalnym przez organizacje pracodawców i przedstawicielstwa pracownicze, mających na celu zwiększanie zdolności adaptacyjnych pracowników i przedsiębiorców, w szczególności w zakresie:** **- organizacji pracy** **- form świadczenia pracy** **- promocji podnoszenia kwalifikacji zawodowych** **- godzenia życia zawodowego i prywatnego** – **promowanie społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw, w szczególności w odniesieniu do lokalnego rynku pracy, warunków pracy pracowników i środowiska naturalnego** – **upowszechnianie na poziomie lokalnym i regionalnym idei *flexicurity***
2.	Zakres stosowania cross-financingu	Zgodnie z zapisami *Wytycznych w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki.*
3.	Kategoria interwencji funduszy strukturalnych (priority theme dimension)	62, 64
4.	Typ beneficjentów	partnerzy społeczni (organizacje pracodawców i przedstawicielstwa pracownicze)
5.	Grupy docelowe (osoby, instytucje, grupy społeczne bezpośrednio korzystające z pomocy)	– pracodawcy i pracownicy przedsiębiorstw – organizacje pracodawców – przedstawicielstwa pracownicze – jednostki samorządu terytorialnego – instytucje rynku pracy – społeczność lokalna – organizacje pozarządowe

6.	Propozycje kryteriów wyboru finansowanych operacji	Kryteria: – ogólne – szczegółowe Dokładne wskazanie kryteriów wyboru finansowanych operacji nastąpi w Planie działania, przygotowywanym przez IP dla każdego Priorytetu.
7.	Opis systemu wyboru projektów:	
	Instytucja odpowiedzialna za wybór projektów	Instytucja wskazana przez samorząd województwa (pełna lista instytucji wraz z danymi teleadresowymi zostanie opublikowana w załączniku)
	Tryb dokonywania wyboru projektów	projekty konkursowe
	Procedura oceny merytorycznej wniosku o dofinansowanie	Informacje na temat procedury zawarte są w rozdziale I (pkt 5.) *Opis systemu wyboru projektów w ramach PO Kapitał Ludzki*.
	Instytucja odpowiedzialna za wydanie ostatecznej decyzji w sprawie dofinansowania projektu i podpisanie umowy/decyzji o przyznaniu wsparcia dla projektu	Instytucja wskazana przez samorząd województwa (pełna lista instytucji wraz z danymi teleadresowymi zostanie opublikowana w załączniku)
	Procedura odwoławcza	Instytucja wskazana przez samorząd województwa (pełna lista instytucji wraz z danymi teleadresowymi zostanie opublikowana w załączniku)

Poddziałanie 8.1.4 Przewidywanie zmiany gospodarczej – *projekty systemowe*

1.	Typ realizowanych operacji (projektów)	– **badania i analizy dotyczące aktualnej sytuacji, trendów rozwojowych i prognozowania zmian społeczno-gospodarczych zachodzących w regionie oraz formułowania właściwych mechanizmów zaradczych, upowszechnianie wyników tych badań i analiz oraz związana z nimi wymiana informacji**
2.	Zakres stosowania cross-	Zgodnie z zapisami *Wytycznych w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach Programu*

	financingu	*Operacyjnego Kapitał Ludzki.*
3.	Kategoria interwencji funduszy strukturalnych (priority theme dimension)	64
4.	Typ beneficjentów	Jednostka organizacyjna samorządu województwa wskazana przez Instytucję Pośredniczącą w Planie działania.
5.	Grupy docelowe (osoby, instytucje, grupy społeczne bezpośrednio korzystające z pomocy)	nie dotyczy
6.	Propozycje kryteriów wyboru finansowanych operacji	Kryteria: – ogólne – szczegółowe Dokładne wskazanie kryteriów wyboru finansowanych operacji nastąpi w Planie działania, przygotowywanym przez IP dla każdego Priorytetu.
7.	Opis systemu wyboru projektów:	
	Instytucja odpowiedzialna za wybór projektów	Instytucja wskazana przez samorząd województwa (pełna lista instytucji wraz z danymi teleadresowymi zostanie opublikowana w załączniku)
	Tryb dokonywania wyboru projektów	projekty systemowe
	Procedura oceny merytorycznej wniosku o dofinansowanie	Informacje na temat procedury zawarte są w rozdziale I (pkt 5.) *Opis systemu wyboru projektów w ramach PO Kapitał Ludzki.*
	Instytucja odpowiedzialna za wydanie ostatecznej decyzji w sprawie dofinansowania projektu i podpisanie umowy/decyzji o przyznaniu wsparcia dla projektu	Instytucja wskazana przez samorząd województwa (pełna lista instytucji wraz z danymi teleadresowymi zostanie opublikowana w załączniku)
	Procedura odwoławcza	Instytucja wskazana przez samorząd województwa (pełna lista instytucji wraz z danymi teleadresowymi zostanie opublikowana w załączniku)

8.2 TRANSFER WIEDZY

1.	Nazwa programu operacyjnego	Program Operacyjny Kapitał Ludzki
2.	Nazwa i numer priorytetu	Priorytet VIII Regionalne kadry gospodarki
3.	Nazwa Funduszu	Europejski Fundusz Społeczny
4.	Instytucja Zarządzająca	Minister właściwy ds. rozwoju regionalnego - Departament Zarządzania Europejskim Funduszem Społecznym
5.	Instytucja Pośrednicząca	Instytucja wskazana przez samorząd województwa (pełna lista instytucji wraz z danymi teleadresowymi zostanie opublikowana w załączniku)
6.	Instytucja Certyfikująca	Minister właściwy ds. rozwoju regionalnego - Departament Instytucji Certyfikującej
7.	Instytucja pośrednicząca w certyfikacji	nie dotyczy
8.	Instytucja odpowiedzialna za otrzymywanie płatności dokonywanych przez KE	Minister właściwy do spraw finansów publicznych
9.	Forma pomocy (form of finance)	Pomoc bezzwrotna – 01
10.	Wymiar terytorialny (territory type)	nie dotyczy - 00
11.	Obszar działalności gospodarczej (economic activity)	nie dotyczy - 00
12.	Zasięg terytorialny NUTS (location)	NUTS2 – PL11, PL12, PL21, PL22, PL31, PL32, PL33, PL34, PL41, PL42, PL43, PL51, PL52, PL61, PL62, PL63
13.	Instytucja Wdrażająca (Instytucja Pośrednicząca II stopnia)	Instytucja wskazana przez samorząd województwa (pełna lista instytucji wraz z danymi teleadresowymi zostanie opublikowana w załączniku)
14.	Instytucja odpowiedzialna za dokonywanie płatności na rzecz beneficjentów	Instytucja wskazana przez samorząd województwa (pełna lista instytucji wraz z danymi teleadresowymi zostanie opublikowana w załączniku)
15.	Nazwa i numer działania	Działanie 8.2 Transfer wiedzy
16.	Cel i uzasadnienie działania	**Cel Działania:** Zwiększenie transferu wiedzy i wzmocnienie

		powiązań sfery B+R z przedsiębiorstwami, służące rozwojowi gospodarczemu regionów
		Uzasadnienie Działania: Wysoka aktywność innowacyjna przedsiębiorstw oraz efektywne wykorzystanie przez przemysł wiedzy i badań naukowych są obecnie kluczowymi czynnikami konkurencyjności gospodarki zarówno na poziomie krajowym, jak i regionalnym. Skala tworzenia i absorbowania innowacji jest w Polsce wysoce niewystarczająca. Niskie zaangażowanie sektora przedsiębiorczości w finansowanie działalności badawczo-rozwojowej świadczy o braku współpracy pomiędzy przemysłem i sferą nauki oraz wskazuje na strukturalną słabość sektora badawczo-rozwojowego w Polsce. Jednym ze sposobów zwiększenia poziomu innowacyjności polskich przedsiębiorstw i nawiązania bliskich powiązań pomiędzy nauką i przemysłem jest zbudowanie na poziomie regionów partnerstwa na rzecz wspierania innowacji w regionie oraz wypracowanie konsensusu w zakresie wspólnych działań strategicznych. Realizacja działania przyczyni się do wzmocnienia korzystnych procesów i zmian, jakie obecnie zachodzą w poszczególnych regionach w zakresie właściwego pojmowania i wspierania innowacyjności przedsiębiorstw. Poprawie innowacyjności i zwiększeniu konkurencyjności regionu będzie sprzyjało również inwestowanie w młode kadry naukowe, realizowane za pomocą naukowych stypendiów doktoranckich.
17.	Kwalifikowalność wydatków w ramach działania	Kryteria kwalifikowalności wydatków są zgodne z *Wytycznymi w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach PO KL*.
18.	Alokacja finansowa na działanie	317 695 922 EUR
19.	Wkład ze środków unijnych	270 041 534 EUR
20.	Wkład ze środków publicznych krajowych	47 654 388 EUR
21.	Przewidywana wielkość środków prywatnych	0 Euro
22.	Maksymalny udział środków UE w wydatkach kwalifikowanych na poziomie projektu (%)	85%
23.	Pomoc publiczna	nie dotyczy

24.	Minimalny wkład własny beneficjenta (%)	Do określenia przez IP
25.	Dzień rozpoczęcia kwalifikowalności wydatków	12 grudnia 2006 r. – jeżeli IP nie określi terminu późniejszego
26.	Minimalna/maksymalna wartość projektu	minimum 50 tys. zł – jeżeli IP nie określi inaczej
27.	Forma płatności	W przypadku projektu konkursowego – zaliczka. W przypadku projektów systemowych – brak płatności (środki zapewnione w ramach budżetu JST)
28.	Wysokość udziału cross-financingu (%)	do 10%
29.	Wskaźniki realizacji Działania	– Liczba osób, które ukończyły udział w stażach lub szkoleniach praktycznych, w tym: - liczba pracowników przedsiębiorstw w jednostkach naukowych - liczba pracowników naukowych w przedsiębiorstwach – Liczba osób, które były objęte wsparciem w zakresie rozpoczynania własnej działalności gospodarczej typu spin off lub spin out; – Liczba doktorantów, którzy otrzymali stypendia naukowe

Poddziałanie 8.2.1 Wsparcie dla współpracy sfery nauki i przedsiębiorstw – *projekty konkursowe*

1.	Typ realizowanych operacji (projektów)	– **staże i szkolenia praktyczne dla:** - **pracowników przedsiębiorstw w jednostkach naukowych** - **pracowników naukowych (uczelni i jednostek naukowych) w przedsiębiorstwach** – **promocja idei przedsiębiorczości akademickiej, w celu komercjalizacji wiedzy i umiejętności zespołu działającego na uczelni lub w jednostce naukowej (firmy typu spin off lub spin out)** – **szkolenia i doradztwo dla pracowników naukowych jednostek naukowych oraz**

		pracowników naukowych i naukowo-dydaktycznych uczelni, doktorantów, studentów i absolwentów uczelni zamierzających rozpocząć własną działalność gospodarczą typu spin off lub spin out – **wsparcie tworzenia i rozwoju sieci współpracy i wymiany informacji między naukowcami a przedsiębiorcami w zakresie innowacji i transferu technologii na poziomie regionalnym i lokalnym, w szczególności poprzez[40]:** - **kampanie informacyjne i imprezy służące kojarzeniu partnerów i promocji transferu wiedzy i innowacji** - **rozwój systemu komunikowania się i wymiany informacji** – **stypendia naukowe dla doktorantów kształcących się na kierunkach uznanych za szczególnie istotne z punktu widzenia rozwoju województwa (określonych w RSI)[41]**
	Zakres stosowania cross-financingu	Zgodnie z zapisami *Wytycznych w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki*.
3.	Kategoria interwencji funduszy strukturalnych (priority theme dimension)	74
4.	Typ beneficjentów	wszystkie podmioty - z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych)
5.	Grupy docelowe (osoby, instytucje, grupy społeczne bezpośrednio korzystające z pomocy)	– przedsiębiorcy – pracownicy przedsiębiorstw – uczelnie – jednostki naukowe – pracownicy naukowi[42] jednostek naukowych

[40] Jeśli Instytucja Pośrednicząca, zgodnie z zapisami Planu działania na dany rok, zamierza realizować ten typ projektu w ramach Poddziałania 8.2.1 (tryb konkursowy), nie jest możliwa jego realizacja w Poddziałaniu 8.2.2 (tryb systemowy) w ramach tego samego Planu działania.

[41] Jeśli Instytucja Pośrednicząca, zgodnie z zapisami Planu działania na dany rok, zamierza realizować ten typ projektu w ramach Poddziałania 8.2.1 (tryb konkursowy), nie jest możliwa jego realizacja w Poddziałaniu 8.2.2 (tryb systemowy) w ramach tego samego Planu działania. System zgłoszeń, sposób wypłacania i rozliczania stypendiów oraz ich wysokość zostaną określone przez Instytucje Pośredniczące, jednakże maksymalna miesięczna wysokość stypendium powinna kształtować się w granicach 3.000–5.000 PLN.

		– pracownicy naukowi i naukowo-dydaktyczni uczelni – doktoranci, absolwenci uczelni (w okresie 12 miesięcy od daty ukończenia studiów) i studenci[43]
6.	Propozycje kryteriów wyboru finansowanych operacji	Kryteria: – ogólne – szczegółowe Dokładne wskazanie kryteriów wyboru finansowanych operacji nastąpi w Planie działania, przygotowywanym przez IP dla każdego Priorytetu.
7.	Opis systemu wyboru projektów:	
	Instytucja odpowiedzialna za wybór projektów	Instytucja wskazana przez samorząd województwa (pełna lista instytucji wraz z danymi teleadresowymi zostanie opublikowana w załączniku)
	Tryb dokonywania wyboru projektów	projekty konkursowe
	Procedura oceny merytorycznej wniosku o dofinansowanie	Informacje na temat procedury zawarte są w rozdziale I (pkt 5.) *Opis systemu wyboru projektów w ramach PO Kapitał Ludzki.*
	Instytucja odpowiedzialna za wydanie ostatecznej decyzji w sprawie dofinansowania projektu i podpisanie umowy/decyzji o przyznaniu wsparcia dla projektu	Instytucja wskazana przez samorząd województwa (pełna lista instytucji wraz z danymi teleadresowymi zostanie opublikowana w załączniku)
	Procedura odwoławcza	Instytucja wskazana przez samorząd województwa (pełna lista instytucji wraz z danymi teleadresowymi zostanie opublikowana w załączniku)

Poddziałanie 8.2.2 Regionalne Strategie Innowacji – *projekty systemowe*

1.	Typ realizowanych operacji (projektów)	– **tworzenie, rozwój i aktualizacja Regionalnych Strategii Innowacji (RSI) poprzez:**

[42] W rozumieniu ustawy z dnia 25 lipca 1985 r. o jednostkach badawczo-rozwojowych (Dz. U. z 2001 r. Nr 33, poz. 388, z późn. zm.), ilekroć o nich mowa w opisie Priorytetu VIII.
[43] W rozumieniu ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. Nr 164, poz. 1365, z późn. zm.), ilekroć o nich mowa w opisie Priorytetu VIII.

		- studia, analizy, ekspertyzy **- wsparcie szkoleniowo-doradcze dla podmiotów odpowiedzialnych za opracowanie i wdrażanie RSI** **- tworzenie i rozbudowę systemu monitorowania RSI** **– wsparcie tworzenia i rozwoju sieci współpracy i wymiany informacji między naukowcami a przedsiębiorcami w zakresie innowacji i transferu technologii na poziomie regionalnym i lokalnym, w szczególności poprzez[44]:** **- kampanie informacyjne i imprezy służące kojarzeniu partnerów i promocji transferu wiedzy i innowacji** **- rozwój systemu komunikowania się i wymiany informacji** **– stypendia naukowe dla doktorantów kształcących się na kierunkach uznanych za szczególnie istotne z punktu widzenia rozwoju województwa (określonych w RSI)[45]**
2.	Zakres stosowania cross-financingu	Zgodnie z zapisami *Wytycznych w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki*.
3.	Kategoria interwencji funduszy strukturalnych (priority theme dimension)	74
4.	Typ beneficjentów	Jednostka organizacyjna samorządu województwa wskazana przez Instytucję Pośredniczącą w Planie działania.
5.	Grupy docelowe (osoby, instytucje, grupy społeczne bezpośrednio korzystające z pomocy)	– podmioty odpowiedzialne za opracowanie i wdrażanie RSI – przedsiębiorcy – pracownicy naukowi – doktoranci

[44] Jeśli Instytucja Pośrednicząca, zgodnie z zapisami Planu działania na dany rok, zamierza realizować ten typ projektu w ramach Poddziałania 8.2.2 (tryb systemowy), nie jest możliwa jego realizacja w Poddziałaniu 8.2.1 (tryb konkursowy) w ramach tego samego Planu działania.

[45] Jeśli Instytucja Pośrednicząca, zgodnie z zapisami Planu działania na dany rok, zamierza realizować ten typ projektu w ramach Poddziałania 8.2.2 (tryb systemowy), nie jest możliwa jego realizacja w Poddziałaniu 8.2.1 (tryb konkursowy) w ramach tego samego Planu działania. System zgłoszeń, sposób wypłacania i rozliczania stypendiów oraz ich wysokość zostaną określone przez Instytucje Pośredniczące, jednakże maksymalna miesięczna wysokość stypendium powinna kształtować się w granicach 3.000–5.000 PLN.

6.	Propozycje kryteriów wyboru finansowanych operacji	Kryteria: – ogólne – szczegółowe Dokładne wskazanie kryteriów wyboru finansowanych operacji nastąpi w Planie działania, przygotowywanym przez IP dla każdego Priorytetu.
7.	Opis systemu wyboru projektów:	
	Instytucja odpowiedzialna za wybór projektów	Instytucja wskazana przez samorząd województwa (pełna lista instytucji wraz z danymi teleadresowymi zostanie opublikowana w załączniku)
	Tryb dokonywania wyboru projektów	projekty systemowe
	Procedura oceny merytorycznej wniosku o dofinansowanie	Informacje na temat procedury zawarte są w rozdziale I (pkt 5.) *Opis systemu wyboru projektów w ramach PO Kapitał Ludzki.*
	Instytucja odpowiedzialna za wydanie ostatecznej decyzji w sprawie dofinansowania projektu i podpisanie umowy/decyzji o przyznaniu wsparcia dla projektu	Instytucja wskazana przez samorząd województwa (pełna lista instytucji wraz z danymi teleadresowymi zostanie opublikowana w załączniku)
	Procedura odwoławcza	Instytucja wskazana przez samorząd województwa (pełna lista instytucji wraz z danymi teleadresowymi zostanie opublikowana w załączniku)

Indykatywny podział alokacji finansowej w ramach Priorytetu VIII

DZIAŁANIE	Alokacja (euro)		
	Ogółem	**EFS**	**Środki krajowe**
Działanie 8.1 *ROZWÓJ PRACOWNIKÓW I PRZEDSIĘBIORSTW W REGIONIE*	1 270 783 690	1 080 166 136	190 617 554
w tym **Poddziałanie 8.1.1** *Wspieranie rozwoju kwalifikacji zawodowych i doradztwo dla przedsiębiorstw*	902 256 420	766 917 956	135 338 464
w tym **Poddziałanie 8.1.2** *Wsparcie procesów adaptacyjnych i modernizacyjnych w regionie*	317 695 922	270 041 534	47 654 388
w tym **Poddziałanie 8.1.3** *Wzmacnianie lokalnego partnerstwa na rzecz adaptacyjności*	21 603 323	18 362 825	3 240 498
w tym **Poddziałanie 8.1.4** *Przewidywanie zmiany gospodarczej*	29 228 025	24 843 821	4 384 204
Działanie 8.2 *TRANSFER WIEDZY*	317 695 922	270 041 534	47 654 388
w tym **Poddziałanie 8.2.1** *Wsparcie dla współpracy sfery nauki i przedsiębiorstw*	127 078 369	108 016 614	19 061 755
w tym **Poddziałanie 8.2.2** *Regionalne Strategie Innowacji*	190 617 553	162 024 920	28 592 633
OGÓŁEM PRIORYTET VIII	**1 588 479 612**	**1 350 207 670**	**238 271 942**

Priorytet IX
ROZWÓJ WYKSZTAŁCENIA I KOMPETENCJI W REGIONACH

PRIORYTET IX
ROZWÓJ WYKSZTAŁCENIA I KOMPETENCJI W REGIONACH

Opis Priorytetu IX

Dostęp do edukacji i umożliwienie korzystania z usług edukacyjnych są podstawowymi czynnikami określającymi przebieg ścieżki edukacyjnej, a w rezultacie sytuację jednostek na rynku pracy. W ramach Priorytetu realizowane będą działania obejmujące wsparcie kierowane do osób i placówek realizujących proces kształcenia, mające na celu wyrównywanie szans edukacyjnych w trakcie procesu kształcenia poprzez wysokiej jakości usług edukacyjnych. W szczególności wspierane będą te obszary i środowiska, które napotykają na najsilniejsze bariery w dostępie do wysokiej jakości usług edukacyjnych.

Upowszechnienie edukacji przedszkolnej, a co za tym idzie, wyrównanie szans edukacyjnych dzieci na początkowym etapie edukacji wymaga systemowego wdrożenia elastycznych form edukacji przedszkolnej, szczególnie na obszarach wiejskich, gdzie edukacja przedszkolna jest upowszechniona w niewystarczającym zakresie. Zapewnienie równego i szerokiego dostępu do edukacji przedszkolnej przyczyni się do możliwe wczesnej identyfikacji barier edukacyjnych i opracowania regionalnych strategii ich eliminacji.

Istotnym elementem Priorytetu IX będą programy rozwojowe szkół i placówek oświatowych, które obejmą m.in. dodatkowe zajęcia pozalekcyjne i pozaszkolne dla uczniów, z jednej strony stanowiące instrument wyrównywania szans edukacyjnych uczniów napotykających się z różnych przyczyn na problemy edukacyjne, zaś z drugiej strony wzmacniające znaczenie kompetencji kluczowych w trakcie procesu nauczania. Programy rozwoje będą silnie ukierunkowane na dostosowywanie kompetencji przyszłych absolwentów do potrzeb rynku pracy, a także przygotowanie uczniów do funkcjonowania na nim. W tym obszarze szczególny nacisk zostanie położony na szkolnictwo zawodowe, które pomimo sygnałów płynących z rynku pracy, cieszy się znacznie niższą atrakcyjnością i jakością nauczania niż kształcenie ogólne. W ramach szkolnictwa zawodowego oprócz wyżej wymienionych instrumentów wsparcia znacząco wspierana będzie również współpraca szkół i placówek z pracodawcami, co przyczyni się do wzmocnienia nauczania praktycznego m.in. poprzez staże i praktyki odbywane u pracodawców, a co za tym idzie wyposażenia przyszłych absolwentów w praktyczne umiejętności wymagane na rynku pracy. Wspierana będzie również modernizacja oferty edukacyjnej szkolnictwa zawodowego zarówno poprzez dostosowywanie kierunków kształcenia do potrzeb rynku pracy jak i wyposażenie szkół w nowoczesne materiały dydaktyczne. Instrumentem towarzyszącym wyrównywaniu szans edukacyjnych i podnoszeniu jakości kształcenia poprzez programy rozwojowe będą programy stypendialne dla uczniów szczególnie uzdolnionych (zwłaszcza w zakresie nauk matematyczno – przyrodniczych i technicznych), którym trudna sytuacja materialna uniemożliwia rozwój edukacyjny.

Równolegle potencjał instytucji edukacyjnych będzie wzmacniany poprzez realizację kompleksowych programów ukierunkowanych na rozwój kadr pedagogicznych i administracyjnych systemu oświaty.

Istotną słabością polskiego systemu kształcenia jest niski udział w formalnym kształceniu ustawicznym, osób dorosłych podnoszących kwalifikacje lub uzupełniających wykształcenie lub kwalifikacje ogólne i zawodowe. W ramach Priorytetu podjęte zostaną działania nakierowane na upowszechnienie powyższego typu kształcenia ustawicznego poprzez zwiększenie dostępności kształcenia osób dorosłych w formach szkolnych, podniesienie jakości usług oferowanych przez placówki prowadzące formalne kształcenie ustawiczne oraz promocję

korzyści płynących z formalnego podnoszenia i uzupełniania wykształcenia i kwalifikacji zawodowych.

Wszystkie problemy na które odpowiedź będzie stanowił wsparcie realizowane w ramach Priorytetu IX w szczególnym stopniu ogniskują się na terenach wiejskich. Jedną z przyczyn takiego stanu rzeczy jest niska świadomość mieszkańców obszarów wiejskich o korzyściach płynących z edukacji, a także niski stopień samoorganizacji społeczności lokalnych na tych obszarach w celu poprawy sytuacji edukacyjnej wsi. Z tego powodu w ramach Priorytetu IX udzielane będzie wsparcie na rzecz tworzenia i funkcjonowania oddolnych, lokalnych inicjatyw i paktów powoływanych przez mieszkańców obszarów wiejskich na rzecz rozwoju edukacji i podnoszenia poziomu wykształcenia mieszkańców wsi.

Odpowiednie projekty realizowane w ramach działań Priorytetu IX powinny przyczyniać się do osiągnięcia odpowiednich efektów realizacji określonych dla Priorytetu IX:

1. Objęcia w ramach Priorytetu 6% dzieci w wieku 3 – 5 lat uczestniczących w różnych formach edukacji przedszkolnej na obszarach wiejskich.
2. Zwiększenia o 100% odsetka osób dorosłych w wieku 25-64 lata uczestniczących w formalnym kształceniu ustawicznym.
3. Wdrożenia przez 60% szkół (podstawowych, gimnazjów i ponadgimnazjalnych), projektów rozwojowych obejmujących m.in nowoczesny systemu zarządzania, zajęcia pozalekcyjne i pozaszkolne (szkoły wiejskie 80%, miejskie 42%).
4. Zwiększenia do 45% odsetka absolwentów szkół prowadzących kształcenie zawodowe kończących się maturą (ISCED 3B) w relacji do absolwentów wszystkich szkół ponadgimnazjalnych kończących się maturą (ISCED 3A i ISCED 3B).
5. Zwiększenia do 43% odsetka absolwentów szkół ponadgimnazjalnych prowadzących kształcenie zawodowe (ISCED 3B i ISCED 3C) w relacji do liczby wszystkich absolwentów szkół ponadgimnazjalnych (ISCED 3A, B i C).
6. Zwiększenia do 11,0% odsetka nauczycieli podnoszących swoje kompetencje poprzez doskonalenie zawodowe w krótkich formach w ramach osi priorytetowej (w tym odsetka nauczycieli na obszarach wiejskich do 33%, a odsetka nauczycieli kształcenia zawodowego do 8%).

9.1 WYRÓWNYWANIE SZANS EDUKACYJNYCH I ZAPEWNIENIE WYSOKIEJ JAKOŚCI USŁUG EDUKACYJNYCH ŚWIADCZONYCH W SYSTEMIE OŚWIATY

1.	Nazwa programu operacyjnego	Program Operacyjny Kapitał Ludzki
2.	Nazwa i numer priorytetu	Priorytet IX Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach
3.	Nazwa Funduszu	Europejski Fundusz Społeczny
4.	Instytucja Zarządzająca	Minister właściwy ds. rozwoju regionalnego - Departament Zarządzania Europejskim Funduszem Społecznym
5.	Instytucja Pośrednicząca	Instytucja wskazana przez samorząd województwa (pełna lista instytucji wraz z danymi teleadresowymi zostanie opublikowana w załączniku)
6.	Instytucja Certyfikująca	Minister właściwy ds. rozwoju regionalnego - Departament Instytucji Certyfikującej
7.	Instytucja pośrednicząca w certyfikacji	nie dotyczy
8.	Instytucja odpowiedzialna za otrzymywanie płatności dokonywanych przez KE	Minister właściwy do spraw finansów publicznych
9.	Forma pomocy (form of finance)	Pomoc bezzwrotna – 01
10.	Wymiar terytorialny (territory type)	00, 05 (obszary wiejskie)
11.	Obszar działalności gospodarczej (economic activity)	nie dotyczy - 00
12.	Zasięg terytorialny NUTS (location)	NUTS2 – PL11, PL12, PL21, PL22, PL31, PL32, PL33, PL34, PL41, PL42 PL43,, PL51, PL52, PL61, PL62, PL63
13.	Instytucja Wdrażająca (Instytucja Pośrednicząca II stopnia)	Instytucja wskazana przez samorząd województwa (pełna lista instytucji wraz z danymi teleadresowymi zostanie opublikowana w załączniku)
14.	Instytucja odpowiedzialna za dokonywanie płatności na rzecz beneficjentów	Instytucja wskazana przez samorząd województwa (pełna lista instytucji wraz z danymi teleadresowymi zostanie opublikowana w załączniku)
15.	Nazwa i numer działania	9.1 Wyrównywanie szans edukacyjnych i zapewnienie wysokiej jakości usług edukacyjnych świadczonych w systemie oświaty

16.	Cel i uzasadnienie działania	**Cel Działania:** – tworzenie warunków równych szans edukacyjnych poprzez udzielenie wsparcia na rzecz instytucji systemu oświaty oraz osób napotykających na bariery o charakterze środowiskowym, ekonomicznym, geograficznym i zdrowotnym utrudniające lub uniemożliwiające dostęp do usług edukacyjnych – wzmocnienie atrakcyjności i podniesienie jakości oferty edukacyjnej instytucji systemu oświaty realizujących kształcenie w formach szkolnych (z wyłączeniem kształcenia osób dorosłych) ukierunkowane na rozwój kluczowych kompetencji oraz wzmocnienie zdolności uczniów do przyszłego zatrudnienia
		Uzasadnienie Działania: Warunkiem niezbędnym do podniesienia ogólnego poziomu wykształcenia społeczeństwa jest stworzenie warunków powszechnego dostępu do edukacji już od najwcześniejszych etapów wychowania i kształcenia tj. etapu edukacji przedszkolnej. Upowszechnienie edukacji przedszkolnej, a co za tym idzie, wyrównanie szans edukacyjnych dzieci, szczególnie z obszarów wiejskich, wymaga systemowego wdrożenia elastycznych form edukacji przedszkolnej przy jednoczesnym wzmocnieniu działającej sieci ośrodków przedszkolnych i uelastycznieniu ich oferty do rzeczywistych potrzeb dzieci i ich opiekunów. Jednocześnie niezbędne jest również przełamanie barier kulturowych poprzez przekonanie rodziców o znaczeniu wczesnej edukacji dla dalszego rozwoju dziecka i decyzji o skierowaniu dziecka do przedszkola. Podniesienie ogólnego poziomu wykształcenia społeczeństwa wymaga również od systemu oświaty stworzenia mechanizmów eliminujących lub kompensujących oddziaływanie czynników utrudniających uczestnictwo w procesie kształcenia. Istotnym elementem polityki wyrównywania szans edukacyjnych powinno być zatem wzmocnienie działań instytucji oświatowych ukierunkowane na pomoc uczniom, którzy ze względu na czynniki ekonomiczne, społeczne czy kulturowe nie funkcjonują prawidłowo w systemie oświaty. Do grupy takich uczniów można zaliczyć: uczniów nauce niskich osiągnięciach szkolnych, uczniów niepełnosprawnych, uczniów pochodzących z mniejszości narodowych lub etnicznych, uczniów pochodzących z rodzin patologicznych oraz uczniów

		dotkniętych patologiami społecznymi itp., a także młodzież, która ze względu na różne czynniki przedwcześnie opuściła system szkolnictwa. Wsparcie szkoły powinno obejmować nie tylko realizację programów edukacyjnych (dodatkowych zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych) skierowanych do powyższych grup uczniów, ale także wsparcie pedagogiczno – psychologiczne skoncentrowane na eliminacji czynników lokujących uczniów w niekorzystnej sytuacji edukacyjnej. Powszechnemu dostępowi do edukacji powinna towarzyszyć atrakcyjna i o wysokiej jakości oferta edukacyjna instytucji systemu oświaty. W obecnej sytuacji istotnym problemem polskiego systemu edukacji jest znaczne zróżnicowanie jakości pracy szkół pod względem ich lokalizacji (miasto – wieś) oraz poziomu szkolnictwa. Wsparcie wdrażane w ramach Działania umożliwi zmniejszenie tych różnic poprzez realizację programów ukierunkowanych na podniesienie jakości pracy szkół m.in. poprzez wprowadzenie innowacyjnych form nauczania o wyższej skuteczności czy wdrażania bardziej efektywnych modeli zarządzania placówką oświatową. Programy rozwojowe szkół będą również przyczyniać się do podnoszenia u uczniów podstawowych umiejętności oraz kompetencji o kluczowym znaczeniu dla zdolności do zatrudnienia oraz dla kontynuowania edukacji. W tym celu szkoły oraz ich organy prowadzące otrzymają wsparcie na rozszerzenie swojej oferty edukacyjnej o elementy wykraczające poza standardowy program nauczania np. dodatkowy język obcy. Realizacja programów rozwojowych przyczyni się do podniesienia jakości nauczania w szkole, a co za tym idzie do lepszych wyników w nauce osiąganych przez uczniów, którzy uzyskają dzięki temu większe szanse na kontynuowanie edukacji lub podjęcie zatrudnienia.
17.	Kwalifikowalność wydatków w ramach działania	Kryteria kwalifikowalności wydatków są zgodne z *Wytycznymi w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach PO KL.*
18.	Alokacja finansowa na działanie	756 047 832 euro
19.	Wkład ze środków unijnych	642 640 657 euro
20.	Wkład ze środków publicznych krajowych	113 407 175 euro
21.	Przewidywana wielkość środków	0 Euro

	prywatnych	
22.	Maksymalny udział środków UE w wydatkach kwalifikowanych na poziomie projektu (%)	85%
23.	Pomoc publiczna	nie dotyczy
24.	Minimalny wkład własny beneficjenta (%)	Do określenia przez IP
25.	Dzień rozpoczęcia kwalifikowalności wydatków	12 grudnia 2006 r. – jeżeli IP nie określi terminu późniejszego
26.	Minimalna/maksymalna wartość projektu	minimum 50 tys. zł – jeżeli IP nie określi inaczej
27.	Forma płatności	W przypadku projektów konkursowych – zaliczka dla beneficjentów W przypadku projektów systemowych – brak płatności (środki zapewnione w ramach budżetu jst)
28.	Wysokość udziału cross-financingu (%)	do 10%
29.	Wskaźniki realizacji Działania	– liczba ośrodków wychowania przedszkolnego, które uzyskały wsparcie w ramach Działania – liczba szkół (podstawowych, gimnazjów i ponadgimnazjalnych prowadzących kształcenie ogólne), które zrealizowały projekty rozwojowe w ramach Działania, w podziale na obszary miejskie i wiejskie

Poddziałanie 9.1.1 Zmniejszanie nierówności w stopniu upowszechnienia edukacji przedszkolnej - *projekty konkursowe*

1.	Typ realizowanych operacji (projektów)	– **tworzenie przedszkoli (w tym również uruchamianie innych form wychowania przedszkolnego[46]) na obszarach i w środowiskach o niskim stopniu upowszechnienia edukacji przedszkolnej (w szczególności na obszarach wiejskich)** – **wsparcie istniejących przedszkoli (w tym również funkcjonujących innych form**

[46] W rozumieniu Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 10 stycznia 2008 r. w sprawie rodzajów innych form wychowania przedszkolnego, warunków tworzenia i organizowania tych form oraz sposobu ich działania (Dz. U. z dnia 17 stycznia 2008 r.)

		wychowania przedszkolnego) przyczyniające się do zwiększonego uczestnictwa dzieci w wychowaniu przedszkolnym np. wsparcie dla przedszkoli i innych form wychowania przedszkolnego zagrożonych likwidacją, wydłużenie godzin pracy, uruchomienie dodatkowego naboru dzieci, zatrudnienie dodatkowego personelu itp. – **opracowanie i realizacja kampanii informacyjnych promujących edukację przedszkolną**
2.	Zakres stosowania cross-financingu	Zgodnie z zapisami *Wytycznych w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki.*
3.	Kategoria interwencji funduszy strukturalnych (priority theme dimension)	73
4.	Typ beneficjentów	wszystkie podmioty - z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych)
5.	Grupy docelowe (osoby, instytucje, grupy społeczne bezpośrednio korzystające z pomocy)	– dzieci w wieku przedszkolnym (3-5 lat)[47] – rodzice dzieci w wieku przedszkolnym (3-5 lat) – istniejące przedszkola – funkcjonujące inne formy wychowania przedszkolnego
6.	Propozycje kryteriów wyboru finansowanych operacji	Kryteria: – ogólne – szczegółowe Dokładne wskazanie kryteriów wyboru finansowanych operacji nastąpi w Planie działania, przygotowywanym przez IP dla każdego Priorytetu.
7.		

Opis systemu wyboru projektów:

[47] W przypadku gdy roczne przygotowanie przedszkolne obejmujące dzieci w wieku lat 6 realizowane jest w przedszkolu, uczestniczące w nim dzieci mogą stanowić grupę docelową Poddziałania 9.1.1. Wsparcie w Poddziałaniu 9.1.1w tym przypadku kierowane będzie zarówno do dzieci w wieku 3-5 lat jak i do dzieci w wieku 6 lat, przy czym ze względu na przyjęte wskaźniki monitorowania PO KL w sprawozdawczości należy wówczas oddzielnie wykazywać liczbę objętych wsparciem dzieci w wieku 3 – 5 lat.
Ze względu na ograniczenie wynikające z art 14a ust. 5 ustawy o systemie oświaty nie jest możliwe natomiast objęcie dzieci 6-letnich innymi formami wychowania przedszkolnego.
Natomiast wsparcie w ramach Działania 9.1.1 nie może być skierowane do dzieci w wieku lat 6 objętych przygotowaniem przedszkolnym w oddziale przedszkolnym zorganizowanym w szkole podstawowej. W tej sytuacji dzieci te stanowią grupę docelową programów rozwojowych realizowanych przez szkoły w ramach Poddziałania 9.1.2.

	Instytucja odpowiedzialna za wybór projektów	Instytucja wskazana przez samorząd województwa (pełna lista instytucji wraz z danymi teleadresowymi zostanie opublikowana w załączniku)
	Tryb dokonywania wyboru projektów	projekty konkursowe
	Procedura oceny merytorycznej wniosku o dofinansowanie	Informacje na temat procedury zawarte są w rozdziale I (pkt 5.) *Opis systemu wyboru projektów w ramach PO Kapitał Ludzki.*
	Instytucja odpowiedzialna za wydanie ostatecznej decyzji w sprawie dofinansowania projektu i podpisanie umowy/decyzji o przyznaniu wsparcia dla projektu	Instytucja wskazana przez samorząd województwa (pełna lista instytucji wraz z danymi teleadresowymi zostanie opublikowana w załączniku)
	Procedura odwoławcza	Instytucja wskazana przez samorząd województwa (pełna lista instytucji wraz z danymi teleadresowymi zostanie opublikowana w załączniku)

Poddziałanie 9.1.2 Wyrównywanie szans edukacyjnych uczniów z grup o utrudnionym dostępie do edukacji oraz zmniejszanie różnic w jakości usług edukacyjnych – *projekty konkursowe*

1.	Typ realizowanych operacji (projektów)	**Programy rozwojowe szkół i placówek oświatowych prowadzących kształcenie ogólne ukierunkowane na wyrównywanie szans edukacyjnych uczniów i zmniejszanie dysproporcji w ich osiągnięciach edukacyjnych oraz podnoszenie jakości procesu kształcenia, w szczególności obejmujące:** – **dodatkowe zajęcia dydaktyczno - wyrównawcze oraz specjalistyczne służące wyrównywaniu dysproporcji edukacyjnych w trakcie procesu kształcenia** – **doradztwo i opiekę pedagogiczno – psychologiczną dla uczniów wykazujących problemy w nauce lub z innych przyczyn zagrożonych przedwczesnym wypadnięciem z systemu oświaty (np. wsparcie dla uczniów z obszarów wiejskich, wsparcie dla uczniów niepełnosprawnych, przeciwdziałanie uzależnieniom, programy prewencyjne, przeciwdziałanie patologiom społecznym)** – **programy skierowane do dzieci i młodzieży,**

		które znajdują się poza systemem szkolnictwa podstawowego, gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego (przedwcześnie opuszczający system szkolnictwa) umożliwiające ukończenie danego etapu kształcenia oraz kontynuację nauki – **dodatkowe zajęcia (pozalekcyjne i pozaszkolne) dla uczniów ukierunkowane na rozwój kompetencji kluczowych, ze szczególnym uwzględnieniem ICT, języków obcych, przedsiębiorczości, nauk przyrodniczo – matematycznych** – **rozszerzanie oferty szkół o zagadnienia związane z poradnictwem i doradztwem edukacyjno - zawodowym, informowaniem uczniów o korzyściach płynących z wyboru danej ścieżki edukacyjnej oraz możliwościach dalszego kształcenia w kontekście uwarunkowań lokalnego i regionalnego rynku pracy (szkolne ośrodki kariery)** – **wdrożenie nowych, innowacyjnych form nauczania i oceniania cechujących się wyższą skutecznością niż formy tradycyjne** – **wdrażanie programów i narzędzi efektywnego zarządzania placówką oświatową przyczyniających się do poprawę jakości nauczania**
2.	Zakres stosowania cross-financingu	Zgodnie z zapisami *Wytycznych w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki*.
3.	Kategoria interwencji funduszy strukturalnych (priority theme dimension)	73
4.	Typ beneficjentów	wszystkie podmioty - z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych)
5.	Grupy docelowe (osoby, instytucje, grupy społeczne bezpośrednio korzystające z pomocy)	– szkoły (instytucje, kadra) i ich organy prowadzące realizujące kształcenie ogólne (z wyłączeniem szkół dla dorosłych) – poradnie psychologiczno – pedagogiczne – uczniowie szkół podstawowych, gimnazjalnych, ponadgimnazjalnych prowadzących kształcenie ogólne (z wyłączeniem słuchaczy szkół dla

		dorosłych) – osoby, które przedwcześnie opuściły system oświaty
6.	Propozycje kryteriów wyboru finansowanych operacji	Kryteria: – ogólne – szczegółowe Dokładne wskazanie kryteriów wyboru finansowanych operacji nastąpi w Planie działania, przygotowywanym przez IP dla każdego Priorytetu.
7.	Opis systemu wyboru projektów:	
	Instytucja odpowiedzialna za wybór projektów	Instytucja wskazana przez samorząd województwa (pełna lista instytucji wraz z danymi teleadresowymi zostanie opublikowana w załączniku)
	Tryb dokonywania wyboru projektów	projekty konkursowe
	Procedura oceny merytorycznej wniosku o dofinansowanie	Informacje na temat procedury zawarte są w rozdziale I (pkt 5.) *Opis systemu wyboru projektów w ramach PO Kapitał Ludzki.*
	Instytucja odpowiedzialna za wydanie ostatecznej decyzji w sprawie dofinansowania projektu i podpisanie umowy/decyzji o przyznaniu wsparcia dla projektu	Instytucja wskazana przez samorząd województwa (pełna lista instytucji wraz z danymi teleadresowymi zostanie opublikowana w załączniku)
	Procedura odwoławcza	Instytucja wskazana przez samorząd województwa (pełna lista instytucji wraz z danymi teleadresowymi zostanie opublikowana w załączniku)

Poddziałanie 9.1.3 Pomoc stypendialna dla uczniów szczególnie uzdolnionych – *projekty systemowe*

1.	Typ realizowanych operacji (projektów)	– **realizacja regionalnych programów pomocy stypendialnej dla szczególnie uzdolnionych uczniów (zwłaszcza w zakresie nauk matematycznych, przyrodniczych i technicznych) szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych, których niekorzystna**

		sytuacja materialna stanowi barierę w rozwoju edukacyjnym.[48]
2.	Zakres stosowania cross-financingu	Zgodnie z zapisami *Wytycznych w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki*.
3.	Kategoria interwencji funduszy strukturalnych (priority theme dimension)	73
4.	Typ beneficjentów	Jednostka organizacyjna samorządu województwa wskazana przez Instytucję Pośredniczącą w Planie działania.
5.	Grupy docelowe (osoby, instytucje, grupy społeczne bezpośrednio korzystające z pomocy)	– szczególnie uzdolnieni w zakresie nauk matematyczno - przyrodniczych i technicznych uczniowie szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych, którym trudna sytuacja materialna utrudnia rozwój edukacyjny

[48] Szczegółowe zasady realizacji regionalnych programów stypendialnych zostaną określone w regulaminach przyznawania pomocy stypendialnej opracowanych przez beneficjentów systemowych Poddziałania 9.1.3 zgodnie z warunkami określonymi przez Instytucje Pośredniczące. Przyjęte zasady musza jednak zachować zgodność z przedstawionymi poniżej wspólnymi ramami dla wszystkich regionalnych programów stypendialnych:

- Wysokość stypendiów ustalają beneficjenci systemowi Poddziałania 9.1.3 zgodnie z warunkami określonymi przez Instytucje Pośredniczące, jednak kwota stypendium wyliczona na bazie miesięcznej musi się mieścić w przedziale od 200 do 600 zł. Minimalny okres na jaki przyznawane będzie stypendium wynosi 12 miesięcy i może być skrócony jedynie w przypadku naruszenia przez ucznia regulaminu programu stypendialnego
- Kryterium szczególnie uzdolnionych uczniów określone zostanie w regulaminach regionalnych programów stypendialnych w oparciu o: średnią uzyskiwanych ocen (w szczególności średnią ocen z przedmiotów matematyczno – przyrodniczych i technicznych), wyniki egzaminów i sprawdzianów zewnętrznych, osiągnięcia w olimpiadach i konkursach szczebla co najmniej wojewódzkiego, a także inne czynniki określone przez beneficjenta systemowego zgodnie z wytycznymi ustalonymi przez IP
- Kryterium dochodowe (na jednego członka rodziny) określa się jako dwukrotność kwoty kryterium dochodowego określonego w ustawie o świadczeniach rodzinnych. Dochody na członka rodziny przewyższające tą kwotę uniemożliwiają otrzymanie stypendium.
- Wymogiem otrzymania stypendium będzie przygotowanie i złożenie wraz z wnioskiem o przyznanie stypendium indywidualnego planu rozwoju edukacyjnego ucznia zawierającego co najmniej: profil ucznia, jego dotychczasowe osiągnięcia edukacyjne, cele do osiągnięcia w związku z otrzymanym stypendium oraz wydatki jakie stypendysta zamierza ponieść w ramach otrzymanego stypendium
- W trakcie otrzymywania stypendium uczeń – stypendysta podlega opiece dydaktycznej nauczyciela, pedagoga szkolnego lub doradcy zawodowego zatrudnionego w szkole ucznia. Celem opieki dydaktycznej jest wsparcie ucznia w wykorzystaniu stypendium na cele edukacyjne i monitorowanie osiągnięć edukacyjnych ucznia. Opiekun stypendysty za związane z tą funkcją obowiązki może otrzymywać wynagrodzenie w wysokości nieprzekraczającej 30% wysokości stypendium ucznia (wg kalkulacji miesięcznej).

6.	Propozycje kryteriów wyboru finansowanych operacji	Kryteria: – ogólne – szczegółowe Dokładne wskazanie kryteriów wyboru finansowanych operacji nastąpi w Planie działania, przygotowywanym przez IP dla każdego Priorytetu.
7.	Opis systemu wyboru projektów:	
	Instytucja odpowiedzialna za wybór projektów	Instytucja wskazana przez samorząd województwa (pełna lista instytucji wraz z danymi teleadresowymi zostanie opublikowana w załączniku)
	Tryb dokonywania wyboru projektów	projekty systemowe
	Procedura oceny merytorycznej wniosku o dofinansowanie	Informacje na temat procedury zawarte są w rozdziale I (pkt 5.) *Opis systemu wyboru projektów w ramach PO Kapitał Ludzki.*
	Instytucja odpowiedzialna za wydanie ostatecznej decyzji w sprawie dofinansowania projektu i podpisanie umowy/decyzji o przyznaniu wsparcia dla projektu	Instytucja wskazana przez samorząd województwa (pełna lista instytucji wraz z danymi teleadresowymi zostanie opublikowana w załączniku)
	Procedura odwoławcza	Instytucja wskazana przez samorząd województwa (pełna lista instytucji wraz z danymi teleadresowymi zostanie opublikowana w załączniku)

9.2 PODNIESIENIE ATRAKCYJNOŚCI I JAKOŚCI SZKOLNICTWA ZAWODOWEGO

1.	Nazwa programu operacyjnego	Program Operacyjny Kapitał Ludzki
2.	Nazwa i numer priorytetu	Priorytet IX Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach
3.	Nazwa Funduszu	Europejski Fundusz Społeczny
4.	Instytucja Zarządzająca	Minister właściwy ds. rozwoju regionalnego - Departament Zarządzania Europejskim Funduszem Społecznym
5.	Instytucja Pośrednicząca	Instytucja wskazana przez samorząd województwa (pełna lista instytucji wraz z danymi teleadresowymi zostanie opublikowana w załączniku)
6.	Instytucja Certyfikująca	Minister właściwy ds. rozwoju regionalnego - Departament Instytucji Certyfikującej
7.	Instytucja pośrednicząca w certyfikacji	nie dotyczy
8.	Instytucja odpowiedzialna za otrzymywanie płatności dokonywanych przez KE	Minister właściwy do spraw finansów publicznych
9.	Forma pomocy (form of finance)	Pomoc bezzwrotna – 01
10.	Wymiar terytorialny (territory type)	00, 05 (obszary wiejskie)
11.	Obszar działalności gospodarczej (economic activity)	nie dotyczy - 00
12.	Zasięg terytorialny NUTS (location)	NUTS2 – PL11, PL12, PL21, PL22, PL31, PL32, PL33, PL34, PL41, PL42 PL43,, PL51, PL52, PL61, PL62, PL63
13.	Instytucja Wdrażająca (Instytucja Pośrednicząca II stopnia)	Instytucja wskazana przez samorząd województwa (pełna lista instytucji wraz z danymi teleadresowymi zostanie opublikowana w załączniku)
14.	Instytucja odpowiedzialna za dokonywanie płatności na rzecz beneficjentów	Instytucja wskazana przez samorząd województwa (pełna lista instytucji wraz z danymi teleadresowymi zostanie opublikowana w załączniku)
15.	Nazwa i numer działania	9.2 Podniesienie jakości i atrakcyjności

		szkolnictwa zawodowego
16.	Cel i uzasadnienie działania	**Cel Działania:** Wzmocnienie atrakcyjności i podniesienie jakości oferty edukacyjnej szkół i placówek oświatowych prowadzących kształcenie zawodowe (z wyłączeniem kształcenia osób dorosłych) służące podniesieniu zdolności uczniów do przyszłego zatrudnienia. **Uzasadnienie Działania:** Szkolnictwo zawodowe w obecnej sytuacji znacznie odbiega jakością od szkolnictwa ogólnego przez co cieszy się znacznie niższym zainteresowaniem uczniów. W tym kontekście oraz zgodnie z zapotrzebowaniem rynku pracy niezbędne jest zwiększenie potencjału szkół zawodowych i propagowanie korzyści płynących z wyboru tej ścieżki kształcenia. Jednocześnie modernizacja szkolnictwa zawodowego powinna być wspierana dodatkowymi zachętami dla uczniów, którzy podejmą kształcenie w tym kierunku. Wszystkie te działania przyczynią się do zwiększenia popularności wyboru kształcenia zawodowego jako ścieżki edukacyjnej, a także dostosowania jego oferty do potrzeb rynku pracy (szczególnie w wymiarze lokalnym i regionalnym). Dzięki temu system szkolnictwa zawodowego będzie w stanie dostarczyć na rynek pracy większą liczbę wykwalifikowanych specjalistów o kwalifikacjach odpowiadających aktualnym wymogom pracodawców. Działania w powyższym zakresie będą realizowane poprzez kompleksowe programy rozwojowe szkół i placówek prowadzących kształcenie zawodowe obejmujące zarówno wyrównywanie dysproporcji edukacyjnych pomiędzy osiągnięciami uczniów, modernizację procesu kształcenia poprzez dodatkowe zajęcia pozalekcyjne i pozaszkolne rozwijające kompetencje kluczowe uczniów, doradztwo edukacyjno – zawodowe jak i instrumenty o szczególnym znaczeniu dla szkolnictwa zawodowego: staże i praktyki realizowane we współpracy z pracodawcami. Programy rozwojowe umożliwią również włączenie pracodawców w proces kształcenia zawodowego w innych, szerszych niż praktyczna nauka zawodu, formach np. diagnozowanie popytu rynku pracy na absolwentów o określonych kwalifikacjach zawodowych. W ramach programów rozwojowych szkoły i placówki realizujące kształcenie zawodowe będą mogły

		również wyposażyć uczniów w nowoczesne materiały dydaktyczne (w tym podręczniki szkolne), które zagwarantują wysoką jakość kształcenia zgodną z wymogami współczesnej gospodarki.
17.	Kwalifikowalność wydatków w ramach działania	Kryteria kwalifikowalności wydatków są zgodne z *Wytycznymi w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach PO KL*.
18.	Alokacja finansowa na działanie	515 687 204 euro
19.	Wkład ze środków unijnych	438 334 123 euro
20.	Wkład ze środków publicznych krajowych	77 353 081 euro
21.	Przewidywana wielkość środków prywatnych	0 Euro
22.	Maksymalny udział środków UE w wydatkach kwalifikowanych na poziomie projektu (%)	85%
23.	Pomoc publiczna	nie dotyczy
24.	Minimalny wkład własny beneficjenta (%)	Do określenia przez IP
25.	Dzień rozpoczęcia kwalifikowalności wydatków	12 grudnia 2006 r. – jeżeli IP nie określi terminu późniejszego
26.	Minimalna/maksymalna wartość projektu	minimum 50 tys. zł – jeżeli IP nie określi inaczej
27.	Forma płatności	Zaliczka dla beneficjentów
28.	Wysokość udziału cross-financingu (%)	do 10%
29.	Wskaźniki realizacji Działania	– liczba szkół i placówek kształcenia zawodowego, które wdrożyły programy rozwojowe – liczba szkół i placówek kształcenia zawodowego, które współpracowały z przedsiębiorstwami w zakresie wdrażania programów rozwojowych

projekty konkursowe

1.	Typ realizowanych operacji (projektów)	– **diagnozowanie potrzeb edukacyjnych w obszarze szkolnictwa zawodowego zgodnie z potrzebami lokalnego i regionalnego rynku pracy** – **programy rozwojowe szkół i placówek oświatowych prowadzących kształcenie zawodowe ukierunkowane na zmniejszanie wyrównywaniu dysproporcji w osiągnięciach uczniów w trakcie procesu kształcenia oraz podnoszenie jakości procesu kształcenia w szczególności obejmujące:** - **dodatkowe zajęcia dydaktyczno - wyrównawcze oraz specjalistyczne służące wyrównywaniu dysproporcji edukacyjnych w trakcie procesu kształcenia** - **doradztwo i opiekę pedagogiczno – psychologiczną dla uczniów wykazujących problemy w nauce lub z innych przyczyn zagrożonych przedwczesnym wypadnięciem z systemu szkolnictwa (np. wsparcie dla uczniów z obszarów wiejskich, wsparcie dla uczniów niepełnosprawnych, przeciwdziałanie uzależnieniom, programy prewencyjne, przeciwdziałanie patologiom społecznym)** - **dodatkowe zajęcia (pozalekcyjne i pozaszkolne) dla uczniów ukierunkowane na rozwój kompetencji kluczowych, ze szczególnym uwzględnieniem ICT, języków obcych, przedsiębiorczości, nauk przyrodniczo – matematycznych** - **efektywne programy doradztwa edukacyjno – zawodowego** - **modernizację oferty kształcenia zawodowego i dostosowanie jej do potrzeb lokalnego i regionalnego rynku pracy (wprowadzanie nowych kierunków kształcenia, modyfikacja programów nauczania na kierunkach istniejących)** - **współpracę szkół i placówek prowadzących kształcenie zawodowe z pracodawcami i instytucjami rynku pracy**

		służąca podnoszeniu kwalifikacji zawodowych uczniów jako przyszłych absolwentów i wzmacnianie ich zdolności do zatrudnienia ((w tym zwłaszcza w zakresie praktycznych form nauczania – staże i praktyki) **- wyposażenie szkół i placówek prowadzących kształcenie zawodowe w nowoczesne materiały dydaktyczne (w tym podręczniki szkolne) zapewniające wysoką jakość kształcenia** **- wdrożenie nowych, innowacyjnych form nauczania i oceniania cechujących się wyższą skutecznością niż formy tradycyjne** **- wdrażanie programów i narzędzi efektywnego zarządzania placówką oświatową przyczyniających się do poprawę jakości nauczania**
2.	Zakres stosowania cross-financingu	Zgodnie z zapisami *Wytycznych w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki.*
3.	Kategoria interwencji funduszy strukturalnych (priority theme dimension)	73
4.	Typ beneficjentów	wszystkie podmioty - z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych)
5.	Grupy docelowe (osoby, instytucje, grupy społeczne bezpośrednio korzystające z pomocy)	Między innymi: – uczniowie i słuchacze szkół i placówek oświatowych prowadzących kształcenie zawodowe (z wyłączeniem słuchaczy szkół dla dorosłych) – szkoły i placówki (instytucje i kadra pedagogiczna) prowadzące kształcenie zawodowe (z wyłączeniem szkół dla dorosłych) – partnerzy społeczno – gospodarczy – pracodawcy
6.	Propozycje kryteriów wyboru finansowanych operacji	Kryteria: – ogólne – szczegółowe Dokładne wskazanie kryteriów wyboru finansowanych operacji nastąpi w Planie działania,

		przygotowywanym przez IP dla każdego Priorytetu.
7.	Opis systemu wyboru projektów:	
	Instytucja odpowiedzialna za wybór projektów	Instytucja wskazana przez samorząd województwa (pełna lista instytucji wraz z danymi teleadresowymi zostanie opublikowana w załączniku)
	Tryb dokonywania wyboru projektów	projekty konkursowe
	Procedura oceny merytorycznej wniosku o dofinansowanie	Informacje na temat procedury zawarte są w rozdziale I (pkt 5.) *Opis systemu wyboru projektów w ramach PO Kapitał Ludzki.*
	Instytucja odpowiedzialna za wydanie ostatecznej decyzji w sprawie dofinansowania projektu i podpisanie umowy/decyzji o przyznaniu wsparcia dla projektu	Instytucja wskazana przez samorząd województwa (pełna lista instytucji wraz z danymi teleadresowymi zostanie opublikowana w załączniku)
	Procedura odwoławcza	Instytucja wskazana przez samorząd województwa (pełna lista instytucji wraz z danymi teleadresowymi zostanie opublikowana w załączniku)

9.3 UPOWSZECHNIENIE FORMALNEGO KSZTAŁCENIA USTAWICZNEGO

1.	Nazwa programu operacyjnego	Program Operacyjny Kapitał Ludzki
2.	Nazwa i numer priorytetu	Priorytet IX Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach
3.	Nazwa Funduszu	Europejski Fundusz Społeczny
4.	Instytucja Zarządzająca	Minister właściwy ds. rozwoju regionalnego - Departament Zarządzania Europejskim Funduszem Społecznym
5.	Instytucja Pośrednicząca	Instytucja wskazana przez samorząd województwa (pełna lista instytucji wraz z danymi teleadresowymi zostanie opublikowana w załączniku)
6.	Instytucja Certyfikująca	Minister właściwy ds. rozwoju regionalnego - Departament Instytucji Certyfikującej
7.	Instytucja pośrednicząca w certyfikacji	nie dotyczy
8.	Instytucja odpowiedzialna za otrzymywanie płatności dokonywanych przez KE	Minister właściwy do spraw finansów publicznych
9.	Forma pomocy (form of finance)	Pomoc bezzwrotna – 01
10.	Wymiar terytorialny (territory type)	00, 05 (obszary wiejskie)
11.	Obszar działalności gospodarczej (economic activity)	nie dotyczy - 00
12.	Zasięg terytorialny NUTS (location)	NUTS2 – PL11, PL12, PL21, PL22, PL31, PL32, PL33, PL34, PL41, PL42 PL43, PL51, PL52, PL61, PL62, PL63
13.	Instytucja Wdrażająca (Instytucja Pośrednicząca II stopnia)	Instytucja wskazana przez samorząd województwa (pełna lista instytucji wraz z danymi teleadresowymi zostanie opublikowana w załączniku)
14.	Instytucja odpowiedzialna za dokonywanie płatności na rzecz beneficjentów	Instytucja wskazana przez samorząd województwa (pełna lista instytucji wraz z danymi teleadresowymi zostanie opublikowana w załączniku)
15.	Nazwa i numer działania	9.3 Upowszechnienie kształcenia ustawicznego w

		formach szkolnych
16.	Cel i uzasadnienie działania	**Cel Działania:** Zwiększenie uczestnictwa osób dorosłych w kształceniu ustawicznym w formach szkolnych poprzez podniesienie jego jakości i dostępności oraz zwiększenie znaczenia kształcenia ustawicznego jako czynnika oddziaływującego na sytuację na rynku pracy.
		Uzasadnienie Działania: Stopień upowszechnienia kształcenia ustawicznego w Polsce jest znacznie niższy od przeciętnego w pozostałych krajach Unii Europejskiej. Ponadto upowszechnienie kształcenia ustawicznego jest znacznie zróżnicowane w zależności od aktualnie posiadanego poziomu wykształcenia. Osoby posiadające wykształcenie wyższe są znacznie częściej zainteresowane kształceniem ustawicznym, niż osoby o niskich kwalifikacji i relatywnie gorszej pozycji na rynku pracy. Przyczyna takiej sytuacji leży z jednej strony w niskiej świadomości społeczeństwa w zakresie znaczenia kształcenia ustawicznego, z drugiej strony jakość kształcenia ustawicznego pozostaje w wielu przypadkach niewystarczająca w odniesieniu do potrzeb rynku pracy. W ramach Działania przewiduje się realizację działań informacyjnych ukierunkowanych na podniesienie świadomości społeczeństwa na temat korzyści płynących z formalnego kształcenia ustawicznego połączoną z usługami doradczymi dla osób zainteresowanych podjęciem tego typu kształcenia ustawicznego w kontekście doboru odpowiedniego kierunku kształcenia do wymogów regionalnego rynku pracy. Wsparciem objęte zostaną również osoby dorosłe zainteresowanych podjęciem kształcenia ustawicznego w formach szkolnych (uzupełnieniem lub podwyższeniem swojego wykształcenia lub kwalifikacji w profilu ogólnym i zawodowym). W ramach Działania zainteresowane osoby będą mogły również formalnie potwierdzić kwalifikacje uzyskane w drodze nieformalnej lub pozaformalnej. Istotnym elementem Działania będzie również wsparcie placówek kształcenia ustawicznego, praktycznego i doskonalenia zawodowego prowadzących formalne kształcenie ustawiczne ukierunkowane na podniesienie jakości oferowanych usług edukacyjnych, dostosowanie programów i warunków nauczania do potrzeb regionalnego rynku pracy oraz rozwijanie

		innowacyjnych form kształcenia, które umożliwią bardziej efektywną i lepiej dostępną ofertę kształcenia (np. kształcenie w formie e-learningu).
17.	Kwalifikowalność wydatków w ramach działania	Kryteria kwalifikowalności wydatków są zgodne z *Wytycznymi w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach PO KL*.
18.	Alokacja finansowa na działanie	184 812 755 euro
19.	Wkład ze środków unijnych	157 090 842 euro
20.	Wkład ze środków publicznych krajowych	27 721 913 euro
21.	Przewidywana wielkość środków prywatnych	0 Euro
22.	Maksymalny udział środków UE w wydatkach kwalifikowanych na poziomie projektu (%)	85%
23.	Pomoc publiczna	nie dotyczy
24.	Minimalny wkład własny beneficjenta (%)	Do określenia przez IP
25.	Dzień rozpoczęcia kwalifikowalności wydatków	12 grudnia 2006 r. – jeśli IP nie określi terminu późniejszego
26.	Minimalna/maksymalna wartość projektu	minimum 50 tys. zł – jeżeli IP nie określi inaczej
27.	Forma płatności	Zaliczka dla beneficjentów
28.	Wysokość udziału cross-financingu (%)	do 10%
29.	Wskaźniki realizacji Działania	– liczba osób dorosłych w wieku 25-64 lata, które uczestniczyły w formalnym kształceniu ustawicznym w ramach Działania.

projekty konkursowe

1.	Typ realizowanych operacji (projektów)	– **kampanie informacyjne w zakresie formalnego kształcenia ustawicznego, w tym w kontekście potrzeb regionalnego lub lokalnego rynku pracy** – **kształcenie w formach szkolnych osób dorosłych z własnej inicjatywy zainteresowanych uzupełnieniem lub**

		podwyższeniem swojego wykształcenia i kwalifikacji ogólnych i zawodowych – **programy formalnego potwierdzania kwalifikacji ogólnych i zawodowych zdobytych w sposób pozaformalny i nieformalny (wsparcie dla osób, które z własnej inicjatywy deklarują chęć przystąpienia do egzaminu zewnętrznego i potwierdzenia posiadanych kwalifikacji)** – **usługi doradcze dla osób dorosłych z własnej inicjatywy zainteresowanych kształceniem formalnym w zakresie wyboru kierunku i formy kształcenia formalnego w kontekście potrzeb regionalnego lub lokalnego rynku pracy** – **wsparcie dla szkół dla dorosłych, placówek kształcenia ustawicznego, praktycznego i doskonalenia zawodowego w zakresie kształcenia formalnego ukierunkowane na:** - **monitorowanie potrzeb oraz rozszerzanie lub dostosowywanie oferty edukacyjnej do potrzeb regionalnego i lokalnego rynku pracy** - **podwyższanie jakości oferty edukacyjnej w tym również w przypadku form pozaszkolnych ubieganie się o akredytację kuratora oświaty** - **rozwój innowacyjnych form kształcenia ustawicznego, w tym również w formie e-learningu**
2.	Zakres stosowania cross-financingu	Zgodnie z zapisami *Wytycznych w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki.*
3.	Kategoria interwencji funduszy strukturalnych (priority theme dimension)	73
4.	Typ beneficjentów	wszystkie podmioty - z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych)
5.	Grupy docelowe (osoby, instytucje, grupy społeczne bezpośrednio korzystające z pomocy)	– osoby w wieku 25 – 64 lat (oraz osoby nie uczące się w wieku 18 – 24 lat) zgłaszające z własnej inicjatywy chęć kształcenia ustawicznego w formach szkolnych

		– szkoły dla dorosłych, placówki kształcenia ustawicznego, praktycznego i doskonalenia zawodowego prowadzące formalne kształcenia ustawiczne – partnerzy społeczno – gospodarczy – pracodawcy
6.	Propozycje kryteriów wyboru finansowanych operacji	Kryteria: – ogólne – szczegółowe Dokładne wskazanie kryteriów wyboru finansowanych operacji nastąpi w Planie działania, przygotowywanym przez IP dla każdego Priorytetu.
7.	Opis systemu wyboru projektów:	
	Instytucja odpowiedzialna za wybór projektów	Instytucja wskazana przez samorząd województwa (pełna lista instytucji wraz z danymi teleadresowymi zostanie opublikowana w załączniku)
	Tryb dokonywania wyboru projektów	projekty konkursowe
	Procedura oceny merytorycznej wniosku o dofinansowanie	Informacje na temat procedury zawarte są w rozdziale I (pkt 5.) *Opis systemu wyboru projektów w ramach PO Kapitał Ludzki.*
	Instytucja odpowiedzialna za wydanie ostatecznej decyzji w sprawie dofinansowania projektu i podpisanie umowy/decyzji o przyznaniu wsparcia dla projektu	Instytucja wskazana przez samorząd województwa (pełna lista instytucji wraz z danymi teleadresowymi zostanie opublikowana w załączniku)
	Procedura odwoławcza	Instytucja wskazana przez samorząd województwa (pełna lista instytucji wraz z danymi teleadresowymi zostanie opublikowana w załączniku)

9.4 WYSOKO WYKWALIFIKOWANE KADRY SYSTEMU OŚWIATY

1.	Nazwa programu operacyjnego	Program Operacyjny Kapitał Ludzki
2.	Nazwa i numer priorytetu	Priorytet IX Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach
3.	Nazwa Funduszu	Europejski Fundusz Społeczny
4.	Instytucja Zarządzająca	Minister właściwy ds. rozwoju regionalnego - Departament Zarządzania Europejskim Funduszem Społecznym
5.	Instytucja Pośrednicząca	Instytucja wskazana przez samorząd województwa (pełna lista instytucji wraz z danymi teleadresowymi zostanie opublikowana w załączniku)
6.	Instytucja Certyfikująca	Minister właściwy ds. rozwoju regionalnego - Departament Instytucji Certyfikującej
7.	Instytucja pośrednicząca w certyfikacji	nie dotyczy
8.	Instytucja odpowiedzialna za otrzymywanie płatności dokonywanych przez KE	Minister właściwy do spraw finansów publicznych
9.	Forma pomocy (form of finance)	Pomoc bezzwrotna – 01
10.	Wymiar terytorialny (territory type)	nie dotyczy - 00
11.	Obszar działalności gospodarczej (economic activity)	nie dotyczy - 00
12.	Zasięg terytorialny NUTS (location)	NUTS2 – PL11, PL12, PL21, PL22, PL31, PL32, PL33, PL34, PL41, PL42 PL43,, PL51, PL52, PL61, PL62, PL63
13.	Instytucja Wdrażająca (Instytucja Pośrednicząca II stopnia)	Instytucja wskazana przez samorząd województwa (pełna lista instytucji wraz z danymi teleadresowymi zostanie opublikowana w załączniku)
14.	Instytucja odpowiedzialna za dokonywanie płatności na rzecz beneficjentów	Instytucja wskazana przez samorząd województwa (pełna lista instytucji wraz z danymi teleadresowymi zostanie opublikowana w załączniku)
15.	Nazwa i numer działania	9.4 Wysoko wykwalifikowane kadry systemu oświaty

16.	Cel i uzasadnienie działania	**Cel Działania:** Dostosowanie kwalifikacji nauczycieli, instruktorów praktycznej nauki zawodu oraz kadr administracyjnych instytucji systemu oświaty do wymogów związanych ze strategicznymi kierunkami rozwoju regionów, zmianą kierunków kształcenia, zapotrzebowaniem na nowe kwalifikacje oraz zmieniająca się sytuacją demograficzną w systemie oświaty.
		Uzasadnienie Działania: Działanie umożliwi regionalnym instytucjom edukacyjnym kreowanie własnej polityki kształcenia i doskonalenia kadr systemu oświaty (nauczycieli oraz kadry administracyjnej) w kontekście uwarunkowań regionalnych oraz zmieniającej się sytuacji demograficznej. W ramach Działania wspierane będą studia podyplomowe, kursy kwalifikacyjne i kursy doskonalące dla nauczycieli umożliwiające zdobycie nowych lub rozszerzenie posiadanych kwalifikacji niezbędnych z punktu widzenia zapewnienia jak najwyższej jakości procesu nauczania. Kształcenie nauczycieli będzie realizowane w ramach polityki edukacyjnej państwa, tj. zgodnie ze standardami merytorycznymi i organizacyjnymi ustalanymi przez ministra właściwego ds. oświaty i wychowania oraz ministra właściwego ds. szkolnictwa wyższego lecz kierunki kształcenia i doskonalenia nauczycieli powinny wynikać z regionalnej polityki edukacyjnej. Wsparcie zostanie również udzielone nauczycielom, którzy będą zainteresowani uzupełnieniem lub rozszerzeniem posiadanego wykształcenia formalnego (np. zdobyciem stopnia naukowego). Niezwykle istotne jest również podnoszenie kwalifikacji kadr administrujących systemem oświaty na poziomie regionalnym, co przyczyni się do wzrostu kompetencji w zakresie finansowania, zarządzania, monitoringu, oceny rezultatów polityki edukacyjnej, a więc generalnie podniesienia jej jakości. Istotnym elementem Działanie powinny być również wsparcie na rzecz zwiększenia elastyczności systemu kształcenia nauczycieli w związku z cyklicznymi uwarunkowaniami demograficznymi. W obliczu zmniejszającej się z roku na rok liczby dzieci w wieku szkolnym konieczne jest przekwalifikowanie części nauczycieli szkolnych w taki sposób by mogli oni

		prowadzić drugi przedmiot lub zajęcia w ramach zatrudnienia w jednej szkole (przygotowanie do nauczania drugiego przedmiotu lub rodzaju prowadzonych zajęć) albo nauczać lub prowadzić zajęcia w placówkach kształcenia ustawicznego dorosłych….(przygotowanie w zakresie andragogiki). Równocześnie wsparciem zostanie objęta grupa nauczycieli kształcenia zawodowego i ustawicznego, co przyczyni się do podniesienia jakości szkolnictwa zawodowego i ustawicznego.
17.	Kwalifikowalność wydatków w ramach działania	Kryteria kwalifikowalności wydatków są zgodne z *Wytycznymi w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach PO KL*.
18.	Alokacja finansowa na działanie	96 877 655 euro
19.	Wkład ze środków unijnych	82 346 007 euro
20.	Wkład ze środków publicznych krajowych	14 531 648 euro
21.	Przewidywana wielkość środków prywatnych	0 Euro
22.	Maksymalny udział środków UE w wydatkach kwalifikowanych na poziomie projektu (%)	85%
23.	Pomoc publiczna	nie dotyczy
24.	Minimalny wkład własny beneficjenta (%)	Do określenia przez IP
25.	Dzień rozpoczęcia kwalifikowalności wydatków	12 grudnia 2006 r.
26.	Minimalna/maksymalna wartość projektu	minimum 50 tys. zł – jeżeli IP nie określi inaczej
27.	Forma płatności	Zaliczka dla beneficjentów
28.	Wysokość udziału cross-financingu (%)	do 10%
29.	Wskaźniki realizacji Działania	– liczba nauczycieli, którzy uczestniczyli w doskonaleniu zawodowym w krótkich formach w tym: - nauczyciele na obszarach wiejskich - nauczyciele kształcenia zawodowego

projekty konkursowe

1.	Typ realizowanych operacji (projektów)	– **studia podyplomowe, kursy kwalifikacyjne i doskonalące dla nauczycieli w zakresie zgodnym z lokalną i regionalną polityką edukacyjną (w tym przygotowanie do nauczania drugiego przedmiotu lub rodzaju prowadzonych zajęć)** – **studia podyplomowe, kursy i szkolenia oraz inne formy podwyższania kwalifikacji pracowników placówek kształcenia ustawicznego, praktycznego i doskonalenia zawodowego oraz instruktorów praktycznej nauki zawodu** – **studia wyższe oraz kursy kwalifikacyjne dla nauczycieli zainteresowanych podwyższeniem lub uzupełnieniem posiadanego wykształcenia** – **studia podyplomowe i kursy doskonalące dla nauczycieli i pracowników administracji oświatowej w zakresie organizacji, zarządzania, finansowania oraz monitoringu działalności oświatowej** – **programy przekwalifikowania nauczycieli szkolnych w związku ze zmieniającą się sytuacją demograficzną (niż szkolny) w kierunku kształcenia ustawicznego (osób dorosłych)**
2.	Zakres stosowania cross-financingu	Zgodnie z zapisami *Wytycznych w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki*.
3.	Kategoria interwencji funduszy strukturalnych (priority theme dimension)	72
4.	Typ beneficjentów (projektodawcy)	wszystkie podmioty - z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych)
5.	Grupy docelowe (osoby, instytucje, grupy społeczne bezpośrednio korzystające z pomocy)	– nauczyciele i pracownicy dydaktyczni szkół i placówek oświatowych – instruktorzy praktycznej nauki zawodu – kadra administracyjna i zarządzająca oświatą w szkołach i placówkach oświatowych i ich

		organach prowadzących
6.	Propozycje kryteriów wyboru finansowanych operacji	Kryteria: – ogólne – szczegółowe Dokładne wskazanie kryteriów wyboru finansowanych operacji nastąpi w Planie działania, przygotowywanym przez IP dla każdego Priorytetu.
7.	Opis systemu wyboru projektów:	
	Instytucja odpowiedzialna za wybór projektów	Instytucja wskazana przez samorząd województwa (pełna lista instytucji wraz z danymi teleadresowymi zostanie opublikowana w załączniku)
	Tryb dokonywania wyboru projektów	projekty konkursowe
	Procedura oceny merytorycznej wniosku o dofinansowanie	Informacje na temat procedury zawarte są w rozdziale I (pkt 5.) *Opis systemu wyboru projektów w ramach PO Kapitał Ludzki.*
	Instytucja odpowiedzialna za wydanie ostatecznej decyzji w sprawie dofinansowania projektu i podpisanie umowy/decyzji o przyznaniu wsparcia dla projektu	Instytucja wskazana przez samorząd województwa (pełna lista instytucji wraz z danymi teleadresowymi zostanie opublikowana w załączniku)
	Procedura odwoławcza	Instytucja wskazana przez samorząd województwa (pełna lista instytucji wraz z danymi teleadresowymi zostanie opublikowana w załączniku)

9.5 ODDOLNE INICJATYWY EDUKACYJNE NA OBSZARACH WIEJSKICH

1.	Nazwa programu operacyjnego	Program Operacyjny Kapitał Ludzki
2.	Nazwa i numer priorytetu	Priorytet IX Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach
3.	Nazwa Funduszu	Europejski Fundusz Społeczny
4.	Instytucja Zarządzająca	Minister właściwy ds. rozwoju regionalnego - Departament Zarządzania Europejskim Funduszem Społecznym
5.	Instytucja Pośrednicząca	Instytucja wskazana przez samorząd województwa (pełna lista instytucji wraz z danymi teleadresowymi zostanie opublikowana w załączniku)
6.	Instytucja Certyfikująca	Minister właściwy ds. rozwoju regionalnego - Departament Instytucji Certyfikującej
7.	Instytucja pośrednicząca w certyfikacji	nie dotyczy
8.	Instytucja odpowiedzialna za otrzymywanie płatności dokonywanych przez KE	Minister właściwy do spraw finansów publicznych
9.	Forma pomocy (form of finance)	Pomoc bezzwrotna – 01
10.	Wymiar terytorialny (territory type)	05 (obszary wiejskie)
11.	Obszar działalności gospodarczej (economic activity)	nie dotyczy - 00
12.	Zasięg terytorialny NUTS (location)	NUTS2 – PL11, PL12, PL21, PL22, PL31, PL32, PL33, PL34, PL41, PL42 PL43,, PL51, PL52, PL61, PL62, PL63
13.	Instytucja Wdrażająca (Instytucja Pośrednicząca II stopnia)	Instytucja wskazana przez samorząd województwa (pełna lista instytucji wraz z danymi teleadresowymi zostanie opublikowana w załączniku)
14.	Instytucja odpowiedzialna za dokonywanie płatności na rzecz beneficjentów	Instytucja wskazana przez samorząd województwa (pełna lista instytucji wraz z danymi teleadresowymi zostanie opublikowana w załączniku)
15.	Nazwa i numer działania	9.5 Oddolne inicjatywy edukacyjne na obszarach

		wiejskich
16.	Cel i uzasadnienie działania	**Cel Działania:** Pobudzenie aktywności mieszkańców obszarów wiejskich na rzecz samoorganizacji i tworzenia lokalnych inicjatyw ukierunkowanych na rozwój edukacji i podnoszenia poziomu wykształcenia mieszkańców obszarów wiejskich
		Uzasadnienie Działania: Obszary wiejskich są miejscem spiętrzenia wielu problemów rozwojowych, które na ogół są trudniejsze do rozwiązania niż na terenie miast. W znacznym zakresie dotyczy to edukacji, do której dostęp na obszarach wiejskich jest znacznie trudniejszy niż w dużych aglomeracjach miejskich. Jednocześnie świadomość wielu mieszkańców obszarów wiejskich w zakresie wagi edukacji i wykształcenia dla życia zawodowego i społecznego jest niższa niż w przypadku mieszkańców miast. W rezultacie zjawiska te ogniskują się w negatywnych wskaźnikach edukacyjnych w odniesieniu do obszarów wiejskich: m.in. niższym poziomie wykształcenia mieszkańców obszarów wiejskich, niższym stopniem upowszechnienia edukacji przedszkolnej, gorszymi osiągnięciami edukacyjnymi uczniów pochodzących z obszarów wiejskich (wg badań PISA) czy niższym stopniem upowszechnienia kształcenia ustawicznego. Na tym tle jako znaczący problem należy postrzegać zbyt niski stopień aktywności mieszkańców wsi w zakresie samoorganizacji i podejmowania oddolnych inicjatyw na rzecz rozwiązywania problemów społeczności wiejskich w obszarze edukacji. W ramach Działania realizowane będzie wsparcie na rzecz mieszkańców obszarów wiejskich ukierunkowane na rozwój oferty edukacyjnej na obszarach wiejskich, wzmocnienie znaczenia instytucji oświatowych w środowiskach lokalnych oraz podniesienie poziomu wykształcenia mieszkańców obszarów wiejskich, a zwłaszcza umiejętności zawodowych przydatnych poza rolnictwem. Wszystkie powyższe instrumenty będą prowadzić do zmniejszenia zróżnicowań w obszarze edukacji pomiędzy obszarami wiejskimi a ośrodkami miejskimi. W Działaniu przewidziano formy wsparcia, przyczyniające się do poprawy sytuacji edukacyjnej wsi, które odpowiadają specyfice obszarów wiejskich i zgodnie z nią będą wykazywać wysoką skuteczność tj. wsparcie na

		rzecz tworzenia i podejmowania aktywności przez lokalne inicjatywy i pakty na rzecz rozwiązywania problemów mieszkańców wsi w obszarze edukacji. Wsparcie zostanie skierowane do gmin wiejskich, miejsko – wiejskich oraz miast do 25 tys. mieszkańców. Zgodnie ze specyfiką obszarów wiejskich oraz potencjalnych ostatecznych odbiorców wsparcia działających na tych obszarach, system wdrażania Priorytetu zostanie skierowany do podmiotów o mniejszym potencjale organizacyjnym (które nie miałyby możliwości realizacji projektów w ramach pozostałych Działań Priorytetu IX) i będzie obejmował realizację małych projektów (do 50 tys. PLN) skierowanych do małych społeczności lokalnych i oddziaływujących na rzecz ich aktywizacji.
17.	Kwalifikowalność wydatków w ramach działania	Kryteria kwalifikowalności wydatków są zgodne z *Wytycznymi w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach PO KL*.
18.	Alokacja finansowa na działanie	150 000 000 euro
19.	Wkład ze środków unijnych	127 500 000 euro
20.	Wkład ze środków publicznych krajowych	22 500 000 euro
21.	Przewidywana wielkość środków prywatnych	0 Euro
22.	Maksymalny udział środków UE w wydatkach kwalifikowanych na poziomie projektu (%)	85%
23.	Pomoc publiczna	nie dotyczy
24.	Minimalny wkład własny beneficjenta (%)	Do określenia przez IP
25.	Dzień rozpoczęcia kwalifikowalności wydatków	12 grudnia 2006 r. – jeżeli IP nie określi terminu późniejszego
26.	Minimalna/maksymalna wartość projektu	Maksymalna wartość - 50 tys. zł
27.	Forma płatności	Zaliczka dla beneficjentów
28.	Wysokość udziału cross-financingu (%)	do 10%
29.	Wskaźniki realizacji Działania	– liczba oddolnych inicjatyw społecznych podejmowanych w ramach Działania

Projekty konkursowe

1.	Typ realizowanych operacji (projektów)	– **tworzenie i wsparcie działalności inicjatyw[49] ukierunkowanych na pobudzenie świadomości środowisk lokalnych i ich zaangażowanie w działania na rzecz rozwoju edukacji na terenach wiejskich i podnoszenia poziomu wykształcenia mieszkańców obszarów wiejskich** – **projekty przyczyniające się do podnoszenia poziomu wykształcenia i kwalifikacji mieszkańców obszarów wiejskich oraz rozwoju usług edukacyjnych na tych obszarach** – **działania informacyjno – promocyjne, szkoleniowe, doradcze podnoszące świadomość mieszkańców obszarów wiejskich w zakresie korzyści płynących z kształcenia i szkolenia**
2.	Zakres stosowania cross-financingu	Zgodnie z zapisami *Wytycznych w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki.*
3.	Kategoria interwencji funduszy strukturalnych (priority theme dimension)	73
4.	Typ beneficjentów	wszystkie podmioty - z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych)
5.	Grupy docelowe (osoby, instytucje, grupy społeczne bezpośrednio korzystające z pomocy)	– mieszkańcy gmin wiejskich, miejsko – wiejskich oraz miast do 25 tys. mieszkańców – społeczności lokalne aktywnie działające na obszarach wiejskich na rzecz rozwoju edukacji na terenach wiejskich i podnoszenia poziomu wykształcenia mieszkańców obszarów

[49] Na potrzeby realizacji PO KL za oddolną inicjatywę lokalną należy uznać projekt o zasięgu lokalnym, skierowany do określonej grupy docelowej (w tym przypadku mieszkańców gmin wiejskich, wiejsko – miejskich i miast do 25 tys. mieszkańców) zakładający udział grupy docelowej w formułowaniu założeń i/lub realizacji projektu. Charakter inicjatywy wymusza na projektach realizowanych w ramach Działania, iż udzielane wsparcie musi wynikać w jakiś sposób z potrzeby społeczności lokalnej np. służyć rozwiązaniu problemu zdiagnozowanego przez tą społeczność lub służyć pobudzeniu aktywności tj. zwiększeniu własnych zdolności społeczności lokalnej do diagnozowania i rozwiązywania problemów w zakresie objętym Działaniem. Tym samym oddolne inicjatywy lokalne wpisują się w realizację zasady *empowerment* czyli udziału grup napotykających na problemy społeczne w identyfikacji potrzeb i zakresu wsparcia na etapie przygotowania i/lub realizacji projektu. Zasada *empowerment* jest stosowana w celu zaangażowania się i podniesienia rzeczywistej zdolności tych grup do wpływania na sprawy, które ich dotyczą i zwiększenia w ten sposób efektywności projektów.

		wiejskich – podmioty działające na obszarach wiejskich na rzecz przeciwdziałania ich marginalizacji i zapewnienia ich odpowiedniego rozwoju
6.	Propozycje kryteriów wyboru finansowanych operacji	Kryteria: – ogólne – szczegółowe Dokładne wskazanie kryteriów wyboru finansowanych operacji nastąpi w Planie działania, przygotowywanym przez IP dla każdego Priorytetu.
7.	Opis systemu wyboru projektów:	
	Instytucja odpowiedzialna za wybór projektów	Instytucja wskazana przez samorząd województwa (pełna lista instytucji wraz z danymi teleadresowymi zostanie opublikowana w załączniku)
	Tryb dokonywania wyboru projektów	projekty konkursowe
	Procedura oceny merytorycznej wniosku o dofinansowanie	Informacje na temat procedury zawarte są w rozdziale I (pkt 5.) *Opis systemu wyboru projektów w ramach PO Kapitał Ludzki.*
	Instytucja odpowiedzialna za wydanie ostatecznej decyzji w sprawie dofinansowania projektu i podpisanie umowy/decyzji o przyznaniu wsparcia dla projektu	Instytucja wskazana przez samorząd województwa (pełna lista instytucji wraz z danymi teleadresowymi zostanie opublikowana w załączniku)
	Procedura odwoławcza	Instytucja wskazana przez samorząd województwa (pełna lista instytucji wraz z danymi teleadresowymi zostanie opublikowana w załączniku)

Indykatywny podział alokacji finansowej w ramach Priorytetu IX

DZIAŁANIE	Alokacja (euro)		
	Ogółem	**EFS**	**Środki krajowe**
Działanie 9.1 *WYRÓWNYWANIE SZANS EDUKACYJNYCH I ZAPEWNIENIE WYSOKIEJ JAKOŚCI USŁUG EDUKACYJNYCH ŚWIADCZONYCH W SYSTEMIE OŚWIATY*	756 047 832	642 640 657	113 407 175
w tym **Poddziałanie 9.1.1** *Zmniejszanie nierówności w stopniu upowszechnienia edukacji przedszkolnej*	243 140 413	206 669 351	36 471 062
w tym **Poddziałanie 9.1.2** *Wyrównywanie szans edukacyjnych uczniów z grup o utrudnionym dostępie do edukacji oraz zmniejszanie różnic w jakości usług edukacyjnych*	481 407 419	409 196 306	72 211 113
w tym **Poddziałanie 9.1.3** *Pomoc stypendialna dla uczniów szczególnie uzdolnionych*	31 500 000	26 775 000	4 725 000
Działanie 9.2 *PODNIESIENIE ATRAKCYJNOŚCI I JAKOŚCI SZKOLNICTWA ZAWODOWEGO*	515 687 204	438 334 123	77 353 081
Działanie 9.3 *UPOWSZECHNIENIE KSZTAŁCENIA USTAWICZNEGO W FORMACH SZKOLNYCH*	184 812 755	157 090 842	27 721 913
Działanie 9.4 *WYSOKO WYKWALIFIKOWANE KADRY SYSTEMU OŚWIATY*	96 877 655	82 346 007	14 531 648
Działanie 9.5	150 000 000	127 500 000	22 500 000

ODDOLNE INICJATYWY EDUKACYJNE NA OBSZARACH WIEJSKICH			
OGÓŁEM PRIORYTET IX	**1 703 425 446**	1 447 911 629	255 513 817

Priorytet X
POMOC TECHNICZNA

PRIORYTET X
POMOC TECHNICZNA

Opis Priorytetu X:

Podstawowym celem Priorytetu Pomoc Techniczna jest zapewnienie właściwego zarządzania, wdrażania oraz promocji EFS. Jednym z podstawowych warunków uczestnictwa w zarządzaniu funduszami strukturalnymi UE jest zapewnienie adekwatnego potencjału administracyjnego dla zarządzania funduszami, zgodnie z obowiązującymi regulacjami wspólnotowymi.

Priorytet Pomocy Technicznej zapewnieni wsparcie procesów zarządzania i wdrażania programu, jak również efektywne wykorzystanie zasobów UE i krajowych, zgodnie z prawem i polityką Wspólnoty, poprzez:

- utrzymanie wysokiej jakości i spójności działań związanych z wdrażaniem Programu,
- zagwarantowanie zgodności wdrażanych projektów z regulacjami i polityką Wspólnot,
- wprowadzenie i realizację odpowiednich procedur zarządzania i kontroli, zgodnych ze standardami Komisji Europejskiej,
- organizację systemu informacji, promocji i szkoleń,
- wdrożenie i organizację systemu narzędzi informatycznych dla sprawnego zarządzania i wdrażania działań.

Zarządzanie, wdrażanie, monitorowanie i ewaluacja oraz kontrola działań planowanych w ramach Programu wymagają posiadania odpowiedniego potencjału i zdolności od instytucji zaangażowanych w wyżej wymienione działania. Aby sprostać tym wysokim wymaganiom, na wszystkich szczeblach wdrażania musi być zapewniony personel odpowiedzialny za te zadania, posiadający odpowiednie kompetencje, przeszkolony i dysponujący odpowiednimi środkami na realizację wyznaczonych zadań.

Pomoc Techniczna służyć będzie w szczególności:

- zapewnieniu technicznego i finansowego wsparcia procesu zarządzania, wdrażania, monitorowania, kontroli oraz prac Komitetu Monitorującego PO KL, służącego sprawnemu wdrażaniu PO KL oraz efektywnemu wykorzystaniu środków EFS,
- sprawnej i efektywnej realizacji obowiązków dotyczących prowadzenia przez państwa członkowskie działań informacyjnych i reklamowych dotyczących pomocy udzielanej z funduszy strukturalnych,
- zapewnieniu sprawnej ewaluacji, monitoringu oraz audytu projektów realizowanych w ramach Programu,
- współpracy ponadnarodowej, wymiany doświadczeń i dobrych praktyk z innymi krajami.

Odpowiednie Roczne Plany Działania realizowane w ramach Priorytetu X powinny przyczyniać się do osiągnięcia odpowiednich efektów realizacji określonych dla Priorytetu X:

1. Zapewnienia organizacyjnego, administracyjnego i finansowego wsparcia procesu zarządzania, wdrażania, monitorowania, kontroli oraz prac Komitetu Monitorującego PO KL, służącego sprawnemu wdrażaniu PO KL oraz efektywnemu wykorzystaniu środków EFS.
2. Zapewnienia organizacyjnego, administracyjnego i finansowego wsparcia procesu ewaluacji, informacji i promocji EFS, służącego sprawnemu wdrażaniu PO KL oraz efektywnemu wykorzystaniu środków EFS.

10.1 Pomoc techniczna

1.	Nazwa programu operacyjnego	Program Operacyjny Kapitał Ludzki
2.	Nazwa i numer priorytetu	Priorytet X Pomoc techniczna
3.	Nazwa Funduszu	Europejski Fundusz Społeczny
4.	Instytucja Zarządzająca	Minister właściwy ds. rozwoju regionalnego - Departament Zarządzania Europejskim Funduszem Społecznym
5.	Instytucja Pośrednicząca	nie dotyczy
6.	Instytucja Certyfikująca	Minister właściwy ds. rozwoju regionalnego - Departament Instytucji Certyfikującej
7.	Instytucja pośrednicząca w certyfikacji	nie dotyczy
8.	Instytucja odpowiedzialna za otrzymywanie płatności dokonywanych przez KE	Minister właściwy do spraw finansów publicznych
9.	Forma pomocy (form of finance)	Pomoc bezzwrotna – 01
10.	Wymiar terytorialny (territory type)	nie dotyczy - 00
11.	Obszar działalności gospodarczej (economic activity)	nie dotyczy - 00
12.	Zasięg terytorialny NUTS (location)	NUTS0 - PL
13.	Instytucja Wdrażająca (Instytucja Pośrednicząca II stopnia)	nie dotyczy
14.	Instytucja odpowiedzialna za dokonywanie płatności na rzecz beneficjentów	nie dotyczy
15.	Nazwa i numer działania	10.1 Pomoc techniczna

16.	Cel i uzasadnienie działania	**Cel Działania:** Zapewnienie właściwego zarządzania, wdrażania oraz promocji PO KL. **Uzasadnienie Działania:** Konieczność zapewnienia środków na realizację zadań związanych z zarządzaniem, wdrażaniem i promocją PO KL.
17.	Kwalifikowalność wydatków w ramach działania	Kryteria kwalifikowalności wydatków są zgodne z *Wytycznymi w zakresie korzystania z pomocy technicznej*
18.	Alokacja finansowa na działanie	456 808 282 euro
19.	Wkład ze środków unijnych	388 287 040 euro
20.	Wkład ze środków publicznych krajowych	68 521 242 euro
21.	Przewidywana wielkość środków prywatnych	0 Euro
22.	Maksymalny udział środków UE w wydatkach kwalifikowanych na poziomie projektu (%)	85%
23.	Pomoc publiczna	nie dotyczy
24.	Minimalny wkład własny beneficjenta (%)	nie dotyczy
25.	Dzień rozpoczęcia kwalifikowalności wydatków	12 grudnia 2006 r. – jeżeli IP nie określi terminu późniejszego
26.	Minimalna/maksymalna wartość projektu	nie dotyczy
27.	Forma płatności	W przypadku państwowych jednostek budżetowych – brak płatności (środki zapewnione w ramach budżetu państwa) W przypadku samorządów województw – dotacja rozwojowa
28.	Wysokość udziału cross-financingu (%)	do 10 %
29.	Wskaźniki realizacji Działania	– Liczba stanowisk pracy finansowanych z Pomocy Technicznej – Liczba beneficjentów szkoleń, uczestników konferencji i seminariów – Liczba wejść na stronę internetowa PO KL

Projekty systemowe – w trybie właściwym dla Pomocy Technicznej

1.	Typ realizowanych operacji (projektów)	**Wsparcie funkcjonowania instytucji, w tym w szczególności:** **– administracyjne, m.in.:** **- wynajem powierzchni biurowej** **- wsparcie kadrowe** **- zakupu wyposażenia biurowego i materiałów biurowych, w tym sprzętu komputerowego i elektronicznego** **- pokrycie wydatków związanych z eksploatacją budynków** **– pokrycie kosztów archiwizacji i przechowywania dokumentów** **– pokrycie kosztów delegacji i wyjazdów służbowych** **Wykonywanie zadań w zakresie informacji, promocji i ewaluacji PO KL, a w szczególności:** **– tworzenie i realizacja Planu Komunikacji PO KL oraz Strategii Informacji i Promocji (regionalnych i dla priorytetów centralnych)** **– ewaluacja PO KL** **Operacje mające na celu usprawnienie wdrażania Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, w tym w szczególności:** **– organizacja i przeprowadzenie szkoleń** **– doradztwo, przygotowanie analiz, ekspertyz i raportów** **– przeprowadzanie kontroli na miejscu** **– obsługa i organizacja pracy Komitetów, grup roboczych, spotkań, warsztatów i seminariów** **– wsparcie dla procesu wyboru projektów**
2.	Zakres stosowania cross-financingu	Kryteria kwalifikowalności wydatków są zgodne z *Wytycznymi w zakresie korzystania z pomocy technicznej*
3.	Kategoria interwencji funduszy strukturalnych (priority theme dimension)	85, 86
4.	Typ beneficjentów	Instytucja Zarządzająca PO KL Instytucje Pośredniczące PO KL Instytucje Wdrażające (Instytucje Pośredniczące II stopnia) Beneficjenci systemowi Krajowy Ośrodek EFS i Regionalne Ośrodki EFS
5.	Grupy docelowe (osoby,	Instytucje uczestniczące w realizacji Programu

	instytucje, grupy społeczne bezpośrednio korzystające z pomocy)	Operacyjnego Kapitał Ludzki
6.	Propozycje kryteriów wyboru finansowanych operacji	Kryteria: – ogólne – szczegółowe Propozycje kryteriów wyboru podlegają procedurze zatwierdzenia przez Komitet Monitorujący PO KL.
7.	Opis systemu wyboru projektów:	
	Instytucja odpowiedzialna za wybór projektów	Instytucja Zarządzająca
	Tryb dokonywania wyboru projektów	projekty systemowe
	Procedura oceny merytorycznej wniosku o dofinansowanie	IP przesyłają Roczne Plany Działań Pomocy Technicznej do 15 sierpnia każdego roku. Instytucja Zarządzająca zatwierdza Plany Działań Pomocy Technicznej w terminie do 15 października na podstawie kryteriów ogólnych i szczegółowych.
	Instytucja odpowiedzialna za wydanie ostatecznej decyzji w sprawie dofinansowania projektu i podpisanie umowy/decyzji o przyznaniu wsparcia dla projektu	Instytucja Zarządzająca
	Procedura odwoławcza	nie dotyczy

Indykatywny podział alokacji finansowej w ramach Priorytetu X

DZIAŁANIE	Alokacja (euro)		
	Ogółem	**EFS**	**Środki krajowe**
Działanie 10.1 *POMOC TECHNICZNA*	456 808 282	388 287 040	68 521 242
OGÓŁEM PRIORYTET X	**456 808 282**	**388 287 040**	**68 521 242**

IV. ZAŁĄCZNIKI

ZAŁĄCZNIK I

Tabela Podział alokacji ogółem na województwa w ramach Komponentu Regionalnego PO KL w rozbiciu na Priorytety i Działania (w euro)

	Priorytet VI	Działanie 6.1	Działanie 6.2	Działanie 6.3	Priorytet VII	Działanie 7.1	Działanie 7.2	Działanie 7.3	Priorytet VIII	Działanie 8.1	Działanie 8.2	Priorytet IX	Działanie 9.1	Działanie 9.2	Działanie 9.3	Działanie 9.4	Działanie 9.5	Ogółem
Dolnośląskie	**154 250 306,87**	124 803 959,41	27 395 991,08	2 050 356,39	**106 133 694,90**	68 986 901,65	29 717 434,58	7 429 358,66	**108 564 977,36**	86 851 981,92	21 712 995,45	**116 420 974,87**	51 672 250,08	35 244 751,78	12 631 067,10	6 621 123,96	10 251 781,94	**485 369 954,00**
Kujawsko-Pomorskie	**127 265 283,64**	102 970 370,79	22 603 252,11	1 691 660,73	**87 566 339,79**	56 918 120,84	24 518 575,15	6 129 643,80	**89 572 286,22**	71 657 829,00	17 914 457,22	**96 053 931,35**	42 632 547,68	29 078 926,47	10 421 349,36	5 462 804,17	8 458 303,67	**400 457 841,00**
Lubelskie	**162 699 366,72**	131 640 095,71	28 896 606,36	2 162 664,65	**111 947 167,55**	72 765 658,87	31 345 206,92	7 836 301,75	**114 511 623,50**	91 609 298,83	22 902 324,67	**122 797 933,23**	54 502 597,35	37 175 282,89	13 322 933,74	6 983 796,00	10 813 323,25	**511 956 091,00**
Lubuskie	**56 833 041,07**	45 983 626,83	10 093 966,86	755 447,37	**39 104 626,52**	25 418 007,23	10 949 295,43	2 737 323,86	**40 000 424,91**	32 000 339,93	8 000 084,97	**42 894 942,51**	19 038 478,24	12 985 818,09	4 653 877,00	2 439 532,33	3 777 236,86	**178 833 035,00**
Łódzkie	**160 203 271,29**	129 620 504,31	28 453 281,42	2 129 485,56	**110 229 700,42**	71 649 305,24	30 864 316,13	7 716 079,05	**112 754 813,09**	90 203 850,50	22 550 962,59	**120 913 996,20**	53 666 431,31	36 604 948,44	13 118 536,42	6 876 652,24	10 647 427,79	**504 101 781,00**
Małopolskie	**187 691 910,69**	151 861 568,88	33 335 466,32	2 494 875,48	**129 143 574,41**	83 943 323,33	36 160 200,85	9 040 050,23	**132 101 961,08**	105 681 568,89	26 420 392,18	**141 661 145,83**	62 874 839,89	42 885 845,33	15 369 493,69	8 056 589,53	12 474 377,39	**590 598 592,00**
Mazowieckie	**288 268 283,59**	233 237 935,75	51 198 571,23	3 831 776,60	**198 346 302,70**	128 925 096,70	55 536 964,78	13 884 241,23	**202 889 967,07**	162 311 973,71	40 577 993,36	**217 571 525,65**	96 566 879,79	65 866 605,43	23 605 373,02	12 373 784,39	19 158 883,02	**907 076 079,00**
Opolskie	**55 403 840,67**	44 827 260,46	9 840 130,34	736 449,87	**38 121 248,77**	24 778 811,69	10 673 949,66	2 668 487,42	**38 994 520,20**	31 195 616,17	7 798 904,03	**41 816 248,36**	18 559 710,96	12 659 259,17	4 536 844,32	2 378 184,55	3 682 249,36	**174 335 858,00**
Podkarpackie	**137 388 741,10**	111 161 262,60	24 401 252,75	1 826 225,75	**94 531 900,95**	61 445 735,59	26 468 932,27	6 617 233,08	**96 697 412,60**	77 357 930,11	19 339 482,50	**103 694 647,35**	46 023 800,75	31 392 041,77	11 250 327,10	5 897 348,95	9 131 128,77	**432 312 702,00**
Podlaskie	**82 755 794,20**	66 957 732,47	14 698 038,83	1 100 022,91	**56 941 074,48**	37 011 698,40	15 943 500,86	3 985 875,22	**58 245 465,48**	46 596 372,40	11 649 093,08	**62 460 233,84**	27 722 331,19	18 908 924,62	6 776 608,82	3 552 254,66	5 500 114,55	**260 402 568,00**
Pomorskie	**119 334 625,25**	96 553 673,23	21 194 708,75	1 586 243,27	**82 109 559,22**	53 371 213,47	22 990 676,59	5 747 669,16	**83 990 503,17**	67 192 402,56	16 798 100,61	**90 068 238,36**	39 975 859,53	27 266 845,24	9 771 932,97	5 122 384,28	7 931 216,35	**375 502 926,00**
Śląskie	**234 555 741,11**	189 779 105,06	41 658 827,92	3 117 808,14	**161 388 771,07**	104 902 701,15	45 188 855,92	11 297 214,00	**165 085 822,13**	132 068 657,74	33 017 164,38	**177 031 790,69**	78 573 736,15	53 593 792,07	19 207 023,73	10 068 198,04	15 589 040,70	**738 062 125,00**
Świętokrzyskie	**100 898 456,29**	81 636 964,61	17 920 309,30	1 341 182,39	**69 424 341,47**	45 125 821,93	19 438 815,62	4 859 703,92	**71 014 695,82**	56 811 756,68	14 202 939,15	**76 153 473,42**	33 799 934,49	23 054 353,14	8 262 253,72	4 331 020,15	6 705 911,93	**317 490 967,00**
Warmińsko-Mazurskie	**99 405 388,37**	80 428 923,01	17 655 129,43	1 321 335,93	**68 397 018,94**	44 458 062,29	19 151 165,31	4 787 791,34	**69 963 839,66**	55 971 071,75	13 992 767,92	**75 026 575,02**	33 299 772,25	22 713 201,09	8 139 991,13	4 266 930,89	6 606 679,66	**312 792 822,00**
Wielkopolskie	**192 564 695,73**	155 804 140,40	34 200 908,85	2 559 646,47	**132 496 350,11**	86 122 627,53	37 098 978,04	9 274 744,53	**135 531 541,27**	108 425 233,05	27 106 308,22	**145 338 897,89**	64 507 172,25	43 999 231,12	15 768 510,56	8 265 751,60	12 798 232,37	**605 931 485,00**
Zachodniopomorskie	**97 410 454,41**	78 814 821,47	17 300 814,46	1 294 818,48	**67 024 381,72**	43 565 848,10	18 766 826,89	4 691 706,73	**68 559 758,44**	54 847 806,77	13 711 951,67	**73 520 891,43**	32 631 490,10	22 257 377,35	7 976 632,34	4 181 299,26	6 474 092,39	**306 515 486,00**
Ogółem	**2 256 929 201,00**	**1 826 081 945,00**	**400 847 256,00**	**30 000 000,00**	**1 552 906 053,00**	**1 009 388 934,00**	**434 813 695,00**	**108 703 424,00**	**1 588 479 612,00**	**1 270 783 690,00**	**317 695 922,00**	**1 703 425 446,00**	**756 047 832,00**	**515 687 204,00**	**184 812 755,00**	**96 877 655,00**	**150 000 000,00**	**7 101 740 312,00**

ZAŁĄCZNIK II
Indykatywna Tabela finansowa zobowiązań dla PO w podziale na priorytety i działania

Lata	Ogółem PO/RPO	Środki publiczne (UE + krajowe)	Unia Europejska				Krajowy wkład publiczny				Cross-financing (%)	Prywatne	Pożyczki EBI	Kategoria interwencji	
			Ogółem	w tym			Ogółem	Budżet państwa	Budżet jednostek samorządu terytorialnego	Inne ogółem					
				EFRR	EFS	FS								SL	Inne
	1=2+12	2=3+7	3=4+5+6	4	5	6	7=8+9+10	8	9	10	11	12	13	14	15
Priorytet I Zatrudnienie i integracja społeczna														**65, 66, 69, 70, 71**	**79**
2007	70 961 069	70 961 069	60 316 909	0	60 316 909	0	10 644 160	6 666 510	0	3 977 650		0	0		
2008	72 622 758	72 622 758	61 729 344	0	61 729 344	0	10 893 414	6 822 620	0	4 070 794		0	0		
2009	74 273 503	74 273 503	63 132 478	0	63 132 478	0	11 141 025	6 977 699	0	4 163 326		0	0		
2010	73 304 585	73 304 585	62 308 897	0	62 308 897	0	10 995 688	6 886 675	0	4 109 013		0	0		
2011	71 935 761	71 935 761	61 145 397	0	61 145 397	0	10 790 364	6 758 078	0	4 032 286		0	0		
2012	70 610 597	70 610 597	60 019 007	0	60 019 007	0	10 591 590	6 633 585	0	3 958 005		0	0		
2013	72 481 085	72 481 085	61 608 922	0	61 608 922	0	10 872 163	6 809 309	0	4 062 854		0	0		
2007-2013	506 189 358	506 189 358	430 260 954	0	430 260 954	0	75 928 404	47 554 476	0	28 373 928		0	0		
Działanie 1.1											**10**			**65, 69**	**79**
2007	15 826 054,00	15 826 054,00	13 452 146,00	0,00	13 452 146,00	0,00	2 373 908,00	1 186 954,00	0,00	1 186 954,00		0	0		
2008	16 196 650,00	16 196 650,00	13 767 153,00	0,00	13 767 153,00	0,00	2 429 497,00	1 214 749,00	0,00	1 214 748,00		0	0		
2009	16 564 807,00	16 564 807,00	14 080 086,00	0,00	14 080 086,00	0,00	2 484 721,00	1 242 360,00	0,00	1 242 361,00		0	0		
2010	16 348 715,00	16 348 715,00	13 896 408,00	0,00	13 896 408,00	0,00	2 452 307,00	1 226 154,00	0,00	1 226 153,00		0	0		
2011	16 043 434,00	16 043 434,00	13 636 919,00	0,00	13 636 919,00	0,00	2 406 515,00	1 203 257,00	0,00	1 203 258,00		0	0		
2012	15 747 890,00	15 747 890,00	13 385 706,00	0,00	13 385 706,00	0,00	2 362 184,00	1 181 092,00	0,00	1 181 092,00		0	0		
2013	16 165 055,00	16 165 055,00	13 740 296,00	0,00	13 740 296,00	0,00	2 424 759,00	1 212 379,00	0,00	1 212 380,00		0	0		
2007-2013	112 892 605,00	112 892 605,00	95 958 714,00	0,00	95 958 714,00	0,00	16 933 891,00	8 466 945,00	0,00	8 466 946,00		0	0		
Działanie 1.2											**10**			**65, 66**	**79**
2007	21 308 394	21 308 394	18 112 135	0	18 112 135	0	3 196 259	3 196 259	0	0		0	0		
2008	21 807 371	21 807 371	18 536 265	0	18 536 265	0	3 271 106	3 271 106	0	0		0	0		
2009	22 303 062	22 303 062	18 957 603	0	18 957 603	0	3 345 459	3 345 459	0	0		0	0		
2010	22 012 112	22 012 112	18 710 295	0	18 710 295	0	3 301 817	3 301 817	0	0		0	0		
2011	21 601 078	21 601 078	18 360 916	0	18 360 916	0	3 240 162	3 240 162	0	0		0	0		
2012	21 203 154	21 203 154	18 022 681	0	18 022 681	0	3 180 473	3 180 473	0	0		0	0		
2013	21 764 829	21 764 829	18 500 105	0	18 500 105	0	3 264 724	3 264 724	0	0		0	0		
2007-2013	152 000 000	152 000 000	129 200 000	0	129 200 000	0	22 800 000	22 800 000	0	0		0	0		
Działanie 1.3											**15**			**66, 69, 70, 71**	**79**
2007	33 826 621	33 826 621	28 752 628	0	28 752 628	0	5 073 993	2 283 297	0	2 790 696		0	0		
2008	34 618 737	34 618 737	29 425 926	0	29 425 926	0	5 192 811	2 336 765	0	2 856 046		0	0		
2009	35 405 634	35 405 634	30 094 789	0	30 094 789	0	5 310 845	2 389 880	0	2 920 965		0	0		
2010	34 943 758	34 943 758	29 702 194	0	29 702 194	0	5 241 564	2 358 704	0	2 882 860		0	0		
2011	34 291 249	34 291 249	29 147 562	0	29 147 562	0	5 143 687	2 314 659	0	2 829 028		0	0		
2012	33 659 553	33 659 553	28 610 620	0	28 610 620	0	5 048 933	2 272 020	0	2 776 913		0	0		
2013	34 551 201	34 551 201	29 368 521	0	29 368 521	0	5 182 680	2 332 206	0	2 850 474		0	0		
2007-2013	241 296 753	241 296 753	205 102 240	0	205 102 240	0	36 194 513	16 287 531	0	19 906 982		0	0		
Priorytet II Rozwój zasobów ludzkich i potencjału adaptacyjnego przedsiębiorstw oraz poprawa stanu zdrowia osób pracujących														**62, 63, 64, 66, 67, 72**	
2007	109 067 005	109 067 005	92 706 954	0	92 706 954	0	16 360 051	16 360 051	0	0		0	0		
2008	111 621 015	111 621 015	94 877 863	0	94 877 863	0	16 743 152	16 743 152	0	0		0	0		
2009	114 158 208	114 158 208	97 034 477	0	97 034 477	0	17 123 731	17 123 731	0	0		0	0		
2010	112 668 982	112 668 982	95 768 634	0	95 768 634	0	16 900 348	16 900 348	0	0		0	0		
2011	110 565 103	110 565 103	93 980 338	0	93 980 338	0	16 584 765	16 584 765	0	0		0	0		
2012	108 528 328	108 528 328	92 249 079	0	92 249 079	0	16 279 249	16 279 249	0	0		0	0		
2013	111 403 265	111 403 265	94 692 775	0	94 692 775	0	16 710 490	16 710 490	0	0		0	0		
2007-2013	778 011 906	778 011 906	661 310 120	0	661 310 120	0	116 701 786	116 701 786	0	0		0	0		

Działanie 2.1											**10**			**62, 63, 64**	
2007	70 685 558	70 685 558	60 082 725	0	60 082 725	0	10 602 833	10 602 833	0	0		0	0		
2008	72 340 795	72 340 795	61 489 676	0	61 489 676	0	10 851 119	10 851 119	0	0		0	0		
2009	73 985 132	73 985 132	62 887 362	0	62 887 362	0	11 097 770	11 097 770	0	0		0	0		
2010	73 019 975	73 019 975	62 066 978	0	62 066 978	0	10 952 997	10 952 997	0	0		0	0		
2011	71 656 467	71 656 467	60 907 997	0	60 907 997	0	10 748 470	10 748 470	0	0		0	0		
2012	70 336 446	70 336 446	59 785 979	0	59 785 979	0	10 550 467	10 550 467	0	0		0	0		
2013	72 199 672	72 199 672	61 369 721	0	61 369 721	0	10 829 951	10 829 951	0	0		0	0		
2007-2013	504 224 045	504 224 045	428 590 438	0	428 590 438	0	75 633 607	75 633 607	0	0		0	0		
Działanie 2.2											**10**			**62**	
2007	23 561 853	23 561 853	20 027 575	0	20 027 575	0	3 534 278	3 534 278	0	0		0	0		
2008	24 113 599	24 113 599	20 496 559	0	20 496 559	0	3 617 040	3 617 040	0	0		0	0		
2009	24 661 710	24 661 710	20 962 454	0	20 962 454	0	3 699 256	3 699 256	0	0		0	0		
2010	24 339 992	24 339 992	20 688 993	0	20 688 993	0	3 650 999	3 650 999	0	0		0	0		
2011	23 885 488	23 885 488	20 302 665	0	20 302 665	0	3 582 823	3 582 823	0	0		0	0		
2012	23 445 482	23 445 482	19 928 660	0	19 928 660	0	3 516 822	3 516 822	0	0		0	0		
2013	24 066 558	24 066 558	20 456 574	0	20 456 574	0	3 609 984	3 609 984	0	0		0	0		
2007-2013	168 074 682	168 074 682	142 863 480	0	142 863 480	0	25 211 202	25 211 202	0	0		0	0		
Działanie 2.3											**0**			**63, 66, 67, 72**	
2007	14 819 594	14 819 594	12 596 654	0	12 596 654	0	2 222 940	2 222 940	0	0		0	0		
2008	15 166 621	15 166 621	12 891 628	0	12 891 628	0	2 274 993	2 274 993	0	0		0	0		
2009	15 511 366	15 511 366	13 184 661	0	13 184 661	0	2 326 705	2 326 705	0	0		0	0		
2010	15 309 015	15 309 015	13 012 663	0	13 012 663	0	2 296 352	2 296 352	0	0		0	0		
2011	15 023 148	15 023 148	12 769 676	0	12 769 676	0	2 253 472	2 253 472	0	0		0	0		
2012	14 746 400	14 746 400	12 534 440	0	12 534 440	0	2 211 960	2 211 960	0	0		0	0		
2013	15 137 035	15 137 035	12 866 480	0	12 866 480	0	2 270 555	2 270 555	0	0		0	0		
2007-2013	105 713 179	105 713 179	89 856 202	0	89 856 202	0	15 856 977	15 856 977	0	0		0	0		
Priorytet III Wysoka jakość edukacji														**72, 73**	**75**
2007	141 061 048	141 061 048	119 901 891	0	119 901 891	0	21 159 157	21 159 157	0	0		0	0		
2008	144 364 260	144 364 260	122 709 621	0	122 709 621	0	21 654 639	21 654 639	0	0		0	0		
2009	147 645 722	147 645 722	125 498 864	0	125 498 864	0	22 146 858	22 146 858	0	0		0	0		
2010	145 719 642	145 719 642	123 861 695	0	123 861 695	0	21 857 947	21 857 947	0	0		0	0		
2011	142 998 605	142 998 605	121 548 814	0	121 548 814	0	21 449 791	21 449 791	0	0		0	0		
2012	140 364 356	140 364 356	119 309 703	0	119 309 703	0	21 054 653	21 054 653	0	0		0	0		
2013	144 082 635	144 082 635	122 470 240	0	122 470 240	0	21 612 395	21 612 395	0	0		0	0		
2007-2013	1 006 236 268	1 006 236 268	855 300 828	0	855 300 828	0	150 935 440	150 935 440	0	0		0	0		
Działanie 3.1											**10**			**72**	**75**
2007	33 644 833	33 644 833	28 598 108	0	28 598 108	0	5 046 725	5 046 725	0	0		0	0		
2008	34 432 691	34 432 691	29 267 788	0	29 267 788	0	5 164 903	5 164 903	0	0		0	0		
2009	35 215 360	35 215 360	29 933 057	0	29 933 057	0	5 282 303	5 282 303	0	0		0	0		
2010	34 755 967	34 755 967	29 542 571	0	29 542 571	0	5 213 396	5 213 396	0	0		0	0		
2011	34 106 965	34 106 965	28 990 920	0	28 990 920	0	5 116 045	5 116 045	0	0		0	0		
2012	33 478 664	33 478 664	28 456 864	0	28 456 864	0	5 021 800	5 021 800	0	0		0	0		
2013	34 365 520	34 365 520	29 210 692	0	29 210 692	0	5 154 828	5 154 828	0	0		0	0		
2007-2013	240 000 000	240 000 000	204 000 000	0	204 000 000	0	36 000 000	36 000 000	0	0		0	0		

Działanie 3.2											**10**			**72**	**75**
2007	33 026 226	33 026 226	28 072 292	0	28 072 292	0	4 953 934	4 953 934	0	0		0	0		
2008	33 799 598	33 799 598	28 729 658	0	28 729 658	0	5 069 940	5 069 940	0	0		0	0		
2009	34 567 878	34 567 878	29 382 696	0	29 382 696	0	5 185 182	5 185 182	0	0		0	0		
2010	34 116 929	34 116 929	28 999 390	0	28 999 390	0	5 117 539	5 117 539	0	0		0	0		
2011	33 479 861	33 479 861	28 457 882	0	28 457 882	0	5 021 979	5 021 979	0	0		0	0		
2012	32 863 112	32 863 112	27 933 645	0	27 933 645	0	4 929 467	4 929 467	0	0		0	0		
2013	33 733 662	33 733 662	28 673 613	0	28 673 613	0	5 060 049	5 060 049	0	0		0	0		
2007-2013	235 587 266	235 587 266	200 249 176	0	200 249 176	0	35 338 090	35 338 090	0	0		0	0		
Działanie 3.3											**10**			**72, 73**	**75**
2007	66 488 878	66 488 878	56 515 547	0	56 515 547	0	9 973 331	9 973 331	0	0		0	0		
2008	68 045 841	68 045 841	57 838 965	0	57 838 965	0	10 206 876	10 206 876	0	0		0	0		
2009	69 592 553	69 592 553	59 153 670	0	59 153 670	0	10 438 883	10 438 883	0	0		0	0		
2010	68 684 699	68 684 699	58 381 994	0	58 381 994	0	10 302 705	10 302 705	0	0		0	0		
2011	67 402 142	67 402 142	57 291 821	0	57 291 821	0	10 110 321	10 110 321	0	0		0	0		
2012	66 160 494	66 160 494	56 236 420	0	56 236 420	0	9 924 074	9 924 074	0	0		0	0		
2013	67 913 098	67 913 098	57 726 133	0	57 726 133	0	10 186 965	10 186 965	0	0		0	0		
2007-2013	474 287 705	474 287 705	403 144 550	0	403 144 550	0	71 143 155	71 143 155	0	0		0	0		
Działanie 3.4											**10**			**72**	**75**
2007	7 901 111	7 901 111	6 715 944	0	6 715 944	0	1 185 167	1 185 167	0	0		0	0		
2008	8 086 130	8 086 130	6 873 210	0	6 873 210	0	1 212 920	1 212 920	0	0		0	0		
2009	8 269 931	8 269 931	7 029 441	0	7 029 441	0	1 240 490	1 240 490	0	0		0	0		
2010	8 162 047	8 162 047	6 937 740	0	6 937 740	0	1 224 307	1 224 307	0	0		0	0		
2011	8 009 637	8 009 637	6 808 191	0	6 808 191	0	1 201 446	1 201 446	0	0		0	0		
2012	7 862 086	7 862 086	6 682 774	0	6 682 774	0	1 179 312	1 179 312	0	0		0	0		
2013	8 070 355	8 070 355	6 859 802	0	6 859 802	0	1 210 553	1 210 553	0	0		0	0		
2007-2013	56 361 297	56 361 297	47 907 102	0	47 907 102	0	8 454 195	8 454 195	0	0		0	0		
Priorytet IV Szkolnictwo wyższe i nauka														**72, 73, 74**	
2007	134 630 760	134 630 760	114 436 146	0	114 436 146	0	20 194 614	20 194 614	0	0		0	0		
2008	137 783 394	137 783 394	117 115 885	0	117 115 885	0	20 667 509	20 667 509	0	0		0	0		
2009	140 915 271	140 915 271	119 777 980	0	119 777 980	0	21 137 291	21 137 291	0	0		0	0		
2010	139 076 989	139 076 989	118 215 441	0	118 215 441	0	20 861 548	20 861 548	0	0		0	0		
2011	136 479 992	136 479 992	116 007 993	0	116 007 993	0	20 471 999	20 471 999	0	0		0	0		
2012	133 965 826	133 965 826	113 870 952	0	113 870 952	0	20 094 874	20 094 874	0	0		0	0		
2013	137 514 607	137 514 607	116 887 416	0	116 887 416	0	20 627 191	20 627 191	0	0		0	0		
2007-2013	960 366 839	960 366 839	816 311 813	0	816 311 813	0	144 055 026	144 055 026	0	0		0	0		
Działanie 4.1											**10**			**72, 73**	
2007	126 009 272	126 009 272	107 107 881	0	107 107 881	0	18 901 391	18 901 391	0	0		0	0		
2008	128 960 016	128 960 016	109 616 014	0	109 616 014	0	19 344 002	19 344 002	0	0		0	0		
2009	131 891 335	131 891 335	112 107 634	0	112 107 634	0	19 783 701	19 783 701	0	0		0	0		
2010	130 170 773	130 170 773	110 645 157	0	110 645 157	0	19 525 616	19 525 616	0	0		0	0		
2011	127 740 082	127 740 082	108 579 070	0	108 579 070	0	19 161 012	19 161 012	0	0		0	0		
2012	125 386 919	125 386 919	106 578 881	0	106 578 881	0	18 808 038	18 808 038	0	0		0	0		
2013	128 708 442	128 708 442	109 402 176	0	109 402 176	0	19 306 266	19 306 266	0	0		0	0		
2007-2013	898 866 839	898 866 839	764 036 813	0	764 036 813	0	134 830 026	134 830 026	0	0		0	0		

Działanie 4.2											**0**			**74**	
2007	8 621 488	8 621 488	7 328 265	0	7 328 265	0	1 293 223	1 293 223	0	0		0	0		
2008	8 823 378	8 823 378	7 499 871	0	7 499 871	0	1 323 507	1 323 507	0	0		0	0		
2009	9 023 936	9 023 936	7 670 346	0	7 670 346	0	1 353 590	1 353 590	0	0		0	0		
2010	8 906 216	8 906 216	7 570 284	0	7 570 284	0	1 335 932	1 335 932	0	0		0	0		
2011	8 739 910	8 739 910	7 428 923	0	7 428 923	0	1 310 987	1 310 987	0	0		0	0		
2012	8 578 907	8 578 907	7 292 071	0	7 292 071	0	1 286 836	1 286 836	0	0		0	0		
2013	8 806 165	8 806 165	7 485 240	0	7 485 240	0	1 320 925	1 320 925	0	0		0	0		
2007-2013	61 500 000	61 500 000	52 275 000	0	52 275 000	0	9 225 000	9 225 000	0	0		0	0		
Priorytet V Dobre rządzenie															**81**
2007	85 633 685	85 633 685	72 788 632	0	72 788 632	0	12 845 053	11 519 235	1 325 818	0		0	0		
2008	87 638 959	87 638 959	74 493 115	0	74 493 115	0	13 145 844	11 788 978	1 356 866	0		0	0		
2009	89 631 030	89 631 030	76 186 376	0	76 186 376	0	13 444 654	12 056 946	1 387 708	0		0	0		
2010	88 461 768	88 461 768	75 192 503	0	75 192 503	0	13 269 265	11 899 660	1 369 605	0		0	0		
2011	86 809 913	86 809 913	73 788 426	0	73 788 426	0	13 021 487	11 677 457	1 344 030	0		0	0		
2012	85 210 745	85 210 745	72 429 133	0	72 429 133	0	12 781 612	11 462 341	1 319 271	0		0	0		
2013	87 467 994	87 467 994	74 347 795	0	74 347 795	0	13 120 199	11 765 980	1 354 219	0		0	0		
2007-2013	610 854 094	610 854 094	519 225 980	0	519 225 980	0	91 628 114	82 170 597	9 457 517	0		0	0		
Działanie 5.1											**10**				**81**
2007	16 413 492	16 413 492	13 951 468	0	13 951 468	0	2 462 024	2 462 024	0	0		0	0		
2008	16 797 845	16 797 845	14 278 168	0	14 278 168	0	2 519 677	2 519 677	0	0		0	0		
2009	17 179 667	17 179 667	14 602 717	0	14 602 717	0	2 576 950	2 576 950	0	0		0	0		
2010	16 955 553	16 955 553	14 412 220	0	14 412 220	0	2 543 333	2 543 333	0	0		0	0		
2011	16 638 941	16 638 941	14 143 100	0	14 143 100	0	2 495 841	2 495 841	0	0		0	0		
2012	16 332 427	16 332 427	13 882 563	0	13 882 563	0	2 449 864	2 449 864	0	0		0	0		
2013	16 765 075	16 765 075	14 250 314	0	14 250 314	0	2 514 761	2 514 761	0	0		0	0		
2007-2013	117 083 000	117 083 000	99 520 550	0	99 520 550	0	17 562 450	17 562 450	0	0		0	0		
Działanie 5.2											**10**				**81**
2007	35 355 175	35 355 175	30 051 899	0	30 051 899	0	5 303 276	3 977 458	1 325 818	0		0	0		
2008	36 183 085	36 183 085	30 755 622	0	30 755 622	0	5 427 463	4 070 597	1 356 866	0		0	0		
2009	37 005 541	37 005 541	31 454 710	0	31 454 710	0	5 550 831	4 163 123	1 387 708	0		0	0		
2010	36 522 794	36 522 794	31 044 375	0	31 044 375	0	5 478 419	4 108 814	1 369 605	0		0	0		
2011	35 840 800	35 840 800	30 464 680	0	30 464 680	0	5 376 120	4 032 090	1 344 030	0		0	0		
2012	35 180 559	35 180 559	29 903 475	0	29 903 475	0	5 277 084	3 957 813	1 319 271	0		0	0		
2013	36 112 499	36 112 499	30 695 624	0	30 695 624	0	5 416 875	4 062 656	1 354 219	0		0	0		
2007-2013	252 200 453	252 200 453	214 370 385	0	214 370 385	0	37 830 068	28 372 551	9 457 517	0		0	0		
Działanie 5.3											**10**				**81**
2007	12 306 485	12 306 485	10 460 512	0	10 460 512	0	1 845 973	1 845 973	0	0		0	0		
2008	12 594 663	12 594 663	10 705 464	0	10 705 464	0	1 889 199	1 889 199	0	0		0	0		
2009	12 880 946	12 880 946	10 948 804	0	10 948 804	0	1 932 142	1 932 142	0	0		0	0		
2010	12 712 911	12 712 911	10 805 974	0	10 805 974	0	1 906 937	1 906 937	0	0		0	0		
2011	12 475 521	12 475 521	10 604 193	0	10 604 193	0	1 871 328	1 871 328	0	0		0	0		
2012	12 245 704	12 245 704	10 408 848	0	10 408 848	0	1 836 856	1 836 856	0	0		0	0		
2013	12 570 094	12 570 094	10 684 580	0	10 684 580	0	1 885 514	1 885 514	0	0		0	0		
2007-2013	87 786 324	87 786 324	74 618 375	0	74 618 375	0	13 167 949	13 167 949	0	0		0	0		

Działanie 5.4											**5**			**81**
2007	14 052 181	14 052 181	11 944 355	0	11 944 355	0	2 107 826	2 107 826	0	0		0	0	
2008	14 381 239	14 381 239	12 224 053	0	12 224 053	0	2 157 186	2 157 186	0	0		0	0	
2009	14 708 131	14 708 131	12 501 911	0	12 501 911	0	2 206 220	2 206 220	0	0		0	0	
2010	14 516 259	14 516 259	12 338 820	0	12 338 820	0	2 177 439	2 177 439	0	0		0	0	
2011	14 245 195	14 245 195	12 108 416	0	12 108 416	0	2 136 779	2 136 779	0	0		0	0	
2012	13 982 778	13 982 778	11 885 361	0	11 885 361	0	2 097 417	2 097 417	0	0		0	0	
2013	14 353 185	14 353 185	12 200 207	0	12 200 207	0	2 152 978	2 152 978	0	0		0	0	
2007-2013	100 238 968	100 238 968	85 203 123	0	85 203 123	0	15 035 845	15 035 845	0	0		0	0	
Działanie 5.5											**5**			**81**
2007	3 074 557	3 074 557	2 613 373	0	2 613 373	0	461 184	461 184	0	0		0	0	
2008	3 146 553	3 146 553	2 674 570	0	2 674 570	0	471 983	471 983	0	0		0	0	
2009	3 218 075	3 218 075	2 735 364	0	2 735 364	0	482 711	482 711	0	0		0	0	
2010	3 176 094	3 176 094	2 699 680	0	2 699 680	0	476 414	476 414	0	0		0	0	
2011	3 116 787	3 116 787	2 649 269	0	2 649 269	0	467 518	467 518	0	0		0	0	
2012	3 059 371	3 059 371	2 600 465	0	2 600 465	0	458 906	458 906	0	0		0	0	
2013	3 140 414	3 140 414	2 669 352	0	2 669 352	0	471 062	471 062	0	0		0	0	
2007-2013	21 931 851	21 931 851	18 642 073	0	18 642 073	0	3 289 778	3 289 778	0	0		0	0	
rezerwa MRR											**0**			
2007	4 431 795	4 431 795	3 767 025	0	3 767 025	0	664 770	664 770	0	0		0	0	
2008	4 535 574	4 535 574	3 855 238	0	3 855 238	0	680 336	680 336	0	0		0	0	
2009	4 638 670	4 638 670	3 942 870	0	3 942 870	0	695 800	695 800	0	0		0	0	
2010	4 578 157	4 578 157	3 891 434	0	3 891 434	0	686 723	686 723	0	0		0	0	
2011	4 492 669	4 492 669	3 818 768	0	3 818 768	0	673 901	673 901	0	0		0	0	
2012	4 409 906	4 409 906	3 748 421	0	3 748 421	0	661 485	661 485	0	0		0	0	
2013	4 526 727	4 526 727	3 847 718	0	3 847 718	0	679 009	679 009	0	0		0	0	
2007-2013	31 613 498	31 613 498	26 871 474	0	26 871 474	0	4 742 024	4 742 024	0	0		0	0	
Priorytet VI Rynek pracy otwarty dla wszystkich oraz promocja integracji społecznej														**63, 65, 66, 67, 68, 69, 80**
2007	316 391 696	316 391 696	268 932 942	0	268 932 942	0	47 458 754	15 971 664	1 535 956	29 951 134		0	0	
2008	323 800 608	323 800 608	275 230 516	0	275 230 516	0	48 570 092	16 345 672	1 571 924	30 652 496		0	0	
2009	331 160 734	331 160 734	281 486 624	0	281 486 624	0	49 674 110	16 717 216	1 607 653	31 349 241		0	0	
2010	326 840 647	326 840 647	277 814 550	0	277 814 550	0	49 026 097	16 499 135	1 586 681	30 940 281		0	0	
2011	320 737 521	320 737 521	272 626 893	0	272 626 893	0	48 110 628	16 191 046	1 557 052	30 362 530		0	0	
2012	314 829 056	314 829 056	267 604 698	0	267 604 698	0	47 224 358	15 892 782	1 528 370	29 803 206		0	0	
2013	323 168 939	323 168 939	274 693 598	0	274 693 598	0	48 475 341	16 313 785	1 568 856	30 592 700		0	0	
2007-2013	2 256 929 201	2 256 929 201	1 918 389 821	0	1 918 389 821	0	338 539 380	113 931 300	10 956 492	213 651 588		0	0	
Działanie 6.1											**10**			**63, 65, 66, 67, 68, 69**
2007	255 992 594	255 992 594	217 593 705	0	217 593 705	0	38 398 889	6 911 799	1 535 956	29 951 134		0	0	
2008	261 987 148	261 987 148	222 689 075	0	222 689 075	0	39 298 073	7 073 653	1 571 924	30 652 496		0	0	
2009	267 942 227	267 942 227	227 750 893	0	227 750 893	0	40 191 334	7 234 440	1 607 653	31 349 241		0	0	
2010	264 446 845	264 446 845	224 779 818	0	224 779 818	0	39 667 027	7 140 065	1 586 681	30 940 281		0	0	
2011	259 508 803	259 508 803	220 582 483	0	220 582 483	0	38 926 320	7 006 738	1 557 052	30 362 530		0	0	
2012	254 728 263	254 728 263	216 519 024	0	216 519 024	0	38 209 239	6 877 663	1 528 370	29 803 206		0	0	
2013	261 476 065	261 476 065	222 254 655	0	222 254 655	0	39 221 410	7 059 854	1 568 856	30 592 700		0	0	
2007-2013	1 826 081 945	1 826 081 945	1 552 169 653	0	1 552 169 653	0	273 912 292	49 304 212	10 956 492	213 651 588		0	0	

Działanie 6.2											**10**			**68**	
2007	56 193 496	56 193 496	47 764 472	0	47 764 472	0	8 429 024	8 429 024	0	0		0	0		
2008	57 509 374	57 509 374	48 882 968	0	48 882 968	0	8 626 406	8 626 406	0	0		0	0		
2009	58 816 587	58 816 587	49 994 099	0	49 994 099	0	8 822 488	8 822 488	0	0		0	0		
2010	58 049 307	58 049 307	49 341 911	0	49 341 911	0	8 707 396	8 707 396	0	0		0	0		
2011	56 965 347	56 965 347	48 420 545	0	48 420 545	0	8 544 802	8 544 802	0	0		0	0		
2012	55 915 960	55 915 960	47 528 566	0	47 528 566	0	8 387 394	8 387 394	0	0		0	0		
2013	57 397 185	57 397 185	48 787 607	0	48 787 607	0	8 609 578	8 609 578	0	0		0	0		
2007-2013	400 847 256	400 847 256	340 720 168	0	340 720 168	0	60 127 088	60 127 088	0	0		0	0		
Działanie 6.3											**10**			**66, 80**	
2007	4 205 606	4 205 606	3 574 765	0	3 574 765	0	630 841	630 841	0	0		0	0		
2008	4 304 086	4 304 086	3 658 473	0	3 658 473	0	645 613	645 613	0	0		0	0		
2009	4 401 920	4 401 920	3 741 632	0	3 741 632	0	660 288	660 288	0	0		0	0		
2010	4 344 495	4 344 495	3 692 821	0	3 692 821	0	651 674	651 674	0	0		0	0		
2011	4 263 371	4 263 371	3 623 865	0	3 623 865	0	639 506	639 506	0	0		0	0		
2012	4 184 833	4 184 833	3 557 108	0	3 557 108	0	627 725	627 725	0	0		0	0		
2013	4 295 689	4 295 689	3 651 336	0	3 651 336	0	644 353	644 353	0	0		0	0		
2007-2013	30 000 000	30 000 000	25 500 000	0	25 500 000	0	4 500 000	4 500 000	0	0		0	0		
Priorytet VII Promocja integracji społecznej														**65, 66, 68, 69, 70, 71**	**79**
2007	217 696 940	217 696 940	185 042 399	0	185 042 399	0	32 654 541	18 836 772	10 602 112	3 215 657		0	0		
2008	222 794 726	222 794 726	189 375 517	0	189 375 517	0	33 419 209	19 277 871	10 850 382	3 290 956		0	0		
2009	227 858 946	227 858 946	193 680 104	0	193 680 104	0	34 178 842	19 716 065	11 097 016	3 365 761		0	0		
2010	224 886 461	224 886 461	191 153 492	0	191 153 492	0	33 732 969	19 458 863	10 952 252	3 321 854		0	0		
2011	220 687 134	220 687 134	187 584 064	0	187 584 064	0	33 103 070	19 095 507	10 747 739	3 259 824		0	0		
2012	216 621 747	216 621 747	184 128 485	0	184 128 485	0	32 493 262	18 743 738	10 549 750	3 199 774		0	0		
2013	222 360 099	222 360 099	189 006 084	0	189 006 084	0	33 354 015	19 240 263	10 829 215	3 284 537		0	0		
2007-2013	1 552 906 053	1 552 906 053	1 319 970 145	0	1 319 970 145	0	232 935 908	134 369 079	75 628 466	22 938 363		0	0		
Działanie 7.1											**15**			**65, 66, 70, 71**	**79**
2007	141 503 010	141 503 010	120 277 559	0	120 277 559	0	21 225 451	7 407 682	10 602 112	3 215 657		0	0		
2008	144 816 572	144 816 572	123 094 086	0	123 094 086	0	21 722 486	7 581 148	10 850 382	3 290 956		0	0		
2009	148 108 315	148 108 315	125 892 068	0	125 892 068	0	22 216 247	7 753 470	11 097 016	3 365 761		0	0		
2010	146 176 200	146 176 200	124 249 770	0	124 249 770	0	21 926 430	7 652 324	10 952 252	3 321 854		0	0		
2011	143 446 637	143 446 637	121 929 642	0	121 929 642	0	21 516 995	7 509 432	10 747 739	3 259 824		0	0		
2012	140 804 136	140 804 136	119 683 515	0	119 683 515	0	21 120 621	7 371 097	10 549 750	3 199 774		0	0		
2013	144 534 064	144 534 064	122 853 954	0	122 853 954	0	21 680 110	7 566 358	10 829 215	3 284 537		0	0		
2007-2013	1 009 388 934	1 009 388 934	857 980 594	0	857 980 594	0	151 408 340	52 841 511	75 628 466	22 938 363		0	0		
Działanie 7.2											**15**			**65, 66, 68, 69, 70, 71**	
2007	60 955 143	60 955 143	51 811 871	0	51 811 871	0	9 143 272	9 143 272	0	0		0	0		
2008	62 382 523	62 382 523	53 025 145	0	53 025 145	0	9 357 378	9 357 378	0	0		0	0		
2009	63 800 505	63 800 505	54 230 429	0	54 230 429	0	9 570 076	9 570 076	0	0		0	0		
2010	62 968 209	62 968 209	53 522 978	0	53 522 978	0	9 445 231	9 445 231	0	0		0	0		
2011	61 792 398	61 792 398	52 523 538	0	52 523 538	0	9 268 860	9 268 860	0	0		0	0		
2012	60 654 089	60 654 089	51 555 976	0	51 555 976	0	9 098 113	9 098 113	0	0		0	0		
2013	62 260 828	62 260 828	52 921 704	0	52 921 704	0	9 339 124	9 339 124	0	0		0	0		
2007-2013	434 813 695	434 813 695	369 591 641	0	369 591 641	0	65 222 054	65 222 054	0	0		0	0		

Działanie 7.3											**15**			**66**	**79**
2007	15 238 787	15 238 787	12 952 969	0	12 952 969	0	2 285 818	2 285 818	0	0		0	0		
2008	15 595 631	15 595 631	13 256 286	0	13 256 286	0	2 339 345	2 339 345	0	0		0	0		
2009	15 950 126	15 950 126	13 557 607	0	13 557 607	0	2 392 519	2 392 519	0	0		0	0		
2010	15 742 052	15 742 052	13 380 744	0	13 380 744	0	2 361 308	2 361 308	0	0		0	0		
2011	15 448 099	15 448 099	13 130 884	0	13 130 884	0	2 317 215	2 317 215	0	0		0	0		
2012	15 163 522	15 163 522	12 888 994	0	12 888 994	0	2 274 528	2 274 528	0	0		0	0		
2013	15 565 207	15 565 207	13 230 426	0	13 230 426	0	2 334 781	2 334 781	0	0		0	0		
2007-2013	108 703 424	108 703 424	92 397 910	0	92 397 910	0	16 305 514	16 305 514	0	0		0	0		
Priorytet VIII Regionalne kadry gospodarki														**62, 64, 74**	
2007	222 683 884	222 683 884	189 281 301	0	189 281 301	0	33 402 583	31 336 967	2 065 616	0		0	0		
2008	227 898 448	227 898 448	193 713 681	0	193 713 681	0	34 184 767	32 070 781	2 113 986	0		0	0		
2009	233 078 678	233 078 678	198 116 876	0	198 116 876	0	34 961 802	32 799 764	2 162 038	0		0	0		
2010	230 038 100	230 038 100	195 532 385	0	195 532 385	0	34 505 715	32 371 882	2 133 833	0		0	0		
2011	225 742 577	225 742 577	191 881 190	0	191 881 190	0	33 861 387	31 767 398	2 093 989	0		0	0		
2012	221 584 060	221 584 060	188 346 451	0	188 346 451	0	33 237 609	31 182 195	2 055 414	0		0	0		
2013	227 453 865	227 453 865	193 335 786	0	193 335 786	0	34 118 079	32 008 218	2 109 861	0		0	0		
2007-2013	1 588 479 612	1 588 479 612	1 350 207 670	0	1 350 207 670	0	238 271 942	223 537 205	14 734 737	0		0	0		
Działanie 8.1											**10**			**62, 64**	
2007	178 147 106	178 147 106	151 425 040	0	151 425 040	0	26 722 066	26 660 605	61 461	0		0	0		
2008	182 318 759	182 318 759	154 970 945	0	154 970 945	0	27 347 814	27 284 914	62 900	0		0	0		
2009	186 462 943	186 462 943	158 493 501	0	158 493 501	0	27 969 442	27 905 112	64 330	0		0	0		
2010	184 030 480	184 030 480	156 425 908	0	156 425 908	0	27 604 572	27 541 082	63 490	0		0	0		
2011	180 594 062	180 594 062	153 504 952	0	153 504 952	0	27 089 110	27 026 804	62 306	0		0	0		
2012	177 267 248	177 267 248	150 677 161	0	150 677 161	0	26 590 087	26 528 930	61 157	0		0	0		
2013	181 963 092	181 963 092	154 668 629	0	154 668 629	0	27 294 463	27 231 687	62 776	0		0	0		
2007-2013	1 270 783 690	1 270 783 690	1 080 166 136	0	1 080 166 136	0	190 617 554	190 179 134	438 420	0		0	0		
Działanie 8.2											**10**			**74**	
2007	44 536 778	44 536 778	37 856 261	0	37 856 261	0	6 680 517	4 676 362	2 004 155	0		0	0		
2008	45 579 689	45 579 689	38 742 736	0	38 742 736	0	6 836 953	4 785 867	2 051 086	0		0	0		
2009	46 615 735	46 615 735	39 623 375	0	39 623 375	0	6 992 360	4 894 652	2 097 708	0		0	0		
2010	46 007 620	46 007 620	39 106 477	0	39 106 477	0	6 901 143	4 830 800	2 070 343	0		0	0		
2011	45 148 515	45 148 515	38 376 238	0	38 376 238	0	6 772 277	4 740 594	2 031 683	0		0	0		
2012	44 316 812	44 316 812	37 669 290	0	37 669 290	0	6 647 522	4 653 265	1 994 257	0		0	0		
2013	45 490 773	45 490 773	38 667 157	0	38 667 157	0	6 823 616	4 776 531	2 047 085	0		0	0		
2007-2013	317 695 922	317 695 922	270 041 534	0	270 041 534	0	47 654 388	33 358 071	14 296 317	0		0	0		
Priorytet IX Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach														**72, 73**	**75, 82**
2007	238 797 772	238 797 772	202 978 106	0	202 978 106	0	35 819 666	23 987 707	11 831 959	0		0	0		
2008	244 389 674	244 389 674	207 731 223	0	207 731 223	0	36 658 451	24 549 425	12 109 026	0		0	0		
2009	249 944 758	249 944 758	212 453 044	0	212 453 044	0	37 491 714	25 107 444	12 384 270	0		0	0		
2010	246 684 156	246 684 156	209 681 533	0	209 681 533	0	37 002 623	24 779 910	12 222 713	0		0	0		
2011	242 077 800	242 077 800	205 766 130	0	205 766 130	0	36 311 670	24 317 192	11 994 478	0		0	0		
2012	237 618 365	237 618 365	201 975 610	0	201 975 610	0	35 642 755	23 869 233	11 773 522	0		0	0		
2013	243 912 921	243 912 921	207 325 983	0	207 325 983	0	36 586 938	24 501 533	12 085 405	0		0	0		
2007-2013	1 703 425 446	1 703 425 446	1 447 911 629	0	1 447 911 629	0	255 513 817	171 112 444	84 401 373	0		0	0		

Działanie 9.1											**10**	
2007	105 987 929	105 987 929	90 089 740	0	90 089 740	0	15 898 189	14 811 388	1 086 801	0		0
2008	108 469 838	108 469 838	92 199 362	0	92 199 362	0	16 270 476	15 158 226	1 112 250	0		0
2009	110 935 404	110 935 404	94 295 095	0	94 295 095	0	16 640 309	15 502 777	1 137 532	0		0
2010	109 488 221	109 488 221	93 064 989	0	93 064 989	0	16 423 232	15 300 540	1 122 692	0		0
2011	107 443 738	107 443 738	91 327 177	0	91 327 177	0	16 116 561	15 014 832	1 101 729	0		0
2012	105 464 463	105 464 463	89 644 793	0	89 644 793	0	15 819 670	14 738 236	1 081 434	0		0
2013	108 258 239	108 258 239	92 019 501	0	92 019 501	0	16 238 738	15 128 657	1 110 081	0		0
2007-2013	756 047 832	756 047 832	642 640 657	0	642 640 657	0	113 407 175	105 654 656	7 752 519			0
Działanie 9.2											**10**	
2007	72 292 541	72 292 541	61 448 660	0	61 448 660	0	10 843 881	1 626 582	9 217 299	0		0
2008	73 985 408	73 985 408	62 887 598	0	62 887 598	0	11 097 810	1 664 671	9 433 139	0		0
2009	75 667 129	75 667 129	64 317 059	0	64 317 059	0	11 350 070	1 702 511	9 647 559	0		0
2010	74 680 029	74 680 029	63 478 024	0	63 478 024	0	11 202 005	1 680 301	9 521 704	0		0
2011	73 285 523	73 285 523	62 292 694	0	62 292 694	0	10 992 829	1 648 924	9 343 905	0		0
2012	71 935 494	71 935 494	61 145 170	0	61 145 170	0	10 790 324	1 618 549	9 171 775	0		0
2013	73 841 080	73 841 080	62 764 918	0	62 764 918	0	11 076 162	1 661 424	9 414 738	0		0
2007-2013	515 687 204	515 687 204	438 334 123	0	438 334 123	0	77 353 081	11 602 962	65 750 119	0		0
Działanie 9.3											**10**	
2007	25 908 310	25 908 310	22 022 063	0	22 022 063	0	3 886 247	3 886 247	0	0		0
2008	26 515 003	26 515 003	22 537 752	0	22 537 752	0	3 977 251	3 977 251	0	0		0
2009	27 117 701	27 117 701	23 050 045	0	23 050 045	0	4 067 656	4 067 656	0	0		0
2010	26 763 941	26 763 941	22 749 350	0	22 749 350	0	4 014 591	4 014 591	0	0		0
2011	26 264 175	26 264 175	22 324 549	0	22 324 549	0	3 939 626	3 939 626	0	0		0
2012	25 780 350	25 780 350	21 913 298	0	21 913 298	0	3 867 052	3 867 052	0	0		0
2013	26 463 275	26 463 275	22 493 785	0	22 493 785	0	3 969 490	3 969 490	0	0		0
2007-2013	184 812 755	184 812 755	157 090 842	0	157 090 842	0	27 721 913	27 721 913	0	0		0
Działanie 9.4											**0**	
2007	13 580 970	13 580 970	11 543 824	0	11 543 824	0	2 037 146	509 287	1 527 859	0		0
2008	13 898 993	13 898 993	11 814 144	0	11 814 144	0	2 084 849	521 212	1 563 637	0		0
2009	14 214 924	14 214 924	12 082 685	0	12 082 685	0	2 132 239	533 060	1 599 179	0		0
2010	14 029 486	14 029 486	11 925 063	0	11 925 063	0	2 104 423	526 106	1 578 317	0		0
2011	13 767 511	13 767 511	11 702 385	0	11 702 385	0	2 065 126	516 282	1 548 844	0		0
2012	13 513 893	13 513 893	11 486 809	0	11 486 809	0	2 027 084	506 771	1 520 313	0		0
2013	13 871 878	13 871 878	11 791 097	0	11 791 097	0	2 080 781	520 195	1 560 586	0		0
2007-2013	96 877 655	96 877 655	82 346 007	0	82 346 007	0	14 531 648	3 632 913	10 898 735	0		0
Działanie 9.5											10	
2007	21 028 022	21 028 022	17 873 819	0	17 873 819	0	3 154 203	3 154 203	0	0		0
2008	21 520 432	21 520 432	18 292 367	0	18 292 367	0	3 228 065	3 228 065	0	0		0
2009	22 009 600	22 009 600	18 708 160	0	18 708 160	0	3 301 440	3 301 440	0	0		0
2010	21 722 479	21 722 479	18 464 107	0	18 464 107	0	3 258 372	3 258 372	0	0		0
2011	21 316 853	21 316 853	18 119 325	0	18 119 325	0	3 197 528	3 197 528	0	0		0
2012	20 924 165	20 924 165	17 785 540	0	17 785 540	0	3 138 625	3 138 625	0	0		0
2013	21 478 449	21 478 449	18 256 682	0	18 256 682	0	3 221 767	3 221 767	0	0		0
2007-2013	150 000 000	150 000 000	127 500 000	0	127 500 000	0	22 500 000	22 500 000	0	0		0

Priorytet X Pomoc Techniczna															**85, 86**
2007	64 038 493	64 038 493	54 432 719	0	54 432 719	0	9 605 774	3 765 463	5 256 280	584 031		0	0		
2008	65 538 077	65 538 077	55 707 366	0	55 707 366	0	9 830 711	3 853 639	5 379 365	597 707		0	0		
2009	67 027 786	67 027 786	56 973 618	0	56 973 618	0	10 054 168	3 941 234	5 501 641	611 293		0	0		
2010	66 153 388	66 153 388	56 230 380	0	56 230 380	0	9 923 008	3 889 819	5 429 870	603 319		0	0		
2011	64 918 100	64 918 100	55 180 385	0	55 180 385	0	9 737 715	3 817 184	5 328 478	592 053		0	0		
2012	63 722 212	63 722 212	54 163 880	0	54 163 880	0	9 558 332	3 746 866	5 230 319	581 147		0	0		
2013	65 410 226	65 410 226	55 598 692	0	55 598 692	0	9 811 534	3 846 121	5 368 871	596 542		0	0		
2007-2013	456 808 282	456 808 282	388 287 040	0	388 287 040	0	68 521 242	26 860 326	37 494 824	4 166 092		0	0		
Działanie 10.1											**10**				**85, 86**
2007	64 038 493	64 038 493	54 432 719	0	54 432 719	0	9 605 774	3 765 463	5 256 280	584 031		0	0		
2008	65 538 077	65 538 077	55 707 366	0	55 707 366	0	9 830 711	3 853 639	5 379 365	597 707		0	0		
2009	67 027 786	67 027 786	56 973 618	0	56 973 618	0	10 054 168	3 941 234	5 501 641	611 293		0	0		
2010	66 153 388	66 153 388	56 230 380	0	56 230 380	0	9 923 008	3 889 819	5 429 870	603 319		0	0		
2011	64 918 100	64 918 100	55 180 385	0	55 180 385	0	9 737 715	3 817 184	5 328 478	592 053		0	0		
2012	63 722 212	63 722 212	54 163 880	0	54 163 880	0	9 558 332	3 746 866	5 230 319	581 147		0	0		
2013	65 410 226	65 410 226	55 598 692	0	55 598 692	0	9 811 534	3 846 121	5 368 871	596 542		0	0		
2007-2013	456 808 282	456 808 282	388 287 040	0	388 287 040	0	68 521 242	26 860 326	37 494 824	4 166 092		0	0		
Ogółem															
2007	1 600 962 352	1 600 962 352,00	1 360 817 999,00	0,00	1 360 817 999,00	0,00	240 144 353,00	169 798 140,00	32 617 741,00	37 728 472,00		0	0		
2008	1 638 451 919	1 638 451 919,00	1 392 684 131,00	0,00	1 392 684 131,00	0,00	245 767 788,00	173 774 286,00	33 381 549,00	38 611 953,00		0	0		
2009	1 675 694 636	1 675 694 636,00	1 424 340 441,00	0,00	1 424 340 441,00	0,00	251 354 195,00	177 724 248,00	34 140 326,00	39 489 621,00		0	0		
2010	1 653 834 718	1 653 834 718,00	1 405 759 510,00	0,00	1 405 759 510,00	0,00	248 075 208,00	175 405 787,00	33 694 954,00	38 974 467,00		0	0		
2011	1 622 952 506	1 622 952 506,00	1 379 509 630,00	0,00	1 379 509 630,00	0,00	243 442 876,00	172 130 417,00	33 065 766,00	38 246 693,00		0	0		
2012	1 593 055 292	1 593 055 292,00	1 354 096 998,00	0,00	1 354 096 998,00	0,00	238 958 294,00	168 959 516,00	32 456 646,00	37 542 132,00		0	0		
2013	1 635 255 636	1 635 255 636,00	1 389 967 291,00	0,00	1 389 967 291,00	0,00	245 288 345,00	173 435 285,00	33 316 427,00	38 536 633,00		0	0		
2007-2013	11 420 207 059	11 420 207 059,00	9 707 176 000,00	0,00	9 707 176 000,00	0,00	1 713 031 059,00	1 211 227 679,00	232 673 409,00	269 129 971,00		0	0		

ZAŁĄCZNIK III
Lista instytucji uczestniczących we wdrażaniu PO KL

Komponent centralny Priorytety I - V				
	Instytucja Pośrednicząca	**Kontakt**	**Instytucja Pośrednicząca II stopnia (Instytucja Wdrażająca)**	**Kontakt**
Priorytet I	Departament Wdrażania EFS, Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej	Ul. Żurawia 4a 00-513 Warszawa Tel. 022 693-59-54 Fax. 022 693-40-72 Email: elzbietawojtowicz@mpips.gov.pl	1. Władza Wdrażająca Programy Europejskie, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji 2. Centrum Rozwoju Zasobów Ludzkich	Ul. Wspólna 2/4 00-926 Warszawa Tel. 022 461-87-39 Fax. 022 461-93-42 Email: phare@wwpe.gov.pl Ul. Jagiellońska 76 03-301 Warszawa Tel. 022 811-12-22 Fax. 022 814-17-36 Email: info@eurokadry.pl
Priorytet II	Departament Wdrażania EFS, Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej	Ul. Żurawia 4a 00-513 Warszawa Tel. 022 693-59-54 Fax. 022 693-40-72 Email: elzbietawojtowicz@mpips.gov.pl	1. Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości 2. Departament Funduszy Strukturalnych i Programów Pomocowych, Ministerstwo Zdrowia	Ul. Pańska 81/83 Tel. 022 432-80-80 Fax. 022 432-86-20 Email: Ul. Stawki 2 00-193 Warszawa Tel. 022 860-69-00 Fax. 022 860-68-79 a.osadzinska@mz.gov.pl

Priorytet III	Departament Funduszy Strukturalnych, Ministerstwo Edukacji Narodowej	Al. Szucha 25 00-918 Warszawa Tel. 022 34-74-881 Fax. 022 34-74-883 Email: sekretariatdsf@men.gov.pl	brak	brak
Priorytet IV	Departament Funduszy Europejskich, Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego	Ul. Wspólna 1/3 00-529 Warszawa Tel. 022 529-23-03 Fax. 022 529-23-57 Email: sekretariat.dfe@nauka.gov.pl	Departament Wdrożeń i Innowacji, Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego	Ul. Wspólna 1/3 00-529 Warszawa Tel. 022 628-32-29 Fax. 022 529-26-62 Email: departament.dwi@mnisw.gov.pl
Priorytet V	Brak IP. Koordynacja zapewniona przez Departament Zarządzania EFS w Ministerstwie Rozwoju Regionalnego	brak	1. Departament Administracji Publicznej, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji 2. Biuro Dyrektora Generalnego, Kancelaria Prezesa Rady Ministrów 3. Departament Wdrażania EFS, Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej	Ul. Wspólna 2/4 00-505 Warszawa Tel. 022 661-88-69 Fax. 022 661-94-08 Email: dap@mswia.gov.pl Al. Ujazdowskie 1/3 00-583 Warszawa Tel. 022 694-75-04 Fax. 022 694-72-96 Email: agmiszta@kprm.gov.pl Ul. Żurawia 4a 00-513 Warszawa Tel. 022 693-59-54 Fax. 022 693-40-72 Email: elzbietawojtowicz@mpips.gov.pl
Komponent regionalny Priorytety VI – IX				

Dolnośląskie	Urząd Marszałkowski, Departament Spraw Społecznych	Ul. Wybrzeże Słowackiego 12-14, 50-411 Wrocław Tel. 071 776-93-44 Fax 071 776-93-59 departament-spraw-spolecznych@dolnyslask.pl	Dolnośląski Wojewódzki Urząd Pracy	Ul. Ogrodowa 5b 58-306 Wałbrzych Tel. 074 84-08-193 Fax. 074 84-07-389 Email: walbrzych.dwup@dwup.pl
Lubelskie	Urząd Marszałkowski, Departament EFS	Ul. Spokojna 4, 20-020 Lublin, Tel. 081 44-16-850 Fax. 081 44-16-853 Email: defs@lubelskie.pl.	Wojewódzki Urząd Pracy	Ul. Okopowa 5 20-020 Lublin Tel. 081 463-53-00 Fax. 081 463-53-05 Email: sekretariat@wup.lublin.pl
Lubuskie	Urząd Marszałkowski, Departament EFS	Ul. Kożuchowska 15 a 65-364 Zielona Góra Tel./fax. 068 45-65-314 Email: sekretariat@efs.lubuskie.pl m.malinska@efs.lubuskie.pl	Wojewódzki Urząd Pracy	Ul. Wyspiańskiego 15 65-036 Zielona Góra Tel. 068 456-56-56 Fax. 068 327-01-11 Email: wup@wup.zgora.pl
Kujawsko-Pomorskie	Urząd Marszałkowski, Wydział Zarządzania Europejskim Funduszem Społecznym	Ul. M. Skłodowskiej-Curie, 87-100 Toruń Tel. 056 62-18-307 Fax. 056 62-18-213 Email: m.ogranisciak@kujawsko-pomorskie.pl	1. Wojewódzki Urząd Pracy 2. Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej	Ul. Szosa Chełmińska 30/32 87-100 Toruń Tel. 056 622-86-00 Fax. 056 622-74-85 Email: wup@wup.torun.pl Ul. Słowackiego 114 87-100 Toruń Tel. 056 657-14-60 Fax. 056 657-14-61 Email: ropstor@to.onet.pl
Łódzkie	Urząd Marszałkowski, Departament ds. PO KL	Al.. Piłsudskiego 8, 90-051 Łódź Tel. 042 663-33-92 Fax 042 663-33-93 Email: pokl@lodzkie.pl	Wojewódzki Urząd Pracy	Ul. Wólczańska 49 90-608 Łódź Tel. 042 632-01-12 Fax. 042 636-77-97 Email: lowu@praca.gov.pl

Małopolskie	Urząd Marszałkowski, Departament Polityki Regionalnej	ul. Wielicka 72 30-552 Kraków Tel. 012 29 90 700 Fax: 012 29 90 726 Email: sekretariat.pr@umwm.pl, pokl@malopolska.mw.gov.pl	Wojewódzki Urząd Pracy	Ul. Plac Na Stawach 1 30-107 Kraków Tel. 012 422-98-92 Fax. 012 422-97-85 Email: wup_krak@bci.krakow.pl
Mazowieckie	Urząd Marszałkowski, Departament Strategii i Rozwoju Regionalnego	Ul. Ks.I. Kłopotowskiego 5, 03-718 Warszawa Tel. 022 5979-751 Fax. 022 5979-752 Email: dsrr@mazovia.pl	1. Wojewódzki Urząd Pracy	Ul. Młynarska 16 03-718 Warszawa Tel. 022 578-44-00 Fax. 022 578-44-07 wup@wup.mazowsze.pl
			2. Mazowiecka Jednostka Wdrażania Programów Unijnych	Ul. Jagiellońska 74 03-301 Warszawa Tel. 022 32-31-990 Fax. 022 32-31-997
Opolskie	Urząd Marszałkowski, Departament Koordynacji Programów Operacyjnych	Ul. Ostrówek 5-7, 45-081 Opole Tel. 077 54-16-565 Fax. 077 54-16-567 Email: dpo@umwo.opole.pl	Wojewódzki Urząd Pracy	Ul. Głogowska 25c 45-315 Opole Tel. 077 44-16-701 Fax. 077 44-16-567 Email: oplu@praca.gov.pl
Podkarpackie	WUP Rzeszów	Ul. Lisa Kuli 20 35-025 Rzeszów Tel. 017 850-92-30 Fax. 017 850-44-57 Email: aburnat@wup-rzeszow.pl	brak	brak
Podlaskie	Urząd Marszałkowski, Departament Polityki Regionalnej i Funduszy Strukturalnych ul.Wyszyńskiego1 15-888 Białystok	Ul. Kleeberga 20 15-691 Białystok Tel. 085 654-82-00 Fax.085 654-82-01 Email: dpr.sekretariat@umwp-podlasie.pl	Wojewódzki Urząd Pracy	Ul. Pogodna 22 15-354 Białystok Tel. 085 74-97-200 Fax. 085 74-97-209 Email: biwu@praca.gov.pl
Pomorskie	Urząd Marszałkowski, Departament EFS	Ul. Augustyńskiego 2, 80-819 Gdańsk, Tel. 058 326-81-90 Fax. 058 326-81-93 Email:	Wojewódzki Urząd Pracy	Ul. Okopowa 21/27 80-810 Gdańsk Tel. 058 307-75-66 Fax. 056 301-58-71 Email: wup@wup.gdansk.pl

		defs@woj-pomorskie.pl		
Śląskie	Urząd Marszałkowski, Wydział EFS	Ul. Reymonta 24, 40-029 Katowice Tel. 032 202-41-40 Fax. 032 254-54-71 Email: efs@silesia-region.pl	Wojewódzki Urząd Pracy	Ul. Powstańców 41a, 40-024 Katowice Tel. 032 255-43-25 Fax. 032 255-24-66 Email: wup@wup-katowice.pl
Świętokrzyskie	Świętokrzyskie Biuro Rozwoju Regionalnego, Biuro PO KL	Ul. Jagiellońska 70 25-956 Kielce Tel. 041 365-62-74 Fax. 041 365-62-73 Email: pokl_sekr@pokl.sbrr.pl	Wojewódzki Urząd Pracy	Ul. Witosa 86 25-561 Kielce Tel. 041 36-41-600 Fax. 041 36-41-666 Email: wup@wup.kielce.pl
Warmińsko-Mazurskie	Urząd Marszałkowski, Departament EFS	Ul. Emilii Plater 1 10-562 Olsztyn Tel. 089 521-97-00 Fax. 089 521-97-09 Email: dfs@warmia.mazury.pl	Wojewódzki Urząd Pracy	Ul. Głowackiego 28, 10-448 Olsztyn Tel. 089 522-79-00 Fax. 089 522-79-01 Email: olwu@up.gov.pl
Wielkopolskie	Wojewódzki Urząd Pracy	Ul. Kościelna 37 60-537 Poznań Tel. 061 846-38-19 Fax. 061 846-38-20 Email: efs@wup.poznan.pl z.sawala@wup.poznan.pl	brak	brak
Zachodniopomorskie	Wojewódzki Urząd Pracy	Ul. Mickiewicza 41 70-383 Szczecin Tel. 091 42-56-101 Fax. 091 42-56-103 Email: szwu@praca.gov.pl	brak	brak

ZAŁĄCZNIK IV. WARTOŚCI WSKAŹNIKÓW PRODUKTU DLA DZIAŁAŃ W RAMACH PO KL

Wartości wskaźników produktu dla Działań w ramach priorytetów komponentu centralnego PO KL

PRIORYTET I		
	Nazwa wskaźnika	**Wartość docelowa (2013)**
Działanie 1.1	Liczba kluczowych pracowników PSZ, którzy w wyniku udzielonego wsparcia podnieśli swoje kwalifikacje	4 200
	Liczba instytucji PSZ, które uczestniczyły w projektach mających na celu wdrożenie standardów usług	355
Działanie 1.2	Liczba instytucji pomocy społecznej, które uczestniczyły w projektach systemowych, mających na celu wdrożenie standardów usług	2 600
	Liczba kluczowych pracowników instytucji pomocy społecznej, którzy w wyniku udzielonego wsparcia podnieśli swoje kwalifikacje	12 000
Działanie 1.3	Liczba osób, które zakończyły udział w projektach realizowanych w ramach Działania (ogółem/ kobiet/ mężczyzn), w tym:	100 000
	a) młodzież zagrożona wykluczeniem społecznym (15-25 lat),	27 000
	b) więźniowie,	38 000
	c) osoby przebywające w zakładach poprawczych,	5 000
	d) Romowie,	15 000
	e) osoby niepełnosprawne	15 000

PRIORYTET II		
	Nazwa wskaźnika	**Wartość docelowa (2013)**
Działanie 2.1	Liczba przedsiębiorstw, które zostały objęte wsparciem	60 000
	Liczba pracowników przedsiębiorstw, którzy zakończyli udział w projektach szkoleniowych, w tym:	350 000
	➢ *liczba osób w wieku powyżej 50. roku życia*	70 000

	Liczba sektorów (branż), dla których przeprowadzono analizę oczekiwanych efektów restrukturyzacji	8
	Liczba pracowników zagrożonych negatywnymi skutkami procesów restrukturyzacji (zmiany gospodarczej), którzy zostali objęci działaniami szybkiego reagowania	2 300
	Liczba przedstawicieli reprezentatywnych partnerów społecznych na poziomie centralnym, którzy zostali objęci wsparciem w ramach Działania	1 800
Działanie 2.2	Liczba konsultantów świadczących usługi na rzecz rozwoju przedsiębiorczości w akredytowanych instytucjach, którzy zostali objęci usługami doradczymi, szkoleniowymi lub innymi formami podwyższania kwalifikacji	1 600
	Liczba osób należących do kadry szkoleniowej, którzy podnieśli swoje kwalifikacje w sposób prowadzący do uzyskania powszechnie uznawanego certyfikatu	4 000
	Liczba przedsiębiorstw i osób zamierzających rozpocząć działalność gospodarczą, którzy skorzystali z usług świadczonych w akredytowanych instytucjach	350 000
Działanie 2.3	Liczba programów profilaktycznych oraz programów wspierających powrót do pracy opracowanych w ramach Działania	10
	Liczba pielęgniarek i położnych, które ukończyły studia pomostowe w ramach Działania	24 000
	Liczba lekarzy deficytowych specjalizacji którzy ukończyli w ramach Działania pełen cykl kursów w ramach realizacji programu specjalizacji w podziale na specjalizacje:	
	a) onkologia	311
	b) kardiologia	404
	c) medycyna pracy	362
	Liczba przedstawicieli kadry zarządzającej oraz dysponentów środków publicznych w sektorze zdrowia, którzy zakończyli szkolenie z zakresu zarządzania w ramach Działania	1 500
	Liczba jednostek służby zdrowia, posiadających akredytacje Centrum Monitorowania Jakości w Ochronie Zdrowia	250

PRIORYTET III		
	Nazwa wskaźnika	**Wartość docelowa (2013)**
Działanie 3.1	Liczba projektów analitycznych i badawczych zrealizowanych w ramach Planu Działania.	10
	Liczba pracowników nadzoru pedagogicznego, którzy zakończyli udział w projekcie w ramach Działania	1 280
Działanie 3.2	Liczba szkół, w których upowszechniono narzędzie i metodologię pomiaru EWD (edukacyjnej wartości dodanej)	30 499
Działanie 3.3	Liczba jednostek prowadzących kształcenie nauczycieli (tj. szkół wyższych oraz kolegiów nauczycielskich), które zastosowały nowe formy i zasady kształcenia nauczycieli	71
	Liczba jednostek prowadzących doskonalenie nauczycieli, które otrzymały wsparcie w ramach Działania w celu uzyskania akredytacji	76
	Liczba podstaw programowych na poziomie szkoły podstawowej, gimnazjum i szkoły ponadgimnazjalnej objętych przeglądem w celu lepszego ich zorientowania na potrzeby rynku pracy	144
	Liczba opracowanych i upowszechnionych innowacyjnych programów nauczania w zakresie przedsiębiorczości, przedmiotów matematyczno-przyrodniczych i technicznych	100
Działanie 3.4	Liczba nauczycieli kształcenia zawodowego oraz instruktorów praktycznej nauki zawodu, którzy uczestniczyli w trwających co najmniej dwa tygodnie stażach i praktykach w przedsiębiorstwach w ramach Działania	14 500
	Liczba zawodów usystematyzowanych w Krajowych Ramach Kwalifikacji	350

PRIORYTET IV		
	Nazwa wskaźnika	**Wartość docelowa (2013)**
Działanie 4.1	Liczba programów rozwojowych wdrożonych przez uczelnie w ramach Działania	100
	Liczba studentów, którzy ukończyli staże lub praktyki, wspierane ze środków EFS w ramach Działania	140 000
	Liczba studentów, którzy ukończyli staże lub praktyki, trwające co najmniej 3 miesiące	28 000
	Liczba instytucji szkolnictwa wyższego, które wdrożyły modele zarządzania jakością i kontroli jakości w ramach Działania, w tym:	120

	a) publiczne instytucje szkolnictwa wyższego	26
	b) prywatne instytucje szkolnictwa wyższego	94
	Liczba uczelni oferujących dodatkowe zajęcia wyrównawcze dla studentów I roku kierunków matematyczno-przyrodniczych i technicznych	48
	Liczba studentów I roku na kierunkach zamawianych przez ministra właściwego ds. szkolnictwa wyższego	20 800
	Liczba absolwentów kierunków matematyczno-przyrodniczych i technicznych, zamawianych przez ministra właściwego ds. szkolnictwa wyższego	18 000
Działanie 4.2	Liczba pracowników sektora B+R, którzy ukończyli szkolenie w zakresie zarządzania badaniami naukowymi i komercjalizacji wyników prac badawczo-rozwojowych w ramach Działania (ogółem/ kobiet/ mężczyzn)	O: 9000 K: 3000 M: 6000

PRIORYTET V		
	Nazwa wskaźnika	**Wartość docelowa (2013)**
Działanie 5.1	Liczba pracowników administracji publicznej, którzy ukończyli udział w projektach w ramach Działania	25 000
	Odsetek dysponentów środków budżetowych państwa, którzy byli objęci wsparciem w zakresie przygotowania i wdrożenia wieloletniego planowania budżetowego w ujęciu zadaniowym	100%
	Liczba urzędów administracji rządowej, które były objęte wsparciem w zakresie poprawy standardów zarządzania, w tym:	1 500
	a) ministerstwa i urzędy centralne,	63
	b) urzędy wojewódzkie	16
Działanie 5.2	Liczba pracowników administracji samorządowej, którzy ukończyli udział w projektach w ramach Działania	8 500

	Liczba instytucji administracji publicznej, które były objęte wsparciem w zakresie poprawy standardów zarządzania w podziale na:	
	a) urzędy marszałkowskie	12
	b) urzędy powiatowe,	227
	c) urzędy gmin	1487
Działanie 5.3	Liczba propozycji uproszczeń ustaw najistotniejszych w kontekście prowadzenia działalności gospodarczej	70
	Liczba utworzonych dzięki wsparciu z EFS punktów obsługi interesantów w sądach	84
	Liczba pracowników wymiaru sprawiedliwości, którzy ukończyli udział w projektach w ramach Działania, w tym:	19 750
	a) pracownicy sądów i prokuratur oraz aplikanci sędziowsko-prokuratorscy	19 000
	b) sędziowie orzekający w wydziałach gospodarczych i upadłościowo - naprawczych sądów oraz asystenci sędziów orzekających w wydziałach gospodarczych i upadłościowo - naprawczych	750
	Liczba pracowników administracji rządowej, którzy ukończyli udział w projektach w ramach Działania	2 800
Działanie 5.4	Liczba przedstawicieli organizacji pozarządowych, którzy ukończyli udział w projekcie w ramach Działania	*zostanie przesłana wraz z pierwszym AIR z PO KL*
	Liczba instytucji działających na rzecz organizacji pozarządowych, które były objęte wsparciem	100
	Liczba powiatów, na terenie których wdrożono programy z zakresu bezpłatnego poradnictwa prawnego i obywatelskiego	112
Działanie 5.5	Liczba przedstawicieli partnerów społecznych, którzy ukończyli udział w projekcie w ramach Działania.	zostanie przesłana wraz z pierwszym AIR z PO KL
	Liczba reprezentatywnych organizacji partnerów społecznych, które były objęte wsparciem w zakresie budowania ich potencjału	7

Zdezagregowane wartości wskaźników produktu dla Działań w ramach priorytetów komponentu regionalnego PO KL

PRIORYTET VI																		
Nr Działania	Nazwa wskaźnika	Wartość docelowa (2013)																
		Polska	Dolnośląskie	Kujawsko-pomorskie	Lubelskie	Lubuskie	Łódzkie	Małopolskie	Mazowieckie	Opolskie	Podkarpackie	Podlaskie	Pomorskie	Śląskie	Świętokrzyskie	Warmińsko-mazurskie	Wielkopolskie	Zachodniopomorskie
Działanie 6.1	Liczba osób, które zakończyły udział w projektach realizowanych w ramach Działania (ogółem/k/m), w tym:	950000	65635	59966	80721	26804	65560	88922	73177	27968	79 825	34927	48780	81769	46713	50970	72885	45377
	a) liczba osób w wieku 15-24 lata (ogółem/k/m)	250000	17049	14610	20289	7270	15900	24224	19543	7566	20119	10508	14171	24727	10215	12443	20067	11299
	b) liczba osób w wieku 15-24 lata (ogółem/k/m) zamieszkujących obszary wiejskie	75000	3890	4257	7515	1966	4212	9038	5464	2633	8422	2868	3767	3981	4061	3709	6501	2715
	c) liczba osób długotrwale bezrobotnych (ogółem/k/m)	100000	8822	7443	6823	1614	8976	9575	7258	1960	5634	2794	3779	10283	6014	5991	8287	4747
	d) liczba osób niepełnosprawnych (ogółem/k/m)	30000	2181	1723	3027	1011	2037	3559	1961	631	2274	1072	1570	2563	1241	1378	2495	1277

	e) liczba osób z terenów wiejskich (ogółem/k/m)	160000	8141	8899	16686	4024	9782	19117	11904	5672	17776	6457	7366	8801	8984	7351	13425	5614
	f) liczba osób w wieku 50-64 lata (ogółem/k/m)	150000	11487	8733	11332	4364	11442	13186	13020	4401	10017	5373	8402	16454	6311	6537	11652	7289
	g) liczba osób, które zostały objęte Indywidualnym Planem Działania (ogółem/k/m)	285000	20974	20614	23545	9378	20112	19583	21730	8050	23985	9532	14860	23568	14804	18925	18130	17211
	Liczba kluczowych pracowników PSZ, którzy zakończyli udział w szkoleniach realizowanych w systemie pozaszkolnym, istotnych z punktu widzenia regionalnego rynku pracy (ogółem/k/m).	4200	361	253	416	133	316	337	240	106	329	202	193	352	154	290	271	245
Działanie 6.2	Liczba osób, które uzyskały środki na podjęcie działalności gospodarczej (ogółem/k/m), w tym:	100000	7318	5444	8486	3052	7950	9819	9058	2679	7294	3573	4676	9914	4661	4376	7747	3952
	a) liczba osób w wieku 15-24 lata	25000	1 705	1 461	2 029	727	1 590	2 422	1 954	757	2 012	1 051	1 417	2 473	1 022	1 244	2 007	1 130
	b) liczba osób	10000	882	744	682	161	898	957	726	196	563	279	378	1 028	601	599	829	475

	długotrwale bezrobotnych (ogółem/k/m)																	
	c) liczba osób niepełnosprawnych (ogółem/k/m)	3000	218	172	303	101	204	356	196	63	227	107	157	256	124	138	249	128
	d) liczba osób z terenów wiejskich (ogółem/k/m)	16000	814	890	1 669	402	978	1 912	1 190	567	1 778	646	737	880	898	735	1 342	561
	e) liczba osób w wieku 50-64 lata (ogółem/k/m)	10500	804	611	793	305	801	923	911	308	701	376	588	1 152	442	458	816	510
Działanie 6.3	Liczba projektów wspierających rozwój inicjatyw lokalnych	600	41	34	43	15	43	50	77	15	36	22	32	62	27	26	51	26

PRIORYTET VII																		
Nr Działania	**Nazwa wskaźnika**	**Wartość docelowa (2013)**																
		Polska	**Dolnośląskie**	**Kujawsko-pomorskie**	**Lubelskie**	**Lubuskie**	**Łódzkie**	**Małopolskie**	**Mazowieckie**	**Opolskie**	**Podkarpackie**	**Podlaskie**	**Pomorskie**	**Śląskie**	**Świętokrzyskie**	**Warmińsko-mazurskie**	**Wielkopolskie**	**Zachodniopomorskie**
Działanie 7.1	Liczba klientów instytucji pomocy społecznej, którzy zakończyli	630000	37646	59124	61515	22556	56443	36192	48500	13528	33630	36859	22354	42001	37828	42067	46624	33134

	udział w projektach dotyczących aktywnej integracji (ogółem/ kobiet/ mężczyzn), w tym:																	
	➢ *osoby z terenów wiejskich*	220500	11220	12264	22996	5545	13481	26346	16405	7817	24497	8899	10151	12129	12381	10131	18501	7737
	Liczba klientów instytucji pomocy społecznej objętych kontraktami socjalnymi w ramach realizowanych projektów (ogółem/k/m).	420000	25097	39416	41010	15038	37628	24128	32333	9018	22420	24573	14902	28001	25219	28045	31082	22089
	Liczba pracowników instytucji pomocy i integracji społecznej bezpośrednio zajmujących się aktywną integracją, którzy w wyniku wsparcia z EFS podnieśli swoje kwalifikacje w	17000	1242	906	1402	519	1220	1547	1221	562	1268	616	902	1657	796	1023	1267	852

	systemie pozaszkolnym (ogółem/k/m).																	
Działanie 7.2	Liczba osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, które zakończyły udział w projekcie	142000	8 485	13 326	13 865	5 084	12 722	8 158	10 932	3 049	7 580	8 308	5 038	9 467	8 526	9 482	10 509	7 468
	Liczba instytucji wspierających ekonomię społeczną, które otrzymały wsparcie w ramach Działania	40	2	2	3	2	2	4	3	1	2	1	3	3	2	4	4	2
	Liczba inicjatyw z zakresu ekonomii społecznej wspartych z EFS	350	17	20	26	14	20	33	24	11	20	13	25	26	16	31	37	15
	Liczba osób, które otrzymały wsparcie w ramach instytucji ekonomii społecznej (ogółem/k/m)	29000	1441	1693	2116	1164	1646	2770	1970	936	1696	1078	2036	2191	1346	2560	3084	1273
Działanie	Liczba projektów	2200	150	124	159	55	156	183	281	54	134	81	116	229	98	97	188	95

7.3	wspierających rozwój inicjatyw na rzecz aktywizacji i integracji społeczności lokalnych.																	

PRIORYTET VIII																		
Nr Działania	**Nazwa wskaźnika**	**Wartość docelowa (2013)**																
		Polska	**Dolnośląskie**	**Kujawsko-pomorskie**	**Lubelskie**	**Lubuskie**	**Łódzkie**	**Małopolskie**	**Mazowieckie**	**Opolskie**	**Podkarpackie**	**Podlaskie**	**Pomorskie**	**Śląskie**	**Świętokrzyskie**	**Warmińsko-mazurskie**	**Wielkopolskie**	**Zachodniopomorskie**
Działanie 8.1	Liczba przedsiębiorstw, które zostały objęte wsparciem w zakresie projektów szkoleniowych (projekty o charakterze regionalnym)	140000	11214	7876	8181	4447	9876	12762	15173	4071	7598	4489	8839	14274	5179	5402	12125	8493
	Liczba pracujących osób dorosłych, które zakończyły udział w projektach szkoleniowych, w tym:	200000	14087	10600	17206	6109	15997	19949	18468	5402	14639	7355	9390	19784	9138	8549	15721	7605
	➢ *liczba osób w wieku powyżej 50. roku życia*	40000	2873	1984	3769	1032	3335	4140	4126	1102	3026	1430	1842	3352	2077	1621	2857	1432

	Liczba podmiotów, którym udzielono wsparcia w zakresie skutecznego przewidywania i zarządzania zmianą	500	40	28	29	16	35	46	54	15	27	16	32	51	18	19	43	30
	Liczba pracowników zagrożonych negatywnymi skutkami procesów restrukturyzacji w przedsiębiorstwach, którzy zostali objęci działaniami szybkiego reagowania	22400	1 639	1 221	1 429	655	1 697	2 133	2 312	611	1 316	739	1 362	2 349	812	921	2 086	1 118
	Liczba partnerstw (sieci współpracy) zawiązanych na szczeblu lokalnym i regionalnym	200	16	11	12	6	14	18	22	6	11	6	13	20	7	8	17	12
Działanie 8.2	Liczba osób, które ukończyły udział w stażach lub szkoleniach praktycznych, w tym:	600	45	30	46	13	43	76	81	13	29	19	36	57	16	20	52	25
	a) liczba pracowników przedsiębiorstw w jednostkach naukowych	300	22	16	19	9	23	29	31	8	18	10	18	31	11	12	28	15
	b) liczba pracowników naukowych w przedsiębiorstwach	300	23	14	27	4	20	47	50	5	11	9	18	26	5	8	24	10
	Liczba osób, które	1000	73	54	85	31	80	98	91	27	73	36	47	99	47	44	77	40

	były objęte wsparciem w zakresie rozpoczynania własnej działalności gospodarczej typu spin off lub spin out																	
	Liczba doktorantów, którzy otrzymali stypendia naukowe	3500	255	201	257	100	237	342	311	104	259	130	203	363	136	156	287	160

PRIORYTET IX																		
Nr Działania	**Nazwa wskaźnika**	**Wartość docelowa (2013)**																
		Polska	**Dolnośląskie**	**Kujawsko-pomorskie**	**Lubelskie**	**Lubuskie**	**Łódzkie**	**Małopolskie**	**Mazowieckie**	**Opolskie**	**Podkarpackie**	**Podlaskie**	**Pomorskie**	**Śląskie**	**Świętokrzyskie**	**Warmińsko-mazurskie**	**Wielkopolskie**	**Zachodniopomorskie**
Działanie 9.1	Liczba ośrodków wychowania przedszkolnego, które uzyskały wsparcie w ramach Działania	2000	119	83	124	57	132	234	185	102	147	53	104	264	72	73	185	68
	Liczba szkół (podstawowych, gimnazjów i ponadgimnazjalnych prowadzących kształcenie ogólne), które zrealizowały projekty rozwojowe w	15600	762	804	1 731	374	903	1 889	1 167	476	1 907	630	689	940	878	696	1 213	544

	ramach Działania, w podziale na:																	
	a) obszary miejskie	4700	330	265	368	134	329	441	427	123	335	198	268	504	182	220	354	223
	b) *obszary wiejskie*	10900	431	538	1 363	240	574	1 448	741	353	1 572	432	421	436	696	475	859	321
Działanie 9.2	Liczba szkół i placówek kształcenia zawodowego, które wdrożyły programy rozwojowe	3000	202	204	270	113	181	258	207	82	234	124	165	266	124	170	245	155
	Liczba szkół i placówek kształcenia zawodowego, które współpracowały z przedsiębiorstwami w zakresie wdrażania programów rozwojowych	2250	152	153	202	85	136	193	155	61	175	93	124	200	93	127	184	117
Działanie 9.3	Liczba osób dorosłych w wieku 25-64 lata, które uczestniczyły w formalnym kształceniu ustawicznym w ramach Działania	140000	10201	8088	10502	3995	9935	13060	12054	4288	10046	5345	7906	15050	5666	6302	11040	6523
Działanie 9.4	Liczba nauczycieli, którzy uczestniczyli w doskonaleniu zawodowym w krótkich formach, w tym:	80700	3820	4599	8664	2010	4698	9657	5643	2674	9387	3347	3802	4841	4359	3758	6674	2766
	a) *nauczyciele na obszarach wiejskich*	65000	2851	3667	7316	1577	3672	8081	4407	2212	8049	2692	2926	3311	3690	3018	5431	2100
	b) nauczyciele kształcenia	7700	475	457	661	212	503	773	606	227	656	321	430	750	328	363	610	327

	zawodowego																	
Działanie 9.5	Liczba oddolnych inicjatyw społecznych podejmowanych w ramach Działania	2000	137	113	144	50	142	166	255	49	122	73	106	208	89	88	171	86

ZAŁĄCZNIK V. SŁOWNIK TERMINOLOGICZNY DLA SZCZEGÓŁOWEGO OPISU PRIORYTETÓW PROGRAMU OPERACYJNEGO KAPITAŁ LUDZKI

Alternatywne formy opieki nad dzieckiem	Placówki publiczne i prywatne prowadzone przez osoby fizyczne lub prawne, stanowiące uzupełnienie instytucjonalnej infrastruktury opiekuńczej, wykorzystujące elastyczne i zindywidualizowane formy opieki nad dzieckiem, które wspomagają rodzinę w funkcjach opiekuńczych oraz umożliwiają godzenie życia zawodowego i rodzinnego. Alternatywne formy opieki nad dzieckiem nie podlegają takim samym rygorom formalnym jak publiczne przedszkola i żłobki.
Dialog obywatelski	Formy kontaktu i współpracy pomiędzy sektorem publicznym a organizacjami pozarządowymi.
Dialog społeczny	Formy kontaktu i współpracy pomiędzy sektorem publicznym a partnerami społecznymi (dialog trójstronny) oraz pomiędzy partnerami społecznymi (autonomiczny). Prowadzony w formie zinstytucjonalizowanej (poprzez m.in. Trójstronną Komisję ds. Społeczno-Gospodarczych) i pozainstytucjonalnej (poprzez m.in. zawieranie układów zbiorowych pracy)
Doskonalenie zawodowe nauczycieli w krótkich formach	Szkolenia i kursy dla nauczycieli, trwające co najmniej 40 godzin szkoleniowych (z wyłączeniem studiów podyplomowych oraz studiów wyższych)
Działalność pozarolnicza	Działalność, która nie obejmuje produkcji roślinnej lub zwierzęcej, w tym produkcji ogrodniczej, sadowniczej, pszczelarskiej, rybnej i leśnej.
Europejskie Ramy Kwalifikacji *(European Qualification Framework)*	Wspólna terminologia opisująca kwalifikacje, która umożliwi państwom członkowskim, pracodawcom i jednostkom porównywanie ze sobą kwalifikacji właściwych różnorodnym systemom kształcenia i szkolenia funkcjonującym w różnych krajach UE. Zasadniczym elementem europejskich ram kwalifikacji jest system ośmiu poziomów odniesienia, opisujących wiedzę i umiejętności nabyte w procesie uczenia się tj. „wyniki nauczania" - bez względu na to, w jakim systemie uczący się zdobył dany typ kwalifikacji. Poziomy odniesienia ERK oznaczają zatem inne rozłożenie akcentów w stosunku do podejścia tradycyjnego, które kładzie nacisk na wkład edukacyjny (czas trwania nauki, typ instytucji itp.). Jako narzędzie służące propagowaniu uczenia się przez całe życie ERK obejmują także kształcenie ogólne, kształcenie dorosłych, kształcenie i szkolenie zawodowe, a także szkolnictwo wyższe. Wspomnianych osiem poziomów obejmuje cały zakres kwalifikacji, począwszy od tych otrzymywanych wraz z zakończeniem okresu obowiązku szkolnego, po kwalifikacje przyznawane na najwyższych szczeblach kształcenia akademickiego i zawodowego.
Flexicurity	Zintegrowana strategia równoczesnego zwiększania elastyczności i bezpieczeństwa rynku pracy, o której mowa w komunikacie Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów z 27.6.2007 r. *Wspólne zasady wdrażania modelu flexicurity* (COM(2007)359). W dziedzinie *flexicurity* należy uwzględnić cztery następujące komponenty: – *Elastyczne i przewidywalne warunki umów* (z perspektywy pracownika i pracodawcy, a także osób posiadających i nieposiadających stałego zatrudnienia) osiągane dzięki nowoczesnemu prawu pracy, układom zbiorowym i organizacji pracy; – *Kompleksowe strategie uczenia się przez całe życie*, zapewniające stałą zdolność pracowników, szczególnie osób z najsłabszych grup społecznych,

	do dostosowywania się i do bycia zatrudnionym; – *Skuteczna aktywna polityka rynku pracy*, pomagająca w radzeniu sobie z szybkimi zmianami, umożliwiająca skrócenie okresów bezrobocia i ułatwiająca zmianę pracy; – *Nowoczesne systemy zabezpieczenia społecznego*, zapewniające odpowiednie wsparcie dochodów, sprzyjające zatrudnieniu i ułatwiające mobilność na rynku pracy. Chodzi tu o uwzględnienie szerokiego spektrum przepisów dotyczących zabezpieczenia społecznego (świadczenia dla bezrobotnych, emerytury, ochrona zdrowia), umożliwiających pogodzenie pracy z obowiązkami związanymi z życiem prywatnym i rodzinnym, takimi jak opieka nad dziećmi.
Inne formy wychowania przedszkolnego	Uzupełnienie sieci publicznych przedszkoli i oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych tworzone przez jednostki samorządu terytorialnego w przypadkach uzasadnionych warunkami demograficznymi i geograficznymi, a także przez osoby prawne i fizyczne. Inne formy wychowania przedszkolnego mogą być organizowane dla dzieci w wieku 3-5 lat, w miejscu możliwie najbliższym miejsca ich zamieszkania. Zajęcia w innej formie wychowania przedszkolnego prowadzi nauczyciel posiadający kwalifikacje wymagane od nauczycieli przedszkoli. Szczegółowe warunki tworzenia i funkcjonowania innych form edukacji przedszkolnej określa Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 10 stycznia 2008 r. w sprawie rodzajów innych form wychowania przedszkolnego, warunków tworzenia i organizowania tych form oraz sposobu ich działania.
Instytucje pomocy i integracji społecznej	Jednostki organizacyjne pomocy społecznej określone w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z dnia 15 kwietnia 2004 r. z późn. zm.) oraz jednostki zatrudnienia socjalnego, organizacje pozarządowe działające w sferze pomocy i integracji społecznej, zakłady aktywności zawodowej, warsztaty terapii zajęciowej i inne podmioty prowadzące działalność sferze pomocy i integracji społecznej (których głównym celem nie jest prowadzenie działalności gospodarczej).
Instytucje rynku pracy	Instytucje realizujące zadania na rzecz promocji zatrudnienia i przeciwdziałania bezrobociu, wskazane w art. 6 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. *o promocji zatrudnienia i instytucjach ryku pracy* (Dz. U. Nr 99, poz. 1001, z późn. zm.), tj. publiczne służby zatrudnienia, Ochotnicze Hufce Pracy, agencje zatrudnienia, instytucje szkoleniowe, instytucje dialogu społecznego oraz instytucja partnerstwa lokalnego.
Jednostka naukowa	Jednostka w rozumieniu art. 2 ust. 9 ustawy z dnia 8 października 2004 r. *o zasadach finansowania nauki* (Dz. U. Nr 238, poz. 2390, z późn. zm.), z wyłączeniem przedsiębiorców.
Kompetencje kluczowe	Kompetencje zdefiniowane w *zaleceniu Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 18 grudnia 2006 r.w sprawie kompetencji kluczowych w procesie uczenia się przez całe życie* (2006/962/WE) jako połączenie wiedzy, umiejętności i postaw odpowiednich do sytuacji. Kompetencje kluczowe to te, których wszystkie osoby potrzebują do samorealizacji i rozwoju osobistego, bycia aktywnym obywatelem, integracji społecznej i zatrudnienia. W ramach zalecenia ustanowiono osiem kompetencji kluczowych: 1) porozumiewanie się w języku ojczystym, 2) porozumiewanie się w językach obcych, 3) kompetencje matematyczne i podstawowe kompetencje naukowo-techniczne, 4) kompetencje informatyczne, 5) umiejętność uczenia się, 6) kompetencje społeczne i obywatelskie, 7) inicjatywność i przedsiębiorczość oraz 8) świadomość i ekspresja kulturalna.
Krajowe ramy kwalifikacji	Instrument służący do klasyfikacji kwalifikacji zgodnie z zestawem kryteriów dla określonych osiąganych poziomów nauczania. Jego zadaniem jest

	integracja i koordynacja krajowych podsystemów kwalifikacji, zapewnienie niedyskryminujących warunków i poprawę przejrzystości, dostępu, stopniowania i jakości kwalifikacji w odniesieniu do rynku pracy i społeczeństwa obywatelskiego.
Kształcenie formalne(*formal learning*)	Kształcenie w systemie instytucjonalnym, którego wyróżnikiem jest nie tyle miejsce (np. szkoła lub instytucja szkoląca), co program umożliwiający zdobycie uznawanych w danym systemie prawnym kwalifikacji
Kształcenie nieformalne (*informal learning*)	Kształcenie zamierzone (samodzielne uczenie się) i niezamierzone (występujące bezwiednie w sytuacjach życia codziennego, także w pracy poza organizowanymi tam szkoleniami formalnymi i pozaformalnymi).
Kształcenie pozaformalne (*non-formal learning*)	Kształcenie instytucjonalne i sformalizowane realizowane poza programami umożliwiającymi zdobycie uznawanych w danym systemie prawnym kwalifikacji (typowym przykładem są szkolenia oparte na doświadczeniu firm, korporacji, organizacji społecznych).
Kształcenie ustawiczne w formach pozaszkolnych	Formy uzyskiwania i uzupełniania wiedzy ogólnej, umiejętności i kwalifikacji zawodowych w placówkach kształcenia ustawicznego, placówkach kształcenia praktycznego oraz ośrodkach dokształcania i doskonalenia zawodowego.
Kształcenie ustawiczne w formach szkolnych	Formy uzyskiwania i uzupełniania formalnego wykształcenia przez osoby dorosłe w szkołach dla dorosłych, przez którą na podstawie ustawy o systemie oświaty rozumie się szkołę, w której stosuje się odrębną organizację kształcenia i do której przyjmowane są osoby mające 18 lat, a także kończące 18 lat w roku kalendarzowym, w którym przyjmowane są do szkoły
Nadzór pedagogiczny	Zespół działań polegających na ocenianiu stanu i warunków działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej szkół, placówek i nauczycieli, analizowaniu i ocenianiu efektów działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej oraz innej działalności statutowej szkół i placówek, udzielaniu pomocy szkołom, placówkom i nauczycielom w wykonywaniu ich zadań dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych oraz inspirowaniu nauczycieli do innowacji pedagogicznych, metodycznych i organizacyjnych.
Oddolna inicjatywa lokalna	Na potrzeby realizacji PO KL za oddolną inicjatywę lokalną należy uznać projekt o zasięgu lokalnym, skierowany do określonej grupy docelowej (w tym przypadku mieszkańców gmin wiejskich, wiejsko – miejskich i miast do 25 tys. mieszkańców) zakładający udział grupy docelowej w formułowaniu założeń i/lub realizacji projektu. Charakter inicjatywy wymusza na projektach realizowanych w ramach Działania, iż udzielane wsparcie musi wynikać w jakiś sposób z potrzeby społeczności lokalnej np. służyć rozwiązaniu problemu zdiagnozowanego przez tą społeczność lub służyć pobudzeniu aktywności tj. zwiększeniu własnych zdolności społeczności lokalnej do diagnozowania i rozwiązywania problemów w zakresie objętym Działaniem. Tym samym oddolne inicjatywy lokalne wpisują się w realizację zasady *empowerment* czyli udziału grup napotykających na problemy społeczne w identyfikacji potrzeb i zakresu wsparcia na etapie przygotowania i/lub realizacji projektu. Zasada *empowerment* jest stosowana w celu zaangażowania się i podniesienia rzeczywistej zdolności tych grup do wpływania na sprawy, które ich dotyczą i zwiększenia w ten sposób efektywności projektów.
Organizacja pozarządowa	Niebędące jednostkami sektora finansów publicznych, w rozumieniu przepisów o finansach publicznych, i niedziałające w celu osiągnięcia zysku, osoby prawne lub jednostki nieposiadające osobowości prawnej utworzone na podstawie przepisów ustaw, w tym fundacje lub stowarzyszenia, z wyłączeniem:

	a) partii politycznych, b) samorządów zawodowych, c) fundacji utworzonych przez partie polityczną, d) klubów sportowych niedziałających w formie prawnej stowarzyszenia, oraz podmioty określone w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. *o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie* (Dz. U. Nr 96, poz. 873, z późn. zm.): a) osoby prawne i jednostki organizacyjne działające na podstawie przepisów o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej, o stosunku Państwa do innych kościołów i związków wyznaniowych oraz o gwarancjach wolności sumienia i wyznania, jeżeli ich cele statutowe obejmują prowadzenie działalności pożytku publicznego, b) stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego.
Osoba odchodząca z rolnictwa	Rolnik ubezpieczony w KRUS lub jego domownik (w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników), zamieszkujący w gminie wiejskiej i miejsko-wiejskiej oraz w mieście do 25 tys. mieszkańców, który wykonuje działalność rolniczą, lecz w momencie przystąpienia do projektu składa oświadczenie o zamiarze podjęcia zatrudnienia w obszarach niezwiązanych z działalnością rolniczą lub o zamiarze podjęcia pozarolniczej działalności gospodarczej.
Osoba odchodząca z rybołówstwa (rybactwa)	Osoba zatrudniona przy połowie (pozyskiwaniu) ryb i innych organizmów wodnych (np. raków) w wodach powierzchniowych (śródlądowych i morskich), a także przy gospodarowaniu i ochronie zasobów ryb i innych organizmów wodnych, która w momencie przystąpienia do projektu składa oświadczenie o zamiarze podjęcia zatrudnienia niezwiązanego z wymienioną powyżej działalnością.
Osoba pozostająca bez zatrudnienia	Osoba w wieku 15–64 lata niezatrudniona, niewykonująca innej pracy zarobkowej, zdolna i gotowa do podjęcia zatrudnienia w co najmniej połowie wymiaru czasu pracy, w tym osoba zarejestrowana we właściwym dla miejsca zamieszkania (stałego lub czasowego) powiatowym urzędzie pracy jako bezrobotna, o której mowa w art. 2 ust. 2 pkt a-k ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. *o promocji zatrudnienia i instytucjach ryku pracy* (Dz. U. Nr 99, poz. 1001, z późn. zm.).
Partnerstwo publiczno - społeczne	Forma współpracy pomiędzy jednostkami publicznymi a podmiotami społecznymi, określona w ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. *o pożytku publicznym i wolontariacie* (Dz. U. z dnia 29 maja 2003 r. z późn. zm.)[50].
Partnerzy społeczni	Organizacje pracodawców i pracowników uczestniczące w dialogu społecznym.
Partnerzy społeczno-gospodarczy	W rozumieniu art. 5 pkt 7 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. *o zasadach prowadzenia polityki rozwoju* (Dz. U. Nr 227, poz. 1658, z późn. zm.)
Podmioty ekonomii społecznej	W ramach PO KL do tej kategorii zaliczone zostały: spółdzielnie socjalne, spółdzielnie pracy, spółdzielnie inwalidów i niewidomych, organizacje pozarządowe oraz podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o pożytku publicznym i wolontariacie (Dz. U. z dnia 29 maja 2003 r. z późn. zm.).
Podstawa programowa	Obowiązkowy, na danym etapie kształcenia, zestaw celów i treści nauczania oraz umiejętności, a także zadań wychowawcze szkoły, które są uwzględniane odpowiednio w programach wychowania przedszkolnego i programach nauczania oraz umożliwiają ustalenie kryteriów ocen szkolnych i wymagań

[50] Zmiana zostanie wprowadzona nowelizacją ustawy o pożytku publicznym i wolontariacie, która obecnie znajduje się na etapie prac sejmowych.

	egzaminacyjnych.
Poradnictwo obywatelskie	Niebędące poradnictwem prawnym udzielanie osobom fizycznym i organizacjom pozarządowym porad i informacji o prawach i obowiązkach obywatela będące metodą wsparcia osób, które w wyniku nieznajomości przepisów znalazły się w trudnej sytuacji życiowej. Porady dotyczyć mogą m.in. spraw mieszkaniowych, rodzinnych, świadczeń socjalnych i ubezpieczenia społecznego oraz zatrudnienia i bezrobocia, a informacje m.in. spraw imigracji i repatriacji, relacji z administracją publiczną, finansowych, niepełnosprawności, pozbawienia wolności, spraw spadkowych**,** konsumenckich i własnościowych.
Poradnictwo prawne	Udzielanie osobom fizycznym porady prawnej lub informacji o obowiązującym stanie prawnym regulującym daną sprawę oraz wynikających z niego prawach i obowiązkach oraz o trybie, podmiocie lub organizacjach właściwych do jej załatwienia, a także pomoc w opracowywaniu pisma dotyczącego danej kwestii prawnej, prowadzone przez osoby, które ukończyły wyższe studnia prawnicze, w tym przez aplikantów sądowych, adwokackich, prokuratorskich, radcowskich i notarialnych lub studentów prawa.
Pracownicy kluczowi PSZ	Pracownicy, o których mowa w art. 91 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. *o promocji zatrudnienia i instytucjach ryku pracy* (Dz. U. Nr 99, poz. 1001, z późn. zm.), tj.: pośrednicy pracy, doradcy zawodowi, specjaliści do spraw rozwoju zawodowego, specjaliści do spraw programów, doradcy EURES oraz liderzy klubów pracy).
Program nauczania	Opis sposobu realizacji celów i zadań ustalonych w *podstawie programowej* lub innych zadań wspomagających realizację tych celów.
Spin off	Nowe przedsiębiorstwo, które zostało założone przez co najmniej jednego pracownika instytucji naukowej lub badawczej (osoba ze stopniem naukowym co najmniej doktora) albo studenta bądź absolwenta uczelni w celu komercjalizacji innowacyjnych pomysłów (wiedzy) lub technologii, zwykle zależne w pewien sposób (organizacyjnie, formalno-prawnie, finansowo itp.) od organizacji macierzystej (np. uczelni).
Spin out	Nowe przedsiębiorstwo, które zostało założone przez co najmniej jednego pracownika instytucji naukowej lub badawczej (osoba ze stopniem naukowym co najmniej doktora) albo studenta bądź absolwenta uczelni w celu komercjalizacji innowacyjnych pomysłów (wiedzy) lub technologii, zwykle niezależne pod względem organizacyjnym od jednostki macierzystej (np. uczelni) oraz posiadające niezależne źródła finansowania.
Wykluczenie społeczne	Brak lub ograniczenie możliwości uczestnictwa, wpływania i korzystania z podstawowych instytucji publicznych i rynków, które powinny być dostępne dla wszystkich, a w szczególności dla osób ubogich.